

A Critical Edition of

SRI KALACAKRATANTRA-RĀJA

(Collated with the Tibetan version)

Edited by

BISWANATH BANERJEE

THE ASIATIC SOCIETY
1, Park Street, Calcutta-700016

BIBLIOTHECA INDICA—A COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

A Critical Edition of

ŚRĪ KĀLACAKRATANTRA-RĀJA

(Collated with the Tibetan version)

Edited by

BISWANATH BANERJEE

THE ASIATIC SOCIETY

1 Park Street • Calcutta-16

BIBLIOTHECA INDICA—A COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

A Critical Edition of

ŚRĪ KĀLACAKRATANTRA-RĀJA

(Collated with the Tibetan version)

Edited by

BISWANATH BANERJEE

THE ASIATIC SOCIETY

1 Park Street • Calcutta-16

B. I. Series 311

© The Asiatic Society

Published by
Dr. Chandan Roy Chaudhuri
General Secretary
The Asiatic Society
1 Park Street
Calcutta-16

First Published in 1985
Reprinted in 1993

Printed by
Maqsood Hasan
New Asian Printers
29/7, Phears Lane
Calcutta-73

Price: Rs. 90.00

FOREWORD

Śrī Kālacakratāntra-rāja (collated with the Tibetan version) was critically edited for the first time by Dr. Biswanath Banerjee and published by the Asiatic Society, Calcutta in 1985.

The Kālacakra system, better known as the Kālacakrayāna is an offshoot of Vajrayāna. The Kālacakratāntra is the only available text of this system, which is of profound importance in Eastern India particularly because of its association with the Sahajiyā cult embodied in the songs and dohas of the Siddhācāryas. Because of its importance in the study of cultural and social, religious and spiritual history of the Country, the first edition of the book was exhausted in less than a year's time. In view of the great demand of the book, as also in view of its profound importance as a source book, the Asiatic Society is pleased to reprint it and make it available to interested scholars.

Chandan Roy Chaudhuri

General Secretary

22nd March 1993

श्री कालचक्रतन्त्रराजम्

भोटानुवादमातृकोपसंस्कृतम्

शोधसम्पादितं

शाण्डिल्य-श्रीविश्वनाथ देवशर्मणा

दि एसियाटिक् सोसाइटी

१, पार्क स्ट्रीट
कलिकाता

॥ श्रीः ॥

समर्पणम्

एकबिम्बे द्वयं यत्र श्रीश्च धी च प्रतिष्ठति ।

‘सम्बुद्धागमशेखर’-विरुदाभूषितात्मने ॥

महायानबौद्धतन्त्रदेशिकाय सुमेधसे ।

श्रीमल्लिनाक्षदत्ताय कारुण्यव्रतपारिणे ॥

तस्मै समर्प्यते ह्येषा कृतिस्तच्चशिक्षा-संस्कृता ।

स्नेहधन्येन शिष्येण श्रीविश्वनाथ शर्मणा ॥

CONTENTS

	<i>Page</i>
Prefatory Note	i
Introduction	i —xxii
First Chapter— <i>Lokadhātu Paṭala</i>	1 — 43
Second Chapter— <i>Adhyāīma Paṭala</i>	44 — 89
Third Chapter— <i>Abhiṣeka Paṭala</i>	90 —140
Fourth Chapter— <i>Sādhana Paṭala</i>	141—199
Fifth Chapter— <i>Jñāna Paṭala</i>	200—265
Appendix I	
Appendix II	

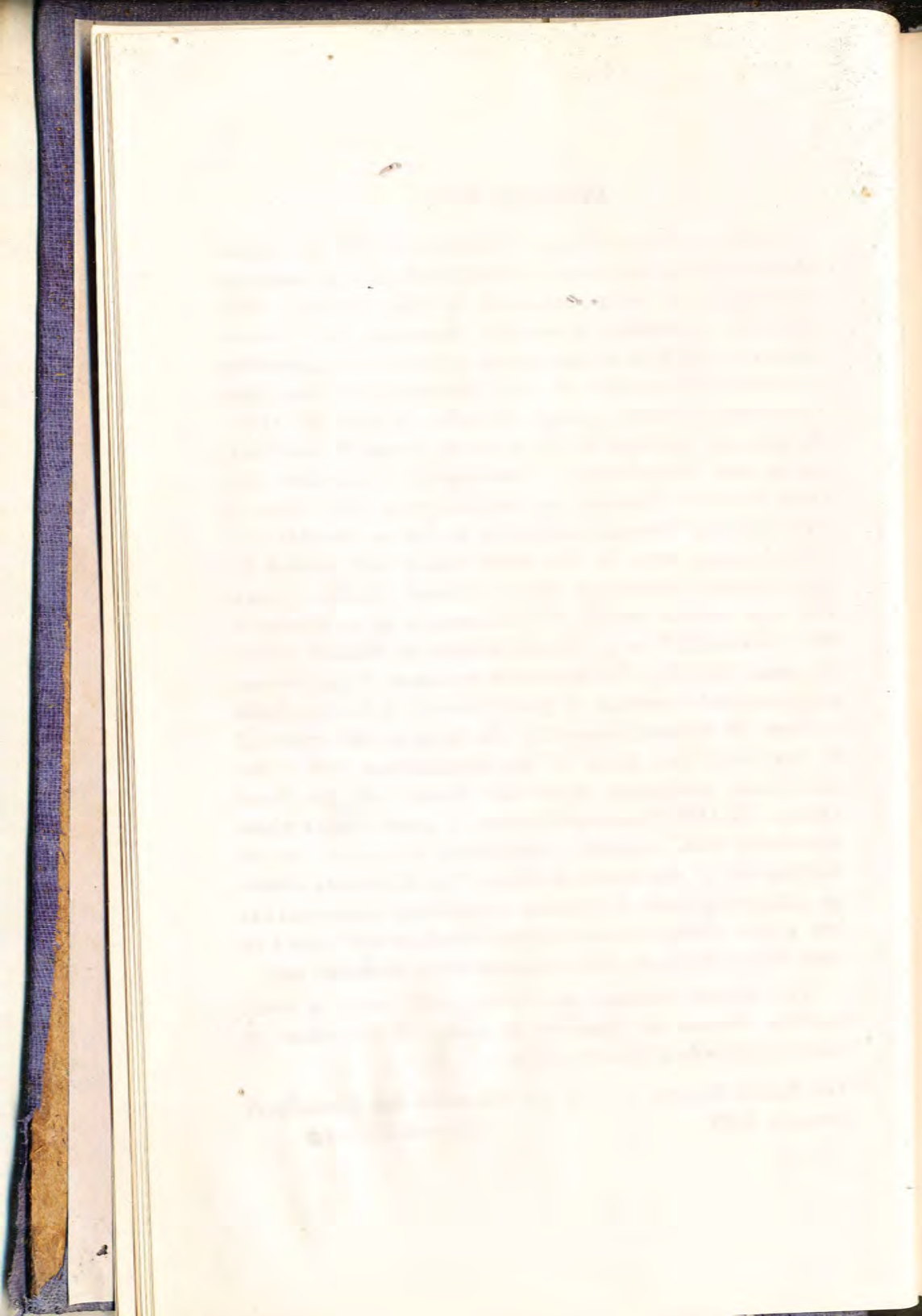
Prefatory Note

It is a matter of great satisfaction that a critical edition of Kalacakratantra entitled *Sri Kalacakratantra-Raja* is at long last being published by the Society. Ably edited by Professor Biswanath Banerjee, the present edition is the fruit of painstaking collation and comparison of several Manuscripts in the possession of Cambridge University Library, Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, K. P. Jayswal Research Institute, Patna, and Visva-Bharati, Santiniketan. The editor has tried to settle disputes on readings with the help of the available Tibetan translation as far as possible. In his laborious work he has been helped and advised by his colleague Vajracarya Shri Chhimes Rigdzin Lama. He also put to use his past experience as a scholar of the Alexander Von Humboldt Stiftung in Munich during the years 1957-59. The Kalacakra system or *Kalacakrayana* has remained a source of great interest in Eastern India because of its association with the Sahajiya-cult embodied in the songs and dohas of the Siddhacaryas and in the *Caryapadas* discovered from the library of the Nepal Durbar by Mm. Haraprasad Sastri, a great scholar whose knowledge and research contributed so much to the enrichment of the Asiatic Society. The Kalacakra school, an offshoot of later Buddhism, particularly vajrayana, has left a rich though elusive tradition which is now mixed up with many other cults and traditions in the medieval age.

The present volume, we hope, will meet a long-standing demand of inquisitive scholars and historians of culture, specially of Eastern India.

The Asiatic Society
January, 1985

Dr. Chandan Roy Chaudhuri
General Secretary

Editorial Note

The present edition is the first of the three volumes prepared on the Kīlacakra School of Buddhism. The second volume in two parts will present the commentary to this Tantra text entitled *Vimalaprabhā*. The Study on the Kīlacakra System based on the text and the commentary will be published in the third volume. If everything goes on as planned, the first part of the second volume will see the light of the day early next year. Owing to unforeseen hindrances and situations beyond control the publication of this edition has taken an unusually long time. In spite of our best efforts misprints could not be avoided in this edition for which we crave the indulgence of scholars.

In my humble attempt to complete the stupendous job of preparing these volumes I have received ungrudging help and advice of my esteemed colleague Shri Chhimes Rigdzin Lama, a *vajrācārya* and an erudite scholar. I remember with respectful gratitude my departed *gurus* Professor Benimadhav Barua, Professor Nalinaksha Dutt, Professor Satkari Mookerjee, Professor Prabodh Chandra Bagchi who with affectionate care guided me through my study of important philosophical texts of Buddhism in Sanskrit and Pali. During my stay in Munich, West Germany, as a scholar of the Alexander von Humboldt Stiftung (1957-'59) I had the privilege of studying some important problems of the Kīlacakra School from Sanskrit and Tibetan sources under the care of Professor Helmut Hoffmann, a distinguished scholar on later Buddhism and Tibetan Studies. I can not forget the kind help and assistance I received from Frau Dr. M. Conzelmann and Dr. Klaus Halliweg concerning my study and stay in Germany. I remember with a heavy heart my esteemed colleague and a distinguished scholar of the Tantras the late Dr. Shivanarayan Ghoshal for his constant guidance, cooperation and encouragement in the preparation of this text. My esteemed friend Professor Bratindranath

Mukherjee of Calcutta University very kindly procured for me a micro-film copy of the London Manuscript of the present text. I am very much indebted to the Alexander von Humboldt Stiftung of Bonn, West Germany for the opportunity provided to me to study in Munich and get myself introduced to the mysteries of the Kālacakra school. I should thank the authorities of the Asiatic Society of Calcutta, particularly the late Dr. Sisir Kumar Mitra, the then General Secretary, for kindly including the present volume in the Bibliotheca Indica Series. I am indeed grateful to Dr. Chandan Roy Choudhuri, the present General Secretary, for his active interest in getting the volume published but for which it would not have been possible to release the volume from the press even now. My esteemed friend Dr. Satyaranjan Banerjee, a member of the Council of the Asiatic Society and the members of the Publication Section of the Society deserve my compliments for conducting the job of printing against heavy odds.

Calcutta
 Śrī Pañcamī
 12 Māgha 1391
 26 January 1985

Biswanath Banerjee

Introduction

The Kālacakra system, better known as the Kālacakrayāna, is an offshoot of Vajrayāna. At many places later Buddhism has been divided into three schools, viz., Vajrayāna, Sahajayāna and Kālacakrayāna but the basis of such division of later Buddhism into three different yānas is not clear. We do not possess any extensive literature developed around the Sahajiyā-cult excepting the *dohās* and songs of Sahajiyā poets and Siddhācāryas, who, again, have generally recognised the important texts and theories of Vajrayāna as authority. Of the Kālacakra-system we know of some texts, now available to us, from which we derive some idea about the tenets of the Kālacakra system and which perhaps establish that it is not an independent yāna but a phase of Vajrayāna. Later Buddhism seems to have reached its extreme development with this system.

Waddell discarded the system as unworthy of being considered as a philosophy and found in it 'a monstrous and poly-demonist doctrine.....with its demonical Buddhas'. S. B. Das Gupta in his excellent work entitled 'An Introduction to Tantrik Buddhism' seems to have tacitly accepted the views of Waddell. Considered on the basis of Sanskrit texts now known, both in print and manuscripts, the views of Waddell loses its ground. The *Kālacakratantra*, the *Vimalaprabhā*, the *Sekoddeśa-ṭīkā* and various Tibetan commentaries on the subject help us to understand the system which in keeping with the traditions of Vajrayāna attempts to explain the whole creation within this body.

The *Kālacakratantra*, also known as the *Laghu-Kālacakra tantra-rāja*, is the only available fundamental text of this system, and it appears from various sources that there was a *Mūlatantra* from which the available text of the (*Laghu*) *Kālacakratantra* has been derived. The present edition of the *Kālacakratantra* has been prepared on the basis of the following manuscripts :

1. Cambridge University Library Manuscript (C)
2. Royal Asiatic Society of Great Britain & Ireland Manuscript (L)
- 3 & 4. K. P. Jayswal Research Institute (Patna) Manuscripts (P & P¹)
5. Visva-Bharati Manuscript (V)

An edition of the text as prepared by Dr Raghubir has been published by the International Academy of Indian Culture, New Delhi, but the text has not been checked up with the Tibetan translation and appears to be full of corrupt and unintelligible readings. The present edition has consulted the printed edition (D) also and has tried to settle the readings with the help of the Tibetan translation as far as practicable.

The Cambridge copy is a palm leaf manuscript containing 128 folia with 6 lines on each page and is written in the Bengali script of the middle period. From the colophon we learn that the venerable Bhikṣu Śrī Jñānaśrī had the present manuscript copied on Wednesday, the 13th Bhādra of the Vikrama Samvat 1503, i.e., 1446 A. D. The copyist of this manuscript has been mentioned as one Śrī Jayarāmadatta of Magadha. The colophon reads :—

“परमभट्टारकेत्यादि राजावली पूर्ववत् श्रीमदविक्रमादित्यदेवपादानामतीत-
राज्ये सं १५०३ भाद्रवाद १३ बुधे लिख्यापितेयं श्रीमत् भिक्षु श्रीज्ञानश्रीकैः । लिखितेयं
मगधदेशोय-कनुसारग्राम-शासनिककरण-कायस्थ-श्रीजयरामदत्तेनेति ।”

The Royal Asiatic Society manuscript contains 180 folia with 6 lines on each page written in the old Bengali script. One of the Patna copies (P) contains 50 folia with 7 lines on each page written in a smaller type of the old Bengali script. This copy reads at the beginning in one unmarked full page some descriptions about certain measurements and in another unmarked page it gives some astrological and astronomical calculations. The other Patna copy (P¹) contains 72 folia with 6 lines on each page written in the old Bengali script ; the first folio has, however, 8 lines on each side of it. The Visva-Bharati copy seems to be a later

copy of a manuscript and perhaps the most corrupt among the copies collated. It is in hand-made paper containing 120 folia with 9 lines on each page written in the *nāgarī* script. It is curious to note that excepting the Cambridge manuscript none of the other copies mentions either the name of the copyist or the date of the copying of the manuscript. All the copies excepting V read the famous line ये धर्माः हेतुप्रभवाः etc. and some benedictory verses at the end.

The text of the Tantra is composed in Sanskrit verses of the *Sragdharā* metre with occasional irregularities. With a total number of 1047 verses the text is divided into five *paṭalas* or chapters, viz ; Lokadhātupaṭala (169), Adhyātmapaṭala (180), Abhiṣekapaṭala (203), Sādhana-paṭala (234) and Jñānapaṭala (261). The commentary informs us in its introductory part that the text in its five chapters contains 1030 verses in the *Sragdharā* metre. Bu-ston in his History III records this point and observes that some of the verses of the present text do not come from the original text. He mentions verses 93 and 148 of Chapter I as cases of later additions.

It may be noted that while the manuscripts C, L & V and the Delhi edition mention the text as *Śrī Kālacakratantra* at the end of each chapter, both the Patna manuscripts mention the text as *Śrī Mahākālacakra*. According to the *Vimalaprabhā*, the exhaustive commentary on the present text, the title of the text is *Laghu-Kālacakra-tantra-rāja* and the commentary designates itself as *Laghu-Kālacakra-tantra-rāja-tīkā*. It has already been stated that there was a *Mūlatantra* from which our present text has been derived and we come across at least fifteen quotations from the *Mūlatantra* in Naḍapāda's (Naro pa) *Sekoddeśa-tīkā* on the *seka*-section of the *Kālacakratantra*. The *Vimalaprabhā* also declares itself to be *mūlatantrānusūriṇī*. In the opinion of Bu-ston all the parts of our *Laghu-tantra* are not from the *mūlatantra*. According to Naḍapāda's exposition each Tantra is presented in two recensions, viz., *Mūlatantra* i.e. the

basic or original text, and *Laghutantra* i.e., the abridged text. The *Mūlatantra* of our text appears unfortunately to be lost for ever inasmuch as we do not possess anything of the *Mūlatantra* either in the Chinese or in the Tibetan canon. But a voluminous literature gradually developed from the *Mūlatantra* which belongs to the group of मातृ-tantras, 'Mother Tantras'. The मातृ-tantras inculcate teachings on मत्ता or transcendental Wisdom whereas the other group known as पितृ-tantras, 'Father Tantras', are concerned with the active realisation of the ideal of करुणा 'compassion' i.e., *upāya*. This tantra is also regarded as an अद्वयतन्त्र. The Buddha is supposed to have preached the Kālacakra doctrine himself on the famous *Gṛdhrakūṭa* mountain in Rājagṛha after his proclamation of the Mahāyāna, the Prajñāparamitānaya. He proclaimed the Kālacakra teachings again at Dhānyakataka which with the famous Amaravati stūpa and the sacred Śrīparvata must have played an important and significant role in the propagation and development of Vajrayāna in general and Buddhist tantrism in particular. To associate the Master with the preaching of the Kālacakra tantra and similar other texts has been in accordance with the practice of the Buddhists of later period. With a view to giving a colour of authority and sanctity to later texts and passing them off as *Buddhavacana* the Buddhists would prefer to put the new teachings in the mouth of the Buddha who would be presented as delivering the lectures in an assembly of gods, men, Bodhisattvas and other beings. This form of introduction to important texts has been known as the *Śaṅgīti* form and can be found to have become very popular during the later stage of Buddhism. This form is also similar to the introductory portions of the earlier Suttas of the canonical texts where the Master has been depicted with his disciples as companions and as lecturing to earnest listeners. It is maintained by some Tibetan sources that the Buddha revealed the *Mūlatantra* of the Kālacakra in the year of his Enlightenment while others hold that the basic text was preached by

the Master in his eightieth year. It is said that while the Master was revealing the esoteric teachings in the assembly of gods, Bodhisattvas etc. Sucandra, the king of Śambhala, was present there in a mysterious way and he prayed to the Buddha for the text of the teachings. One year later the *Mūlatantra* with 12000 verses was recorded and preserved in Śambhala. In course of his treatment of the lost portions of Buddhist canons Bu-ston in his History of Buddhism has noted the *Mūlatantra* with 12000 verses.

Sucandra, the king of Śambhala, has been represented as an incarnation of Bodhisattva Vajrapāṇi and is associated with the preaching of several esoteric teachings. A land of Śambhala has been mentioned in some Purāṇa texts as the birthplace of the *Kalki*-incarnation of Viṣṇu. Ptolemy speaks of one Śambhala as a city of Rohilkhand in the east of Delhi. But the land of Śambhala of our text is undoubtedly different from any of these places. In all probability it was a place outside India which in course of time became shrouded in mystic tales and accounts and passed as only a mythical country. The *Vimalaprabhā* locates the country in the north of the river *Śītā*, and the *āryavīṣaya* (the land of the Aryans) i.e., India is said to be situated in the south of the *Śītā* and in between the *Himavat* and the island of *Laṅkā*. Csoma de Kőrös places the country between about 45° and 50° north latitude beyond the river *Śītā* which he identifies with Jaxartes. Descriptions about the way to the mysterious country of Śambhala as given by Tibetan sources, however, suggest Tarim in East Turkestan to be the river *Śītā* of our text. The country is of the shape of a lotus having eight petals. In each of the eight petals there are twelve big states each with a king. In each of the twelve states there are about hundred provinces, each having a crore of villages in it. The central part of the lotus is surrounded by the Himalayas. In the centre of the country is situated the great capital city of *Kalūpa* with the royal palace at its centre and in that area dwell great brahmanical sages which is also known as *mahāmuni-grāma*.

In the centre of the southern direction of the *mahāmuni-grāma* lies the *malaya-garden* (garden of sandal trees) with a *maṇḍala* of *Kālacakra* said to have been built by king *Sucandra*, which is of a four cornered shape having a breadth of 400 cubits. There is also a smaller *maṇḍala* built by *Puṇḍarika*, one of *Sucandra's* successors. The *malaya-garden* is as large as the capital city with a circumference of 12000 *yojanas*. In the east and west of the garden are located respectively the *upamāna* and the *Puṇḍarika* lakes each of which occupy an area of 12000 *yojanas*.

Our text opens with a prayer of king *Sucandra* to the omniscient Buddha for an exposition of the *yoga* of *Śrī Kālacakra* so that people in the *Kaliyuga* can set themselves on the right path and attain emancipation. This introduction to the present text shows that this text is the work of an author different from king *Sucandra*. The original text, as we have already mentioned, was prepared by king *Sucandra* from the exposition made by the Buddha and later king *Yaśas*, a successor of *Sucandra*, explained the text in an abridged form i.e., the present text, to *Sūryaratha*, the leader of the brahmanical sages of *Śambhala* in order to convert the sages to the teachings and practice of *Śrīkālacakra*.

King *Sucandra* generally accepted by traditions as the inspirer of the *Kālacakra* doctrine, is considered as a mythical figure supposed to be the first on the line of seven 'Priest Kings' of *Śambhala*. This line of seven 'Priest Kings' was succeeded by a line of twenty six *Kalki* or *Kulika* kings each of whom ruled for one hundred years. Verse 151 of the *Lokadhātupāṭala* (Chapter I) of our text speaks of thirty five *Kalkins*: पञ्चलोकादिभेदैर्मित्रश्चक्री नरेन्द्रो भ्रमति, but, *Bu-ston* refers to the number of the *Kalkins* as 26. It seems that *Bu-ston* keeps the seven 'Priest Kings' out of this list whereas our text and the *Vimalaprabhā* include the seven kings as well as the two sons, *Brahmā* and *Sureśa*, of the twenty sixth *Kalkin* of *Bu-ston's* account making the total number of the *Kalki-family* (कल्की गोत्र) of *Śambhala* as

thirty five. The 26 th *Kalkin*, supposed so be the last one by Bu-ston, is named *Rudracakrin*. He will annihilate the *mlecchas* : अन्तकः म्लेच्छजातेः, in a fierceful battle and a Golden Age of happiness and prosperity will usher in. Many Tibetans believe till today that such an incident will take place bringing in new hopes for Buddhism. It is stated that the religion of the *mlecchas* will exist for eight hundred years and after its destruction by the great *Rudracakrin* the religion of the Buddha will continue for 19800 years :
विंशत् सहस्रं कश्चरहितं बुद्धधर्मप्रवृत्तिः ।

King *Yaśas* (*Yaśorāja*) who has been credited to have introduced the *Laghu*-version of the *Kālacakratantra* is a *nirmāṇakāya* of *Mañjuśrī* and has been referred to as the eighth king of *Śambhala* and the first of the *Kalkins*. He is credited to have converted the brahmanical sages of *Śambhala* into the systems and principals of *Kālacakra*. It is said in the *Vimalaprabhā* that after a rule of one hundred years king *Yaśas* of *Śambhala*, the son of *Sureśāna* and his wife *Viśvamātā*, realised with the help of his five great powers (पञ्चाभिज्ञा), and according to the prophecy of the *Tathāgata*, that the time was ripe and suitable to reveal the *Kālacakra* doctrine to the brahmanical sages of the land. He observed various forms of conflicting manners and customs current among the people of *Śambhala* and their distress therefrom. *Yaśorāja* became perturbed and declared that he would give the people initiation into the knowledge of *Śrī Kālacakra* on the full moon day of the month of *Phālguna* and invited them to assemble in the *malaya*-garden where king *Sucandra* had built a *maṇḍala* of *Śrī Kālacakra*. He then instructed the people to have social, matrimonial and other relations with *Vajrakula* and told that if they did not like to do accordingly they should leave the country of *Śambhala* and go to other places of their choice. He informed them that if they did not listen to his advice their sons and grandsons would embrace the religion of the *mlecchas* and would themselves advocate that religion

after eight hundred years. He pointed out that the Vedas declare that 'beasts have been created for sacrifices' and prescribe that the eating of the meat, after propitiating the *manes* and gods with it, does not bring any offence to the eater. The *mlecchas* would also prescribe the eating of the meat of beasts killed in the name of their God. Thus, he argued, they would find no difference between the religion of the Vedas and that of the *mlecchas* and beholding the strength of the *mlecchas* they would embrace the religion of the *mlecchas*. In course of time all the four castes of Śambhala would thus become *mlecchas*. Placing all these facts before the people Yaśorāja asked them to follow his instructions and save themselves. Being aware of all this the *ṛṣis* (brahmanic sages) of Śambhala authorised Sūrya-ratha to inform Yaśorāja that they would not be able to give up their Vedic religion and follow the principles of Kālacakra. They would rather leave Śambhala and go to settle down in the land of the Aryans situated to the south of the river Śitā and between mount Himavat and the island of Laṅkā. Thus informed king Yaśas asked the sages to leave the country at once.

The *ṛṣis* then left the country. On the tenth day when they entered into a forest, Yaśorāja with the help of his five great powers realised that the leaving of the country by the sages would disturb the minds of the people of the ninety-six crores of villages of Śambhala. He learnt that the people would begin to think that the sages were aspiring after emancipation and as they became sure that the path promulgated by Vajrayāna would not enable them to attain Enlightenment, they went away to the Aryan country with their families. Ascertaining this Yaśorāja took on himself the power of stupefying even Brahmā, Viṣṇu, Rudra and others, and with the help of that power and exercising divine authority he made the sages unconscious in the forest. The savage

tribes of the forest then bound the sages and brought them back to the Great Palace of Circles (*mahāmaṇḍa-lagṛha*). When the sages were placed under the feet of king *Yaśas*, they regained consciousness and became surprised to see again the king, the palace, and the garden they had left before. They were at a loss to understand how they could be brought back to the palace unconscious. As the sages thus stood confused *Sāgaramati*, the minister of *Yaśorāja* addressed them, 'Oh, ye sages, don't be surprised. This honourable king *Yaśas* is not a common king. He is a great Bodhisattva with the latent powers of a Buddha and has descended here to favour you. Therefore, seek shelter in him and ask for the preaching of the Great Tantra of the *Ādi Buddha* which can enable you and all beings to attain all lower and higher attainments.

At these words of *Sāgaramati* the sages became conscious of the situation and thanked *Sāgaramati* for his kind counsel. They then resolved to take refuge in the three *Ratnas* and pray to king *Yaśas* for instructions in the *Kālacakratantrarāja*.

The sages then requested *Sūryaratha*, expert and versed in all the *śāstras*, to approach *Yaśorāja* on their behalf and to pray for instructions in the Tantra. Requested by the sages *Sūryaratha* offered oblations of jewels and flowers to king *Yaśas* with folded palms, honoured him by kneeling down before him, bowed down his head with reverence and prayed for instructions in the *Kālacakratantra*. Hearing the prayer of *Sūryaratha* and learning the hearts of the sages king *Yaśas* explained the Great Tantra before the brahmanic sages of *Śambhala*.

The exposition made by king *Yaśas* is recorded in the present text, the *Laghu* form of the *Mūlatantra* on which a commentary entitled the *Vimalaprabhā* containing 12000 verses is said to have been written by *Puṇḍarīka*, the second *kalkin*, at the instance of his father *Yaśorāja*. A commentary on the original *tantra* is said to have been written by king *Sucandīa* himself consisting of 60,000 verses.

Whatever be the worth and authority of the story of conversion narrated above, it, nevertheless, supports the traditional view that the *Kālacakra* system came to India from outside, from a country situated to the north of India. An attempt has been made to show the *Kālacakra* system as of Indian in origin and character. An examination of the following pages of the text will convince us of its liberal borrowings not only from the powerfully developing Vaiṣṇavism and Śaivism but also from some foreign teachings which, all converging together in the body of Buddhism, contributed to the formation of the syncretic system that the *Kālacakra* system undoubtedly is. We will have occasion to examine in detail the characteristics of the *Kālacakra* system and the possibility of its Indian origin and character in our volume on the "Study" of the system. In the present context of things based on traditional and historical accounts it seems probable that the *Kālacakra* system existed in areas outside India before it became known in the land of the Buddha in the latter half of the tenth century. Through Kashmir the system later went to Tibet where it exercised a potent influence on the life and culture of the people. The Lamaist religion has been fully influenced by the system and a large number of treatises have been written by Tibetan scholars mostly in the form of commentaries and sub-commentaries to original Sanskrit works. The current Tibetan calendar or the cycle of Tibetan years is reported to have come into vogue from the date of the introduction of the system into the country. Both Tibetan and Indian sources agree that the system became known in India sixty years before it went to Tibet. As the date of its official introduction into Tibet is accepted to be 1026 A.D. it must have penetrated into India in the year 966 A.D. This date is more or less in agreement with the report that the system became forceful in India during the rule of king Mahīpāla of Bengal. The system was also known in Upper Burma in the 15th century. *Mahākālacakka* and *Mahākālacakkaṭṭhā* are the titles of two books recorded in the Pagan Inscription of 1442

A.D., and from this it is assumed that these 'Tantric texts must have been prevalent among certain sections of the Buddhists of Upper Burma; and when we remember that the inscription refers to conditions in the fifteenth century when Theravāda Buddhism in Upper Burma had been on the ascendant for four centuries, the existence of Mahāyāna and Tantric texts in a monastic library seems at least to show that at one time these cults must have gained some popularity in the country'. (N. R. Ray—Sanskrit Buddhism in Burma, p. 38)

The materials at our disposal now are so scanty and ambiguous or even confusing that it is difficult to say with any certainty as to who first made the system known in India. Tsi lu pa, Pi to pa and the older Kālacakrapāda are generally mentioned in different sources as the first Indian scholar of this system. Pi to pa was a disciple of Atīśa or of Na ro pa, according to Tāranātha, and as such can not be held as the first Indian master since Na ro pa is reported by various sources to have received the initiation into Kālacakra from the first master of the system in India. If we are to believe in the report that a new name was adopted by a *sādhaka* each time after a new initiation then Tsi lu pa and older Kālacakrapāda could be the one and the same person. Padma dkar po gives an account of his birth and also of how Tsi lu pa had acquainted himself with the knowledge of the Tantras and the secrets of the Kālacakra through the grace of a *bhikṣu* who had later instructed him to go to eastern India and spread the new doctrine. He visited Nalanda and defeated ācārya Na ro pa in a debate. Na ro pa then studied the new teachings of the Kālacakra under the victorious Tsi lu pa and later became a prominent interpreter of the school himself. Tsi lu pa is said to have established a line of teachers inculcating the doctrine of the Kālacakra, and another important school of teachers was started by Pandit Somanātha, a disciple of Na ro pa. The Kālacakra tradition established by Somanātha is known as the school of 'Bro

and another tradition known as Rva was founded by Chos rab of Rva.

It is a well known fact that the Tantras have always been transmitted from the preceptor to the disciple in the most secret manner and it has always been held an unpardonable crime on the part of a *sādhaka* to let the uninitiated into the secrets of their *sādhanā*. As a result tantric texts have never been a subject of pure academic discussion and many valuable keys to tantric texts and theories have not been handed down to posterity for want of proper preservation and understanding. This has been the case with the interpretation of texts like the present one. Though we possess some original Sanskrit texts or commentaries like the *Kālacakrāvātara*, the *Vimalaprabhā* the *Sekoddeśa* *ṭikā* etc. any attempt to critically study and understand the *Kālacakra* system from an academic point of view pose some insurmountable difficulties. Even the Tibetan commentaries and sub-commentaries of Tsong kha pa, Padma dkar po, Mkhas grub rje, or Sum pa or Bu-ston can not perhaps lend us much help in unfolding the mysteries of the system. Apart from the peculiarities in the language of the tantra-text, there are a large number of mathematical computations and astronomical calculations and observations which seem baffling to a modern scholar. Some authoritative texts providing clues to the understanding of these problems are absolutely necessary to lead us through this completely untrodden region of an academic forest.

The story of conversion of the sages into the *Kālacakra* faith and abundant incorporation of brahmanic deities in the *maṇḍala* of Śrī *Kālacakra* are significant from the standpoint of religious history. Since very ancient time *Kāla* (Time) has been regarded in India as the supreme force by different schools of religion and thought. *Kālacakra*, depicted as the Lord Supreme in our text, might have been set up as a non-sectarian God to make it possible for all the warring elements of different

religious groups to unite and fight under one banner against a possible foreign infiltration. The system with its abundant incorporation of brahmanic deities might have been a necessity to cause a cultural fusion and offer a united front against the penetration of the semitic culture. The *Kālacakra* system and the concept of *Kālacakra* as the Supreme Lord are two bright examples of the process of cultural fusion as going on in India. The Lord *Kālacakra* has been depicted (I. 21) in the *maṇḍala* as the central figure with Hindu gods as the guardians of directions (*digrakṣa-pālāh*). In the *maṇḍala* in the east is Indra, Agni in the south-east, Yama in the south, demon (*danu*) in the south-west, Varuṇa in the west, Vāyu in the north-west, Hara in the north-east, above is Brahmā and down Viṣṇu along with their attendants, and in the middle is *Kālacakra*, the *Absolute*.

Kālacakra, the highest God of worship in this system is substantially of the same nature as the conception of *Vajrasattva* as found in different *Vajrayāna* texts. He is the unity of *prajñā* and *upāya*, the *Bodhicitta*, the ultimate immutable one in the form of motionless great bliss (*mahāsukha*). He is without origination and destruction, the unitary embodiment of knowledge and knowable embraced by *prajñā* (transcendent wisdom), both endowed with and bereft of forms (contents). He is the creator of all the Buddhas, the *Ādi Buddha*, the only Lord. The *Vimalaprabhā* explains the term *Kālacakra* by showing that each and every syllable of the term is endowed with a meaning :

काकारात् कारणे शान्ते लकाराच्च लयोऽत्र वै ।
चकाराच्चलचित्तस्य ककारात् क्रमबन्धनात् H
कालोऽक्षरसुखं ज्ञानमुपायः करुणात्मकः ।
ज्ञेयाकारं जगच्चक्रं श्रीप्रज्ञाशून्यतात्मिका H

It is further explained as :

करुणाशून्यतामृतिः कालसंवृतिरूपिणी ।
शून्यताचक्रमित्युक्तं कालचक्रोऽद्वयो मतः H

Kā means causality, *la* denotes absorption or dissolution, *ca* signifies the unstable mind and *kra* stands for the chain of events or the process. Thus *kāla* comes to mean the state in which the 'original cause potency' has been absorbed, that is the state of immutable happiness of knowledge, this is *upāya* and this is of the nature of *karuṇā*; *cakra*, on the other hand, stands for the cycle of world process—and this is the 'principle of knowability', this is *prajñā* and this is the nature of *śūnyatā*. Thus *Kālacakra* is the state of absolute unification of *prajñā* and *upāya*, i.e., *śūnyatā* and *karuṇā*.

As we have already noted our text is divided into five *paṭalas* and the reason why the text is thus divided and the chapters are so named have been explained by the commentator. It begins with the *lokadhātu*, a treatment on the universe, which is brought into existence by the multitude of great atoms. The second chapter is concerned with the individual personatity (*adhyātma*) and comes after the *lokadhātupaṭala* as the existence of beings is possible only after the creation of the *lokadhātu*. Then arises the question of the consecration or initiation (*abhiṣeka*) of the individual and after the *abhiṣeka* can the individual aspire for higher knowledge through accomplishment of ordinary excellences by meditation and practices (*sādhana*). As the last stage comes the attainment of perfect wisdom (*jñāna*) which is without any duality of thought and is accomplished with the knowledge of *mahāmudrā*. The topics discussed in our tantra text have been divided into five chapters in the light of these facts.

The practical side of the Tantras is the fundamental side in which most emphasis is laid on the body. The Tantras consider the body as the medium in and through which the truth can be realised; the body is the epitome of the universe, the abode of all truths, it is the microcosm. Our text identifies the universe completely with the body and locates the seas, rivers, mountains and the planets in different parts of the body. The factors working in the external world causing creation, existence and dissolution are also to be

considered as operating in this body. The ancient belief in the identity of the microcosm and macrocosm might have been responsible for such a thesis of these Buddhists.

Quite in keeping with the ideas and theories of Vajrayāna our tantra attempts to explain the whole creation within this body. An elaborate system of sexo-yogic practices has found a place in the system and the control of the vital winds in the body has been regarded as a very important factor in realising the truth which is in the form of the Lord Kālacakra. A Kālacakrayanist wants to keep himself above the influence of the cycle of *time* which is ever moving to cause decay, death and re-birth. The flow of time with them is nothing but the working of the vital winds in the body. It is in the action of the vital winds that *time* can reveal itself and if a *sādhaka* can stop this action he can stop the flow of *time* and thereby can raise himself upto the state of *mahāsukha*. With the help of the *śaḍāṅga-yoga* they produce and realise the *mahāsukha*. In his yogic practices a Kālacakrayanist is associated with his *prajñā* who is also known as *mahāmudrā*.

As these Buddhists consider *Kāla* (Time) as the highest factor they naturally attach much importance to the astronomical conceptions of *yoga*, *karāṇa*, *tithi* etc. and to the movements and positions of the Sun, the planets and constellations. Experts in astronomy and astrology they interpret all the principles of Buddhism in relation with *time* and its different units. In our text we find the theory of *Pratītya-samutpāda* interpreted in a novel way as the movement of the Sun through the twelve zodiacal signs in twelve months. The first *nidāna* is caused by the Sun's entry into the sign of capricorn, i.e., with the beginning of the northern movement of the Sun. To understand life and the cause of life, to know the real nature of the phenomenal objects, one should comprehend this movement and the process. To put an end to the mass of evils is to stop it.

They represent *śūnyatā* as the Sun of the dark fortnight and *karuṇā* as the moon of the bright fortnight. They

firstly speak of three *śūnyatās*, viz., *śūnyatā*, *mahāśūnyatā* and *paramārthaśūnyatā* and three *karuṇās*, viz., *sattvāvalambinī*, *dharmāvalambinī* and *anāvalambinī*.

The three *śūnyatās* are further analysed into sixteen *śūnyatās*. The first type i.e., *śūnyatā* defined as the voidness of the five *skandhas* is supposed to comprise five *śūnyatās* developing during the first five days of the sun of the dark fortnight; the *mahāśūnyatā* explained as the voidness of the five *dhātus* is said to comprise five *śūnyatās* developing during the next five days of the sun of the same fortnight i.e., from the sixth to the tenth *tithis*; the *paramārthaśūnyatā* is understood as the voidness of the five *indriyas* developing during the third five days of the sun of the fortnight, i.e., from the eleventh (*ekādaśī*) to the fifteenth (*amāvāsyā*) *tithis*. The sixteenth *śūnyatā* is held as to arise with the position of the sun at the juncture of the end of the dark fortnight and the beginning of the bright fortnight, which is all pervasive, *sarvākārā*.

The three *karuṇās* are also further analysed into sixteen *karuṇās*. The first *karuṇā*, the *sattvāvalambinī* type, develops as the sympathy or compassion for the suffering beings during the first five days of the moon of the bright fortnight; the *dharmāvalambinī* type, compassion for the phenomenal world i.e., viewing the world of appearances as with no existence by nature, develops during the next five days of the moon of the same fortnight, i.e., from the sixth to the tenth *tithis*; the *anāvalambinī* type, compassion based on no object and which is but a part of the nature of the Bodhi, develops during the third five days of the moon of the bright fortnight; i.e., from the eleventh (*ekādaśī*) to the fifteenth (*pūrṇimā*) *tithis*. The sixteenth *karuṇā* is held as to arise with the position of the moon at the juncture of the end of the bright fortnight and the beginning of the dark fortnight.

It may be noted here that we come across with statements in many caryāpadas, dohās and tantrik texts where *prajñā* is understood as the moon and *upāya* is interpreted as the sun (P.C. Bagchi, *Studies in the Tantras*, 61 ff). But in

our Tantra text the interpretations of the two terms *prajñā* and *upāya* have been made in the way noted above. The commentator states explicitly : कृष्णपक्ष सूर्यः प्रज्ञा, शुक्लपक्षश्चन्द्रमा उपायः.

The Lord *Kālacakra* is the *vajra*, the absolute, the *yoga* of the nature of the unification of *prajñā* and *upāya*. In the *maṇḍala* he takes his position in the centre as mentioned before with gods like Viṣṇu, Indra, Brahmā etc. being assigned subordinate posts as guardians of directions. It is maintained that the *yoga* of Śrī Kālacakra has been revealed to help men of the *Kali*-age to attain emancipation in the present existence. The present Tantra text deals with this *yoga* and its five chapters give us different aspects of the *yoga* and explain various relevant topics centering round the *yoga* and the Lord.

In the *Lokadhātupaṭala*, at the outset the Lord is described as the Omniscient one in an assembly, approached by the suitor king Sucandra for a discourse on the *yoga* of Śrī Kālacakra for the attainment of emancipation by men of the *Kali* age. The Lord then answers as the preacher. The universe (*lokadhātu*) is presented as the collection of origin of *mantra*, planets, stars and *prāṇa* etc. (vital winds). The Lord is shown as of the nature of 31 *bhavas* (existences), as of the nature of the advent of the Great Sovereign (*mahācakravartin*), as of the nature of breath of delicate stars etc. and daytime, as of the nature of revelation by Mañjuśrī, as of the nature of *siddhānta*, *karāṇa*, astronomy and mathematics, as of the nature of the birth and movement of planets and movement of stars from the breath of the middle nerves, as of the nature of the roundness of the earth with twelve zodiacal signs, as of the nature of the origin of vowels, as of the nature of the earthly power of Rāhu etc., as of the nature of mechanical contrivances (*yantra*) in breaking through and protecting the fortress, as of the nature of the wandering of the *cakravartin* in the twelve parts of the earth, as of the nature of overthrowing the religion of the *mlecchas* and establishing the religion of the

Buddha, as of the nature of bestowing the path for ordinary and extraordinary accomplishments to all beings, as of the nature of the preacher in front and back of Mañjuśrī, the lord of the earth (*lokeśvara*), as of the nature of longevity of men upto the great sovereign, the *kalki*.

Thereafter in the *Adhyātmapaṭala* the Lord Kālacakra is existent as with the nature of collection of impregnation rites (*garbhādhāna*), as with the nature of association of semen, menstrual excretion and *ālaya vijñāna*, as with the nature of the growth of the womb (*garbha*) in every month, as with the nature of the ten existences beginning with that of the Fish, as with the nature of the purification of four *kāyas* and four *vajras*, as with the nature of impregnation by four *sambodhis*, as with the nature of 21600 breaths, 72000 *nāḍīs*, 360 places of junction, six *dhātus*, six tastes, six *indriyas*, six objects, six *karmendriyas*, six objects of *karmendriyas*, six *vijñānas*, six *saṃskāras*, six *vedanās*, six *saṃjñās*, six *rūpas*, six *jñānas*, six cycles, and as with the nature of up and down in six *maṇḍalas*. He is existent as with the nature of five *skandhas*, five *dhātus*, flow of the circle of left and right nostrils in the petals of the navel-lotus ; as with the nature of exit of all secrets (*tantra*) in the middle (nerve) ; as with the nature of action of (the vital winds) *prāṇa* etc. ; as with the nature of the origin of signs of gods from the *dhātus*, as with the nature of misfortune of moon, sun and fire ; as with the nature of the origin of six states of fruition of *karma* ; as with the nature of *nāḍikā* etc. as stopping of the movement of planet ; as of the nature of misfortune, death and deceit caused by the joy of entering into the middle ; as with the nature of performance of external worldly action ; as with the nature of examination of influence in all (systems of) philosophy ; as with the nature of foundation of religion agreeable to different beings.

Thereafter in the *Abhisekapaṭala* the Lord is first shown as with the nature of examining a *Guru*, as with the nature of examining the best, the middle and the lower (type of) disciple. He is existent as with the

nature of the characteristics of village, directions, land etc. for the achievement of spread of action; as with the nature of the characteristics of fireplace, material for sacrifice, rosary-string, seat, a *kilaka* (three sided dagger), a pitcher, dust, thread and applying contrivance; as with the nature of accepting land, knowledge of magic circle, picture and ten secret meanings; as with the nature of conferring the ordinary and extraordinary initiations; as with the nature of meditation for all prosperity; as with the nature of assembly of cycle of vow and of worshipping vow; as with the nature of gesture, sight, symbol, mystic phrase of vow and group etc. of thirty six *kuladevīs*; as with the nature of sacrifice of the magic circle of cycle; as with the nature of worship and sacrifice of the dust, cycle of *gaṇa* in own houses, in great rivers etc; as with the nature of pleasing the *Guru* with all kinds of gift.

Then in the *Sādhanaṭāla* the Lord is existent first with the nature of cycle of security etc, purification of mouth, manifestation of the *Tathāgata*; as with the nature of *śūnyatā*'s basis etc, worship of the higher plane, noble preaching, approval of the virtues, undergoing the three shelters, self repression, production of *Bodhicitta*, taking to the *mārga* (noble path); as with the nature of accomplishment of, according to the sequence of origin, the chief of *maṇḍala*, principal noble action, *yoga* of *bindu*, and of subtle *yoga* etc; as with the nature of accomplishment of external and ordinary success; as with the nature of sacrifice etc., the true knowledge of secrets of philosophy, accomplishment of the six-fold *yoga* etc; as with the nature of equipment of meritorious acts like charity etc; as with the nature of direct and indirect perception.

Then in the *Jñānaṭāla* the Lord is first represented as existent with the nature of circle of purification of *dhātu* like the bones etc. of the body; as with the nature of six *mantra*-family of *ādī* and *kādi*; as with the nature.

of thirty six *prajñopāya* and *kriyā-yoga* ; as with the nature of the fourth *abhiṣeka*, accomplishment of the attainment of great immutable knowledge of *mahāmudrā* ; as with the nature of manifestation of (magic) circle of knowledge ; as with the nature of accomplishment of the production of *Bodhicitta* ; as with the nature of accomplishment of attainment of *mahāmudrā*, embodiment of all-pervasive knowledge and knowable ; as with the nature of examination of actions of all body, speech and mind ; as with the nature of preaching of eightyfour thousand *dharma-skandhas* ; as with the nature of description of *Buddhakṣetra* (country in which a Buddha appears) ; as with the nature of wandering in the company of Bodhisattvas, great souls equal to dust (particles) like the *sumeru* in the *ākāśa-dhātu* ; as with the nature of producing *Buddhakṣetra* ; as with the nature of resting on *Vajra* in the *Buddhakṣetra* ; as with the nature of preaching the doctrine according to different propensity and disposition of mind of beings ; as with the form of accomplishment of attainment of body by the essence and the act of extracting essence ; as with the nature of benefit of all beings with the great immutable happiness ; as with the nature of collection of objects and collection of definition of mathematics ; as with the nature of praise of the five immutables, the six immutables, the great voidness, the voidness of *bindu*.

The Lord *Kālacakra* is expressed as existent with the nature of the five *paṭalas* in the order as spoken. The *Tantrarāja* is the appellation given to the collection of *paṭalās* manifesting the Lord. The expressed and the expression i.e., the Lord and the *Tantrarāja* are mutually related as to be expressed (*vācya*) and expressive of (*vācaka*). The Lord *Kālacakra* is the (one) to be expressed as existent with the nature of the qualities described in the five *paṭalas*. The *tantra* named *Kālacakra* consisting of five *paṭalas* is expressive of the nature of the Lord *Kālacakra*. Thus the nature of the Lord *Ādi Buddha* is to be expressed and the Lord *Ādi Buddha* expresses

the *tantra* text. The accumulation of merits by giving the ordinary initiation after entering into the *maṇḍala* is the necessity of this exposition. The accumulation of merit and knowledge in order to obtain accomplishment in the *Mahāmudrā* with the fourth extraordinary initiation into the great *Prajñā* is the necessity of necessity of the exposition.

Since the system is built up with Time (*Kāla*) as the central point of realisation for the removal of ignorance and attainment of emancipation our text deals with movement of planets and astronomical calculations in an exhaustive manner. These Buddhists were great masters of astronomy and *tithi*, *vāra*, *karana*, *nakṣatra* etc. have figured prominently in their theories. Astrology also plays an important role in the text. In keeping with the traditions of *tantras* our text uses symbolic expressions to denote numerals.

Very interesting are the verses (I. 127-147) which deal with the *Yantras*, a type of magical but mechanical contrivances used to destroy the enemies, their castles or forts and also to protect their own castles or places. These *yantras* numbering twelve are broadly of three types ;

I. Seven types of *yantras* to lay siege to an enemy fort and capture it ;

II. Two types of *yantras* to defend one's own places ;

III. Three types of *yantras* of triumph to enjoy peace and prosperity after conquering over the enemy.

A striking similarity with the purpose of the use of these *yantras* can be noticed in the practice of the Etruskan priests who fought to scare away their Roman adversaries in 399 B.C. by holding fire and snakes in their hands. (cf. H. Kuhn, *Die Entfaltung der Menschheit*, p. 146). In an illuminating paper (Transaction no. 10. The Indian Institute of Culture, Bangalore) Dr. V. Raghavan has dealt with the *yantras* or mechanical contrivances in Ancient India, but the *yantras* of our text are different in form and character from those mentioned by Raghavan.

It will be evident to any student of Sanskrit language that our text abounds in un-Paninian or ungrammatical Sanskrit forms, but these should not be corrected or changed inasmuch as these Buddhist Sanskrit writers did not care for grammatically correct Sanskrit and that is but a peculiarity of such texts. They wanted only to express their ideas clearly and forcefully, no matter how much ungrammatical the language becomes. They paid more attention to meaning than to correct forms. The *Vimalaprabhā* has dwelt on this problem at length.

In the following pages we will find that the Tantra text, particularly in cases of mathematical and astronomical calculations and computations, is couched in a language not easily understandable. Even with the help of Tibetan and Sanskrit commentaries and sub-commentaries many problems are difficult to be solved. In our *Study* we will offer only suggestions to those problems. It is absolutely necessary to find out some text or commentary dealing with these problems before we can reach to a satisfactory solution of those problems.

ॐ नमः श्रीकालचक्राय^१

सर्वज्ञं ज्ञानकायं दिनकरवपुषं पद्मपत्रायताक्षं
बुद्धं सिंहासनस्थं सुरवरनमितं मस्तकेन प्रणम्य ।
पृच्छेद्राजा सुचन्द्रः करकमलपुटं स्थापयित्वोत्तमाङ्गे^२
योगं श्रीकालचक्रे कलियुगसमये मुक्तिहेतोर्नराणां ॥ १ ॥

शून्यं ज्ञानञ्च बिन्दुं वरकुलिशधरं बुद्धदेवासुरांश्च
बाह्ये देहे परे च प्रकृतिषु पुरुषं पञ्चविशात्मकञ्च ।
देहे विश्वस्य मानं त्रिभुवनरचनां भुक्तिं देवासुराणां^३
मेतद् व्याख्या हि सम्यक् त्रिदशनरगुरो मण्डलं चाभिषेकं ॥ २ ॥

तुष्टोऽहन्ते सुचन्द्र प्रवरसुरनरै रक्षिते दैत्यनागे-
नं ज्ञातं वीतरागैः परममुनिकुलै र्यत्त्वया पृष्टमेतत् ।
निर्वाणाद्यं धरान्तं पदगतिसहितं देहमध्ये समस्तं
योगं व्याख्यायमानं^४ शृणु सुनरपते मण्डलं चाभिषेकं ॥ ३ ॥

कालाच्छून्येषु^५ वायु ज्वलन जलधरा द्वीप शैलाः समुद्राः
ऋक्षाणीन्द्रकर्तारा ग्रहगण ऋषयो देवभूताश्च नागाः ।
तिर्यग्योनिश्चतुर्धा विविध^६ महितले मानुषा नारकाश्च
संभूताः शून्यमध्ये लवणमिव जले त्वण्डजाश्चाण्डमध्ये ॥ ४ ॥

1. P. ओ नमः श्री वजसत्त्वाय , *Tib.* dpal dus kyi 'k'or lo la p'yag 'c'al lo.
2. CL. शृणुव नरपते , *Tib.* mi yi bdag po bzañ po ñon.
3. L. काला तुल्येषु , *Tib.* dus kyi stoñ pa rnam las.
4. L. सक्षोणिः , rgyu skar.
5. L. द्विविध , sna c'ogs.

- a. yan lag mō'og la bñag-nas žus pa ni.
- b. lus la sna c'ogs dañ arid pa gsam gyi bkod pa lha dañ lha min rnam kyi loñs spyod dañ.

काये ज्ञानाम्बरे वे पवन हवि^१ जले भूस्थिरे जङ्गमे च
दिव्यादृष्टौ च सृष्टौ दशविधभुवने वर्णिते वज्रकाये ।
संभूति मन्त्रयोने भवति नरपते मुक्तिरत्रैव भूयः
एवं यो वेत्ति सम्पद्^२ ज्ञानं भवति पशुश्चित्तसंकल्पमुक्तः ॥ ५ ॥

वामाङ्गे श्वेतदोषि जं दमृतकणा^३ दक्षिणे रक्तवर्णा
राहुः कालाग्निचन्द्रौ रविशशितनयौ मोमशुक्रौ गुरुश्च ।
केतुर्मन्दश्च वृष्टिः^४ पविजलशिखिनः सप्तयुग्मानि लाके
दोषानां विद्यमाना^५ भुवि विगततमा^६ युगमेकान्तमोऽन्ते^७ ॥ ६ ॥

पृष्ठे पीता च तारा मुरधनुरवनिः सा चतुर्धा द्विभेदा
प्राणो नामैक^८ वायु भवति दशविधो मूर्ध्नि मूले च पूर्व
मध्ये वज्रोर्ध्वबीजं गुणगणसहिता संस्थिताधः स्वशक्ति-
ज्ञानं सर्वत्र शून्यं शिवपदसहितं सर्वभावे विमुक्तं । ७ ॥

आद्यास्त्रिंशत् स्वरा ये ह्यरवल्युतास्ते^९ कणेन्द्रो दिनैश्च
काद्यान् वर्गान् समात्रांश्चरति दिनकरः शून्य षड्वह्निमानैः ।
हाद्या मात्राश्च नाड्यः^{१०} सुरनरफणिनो भूतयोनिश्च मन्त्राः ।
इत्यादौ कादियुक्ते भवति खलु नृपोत्पत्तिरेवं^{११} त्रिधातोः ॥ ८ ॥

1. PD. न स भवति
3. CL. विष्टिः ; c'ar dan
5. P. भुवि गततमो
7. P. कनेन्दो D. कलेन्दो

2. PD. कला
4. P. विद्यमानानि
6. CLD. नानैक
8. CLD. रेव

- a. me dan
- b. de ltar gañ gis yañ dag rig pa de ni p'yugs min sems kyi kun
tu rtog pa dag las grol
- c. 'jig rten la ni gnas pa ñid te mun pa med pa zaiñ gñig dag
ni mun pa'i mt'a' la'o
- d. ha sogs dbyaṅs rnam dag kyañ c'u o'od

जन्मस्थानं स्वराणां^१ क च ट त प युत कादि^२ संयोजितानां
कण्ठे तालूर्ध्वभागे ख पवन हविजे चौष्टदन्तेऽम्बुभूम्योः ।
व्यादेखणीषचक्रे हृदिगल^३ शिरसि नाभिचक्रे क्रमेण
विश्वे कृष्णे च रक्ते शशिकनकनिभे स्कन्धघात्त्वाधिदेवे ॥ ६ ॥

‘वाय्वन्तान् मेरुसीम्नो नरकफणिपुरं’ योजनानां द्विलक्षं
मेरो र्लक्षं प्रमाणं ग्रहगणनिलयात् पञ्चविंशत् सहस्रं ।
ग्रीवा पञ्चाशदास्थं ध्रुवपदमचलं पञ्चविंशत्तथैव
तद्बाह्ये शून्यमेकं त्रिभुवनरहितं निर्गुणं तत्त्वहीनं ॥ १० ॥

‘वाय्वन्ताद् वायुसीम्नः स्थिरघरणितले द्वीपशैलाः समुद्रा-
श्चत्वार्यर्धं’ द्विलक्षं शिखिचलबलयं योजनानां द्विलक्षं ।
मध्यं मेरो र्द्वूर्ध्वं भ्रमति दिननिशं राशिचक्रं सतारं
षड्भागे द्वि द्विलक्षं त्रिभुवनसकलं कालयोगात् प्रजातं ॥ ११ ॥

तिर्यग्मानस्य वृत्तं त्रिगुणमपि भवेल्लोकधातोः समन्तात्
भूमे वृत्तं त्रिलक्षं जलशिखिमस्तां ‘वर्णवार्क’ क्रमेण ।
यद्बाह्ये रक्षमेकं त्रिभुवननिलये योजनानां नरेन्द्र
‘तद्देहे हस्तमेकं क्षितितलनिलये स्व स्व मानेन सम्यक् ॥ १२ ॥

1. CL. सुराणां , dbyaṅs ni.

2. P. प त युतं कादि D. त प युतः कादि

3. PD. शिरसोर

4. L. सण्डवार्क , drug dgu ṅi ma rim pas so-

a. 'rluñ gi mt'a' nas lhun ro'i mo'ams su dmyal ba dañ ni gdeñs
ñan groñ k'yer la ni drag o'ad 'bum p'rag gñis.

b. 'rluñ gi mt'a' nas rluñ gi mo'ams dañ brtan pa 'jin ma'i gñi
la gliñ dañ ri dañ rgya mo'o rñams.

c. de ni sa yi steñ gi gñas su bus la rañ rañ dag gi o'ad kye
yañ dag k'ru gañ ho.

सूक्ष्मे^१ रष्टाभिरेको ह्यनुरिदमणुभिः सूक्ष्मबालाग्रमेभिः^२

°राजियूका यवश्चागुलमुरगयवैरंगुलैरर्कयुग्मे-

हस्तो हस्तेश्वतुभि घनुरिह घनुषा स्यात् सहस्रद्वयेन

क्रोशः क्रोशेश्वतुभि िवि भुवि गगने याजनं तेन मार्तं ॥ १३ ॥

आदौ सौधर्मकल्पं युगयुगयुगलं ब्रह्मलोकोत्तरश्च

श्रमकल्पं श्वेतकल्पं सुवसितं^३ भुवनात्^४ काममे^५ कादशश्च ।

चत्वारश्चाद्यल्पा^६ ह मिथुनरहिता षोडशा यादिल्पा^७

हाद्या लान्ताश्च कामाः प्रकट दशविधा व्यञ्जनान्येकः कः सः^७ ॥ १४ ॥

एकत्रिंशद्भुवैश्च^८ त्रिमव इह भवेद्वातुभेदात् त्रिधातु^९-

रेतद् वज्रत्रयं स्यात् त्रिभुवनसकलं चादिकादिप्रभेदैः ।

रत्नामात्^{१०} शर्कराम्भो^{११} निगदितनरको बालुकाम्भो द्वितीयः

पंकाम्भोस्त्रीव्रधूभो हरि^{१२} रपि च तमो रोरवः सप्तमश्च^{१३} ॥ १५ ॥

क्षारो मद्याम्बुदुग्धा दधिघृतमधुराः सागराः सप्तशैलाः

नीलाभो^{१४} मन्दराद्रि^{१५} निषट्^{१६} मणिकरो द्रोणशोताद्रिवज्राः ।

द्रोपं चन्द्रं सिताभं वरपरमकुशं किन्नरं भोगभूमौ

क्रौञ्चं^{१७} रोद्रश्च जम्बु^{१८} निवसति मनुजः सप्तमं कर्मभूमौ^{१८} ॥ १६ ॥

1. OL. सूक्ष्मौ

3. OL. स्ववसितं

5. L. कोशमे

7. D. षः

9. OL. त्रिधातो D. भेदास् त्रिधातो

11. L. शर्कराहो

13. L. नोलाम्भो

15. D. निषद

17. P. जम्बु निवसति

2. PD. बालाग्रमेभी

4. L. भुवना

6. CLD. °द्यरूपो

8. CL. भवश्च

10. CLD. रत्नाम्भः

12. D. हवि

14. P. मन्दराद्रैर्

16. P. क्रौञ्चं

18. CLD. कर्मभूमिः

- a. 'di rnama kyis ni ske o'e sig dan nas te ltos 'gro nas kyis sor te
sor mo ni ma ni.
b. gzugs med dag ni a sogs bz'i bo ha 'k'rig bral ba rnama te i la
sogs pa be'u drug gzugs.
c. 'dam gyi c'u dan mi bzad nu ba dag dan me dan mun pa dan ni
nu 'bod bdun pa dan

लोकवातुपटलः

पूर्व वायुर्ध्ववृत्तः^१ भवति नरपते दक्षिणेश्चिक्कोणं
पूर्वेन्दुं चोत्तरेब्धो^२ वरवणकमहेः पश्चिमे चाब्धिक्कोणं ।
शून्याकारः सुमेरुं दंरकुलिशमयो मध्यतो मण्डलानां
शैला नागा ग्रहा दिक्^३ भवति भुवितलं योजनानां सहस्रं ॥ १७ ॥

मेरो विस्तारमूर्ध्वं क्षितितलनिलये योजनानां सहस्रं
पञ्चाशत् षोडशैकं प्रवरभुवितले चक्रवालस्य सम्यक् ।
ऊर्ध्वं शृंगानि पञ्च क्षितितलनिलये सर्वदिक्चक्रवालं
तद्बाह्ये द्वीपशैलास्त्वपि जलनिधयः सर्वदिग्वह्निवायुः ॥ १८ ॥

सर्वैकैकं सहस्रं षडपि जलधयश्चन्द्र चन्द्रैकहीना
द्वीपान्येवं^४ सहस्रं वर^५ कुलगिरयः पञ्चविंशत् सहस्रं ।
जम्बुद्वीपं विशालं लवनजलनिधेरर्धलक्षं प्रमाणं
तद्वद्वह्निश्च^६ वायो स्त्रिभुवनधरणस्यान्तिमस्य प्रमाणं ॥ १९ ॥

ब्रह्माण्डे कालचक्रं जिनवरसहितं संस्तुतं देववृन्दै-
मेरो^७ गीर्वाणचक्रं त्ववनितलगतं पञ्चवर्णं ह्यहीनां ।
श्रीमेरोः सर्वदिक्षु क्षितिवलयगतं सर्वपीठोपपीठं
क्षेत्रं छन्दोह^८ मेलापक चिति^९ भुवनं वह्निवः प्वन्तसीम्नः^{१०} ॥ २० ॥

1. P. वाय्वर्ध्ववृत्तं
2. PD, चोत्तरेम्बो
3. L. ग्रहादिर्
4. CL. द्वीपाद्येवं
5. L. बलकुल
6. CL. तद्वदवग्नेश्च
7. D. मेरोर
8. D. छन्दो ह मेलापक
9. L. चिति

- a. srid ɽa gsum ɽo 'jin ɽa yin ni mt'a' ma dag gi me dan rluŋ
gi o'ad dag de bzin no.
- b. zin den 'dun pa dag den 'dus ɽa can den ro k'aŋ gnas ni me
dan rluŋ gi me'ams kyi mt'ar.

पूर्वं शक्रोऽग्निरग्नौ यमदनुवरुणा याम्यदेत्यापरेषु

वायुर्यक्षो हरश्चानिल धनद हरेषूर्ध्वभागे^१ त्वघश्च ।

“ब्रह्मा विष्णुः सशस्त्राः^२ परिजनसहिताः स्व स्व^३ दिग्क्षपाला-

स्तन्मध्ये कालचक्रो जिनवरजनकोऽनाहतो वज्रकायः ॥ २१ ॥

मेरोः पृष्ठेषु दिक्षु भ्रमति भुवितले दुर्जयो दानवानां

यस्मिन् धर्मो विनष्टो वहति कलियुगं तत्र तत्र^४ प्रयाति ।

हत्वा म्लेच्छांश्च युद्धे विवरति पुरतः स्थापयित्वा स्वधर्मे

कृत् त्रेता द्वारं वै कलियुगमपरं वर्तते कालयोगात् ॥ २२ ॥

यस्मिन् खण्डे स चक्री प्रविशति बलवान् कृत्युगं तत्र याति

त्रेता पृष्ठे च राज्ञः कलिरपि पुरतो द्वारं च द्विमध्ये ।

विशत्येकं सहस्रं रसशतसहितं वर्षमानं युगानां

एकैकस्य प्रमाणं युगतरगुणितं मानवाब्दे शतं यत् ॥ २३ ॥

सूक्ष्मोच्छ्वास ध्रु नाडि दिन ध्रु^५ यु । सङ्ख्यैकं^६ विशङ्ख्यतेश्च

षड्भिर्मानं क्रमेण त्वनु तनुज नृणां भूतदेवासुराणां ।

शक्ते भूतं दिनैकं वहति भुवितले शक्तिमानं युगानां

खण्डे खण्डे च चक्री व्रजति शिवपदं द्वादशार्का दिनैकं^७ ॥ २४ ॥

1. P. हरे पूर्वभागे

2. L. सशक्राः P. स्वशस्त्राः

3. L. दिग्क्षत्रपालाः

4. OL. तत्र पूर्वं प्रयाति, de dan der ni rab tu bgröd par byel.

5. D. दिनयुग, p'ra dbugs dhru dan o'u o'od nin žag dhru dan.

6. D. सहस्रैरेक

7. CLD. दिनैकं

a. o'ans dan k'yab 'jug mc'on ldan 'k'or gyi skye bo dan b'as
rañ rañ p'yogs ni sruñ žiñ skyon ba ste.

b. de rñams dbus su dus kyi 'k'or lo rgyal ba mč'og gi skyed
mjad gžom du med pa rdo rje'i sku.

पक्षाः मासाः समस्ता ऋतुयुगसमया अग्निकालोऽयने^१ द्वे
वर्षं राजन् समस्तं त्वनुदिनघटिका लग्नपाणिपलानि ।
एतान्येवं व्रजन्ति त्वनु तनुजनुणां भूतवासुराणां
शक्ते भर्तुर्दिनैके त्रिभुवननिलये देहमध्ये तथैव ॥ २५ ॥

अद्याब्दात्^२ षट्शताब्दैः प्रकट यशनुपः शम्भलाख्ये भविष्यत्^३
तस्मान्नागैः शताब्दैः खलु मखविषये म्लेच्छद्रुधमंप्रवृत्तिः ।
तस्मिन् काले धरण्यां स्फुटलधुकरणं मानवैर्वेदितव्यं
सिद्धान्तानां विनाशः सकलभुवितले कालयोगे भविष्यत्^४ ॥ २६ ॥

वह्नौ खेब्धो विमिश्रं प्रभवमुखगतं म्लेच्छवर्षं प्रसिद्धं
ऊनं म्लेच्छेन्द्रवर्षं करफणिशशिना शेषमर्काहतञ्च ।
मिश्रं चैत्रादिमासैरधरगुहृतं खाम्निचन्द्रैर्विमिश्रं
लब्धं मूर्ध्नि प्रविष्टं भवति नरपते मासपिण्डं विशुद्धं ॥ २७ ॥

मासास्त्रिस्थानभूताः करशिलि गुणिता मध्यराशौ स्थिता ये
मूले षड्भागलब्धं भवति च तटणं मध्यमे शोधनीयं ।
ऊर्ध्वेऽथो नेत्रत्रिशत् प्रकटयति घनं मिश्रितं^५ षष्टिभागै-
र्लब्धं मूर्ध्नि प्रविष्टं भवति मुनिवरैश्छेदितः शेषवारः ॥ २८ ॥

1. C. कालोने L. कालो अने

2. P. आद्याब्दा D. आद्याब्दात् ; lo 'di nas ni

3. D. भविष्यं

4. P. भविष्यति

5. L. षट् विभागैर् ; drug ču'i ča dag gis.

a. de yi dus su 'jin ma la ni fiuh nu'i byed pa gsal bar ml rnames
dag gis rig par bya.

b. kla klo'i dbaŋ po'i lo ni lag pa gdeŋs čan zla bas dman pa'i
lhag ma dag kyan fi mas bagyur.

c. rñed pa steŋ du rab bsres t'ub pa mč'og rnames dag gis bčad
pa'i lhag ma dag ni gza' ru 'gyur.

द्विस्थानेऽर्कन्दुमिश्रं ^१ हृतं ऋतुरविना भूतमिश्रं समस्तं

देयं तन् मूर्ध्निराशौ प्रथमकरहृते पिण्डमष्टद्विभक्तं ।

त्रिस्था मध्ये हृतेषास्त्वधरनवगुणैर्भागलब्धं द्विमिश्रं

ऊनं मध्ये षटीभिर्हृतमपि ^२ तु घनं मूर्ध्निराशौ द्विहृत्वा ॥ २९ ॥

युक्तञ्चर्क्षं प्रभक्तो भवति नृप रवेः ^३ शेषमृक्षादि भोगे ^४

वारे वारं प्रदेयं द्विगुणं नृप षटी पिण्डके द्वे त्ववश्च ।

द्वे चर्क्षे ^५ रुद्रनाड्यः प्रकटयति घनं सूर्यभोगे प्रदेयं

एतन् मासं ध्रुवं स्यात् कथितमपि पुन मासि मासि प्रदेयं ॥ ३० ॥

देया हेयाश्च देयाः ^६ पुनरपि तिथयो वारनाडी पदेषु

पिण्डे भागेऽप्येव चन्द्रैः समविषमगते देयहेयौ पदार्थौ ।

शून्ये शून्यं विशुद्धं त्रिदशशशिपदे पञ्चनेत्रार्कयोर्दिक्

तिथ्याख्यैकादशेऽनौ दशजलधिपदे विंशतिश्चैकहीना ॥ ३१ ॥

द्वाविंशत् ^७ पञ्चरन्ध्रे ऋतुवसुनि जिनाः सप्तमे पञ्चविंशत्

तस्मिन्मार्कप्रभेदेः प्रकटितरविका देयहेयाः भवन्ति ।

भूताभूतेषु वेदाः शिखिकरशशिनः पूर्वभागे परे च

पिण्डे ^८ भागेऽपि चन्द्रैः समविषमगतौ ^९ देयहेयश्च चाराः ^{१०} ॥ ३२ ॥

1. D. हृतऋतु

2. CL. भुवनं, t'ob pa nor te

3. CLD. वरे, fi ma'i

4. CL. भागे P. भागे lohs spyod dag tu 'gyur

5. L. चर्क्ष, skar mar gñis

6. CLD. देयाहेयाचदेया, o'es rnam sbyin dan dor dan

7. CL. द्वाविंशत्, fi su roa gñis

8. CL. भोगेऽपि, o'ogs kyi c'a la c'u gter

9. P. गते D. गतेर्

10. D. वाराः, rgyu ba rnam ni

a. de la fi mas rab tu dbye bas gsal byas fi ma'i rkañ pa dag ni
sbyin dan dor par 'gyur.

सञ्चारेणावशेषं हतमृतु^१ रविना भागलब्धश्च तद्वत्
तत्रैवार्कप्रभेदैः रविपदघटिका देयहेया भवन्ति ।
वेदै स्तिथ्याहतं^२ यत् स्फुटमपि च घनं^३ तत् त्रिभागेन मिश्रं
ऋत्वृक्षं सत्रिपादं तृणमपि च रवेः शोचयेत् भुक्तिमध्ये ॥ ३३ ॥

शिष्टं कार्यं यथारे रसयुगशशिनो मन्दकार्ये पदानि
हत्वा भोगेन नाड्योः शरगुणशशिभिर्भागलब्धं समोगं ।
देयं हेयश्च सूर्ये त्वयनगतिवशान् नान्यथा शुद्धिरस्ति
सूर्ये कालो रसोहिश्च^४ दशहरहरा रुद्रदिङ्नाग षट् च ॥ ३४ ॥

वह्निः खञ्जायनान्ते^५ भवति घनमृणं चोत्तरे दक्षिणे च
षण्मासैर्पक्षभेदैश्चरति दिनकरो माससंक्रान्तिभेदात् ।
दत्त्वा सूर्ये तिथिश्चाप्यधररसहता वारभोगेन मिश्रा
ऊनीभूता शशाङ्को भवति नरपते मिश्रसूर्येन्दु^६ योगः ॥ ३५ ॥

“अक्ष्णा तिथ्याहतं यद् गत शशिकरणं सप्तभागावशेषं
शुद्धाब्दा नागमिश्राः^७ ख ख जलघहताः शोधिता^८ नागमिश्रैः ।
शैलेन्द्रमि प्रभक्ता गगनरसहता नाडिकाद्रयादि^९ भक्ता
द्वात्रिंशद्धारनाड्यो ध्रुवकमिद् युतं चाब्दसंक्रान्तिमासे ॥ ३६ ॥

1. CLD. हतमृतु, bsgyur ba las ni dus dan
 2. CLD. वेदैर्मिथ्याहतं, gan žig rig byed rnam kyis c'os bsgyur
 3. CL. धरं, nor te
 4. P. रसोभिश्च, ŋi ma la ni dus ro klu dan
 5. CL. खञ्जायनान्ते
 6. CLD. भोगः, ŋi zla bsres pa shyor ŋa'o
 7. L. मिश्रैः
 8. D. रागमिश्रैः, klu bares rnam kyis
 9. CLPD. नाडिकाद्यादि, ri la sogs pas tgos pa c'u c'od te
- z. byed pa dag ni c'es la mig gis bsgyur ba zla bral gan žig bdun gyi c'a yi lhag ma'o.
- b. gñis dan sum c'u'i gza' dan c'u o'cd ŋes par 'dir ldan zla ba dag la lo yi 'p'o ba'o.

मेषादौ वारनाड्या ^१क्रमपरिरचिताः क्षेपणे ^२द्वादशैते
चन्द्राद्री ^३भूतवेदौ गुणशरशशिनः शैलचन्द्रं तृतीये ।
वेदाग्नी भूतचन्द्रौ नयनकरयुगं वेदनेत्राणि षष्ठे
षड् चन्द्रौ वाणचन्द्रौ गिरियुगशिखि षट् चन्द्रवेदाद्रिलोकाः ॥ ३७ ॥

षड् वेदौ शून्यं शून्यं नयनशरपदं मोनराशौ रवेश्च
षण्मासं हानिवृद्धिं भवति दिननिशायाश्च सूर्यप्रचारैः ।
अध्विर्वाणाम्निलिप्ताः प्रतिदिनसमये वृद्धिनाशेऽपनाङ्गैः
सव्ये रात्रेश्च वृद्धिं भवति हिमगिरावुत्तरे वासरस्य ॥ ३८ ॥

मासा नेत्रार्कमिश्रा नयनविगुणिता ^४श्चन्द्रार्क्कमिश्राः
खर्तृर्वर्गमोधि प्रसक्ता मुनिकरगुणिताः खादिभागेन चर्क्षं ।
शिष्टा षष्ठ्या हता ये पुनरपि घटिकास्त्वेवल्लिप्ता हतास्ते
‘चक्रं लब्धोत्तवक्तुं भवति’ ^५ च तमिनः पुच्छमृजार्धमिश्रं ॥ ३९ ॥

^६मासास्त्रिंशद्धताश्च प्रतिदिनसहिताः शैलखगौश्च लब्धं
त्रिस्था मध्ये विमिश्रं त्वपि जलधिरसैर्लब्धहीनोऽस्फुटाहः ।
शैलत्वैकैश्च मिश्रः स्फुटदिवसगणः शैलनागतुभक्तः
शेषशर्काहितश्च ^७पुनरपि खरसैर्गुण्य शैलादि ^७नाड्यः ॥ ४० ॥

1. P. नाड्योः

2. D. द्वादशे ते ; bču gñis di rnam te

3. CL. चन्द्रादी ; zla ba ri

4. L. द्विगुणिता ; mig gis rnam bsgyur

5. D. प्रभवति तमिनः

6. P. हतो हत् पुनरपि

7. CL. शैलानि ; ri la sogs pa

a. t'ob pas dman pa'i 'k'or lo gdon du 'gyur te mun čan mjug
ma dag kyan rgyu skar p'yed bsres pa'o.

b. zla ba su'n ču bsgyur ba fiin žag so so dag dañ b'as pa las
ni ri mk'a' ris t'ob pa.

शोष्या सार्धा नवारे यदि ऋणमधिकं चक्रमध्ये विशोध्यं
 योज्यं^१ चक्रार्धमर्धाधिकमपि च भवेत् त्यक्तशेषोत्क्रमः स्यात् ।
 ऋक्षे षष्ठ्याहते युक् प्रभवति घटिका भूतवह्नीन्दुभक्तं
 'यल्लब्धं मन्दकर्मण्यपि च घनमृणं चोत्क्रमेण क्रमेण ॥ ४१ ॥

तत्त्वान्यष्टादशाद्रिः प्रकटसपदान्यर्धचक्रे त्वधोर्ध्वे
 'ह्न्यात् भोगेन नाडो शरगुणशशिभिर्भागलब्धोर्ध्वचक्रात् ।
 पूर्वार्धे ग्राह्य इष्टो भवति पदवशात् त्याज्य एव परार्धे
 भुक्तं कृत्यैकपिण्डं ग्रहगमनवशाद् देयहेयञ्च नाड्यां ॥ ४२ ॥

सूर्ये भौमा^२ विशोध्यो गुरुरपि रविजः शोघ्नकर्मण्यथैव
 सौम्ये शुके च सूर्यः खलु भवति घनं शोघ्नकार्ये क्रमेण ।
 शोध्यः^३ शेषोत्र चारो ग्रहचरणपदैः शेषनाडी निहत्य
 षष्ठ्याभागेन लब्धं ग्रहचरणपदाद् ग्राह्य हार्यं तथैव ॥ ४३ ॥

भुक्तं कृत्यैकपिण्डं ग्रहगमनवशाद् देयहेयं समस्तं
 भौमे चारा जिनाद्याः प्रकटमनुपदे स्थापनीयाः सप्तस्ताः ।
 एवं सर्वग्रहाणां क्रमपरिगणना^४ वेदितव्या नरेन्द्र
 सौम्ये शुके विशुद्धो भवति दिनकरः सौम्यशुक्रौ च सम्यक् ॥ ४४ ॥

1. PD. त्याज्यं ; byed pas lhag par gyur

2. D. भौमे

3. P. शोध्ये

4. CL. परिगमना

a. gañ t'ob dal ba'i las dag la yañ nor dan bu lon dag ni rim pa
 mñ dan rim pas so.

b. loñs spyod kyis ni č'u o'od bsgyur las mda' dan yon tan zla
 bas 'k'or lo p'yed las č'a t'ob pa.

c. rim par yonñ su broi ba rig par bya'o mi'i dbañ.

शून्याकाशेन्दु गुण्यं दिनगणसकलं वह्निसूर्याद्विहीनं
 शैलाद्रन्ध्राद्वि^१ नागैर्हृतमपि निहतं शेषं ऋक्षादिभेदेः ।
 प्रोक्तैर्भगिण चर्क्षं^२ पुनरपि घटिकाः सौम्यभोगे^३ भवन्ति
 सौम्यं त्यक्त्वार्कमध्ये त्यज सुनुप नृपं चार्धमृक्षठच^४ सम्यक् ॥ ४५ ॥

शिष्टं कार्यं यथारे भवति धनमृणं मन्दशोघ्रं च कर्म
 सौम्ये यन् मन्दकार्ये दशगिरिशिखिनः शोघ्रकार्ये नृपाद्याः ।
 'हृत्वाहः पिण्डमूनं^५ ख ख रसनयने दन्तवह्नयन्धि भक्तं'
 'शेषं त्वृक्षन्नं ऋक्षं पुनरपि घटिका मन्दकार्ये गुरोश्च ॥ ४६ ॥

नक्षत्रं शोध्यमर्कं हरनवशिखिनो मन्दकार्ये पदानि
 भूयः शोघ्रे पदानि प्रकटमनुपदे दिक्पदाद्यानि तानि ।
 'हृत्वाहः खेन्दुनोर्न जलनिधिवसुभिर्भक्तमद्रे जिनाख्यैः
 ऋक्षन्नं श्रक्षभोगः^७ पुनरपि घटिका शोघ्रकार्ये भृगोश्च ॥ ४७ ॥

ऋत्तवृक्षं शोध्यमर्कं शरयुगशशिनो मन्दकार्ये पदानि
 शोघ्रे तत्त्वादभेदेः प्रकटमनुपदे देयहेयं यथारे^८ ।
 'ऊनः खाक्षयष्टवेदेः स्फुटः^९ दिवसगणः षड्रसागाम्बरैके—
 मर्क्त^{१०} श्रक्षन्नं ऋक्षं भवति च शनिनः^{११} पाद्य^{१२} मष्टादशश्च ॥ ४८ ॥

1. CLD. रन्ध्रादि , ri nas bug par ri dah

2. P. चक्रं , rgyu skar 3. CL. भागे , zla skyes lohs spyod

4. CLD. चार्धसूक्ष्मञ्च , skar ma 5. D. पिण्डमूलं

6. P. शेषे 7. L. श्रक्षभोगः 8. CLD. तथैव , mig dmar bžin

9. CLD. स च दिवस 10. D. भक्तं

11. D. शनिनः , spen pa 12. D. पाद्यं

a. nīn žag o'ogs ni mk'a' mk'a' ro dah mig gis dman pa byas nas
 so me o'u gter dag gis bgo.

b. mk'a' mig klu dah rig byed kyis dman gsal ba'i nīn žag o'ogs
 ni drug ro ri mk'a' zla ba yis

यद् द्वाविंशद् दिनतुः प्रकटरसपदे शीघ्रकार्ये रसाद्याः
शीघ्रो मन्श्च चारः क्रमपदगमने वक्र^१ एवोत्क्रमेण ।
पूर्वार्धे चापरार्धे रविगमनवशान् निर्गमश्च ग्रहाणां
सप्तत्रिंशत्सु मासै भवति करहतेः शीघ्रवक्रश्च केतोः ॥ ४६ ॥

यः कश्चित् सूर्यभोगं प्रविशति निहतं स^२ ग्रहश्चास्तमेति
सूर्यं त्यक्त्वादितः स्याद् अयनगतिविभागेन^३ मार्गश्च तस्य^४ ।
वामे मार्गे^५ स्थितो यो रविगमनवशात् स व्रजत्युत्तरेण
सव्यस्थो दक्षिणेन स्फुटमपि च रिपो युद्धमन्योन्यमत्र ॥ ५० ॥

स्वक्षेत्रे संस्थितानां यदि भवति रिपु निश्चितं तत्र युद्धं
नक्षत्रेऽन्ये न युद्धं खलु भवति समायुक्तिरन्योन्यमत्र ।
वामे चन्द्रप्रवेशो यदि भवति रवौ निर्गमश्चोत्तरेण
वामे शृङ्गोन्नतिः स्यात् क्वचिदयनवशाद् दक्षिणे दक्षिणे च ॥ ५१ ॥

पर्वच्छेदे च राहो व्रजति सममुखः^६ संमुखो ग्रस एव
वामे चारेऽवसव्ये रविगमनवशाद् दक्षिणे सव्यभागे ।
एवं राहु विदिक्षु ग्रसति शशधरं निर्गतं पृष्ठतश्च
अश्विन्याद्यर्ध^७ चित्रं निशिदिवससमा मध्यतो गोलरेखा ॥ ५२ ॥

1. P. चक्र ; 'k'yog po ñid ni rim min gyis

2. L. संग्रह 3. L. विभोगेन 4. L. तस्याः 5. L. मार्गः

6. CL. सममुखः 7. CL. अश्विन्यान्य^० ; t'a skar la sog

a. sum ču rca bdun lag pas bsgyur ba'i zla ba rñams kyis mjug
riñs dag ni myur dan 'k'yog por 'gyur.

b. skar ma la ste gžan la 't'ab pa min par ñes śin 'dir ni p'an
o'un mo'uns pa dag tu ldan.

c. o'igs o'a'ns su yañ sgra gžan gdoñ dan mñam par 'gro ste
mñon du p'ogs par 'jin pa k'o na'o.

ऋक्षं सव्यावसव्ये^१ खलु भुवनपदे संस्थितं राशिभेदै-
 स्वापाकारत्^२ राशौ शिखिलयगतं दक्षिणे गोलमध्यात् ।
 वामे तच्छीतशैलं^३ सुकमलदलवन् मेष पूर्व^४ तुलादौ
 वल्लेः शीताद्रिसोमः ख ख ख शरनगा योजनानां सहस्रं ॥ ५३ ॥

मध्ये चक्रार्धरेखा गमनमपि रवे^५ रेकरात्रं^६ विषौ च
 पश्चात् सव्यावसव्यं चरति दिननिशं चर्क्षभेदैः^७ क्रमेण ।
 मार्गणां^८ खाहचन्द्रं त्यजति दिननिशं चायनान्तं हि यावत्
 हानिवृद्धिः षडङ्गैस्त्वपि रविशशिनोः षष्टिनाड्यां निशाह्नि ॥ ५४ ॥

यस्माच्छेले जनानां भवति हि विषुवं मेषसूर्ये तुलाकं
 तस्माद् द्रष्टे च खण्डे खलु वृषभगते वृश्चिकस्थे तथैव ।
 रन्ध्राख्ये वल्लिसंख्ये मिथुनधनुगते दिक्प्रमाणे चतुर्थे
 मार्तण्डे कर्कटस्थेपि च मकरगते पञ्चमैकादशे च ॥ ५५ ॥

सिंहे कुम्भे प्रविष्टे द्विदशरसमहौ मीनकन्यागते च
 अस्मिन् वामायनं स्यान् मकरगतरवौ कुम्भसूर्ये^९ द्वितीये ।
 मीने खण्डे तृतीये त्वयनमपि नृणां मेषसूर्ये चतुर्थे
 भूताख्येऽर्क^{१०} वृषस्थे मिथुनगतरवौ षण्महौ सप्तमे च ॥ ५६ ॥

1. D. सव्यावसव्यं ; Gyas dan Gyas min dag la
2. CD. चापाकारातुं L. चापाकारार्ध
3. D. स्वकमलदल
4. CL. तु नादौ
5. L. नवेः
6. CLD. रात्रौ
7. L. चक्षु
8. L. खादि
9. CLD. सूर्यो
10. P. भूताख्येऽर्के

a. 'byun ba zhes byar ni ma glan la gnas pas 'k'rig par ni gnas
 'sa ni drug pa bdun par yan

मार्तण्डे कर्कटस्थे भवति हरिगते चाष्टमे भूमिखण्डे
कन्या रन्ध्रे तुलार्के भवति च दशमे वृश्चिके खट्वखण्डे ।
चापस्थे द्वादशे स्यादयनमपि नृणां द्वादशारे च भूम्यां
एवं सव्यायनं स्याद् रविगमनवशात् कर्कटादौ च राशौ ॥ ५७ ॥

ऊर्ध्वं षण् नागसंख्या तपनमपि रवेश्च यने चोत्तरान्ते
तस्मात् क्षीणाश्च सव्ये भवति नरपते खट्वसंख्या सहस्रं ।
एकाशीतिः सहस्रं शरशतं रहितं मयतो गोलरेखा
तस्या यद् वृद्धिपातं भवति स स शरषूतरे दक्षिणे च ॥ ५८ ॥

क्षाराब्धिं लंघयित्वा व्रजति दिनकरो दक्षिणे यावदग्निं
कैलासस्योत्तरेण व्रजति हिमगिरिं चोत्तरे चोत्तरस्थः ।
वाणस्तिथ्याहताश्च व्रजति दिगयने योजनानां सहस्रं
सार्धक्षाहोन्दुलब्धं त्यजति दिनदिने पञ्चभूतं सहस्रात् ॥ ५९ ॥

राशावेके स्थितोर्कः सकलमृतुगणं मासपक्षान् करोति
खण्डे खण्डे च मासो भवति भुवितले द्वादशारे क्रमेण ।
यन् मानः यत्र खण्डे भवति दिनवशात् सप्तमे तन् निशायां
त्रैलक्षादर्धमार्गे दिनमपि पुरतः पृष्ठतोऽर्कस्य रात्रिः ॥ ६० ॥

1. CLD. शतसहितं ; mda' ni bregya dan bral bar gyur pa

2. CLD. पञ्चभूतः ; lha dan sa 'jin

3. P. रांगा

4. D. पक्षात्

5. CLD. मासं , c'ad gañ

a. c'ad gañ dum bu gañ du ñin mo'i dbañ gis yin pa de ni
bdun pa dag tu mo'an mo la'o

c. lam p'ycd 'bum p'rag gsum po dag la ñi ma'i mdun du ñin
mo dan ni rgyab tu mo'an mo'o

सर्वेषां चोत्तरस्थो भवति नरपते शैलराजो जनानां
पूर्वे सूर्योदयः स्याद् गिरिसममयनं पश्चिमे चास्तमेतत् ।
कालाः सन्ध्याश्चतस्रः प्रहरदिननिशाः^१ सर्वदा संक्रमन्तो
मेरो दिक्षु भ्रमन्ति प्रकटरवि महौ भेदिता लग्नभेदैः ॥ ६१ ॥

नाड्यूर्ध्वे षट्^२ सपाद क्रमति दिनकरो द्योजनानां सहस्रं
षष्टोनामग्निलक्षं भ्रमति दिननिशं पञ्चशैलं सहस्रं ।
“गोलाधे खाग्निनाडी^३ वर्हति दिननिशं हानिवृद्धयोश्च पञ्च-
गोले सव्यावसव्यं प्रतिदिनमपि तत् श्वासयुग्मं त्रिलिप्तं ॥ ६२ ॥

लिप्ता स्यान् मेषलग्ने गगननवकरं खतुनेत्रं वृषे स्यात्
युग्मेऽध्याकाश ख द्वे शररसघटिकाः स्युः कुलिरे च सिंहे ।
कन्यायां सार्धं^४ षट्कं भवति खलु तुलाद्युत्क्रमेणैव सर्वं
षड्^५ लग्नैरस्तमेतदुदितमपि तथार्कस्य नक्षत्रभेदैः ॥ ६३ ॥

विंशत्येके सहस्रं रसशतसहिते निर्गता दन्तभागे-
देहे श्वासाधिका ये प्रतिदिन समये भूतशैलतुसंख्याः ।
षट्त्रिंशद्भिः सहस्रे गुणितमपि शताब्दस्य मानं प्रसिद्धं
शून्यत्वंमि प्रमक्ता प्रभवति घटिका षष्टिभागा दिनश्च ॥ ६४ ॥

1. P. दिननिशान्

2. CLD. षट् पदं च ; drug ni rkañ pa dañ bčas

3. CLD. भवति

4. L. षट्कैर्

5. P. शतार्धस्य ; lo brgya'i c'ad du

a. ñin dañ mc'an mor go la p'ye'd la mk'a' me c'u o'od bgrod
te go la dag la Gyas dañ ni ॥ Gyas min dag tu 'grib dañ
'p'el ba lha ste ñin žag so sor de ni dbugs zuñ c'u srañ
gsum.

b. dus abyor drug gis de nub gañ p'yir 'c'ar ba dag kyañ de
bžin ñi ma'i rgyu skar dbye bas so.

चन्द्रे पक्षे रवौ चायनमपि नवमासाश्च भौमे च रात्रिः
षड्वर्षा स्यु गुरौ स्यादयनमपि भृगौ चायनं चन्द्रसूनौ ।
तिथ्याख्याब्दानि शौरो तमिनि नव तथा केतुहीना च राजन्
तत् सर्वं चैकपिण्डं वसुगुणितयुगाब्दानि सार्धत्रिमासाः ॥ ६५ ॥

संख्या ^१सार्धे दिने चाब्दशतमपि भवेत् कालचक्रोनमत्र
प्राणान् सत्त्वे वहन्त्या रजसि तमसि वै कायवाक्चित्तभेदैः ।
पञ्चत्वं यान्ति तस्मात् सुरनरफणिनः सार्वरात्रेण चेन्दो-
रेषा संख्या प्रसिद्धा भवति सुनियता कालचक्रे नरेन्द्र ॥ ६६ ॥

नोच्छिन्ने कालचक्रे त्वयन ऋण नव क्षेपयित्वा समस्तं
पञ्चानां शोघ्नकर्मण्यपि चरणघटी मङ्गलादिग्रहाणां ।
भौमे वेदत् वल्लिः प्रभवति भुवनस्थानके ^२चारभेदै-
स्तुल्या ^३पूर्वापरार्धे त्वृणत्रन ^४गतिषु स्थानभेदै नियोज्याः ॥ ६७ ॥

आदौ जैनेन्द्रसंख्या प्रभवति घटिका वल्लिनेत्रं त्रिधा च
द्विस्था ^५सैकाक्षिरष्टादशकतिथि हरा वल्लिमूलाद्वरश्च ।
अष्टत्रिंशत् त्वशोति स्थिति ^६भुवनपदे सत्रिपञ्चाशदत्र
तस्मिन्नर्को विशुद्धे त्वृणमपि च धनं चोत्क्रमेण क्रमेण ॥ ६८ ॥

-
1. D. चार्धे
 2. D. वारभेदैस्, srid pa'i gnas rnams dag la rgyu ba'i dbye
ba yis
 3. P. तस्याः, me'u'is par
 4. D. °गतिस्थान°
 5. D. द्विस्थां
 6. D. °स्तिथिभुवनपदे, brtan pa srid pa'i gnas la

वेदाद् रन्ध्रैन्दुसंख्याः प्रभवति घटिका शीघ्रकार्यं बुधस्य
द्विस्थाने षोडशान्ये तिथिमनु^१मदना रुद्रशैलेन्द्रियं खं ।
मूलाद् वेदाद्धरश्च प्रकटितं नियतं द्वादशे विंशतिश्च
अष्टाविंशच्चतुस्त्रिंशदपि मनुपदे संस्थिताश्चारभेदैः ॥ ६६ ॥

अध्याकाशेन्दुसंख्या भवति हि घटिका पिण्डमेतद् गुरोश्च
द्विस्थाने दिक् प्रमाणा नववसु ऋतवः षट्करेन्दुश्च मूलात् ।
वह्निः षड् रन्ध्ररुद्रा नरपति मुनयः सर्वचाराः क्रमेण
शीघ्रे मन्दे च वक्रे ग्रहगणनियमं^२ सूर्यभेदैश्चरन्ति ॥ ७० ॥

षट् चन्द्राम्भोधि संख्या भवति हि घटिका शीघ्रकार्ये भृगोश्च
त्रिस्थाने पठचविंशद् द्विजिन इति तथा हस्तनेत्रं द्विधा स्यात् ।
दोषास्तिथ्यष्टमूलात् षडपि च खगुणं चैकहीनं शतञ्च
अन्ते वह्नेयद्रि^३ संख्या स्थिति^४भुवनपदे शुक्रचारा क्रमेण ॥ ७१ ॥

सौरे^५ षड्भूतसंख्या भवति हि घटिका पिण्डमेतन् नरेन्द्र
षड्भूता भूतवेदा जलनिधिनयनं युग्मशून्याश्च मूलात्^७ ।
पक्षौ वेदाश्च भूता रसवसुशिखिनः स्थापनीयाः क्रमेण
एवं चारो ग्रहाणां भवति सुनियतः कालचक्रे समस्तः ॥ ७२ ॥

1. P. °वदना

2. CLD. °गणनिलयं; gza' yi o'ogs ni hes par

3. L. वह्नेन्द्र°

4. D. °स्तिथि

5. CLD. सौरेः

6. D. प्रभवति घटिका

7. L. शूलात्

- a. gnas gsum dag la ŋi šu lha ste gñis ni rgyal ba žes dan de bžin
lag mig rnam pa gñis
- b. mt'ar ni me dan ri yi grañs te rkañ pa srid pa'i gnas la ra
sañs rgyu ba rim pas so.
- c. ŋi ma'i bu la drug dan 'byun ba'i grañs kyi c'u o'od o'ogs ba
'di dag tu 'gyur mi yi dbañ
- d. de ltar gza' rnams kyi ni rgyu ba mt'a' dag dus kyi 'k'or lo
dag las šin tu hes par 'gyur.

षट्त्रिंशत् सार्धमासाः कलू वसुगुणिता मन्दकार्ये पदानि
नेत्रा रन्ध्राक्षि^१ संख्या भवति च घटिका मङ्गलादि ग्रहाणां ।
तत्त्वान्यष्टादशाद्रिः स्थितिरवनिसुतस्यापरे पूर्वभागे
दिक्शैलाग्नी बुधस्येशः नवशिखिगुरोः पूर्वभागे परे च ॥ ७३ ॥

शुक्रस्येष्वब्धिचन्द्रा भवति च शनिनः^२ साक्षिनेः^३ दिनतुः
मासे भौमस्य भुक्तिश्च नवतिघटिका पञ्चलोकेन्दु संख्या ।
शुक्रस्यैवं बुधस्यापि खरसंहतभुक् पिण्डमेकीकृतं स्यात्
एतं^४ मासत्रयेणाब्द दिनश्रृण घटी भुक्तिरेषा त्रयाणां ॥ ७४ ॥

मासे भुक्तिगुरो स्यात्^५ प्रकटित घटिका ह्रस्वसंख्या सपादा
त्रिंशत् पाणोपलानि स्फुट युगघटिका सूर्यपुत्रस्य भुक्तिः ।
एकीभूता दिनाख्या त्रिगुणितमपि तत् सार्धमासः^६ सरात्रि-
भक्तुं भुक्तो^७ दिनानां प्रतिदिवसमृणं षड्ग्रहाणाञ्च भुक्तिः ॥ ७५ ॥

मासैकं मन्दकर्मण्यधिकमपि विभो नानुभुक्तं ग्रहे र्यत्
तस्माद्वै सार्धसप्त प्रकटित घटिका भुक्तिरत्रैव मासे ।
राहो मासस्य भुक्तिः सरविशशिपदं चार्धनाडोविहीनं
तिस्रोऽर्कस्यायनाद्ये शशिमदनदिने पञ्च चन्द्रस्य नाड्यः ॥ ७६ ॥

1. C. रन्ध्राद्रि , mig bug mig gi

2. CLD. शशिनः , spen pa yi yah mig bčas

3. CLD. एवं , 'di dag zla ba gsum kyi

4. CLD. °गुरोश्च

5. CLP. सरात्रो D. सरात्रो

6. CLD. °भक्ते

a. gčig tu gyur ba fiin žag čes bya gsum gyis bəgyur ba de yañ
p'yed bčas zla ba'i fiin žag bčas

b. geo bo'i loñs spyod fiin bžin bu lon gyi ni fiin žag rñams la
gza' drug rñams ni loñs spyod do

नो भुक्ता यार्धनाङ्गो ऋतुदिनसमये सा कलाहीन चन्द्रा
सा सूर्यस्याधिका वै^१ खलु युगगुणिता सूर्यमासे दिनं तत् ।
राहोर्मासस्य भोगान् नयनविगुणितात् पक्षभोगेन भुक्ता
लब्धाः केनोश्च नाड्यः प्रतिदिनसमये मासभोगाच्च^२ राहोः ॥ ७७ ॥

कृत्वा सप्तार्धलिप्तां खलु गुणगुणितां शोधयेत् सूर्यभोगे
केतुः सूर्येण सार्धं विचरति पुरतः पृष्ठतः शोघ्र^३वक्त्रे ।
चारे सार्धा द्विलिप्तां चरति दिनदिने सूर्यभोगात् क्रपेण
षट्त्रिंशद्विः स्वमासे^४ श्वरति स^५ घटिका लोकतिथ्याहताश्च ॥ ७८ ॥

सार्धं मासं द्विनाडो प्रतिदिनमुदयः शोघ्रवक्त्रेऽग्रपृष्ठे
सार्धं मासं हि यावत् भवति तदुदयो दृश्यते मर्त्यलोके ।
भूयः श्रो कालवक्त्रे प्रविशति स यदा वर्षभोगे^६ऽप्यदृश्यो
ज्ञाते तस्योदयांशे तदुदयनमपि ज्ञायतेऽनन्तकालम् ॥ ७९ ॥

वर्षाहिः पञ्चगुण्यं पुनरिषुनिहतं^७ वायनाहः प्रहोः
रन्ध्रे मिश्रं भवन्ति स्वगतिगुणवशान् मण्डलानि ग्रहाणां ।
भोमे शैलाहि^८ षट्कं भवति दिनगणं शैलं^९ रन्ध्राद्विनागं
सौम्ये दन्ताग्निवेदं भवति सुरगुरौ मार्गवेऽगोजिनाक्षौ ॥ ८० ॥

1. D. °स्याधिकारैः ; de ni ñi ma'i lhag par 'gyur te

2. D. ° भोगाश्च

3. D. °वक्त्रे ; myur 'k'yog dag la

4. P. सुमासे°

5. CLD. सुघटिका

6. CLD. °भोग्ये°

7. P. वायनाहः

8. CL. शैलाभि D. शैला हि ; sa skyes la ni ri klu

9. CLD. रन्ध्रादि° ; ri bug ri klu

a. ran gi zla ba sum cu drug gis de rgyu cu o'od dag gyan 'jig
rten gyis ni o'es grañs bagyur

b. slar yan dpal dus 'k'or lo rab 'jug de ni gañ o'e lo yi loñs
spyod dag la mt'oñ mi 'gyur

c. pa sañs la ni ri dañ rgyal ba mig

षट् षट् ^१शैलाम्बरैकं भवति दिनगुणं मण्डलं सूर्यसूनो
शैलत्वेकश्च भौमे खलु भवति घनं चन्द्रपुत्रे शतघ्नं ।
हीनं वल्लभ्यैकशैले दशगुणितदिनं ^२भार्गवेऽब्ध्यष्टहीनं
शून्याकाशस्तु नेत्रं ख कर फणियुगं मन्त्रि ^३सौरो ऋणं स्यात् ॥ ५१ ॥

भौमे सार्धा नवार्धाधिक नृपति बुधे सूर्यं ऋक्षं गुरौ स्यात्
षट् शुक्रे ^४दोषमर्कावृणमिति सफलं शोधयेत् भुक्तिमध्ये ।
पश्चाच्छुद्धिश्च ^५तेषां भवति नरपते जन्मनक्षत्रचारात्
स्वाङ्गे नीचस्य शुद्धिर्भवति गतिवशाद् उच्चकस्यार्क मध्ये ॥ ५२ ॥

षण्मासे मासभुक्तं गुणितमपि भवेत् कालचक्राब्दमासै-
भार्गि 'लब्धं त्वृणं' स्यादपि रविशशिना नानुभुक्तार्धं नाही ।
केतो भूयोऽधिकं यत् प्रतिदिन समये गुण्यमिन्दो दिनैश्च
षष्ठ्याभागेन नाही प्रतिदिनसमये शीघ्रवक्रोदये च ॥ ५३ ॥

सौम्यो मन्त्री च शीघ्रे प्रभवति बलवान् भौमकेतू च वक्रे
'मन्दः शुक्रश्च मन्दे प्रकृति गुणवशाच्छेषचारेऽबलाश्च ।
शीघ्रे पूर्वामुखाः स्युः पुनरपरमुखा वक्रचारे प्रविष्टा
'मन्दे सव्याननाः स्युः स्वगतिगुणवशान् निर्गमे चोत्तरास्याः ॥ ५४ ॥

1. L. शैलाम्बरैकं
 2. PD. (भार्गवे) द्व्यष्टहीनं ; o'u gter brgyad kyis dman
 3. CL. सप्यो D. सप्यो P. सौर्यो ; ñi skyes dag la
 4. P. चक्रे ; pa sañs la
 5. CLD. (पश्चाद्) वृद्धिश्च ; dag par 'gyur te
 6. D. लब्धे
- a. dman pa pa sañs dal ba la ste ran bzin yon tan dbaṅ gis
rgyu ba lbag ma la stobs med
- b. dal la lba ru gtoñ p'yogs 'gyur te ran bgrod yon tan dbaṅ gis
'byun ba la yañ byañ du gtoñ

मासे त्रिंशद् दिना ये जलनिविनिहताः खाक्षिचन्द्रं ^१पदिन्दोः
 राशोनां द्वादशानां युगगुणितपदं चाष्टवेदं रवेश्च ।
 तन्मध्ये हानिवृद्धो त्वयनगतिवशादुत्क्रमेण क्रमेण
 चक्रार्वाधिं समस्ता वसुयुगणना वेदितव्या नरेन्द्र ॥ ८५ ॥

पर्वच्छेदे च राहोः प्रविशति शशिनो मण्डले मण्डलञ्च
 सर्वप्राप्तो विशुद्धो भवति शशिवशान् मण्डलं षष्टिनाड्यः ।
 अर्धप्राप्तोर्ध्वशुद्धे भवति शशिवशान् नाडिका यावदस्ति
 छेदे^२ प्राप्तो रवीन्दो दिननिशितमये कृष्णशुक्ले^३ च ^४पूर्वे ॥ ८६ ॥

मानुष्याणां शताब्दं गुणितमपि भवेद् वर्षभुक्त्या ग्रहाणां
 द्विस्थं दिग्भागलब्धं भवति च तट्णं शोवयेन् मूर्ध्निराशो !
 विशात्येकं हि लक्षं षड्युतमपि ^५यत् वर्षसंख्या युगार्धं
 भूयो राशिद्वयेन प्रभवति नियतं वर्षसंख्या चतुर्णां ॥ ८७ ॥

शून्यं शून्यं खनागाः करमुनिशशिनः कृद्भुक्त्या प्रमाणं
 त्रेतायां खं खशून्यं रसनवदिन कृद्वर्षसंख्या प्रसिद्धा ।
 शून्यं शून्यं खवेदं रसभुजगमिति द्वापरेब्दानि सम्यक्
 शून्याकाशं ख नेत्रं गुणजलनिघयो वर्षसंख्या कलौ स्यात् ॥ ८८ ॥

1. D. यदिन्दो P. यदीन्दो ; zla ba'i rkañ pa ste

2. OLD. छेदो

3. L. शुक्रे

4. OLD. पूर्वे ; nag dan dkar b'i'i o'igs

5. OD. षड्वर्ष^० L. षड्म ; lo grañs gñ dag rñams ni

एते वर्षे युगान्ते ग्रहगणचरणं तिष्ठते राशिशून्ये
अश्विन्याद्यञ्च भूयः प्रभव इति तथा चैत्रमासादिकञ्च ।
वारो योगस्तिथि र्वै करणमपि तथा चादिकं तत्र काले
देवानां दानवानां क्षितितलनिलये रौद्रयुद्धं^१ भविष्यत् ॥ ८६ ॥ *

षड्वर्गाः^२ सार्कमात्राः खलु गुणगणिता स्त्रीणिवर्षाणि सूर्ये
आद्या ह्रस्वा दिनाख्या स्त्रिगुणशशिकलाः सार्धमासं हि चन्द्रे ।
नाड्यो ह्याद्याः समात्रा स्त्रिगुणितमपि^३ यत् तत् त्रिरात्रं हि राहोः
श्री शून्यानाहताद्या स्त्रिगुणितमपि^४ यत् तत् त्रिलम्बञ्च राहोः ॥ ८७ ॥

भूताः सूर्येन्दुसंख्याः पुनरपि नृपते सार्धमासं त्रिवर्षं
त्यक्त्वा सार्धं^५ हि मासं भवति मुनिवरैश्छेदितं कालचक्रं ।
मास^६क्षेपैकवारो द्विगुणनृपघटी पिण्डके^७ द्वे शरो पत्
चक्रे वारो विभक्तो भवति नियमितः षष्टिभिर्द्वतीभिः ॥ ८८ ॥

द्वात्रिंशद्भिश्च^८ नाड्यो वसुगुणितमुने देवती^९ पिण्डके द्वे
देयं हेयञ्च देयं प्रथमशशिपदं पठचक्रं^{१०} चात्र षड्भिः ।
इन्द्रोः पक्षत्रयाह स्त्रिगुणमपि^{११} भवेत् सूर्यभोगे^{१२} प्रसिद्धं
द्वे चर्क्षे^{१३} षष्टिभक्ते प्रथमरविदिने रुद्रनाड्यः सभोगाः ॥ ८९ ॥

1. D. रौद्रयुद्धेऽभविष्यत्
2. L. (षड्) वर्षाः ; sde pa drug ni
3. D. यत् तु त्रिरात्रं
4. D. यत् तु
5. D. मासे
6. D. द्वे त्वधश्च ; gñis dan rkañ pa mda'
7. D. द्वात्रिंशदभिन्न^० sum òu rca gñis kyis kyañ
8. D. °देवते ; lha mo rnam las
9. CLD पञ्च पञ्चात्र^० ; lha ste 'dir ni drug gis so
10. P. °गुणितमपि
11. CLD. °भोग ; ñi ma'i loñs spyod la ni
12. L. चक्षु ; skar ma gñis

*The Patna Ms. reads a verse after this as verse 90 which does not occur either in the other Mss. or in the Tibetan translation.

एतत् श्रीकालचक्रं ग्रहगणसहितं बाह्यदेहे^१ष्वभिन्निं
संहार स्फारहेतुं त्रिभुवननिलये^२ कालरूपेण सूर्यः ।
प्रज्ञोपाधप्रभेदैः समविषमकुलैः शोघ्न^३वक्रादिचारै-
र्न ज्ञातं वीतरागैः परममुनिकुलैः ब्रह्मरूपादि देवैः ॥ ६३ ॥

आद्याः पठचस्वराः ये प्रथमतिथिवशात् पठचनन्दादियोगे
कुर्वन्त्यत्रोदयन्ते यदि नृप न भवेत्तत्र भौमादिवारः ।
भौमेऽनिष्टोदयो वै यदि भवति पुनः कृत्तिकायोग एव
तस्मिन् संग्रामरोगो यदि भवति नृणां मृत्युरादिस्वरस्य ॥ ६४ ॥

भद्रासौम्ये द्वितीयो म्रियते^४ यदि मघायोग एवात्रवारः
“अश्लेषार्ध”^५ जयायां यदि भवति गुरु र्थाति मृत्युं तृतीयः ।
रिक्ता तिथ्यां^६ धनिष्ठा यदि भवति भृगु र्थाति मृत्युं चतुर्थः
पूर्णा मन्देन सार्धं^७ प्रभवति भरणी पठचमो याति मृत्युं ॥ ६५ ॥

सूर्ये^८ नन्दोदयानां व्रणमपि च भवेत् क्लेश एवातुराणां
सोमे^९ भद्रोदयानां भवति च नियतं युद्धरोगो च तद्वत् ।
सत्यं पठचोदयानां भवति बहुफलं मृत्युयोगे विहीनं
ज्ञातव्यं रोगयुद्धेषुभशुभफलं देशयात्रा विवाहे ॥ ६६ ॥

1. L. °दोहस्त

2. CLD. कामरूपेण ; dus kyi gzugs dan ni

3. D. °चक्रादि° ; myur 'k'yog la sogs rgyu ba ste

4. CLD. नृपति P. मृत्यति ; 'c'i bar 'gyur

5. P. अश्लेषार्ध

6. CLD. तिथ्या

7. CLD. सूर्यो ; ŋi ma dag la

8. CLD. प्रभवति

a. rgyal ba bla ma dag la gal te skag tu gyur na gsum pa dag na
'c'i bar 'gyur ba yin

b. zla ba la ni bzan po 'c'ar ba rnam kyi

एवन्^१ नक्षत्रवाराः स्वरगणतिथयः पञ्चतत्त्वप्रभेदैः
पक्षे मासेऽयनेऽब्देऽप्युदय इह भवेत् षष्टिसंवत्सरे^२ च ।
चैत्रादौ^३ द्वादशाब्देऽहं भवेत् पक्षभेदः स एव
द्वासप्तत्या दिनानामुदय इह भवेत् मासभेदे स्वराणां ॥ ६७ ॥

षण्मासैश्चायनाब्दे प्रभवमुद्यगते द्वादशाब्दश्च^४ वर्षं
एवं पञ्चस्वराणामुदय इह भवेच्चास्तमेतं^५ हि पश्चात् ।
‘आदौ बालाः स्वराश्च स्वतिथिगुणवशात् श्रीकुमारा द्वितीये
प्रौढा वृद्धाः क्रमेणाम्नि जलनिधिदिने पञ्चमेऽस्तं गताः स्युः ॥ ६८ ॥

आद्याः पञ्चस्वराः ये^६ खलु गुणगुणिता स्ते द्विधा त्रिशदेव
कादौ वर्गाक्षरे च प्रकृतिगुणवशाद्योजनीयाः समस्ताः ।
ह्रस्वानां शुक्लपक्षेऽप्युदय इह भवेत् पञ्चतत्त्व प्रभेदै-
र्दोषाणां कृष्णपक्षे भवति स^७ नियतं सृष्टिसंहार योगात् ॥ ६९ ॥

सप्त^८ विंशत्तद्वक्षं स्फुटं शर घटिकाः सूर्यलग्ना नवांशा
एते च त्रिस्वभावाः स्थिर^९ चरसुसमा मेषलग्नादयोऽत्र ।
मेषः कर्की तुला वै मकर इह चरास्तद् द्वितीयाः स्थिराश्च
शेषान्ये द्विस्वभावाः दिननिशिसमये नित्यमेवोदितास्ते ॥ १०० ॥

1. CLD. एतन् ; de ltar

2. CLD. °संवत्सरेण

3. CLD. चैत्राद्यैर् ; nag pa sogs la

4. CLD. वर्षैर्

5. D. °चान्तमेवं

6. P. नियतः

7. P. सप्ताविंशत्

8. CLD. °चल° ; brtan Gyo sin tu mñam

a. dan po la ni dbyaṅs rnam byis pa ran c'es yon tan dbaṅ gis
dpal ldan gñon pu gñis pa la

b. a sogs dbyaṅs lña gaṅ dag

c. dir ni Gyo ba dag ste de las gñis pa brtan pa'o

तस्मिन्^१ त्रिंशत् मुहूर्तेन्यपि दिन^२ समये नाडिकाप्येव षष्टि-
रादौ त्रिंशत् स्वराणामुदय इह भवेद् द्वै मुहूर्ते मुहूर्ते ।
त्रिंशद् वर्गक्षराणां प्रभवति घटिका ह्रस्वदीर्घ प्रभेदै-
स्ति थ्यंशे चन्द्रमध्ये निगदित उदयश्चास्तमेतं हि तस्मात् ॥ १०१ ॥

शून्यं वाय्वग्नि तोयान्यवनिरपि कुल्लवादि पठस्वराणां
राह्मणोन्द्धकं सौम्यार^३ भृगुगुरुबलाः सौरिह्मद्राघिदेवाः ।
पूर्वोक्तेनाकर्लग्ने निशिदिवसवशान् नाडिका तत्र साध्या
तन्मध्ये यः स्वरोभूद्^४ ग्रह इति ब्रुवान् मण्डलं तेन साध्यं ॥ १०२ ॥

वामे ह्रस्वस्वराणामुदय इह भवेद् दक्षिणे चापराणां
वामे शून्यादि तत्त्वं ग्रहगणचरणं राहुमुख्यं समस्तं ।
सव्ये तत्त्वं धराद्यं ग्रहगणनियमः सूर्यपुत्रादिनेव
बाह्ये^५ वा कालनाडौ ग्रहभवन्समा सस्वरा साधनीयाः ॥ १०३ ॥

प्रश्ने संग्रामहेतोर्भवति च मरणं कालशून्योदिते च
वायो सूर्ये^६ च भङ्गो व्रणमपि च भवेत् वह्नि भौमोदये च ।
सन्धिस्तोये गुरौ स्यान्नहि भवति रणं भूमि मन्दोदये च
मृत्युक्लेशो व्रणं स्यात् सुखमपि समता पृच्छकस्यातुरस्य ॥ १०४ ॥

1. CLD. जस्मिन् ; de la

2. CL. दिननिशि^०

3. D. °गुरुभृगु° ; pa sañs bla ma mjug riñs

4. CLD. ग्रहबलबलवान् ; gza' žes bya ba stobs ldan

5. D. बाह्येषा

6. D. शून्ये ; rluñ du ñi ma dag la

7. L. शक्ति° ; č'u dañ bla ma la ni 'dum par 'gyur te

a. snar brjoñ dus sbyor re re de la ñin dañ me'an mo'i dbañ
gis č'u c'od rñams ni bsgrub par bya

b. 'č'i dañ ñon moñs rmar 'gyur ble ha dag dañ mñam pa ñid
ni 'dri byed nad pa rñams kyi'o

संग्रामे शत्रुनाशः प्रभवति नियतो राहुशून्योदये च'
वायौ चन्द्रे तु^१ भङ्गो व्रणमपि च रणे सौम्य वल्लरोदये च ।
शुक्रे तोयेऽर्थलाभो रिपुरपि च वशी भूमिक्वेतूदये स्याद्
एवं यात्राविवाहे भवति बहुफलं वाममार्गे ग्रहेश्व ॥ १०५ ॥

दूतेनोक्ताः स्वरा ये खलु दशगुणिता राशिचक्रेण मिश्रा
भूयो भूताहतास्ते निकटजनयुताः सप्तभागावशेषाः ।
चन्द्रे वल्लो शरेऽद्रो विषम^२पदगते नास्ति लाभो नराणां
नेत्रे वेदे रसे वै^३ सुसमपदगते कार्यसिद्धिर्भवेच्च ॥ १०६ ॥

वर्षा मासाश्च पक्षाः दिननिशिसमया लग्नमध्ये प्रविष्टा
लग्नैकं पठचभेदे ग्रहगणसहितं सस्वरं तत्त्वभिन्नं ।
तत्त्वैकं श्वासषष्ट्याभ्यधिक^४ गुणशतं वर्त्तते कालनाड्यां
नाड्यंशाः षष्टिलिप्ता तदवयव इति श्वासषट्कं नरेन्द्र ॥ १०७ ॥

निःश्वासोच्छ्वासमध्ये त्वशुभशुभफलं ज्ञायते योगयुक्तै-
र्देवज्ञैः कालनाड्यां गत दिवसवशात् साधयित्वार्कचन्द्रौ ।
न ज्ञाते वर्तमानेष्वशुभशुभफलं यो वदत्यत्र लोके
ऽसोऽन्धो^५प्यन्धं गृहीत्वा प्रविशति गहनं हस्तिर्हिप्रकीर्णः ॥ १०८ ॥

1. P. च

2. L, पदिगति

3. L. सुरम^०

4. L. षष्ट्या त्वधिक

5. CD. ^०प्यर्थ

a. de ñid gëig ni dbugs rnams drug cu mñon lhag yon tan brgya
yi dus kyi c'u o'od dag la gnas

b. de ni loñ ba yis kyañ loñ ba bzun nas glañ c'en señ ges
gdams pa'i t'ihs por rab tu 'jug

न ज्ञाते सूक्ष्मयोगे ग्रहबलसहितो^१ दीयते लग्नयोगः
 कालाग्निः सूर्यभौमो^२ दिनकरतनयो जन्म सप्तस्थ राशौ ।
 मृत्युं व्याधिं व्रणं वै सकलधनविनाशञ्च कुर्वन्ति तस्मिन्-
 'स्तस्मात् तद्वर्जनीयं खलु' मम वचनैरन्यलग्नं प्रदेयं ॥ १०६ ॥

राहुश्चन्द्रश्च सौम्यो^४ गुरुभृगुसहितो जन्म सप्तस्थ राशौ
 शत्रोर्नाशः स्वपुष्टिं विजय इति रणे द्रव्यलाभः सरामः ।
 सम्यग् लग्नैश्च सर्वे यदि भवति पुन 'वर्मनाडी स्वदेहे
 नूनं सर्वायंसिद्धिः सकलभुवितले शुद्धवारे तिथौ च ॥ ११० ॥

कृत्वा 'तृक्षं त्रिमासं नव नव नवकौ' जन्मनक्षत्रमादौ
 क्रूराश्चन्द्रेण सार्धं विषमपदगता मृत्युरेवातुराणां^७ ।
 अश्विन्याद्यै स्त्रिणाड्यामहिरपि रचितो रेवती यावदेव
 पापेन्दुं जन्मशृक्षं भवति यदि नृणामेकनाड्यां विनाशः ॥ १११ ॥

'षट् तिष्ठष्टाद्रिचन्द्रान् दशसनवदशार्कैर्विशत् सुवर्षान्
 'सूर्येन्द्रारो बुधार्की' गुरुभुजगसिता भुञ्जते तान् क्रमेण ।
 तस्मिन्नन्तर्दशायां पुनरपि च ततश्चाष्टवर्गक्षरे च^९
 क्रूराः कुर्वन्त्यशान्तिं परममुखकराः सौम्यरूपा ग्रहा ये ॥ ११२ ॥

1. CLD °सहिते

2. P. मूमी

3. CLD. सम°

4. CLD. सौम्ये

5. P. °वायुनाडी D °वामानडी; ran lus Gyon gyi roa la gyur pa na

6. P. ऋक्षं

7. L. °रेवोत्तराणां

8. C. गुरुराहुशशिशुक L. बुधार्के गुरुभुजगसिता

9. P. °वर्गक्षरैश्च

a. de p'yir spañ par bya ste ñes par bdag gis dus sbyor gžan ni
rab tu sbyin par byab. drug dan c'es dan brgyad dan ri zla ba bču dan bču dgu ñi
ma ñi šu gčig gi lo bzañ rñamsc. ñi zla mig dmar gza' lag ñi skyes b'a ma lag 'gro dkar po
rñams kyis de rñams rim pas spyod

पुष्ये मासे त्वविद्या मकरगतरवौ कुम्भसूर्ये च माघे
संस्कारो मीनसूर्ये भवति नरपते फाल्गुणे मेषसूर्ये ।
विज्ञानं नामरूपं वृषमिथुनगते चैत्र वेशाख ज्येष्ठे
नेत्राद्यं कर्कटेऽर्के भवति हरिरवौ स्पर्शनं वेदना च ॥ ११३ ॥

आषाढे श्रावणे योषिदपि तुलगते भाद्रमासेऽश्विने च
तृष्णोपादानमेव प्रभवति च भवः कार्तिके वृश्चिकेऽर्के ।
जातिश्चापस्थ सूर्ये मरणमपि तथा मार्गशीर्षे क्रमेण
एवं सूर्येन्दुमेदै ०रुभयगतिवशाद् द्वादशाङ्गानि राजन् ॥ ११४ ॥

पुष्ये^१ माघेऽभिसन्धौ मकरगतरवौ तत्र ०वारे त्वविद्या
तस्मान् मृत्यु द्वितीये भवति नरपते जातिरेवं तृतीये ।
०एवं सर्वं भवाद्यं ०क्रमपरिगणितं द्वादशाङ्गानि यावत्
तस्माद् बह्व्यब्धिबाणं^२ मकरगतिवशात् ०षष्ठमाङ्गं कदाचित् ॥ ११५ ॥

पक्षस्थित्याख्यवारैः रविचरणवशात् षोडशाङ्गैः कदाचित्
संस्कारो माघसन्धौ कलसगतरवौ तत्र संस्कार एव ।
विज्ञानं तद् द्वितीये प्रभवति दिवसे नामरूपं तृतीये
एवं मासद्वयेऽङ्गं^३ भवति रविवशात् सृष्टिसंहार योगात् ॥ ११६ ॥

1. CLD. पुष्यो
 2. D. चारे, gza' de la ni ma rig pa
 3. CLD. क्रमगतिगुणितं
 4. CLDP. मरण^०, c'u srin bgrod pa'i dbaṅ gis
 5. CLD. ०मासं, yan lag drug pa'o
 6. CLD, ०द्रवाङ्गं
- a. gñis ka bgrod pa'i dbaṅ gis rgyal jo yan lag bču gñis so
b. de bzin srid pa la sogs t'anis cad yan lag bču gñis bar du
rim pa dag gis yons su 'gyur

तत्राविद्याद्यज्ञः^१ विषममपि भवेच्छोभनं सर्वकार्ये
 संस्काराद्यं^२ समं यत् त्वशुभमपि सदा^३ सेक्यात्राविवाहे ।
 एवं पक्षप्रभेदेः शशिमनवशाद् द्वादशाङ्गानि यानि
 शुक्ले कृष्णे च पक्षे प्रथमतिथिवशात् सुष्टिसंहारयोगात् ॥ ११७ ॥
 सूर्यारौ केतुमन्दौ रिपुनिघनकराः संस्थिताः सव्यपृष्ठे
 वामेऽग्रे सौम्यरूपं ग्रहगणसकलं युद्धभूम्यां तथैव ।
 योगिन्यो विष्टिरुद्राश्च पवनसहिताः सौख्यदाः सव्यपृष्ठे
 वामेऽग्रे मृत्युरूपाः समविषमगता द्वे बले घातयन्ति ॥ ११८ ॥
 ब्राह्मी रौद्रौ कुमारी खगपतिगमना शूकरो वज्रहस्ता
 चामुण्डा चैव लक्ष्मी भवति वसुतिथावादितिथ्यां नवम्यां ।
 शक्रे यक्षेऽग्निकोणे दनुयमवरुणे मास्तु चेशभूमौ
 कुर्वन्त्यत्रोदयन्ताः^४ पुनरपि तिथिषु द्वादशभेदै विभिन्नाः ॥ ११९ ॥
 विष्टीनां शुक्लश्लेऽप्युदय इह भवेत् शक्रयाम्याब्धि^५ यक्षे
 कृष्णे पक्षे च भूयः शिखिदनुपवनः^६ ईशकोणे क्रमेण ।
 रुद्रः 'पूर्वात् परार्धं' व्रजति दिनवशादुत्तरे चोत्तरेऽर्के
 वारुण्यादग्निमन्तं^७ व्रजति स तियतं दक्षिणे दक्षिणेऽर्के ॥ १२० ॥

1. CLDP. तत्राविद्यादिनाङ्ग	2. CLD समस्तं
3. CLD. यदा	4. CLD. °त्रोदयान्ताः
5. D. °पक्षे	6. P. °पवने
7. CLD. पूर्वापरार्धं	8. CLD. वारुण्यादग्निवर्ण
- a. de la ma rig la sogs yan lag mi mñam pa yañ bya ba kun la
 dge bar 'gyur ba ste
 b. gañ žig 'du byed la sogs mñam pa dag kyañ rtag tu dbañ
 bgrod bag ma rnams la dge ba min
 c. 'di ni 'ö'ar ba dag tu byed te slar yañ c'es rnams la ni brgyad
 gñis dbye bas t'a dad do
 d. bi sñi rnams ni dkar po'i p'yogs la brgya byin gñin rje c'u dan
 gnod sbyin du yañ 'dir 'ö'ar 'gyur
 e. c'u nas me ldan dag tu de nas nes par 'gro ste lho ru lho yi
 ñi ma dag la'o

पूर्वादिर्घप्रहरात्^१ प्रविशति पवने दक्षिणे याति^२ तद्वद्

ईशे तोयेभि यक्षे व्रजति दन्तपुरे^३ मास्तोर्केऽस्तमेति ।

“त्यक्त्वा श्रीमूलराहुं प्रभवति विजयी मास्तोप्यङ्ग^४ युद्धे

संग्रामे मूलराहुं प्रसति रिपुबलं तेन तुल्योस्ति नान्यः ॥ १२१ ॥

भात्राहीनस्तु योवः समविषमरणे ह्ययते चाधिकेन

इवासे नामद्वयो र्यत् प्रविशति हृदयं तस्य युद्धे जयः स्यात् ।

दूतप्रोक्तादिनामा भवति रा विजयी ह्ययते पृष्ठनामा

आयै^५ वर्णैः स्वराद्यैः समविषमगतौ निष्फलादेश एव ॥ १२२ ॥

कालः सव्येऽवसव्ये यदि भवति तमी युद्धभूमौ नृपाणां

संग्रामे देवनाथो हरिहरसहितो ह्ययते मानुषैश्च ।

तस्मात् श्रीमूलराहुस्त्रिभुवनविजयी^६ वक्ररुद्रासुराणां

ज्ञातव्यो युद्धकाले क्षितिवलयगतो नान्यथा शत्रुनाशः ॥ १२३ ॥

कृत्वा त्वृक्षाणि भूमौ मुनियुग विहितानीन्द्रयक्षाब्धि याम्ये

तच्चक्रं भ्राभ्यमाणं दिवसगतिवशाद् वेदितव्यं^७ समस्तं ।

नक्षत्रे यत्र कालः प्रभवति च तमो दृष्टिपाते द्वयोश्च

संग्रामे शत्रुसैन्यं निपतति सहसा गर्भमध्ये जयः स्यात् ॥ १२४ ॥

1. D. °प्रहारात्, śar nas t'un p'yed dag la

2. P. मास्तोर्केऽस्तमेति D. मास्तोर्केस्तमेते, rluñ du ñi ma nub par 'gyur

3. OLD. °प्यकयुद्धे

4. CLD. आयै°, 'du ba k'a dog

5. LD. चक्र°, 'k'yog po

6. D. समस्ते

a. dpal ldan roa ba'i sgra can dor nas rluñ dag las kyañ rnam par rgyal 'gyur 'gran pa'i t'ab mo dañ

b. dbyaṅs dman t'ab mo pa ni mñam dañ mi mñam Gyul la lhag pa dag gis 'joms par byed pa ste

c. sa la rgyu skar byas nas t'ub pa dus kyis bsgyur ba dbaṅ po gnod sbyin o'u dañ gñin rjer ni

राहौ काले स्थितानां भवति समरणं तुल्यपातो बलानां
दृष्टं प्रशो निर्गतानामुरगगतिवशात् सैन्यभङ्गो हि तत्र^१ ।
दृष्टं प्रशं^२ वर्जितानां प्रभवति विजयो गर्भवेशे द्वयोश्च
एवं श्रीमूलराहु गुरुवचनगतो ज्ञायते कालचक्रे ॥ १२५ ॥
यागिन्यो विष्टिरुद्रा ग्रहगणसहिताः सस्वरस्योदयठव
त्यक्त्वा सर्वाणि तानि त्रिभुवनविजयी क्षत्रियैर्ग्राह्य एकः ।
भ्रस्तौ येनेन्दुसूर्यौ^३ त्रिदशभयकरो रौद्रमूर्त्युजनाभः^४
भूमौ पूर्वापरं यो भ्रमति दिननिशं दक्षिणं चोत्तरठव ॥ १२६ ॥
संग्रामे भग्नशत्रुः प्रविशति सहसा दुर्गमध्ये कदाचित्
वृत्त्वा यन्त्राणि बाह्यै ह्यनवरत शिलावह्नि^५ बाणप्रपातैः ।
खड्गाद्युच्छेदयन्त्रैः क्षितितलनिलये पठजरैः शृङ्गभेदै-
स्तद् दुर्गं^६ चूर्णयित्वा कतिपयदिवसैः साधनोयः स दुष्टः ॥ १२७ ॥
चत्वारो द्रष्टृहस्ताः समविषमपदैश्छिद्रिताष्टप्रदेशाः
स्तम्भा भिन्नार्गलाभिर्जलधियुगयुगाभिश्च पृष्ठैकया च ।
मूले यन्त्रस्य मानं भवति दशकरं मूर्ध्निभागे तदर्धं
अष्टिर्हस्तद्वयोना प्रभवति कणयो मूर्ध्नि^७ भागाधिकश्च ॥ १२८ ॥ *

1. CLD. यत्र

2. L. दृष्टेहं ; lta ba'i c'a ni

3. CLDP. °भयकरो

4. L. रुद्रमृत्यु° D. रौद्रमृत्यु°

5. CLD. °वह्निभिर्वाणपातैः ; me mda' rab 'bab pa dan

6. CLD. छेदयित्वा

7. °भागादिकश्च

- a. sgra gcan dus la gnas pa rnames ni 'o'i dan bcas par 'gyur zin
dpuñ rnames mñam du lhuñ ba ni
b. gan gis zla ba ni ma za sin skabs gsum pa dag 'jigs byed
drag po'i gzugs can mig sman mdog.
c. de yi rjon ni p'ye mar byas te fin zag fin zad dag gis gdug
pa de ni bgrub par bya
d. sgyogs mda' k'ru gñis dag gis dman par 'gyur te 'o log bcu yi
sten gi c'a ni lhag pa'o

*The Tibetan expression 'o log by which कणयो has been translated in 128 is an unfamiliar one and is not found in the dictionaries of Das, Jäschke etc. A Tibetan dictionary by Lama C'os Grags gives the meaning of the expression as *yu ba 'am dbyug pa la 'añ*, i. e., a stick, a staff. A Tibetan-German edition of this work is being prepared by the Bavarian Academy of Sciences, Munich.

वृत्तं ^१सार्धद्विहस्तं मुनिमनुनियतं ^२अंगुलं च्छिद्रमेकं
त्यक्त्वा हस्तं हि यष्टिः प्रविशति कण्ठे कीलिताः पृष्ठभागे ।
पञ्चाशद् रज्जुबद्धे शिरसि च कटके मूर्ध्नि ^३मानार्धवृत्ते
यष्ट्यन्ते सांगुलीकं प्रविशति बलयं ^४वृत्तमेकावितस्तिः ॥ १२६ ॥
यष्ट्यंगुल्या त्रिहस्तं भवति च नियतं क्षेपणं रज्जुसार्धं
पाषाणं तस्य मध्ये प्रविशति बलवत् कटुकैः ^५कट्यमानं ।
मुक्तं खे याति शीघ्रं निपतति सहसाट्टालकादौ ^६प्रतोल्यां
चूर्णीकृत्वा समस्तं व्रजात भुवितलं वज्रपातो यथैव ॥ १३० ॥
तस्यांगुल्यर्धचन्द्रा क्षितितलनिलये ब्रह्मरेखा द्विपार्श्वे
द्व्यष्टौ ^७मोक्षप्रदेशा उभयकरतलान् मुष्टिबन्धाद्धि मोक्षः ।
मोक्षे भूस्पर्शनं वै समविषमपदै र्यन्त्रगर्भे स्थितैश्च
स्वेच्छापाषाणपातैः ^८स्त्रिविधगतिवशाद् दुर्गविध्वंसनार्थं ॥ १३१ ॥
ऐभं यस्य प्रहारैः निपतति सहसा तस्य किं क्षुद्रजन्तुः
कोट्टाट्टाले स्थितं यद्रूपबलसकलं पातयेद् बाह्यसंस्थं ।
का स्पर्शा तेन सार्धं क्षितितलनिलये धन्विनां दुर्गयुद्धे
कः शत्रुस्तत्र दुर्गे विंशति यममुखे यत्र यन्त्रप्रहाराः ॥ १३२ ॥

1. D. सार्धं
2. OLPD. द्वांगुलं ; sor mo 't'ub pa ma nur nes pa'i bag gCig tu ni.
3. OD. °मानर्ध° ; o'ad ni alum po p'yed.
4. OD. वृत्तिमे°
5. D. कटुकैः कट्यमानं ; 't'yen byed rnam s kyi 't'en par gyur pa dag.
6. D. सहसा तालकादौ
7. D. व्यष्टौ ; bgyad gñis btañ ba'i gnas rnam s dag ste
8. OD. °पात° ; rdo ba lhuñ ste

षट् षट् स्तम्भै भुजैः स्यादुभयपुटसमो युग्म हस्तान्तराले^१
 गर्भकैकोऽर्कहस्तोप्युभयपुटसमो नाधिको होन एव ।
 “सर्वं प्रत्येककोष्ठे पिहितमपि फलैश्चर्मभिः सिक्थ^२ वस्त्रै-
 र्गर्भै^३ ऋत्त्वष्टदोषै स्त्रिगुणदिनकरै रेकयन्त्रं प्रकुर्यात् ॥ १३३ ॥

द्वौ द्वौ गर्भान्तराले स्खलितमपि भुजै र्मुद्रितं वा समन्तात्
 पृष्ठे षट् कर्ण^४धारा उभयभुजंसमा चाग्रतो यन्त्रवाहाः ।
 कूपस्तम्भै^५ निबद्धै श्वलदनिलपटै श्चालितं चानिलेन
 तत्रारूढं^६ स्वसैन्यं व्रजति जलनिधौ तोयदुर्गक्षयार्थं ॥ १३४ ॥

एके पीठेऽब्बिकोणे चलदनिलपटः^७ सध्वजस्तम्भबद्धः
 पक्षे पृष्ठे मनुष्यैः स्खलितमपि महौ रज्जुना मूर्ध्नि गच्छन् ।
 वातेनोद्धूयमानो^८ व्रजति नभसि वै शैलदुर्गस्य मूर्ध्नि
 तस्मान् मुक्ताग्नितैलं दहति रिपुबलं सर्वदुर्गं समन्तात् ॥ १३५ ॥

चक्रं मूलेऽरघट्ट प्रभवति कणये चाग्रतश्चक्रमन्यत्
 द्वि द्युगुल्यन्तराले^९ अरमपि रचितं मण्डलाग्रे समन्तात् ।
 चक्रं सार्धद्विहस्तं भवति च कणयश्चोर्वतोऽन्यः स यष्टि-
 र्यष्ट्यग्रे तोक्ष्णखड्ग भ्रमति लघुतया भ्रामिते यन्त्रमूले ॥ १३६ ॥

1. OD. °न्तरालैर्°

2. OLD. सिक्थ°

3. L. कुम्भे D गर्भै ; sñin po

4. D. °काण्डधारा

5. P. °प्रबद्धै°

6. D. सुसैन्यं ; rañ gi sde ni

7. D. स ध्वजस्तम्भबद्धः ; rgyal mo'an bñas pa ka par gdags

8. P. °नोद्धूयमानो ; rluñ gis rab tu bskyod par gyur pa

9. OLD. पुनरपि P. पुरमपि ; sor mo gñis gñis bar du roibs su
 'gyur te.

a. so so'i re mig kun la sbañ leb dag dan lpags pa spra o'il gos
 rname kyis kyañ Gyogs pa ste

रज्जुक्या वातयन्त्रं व्रजति हि गगने ^१स्वप्रदेशात् क्रमेण
दुर्गोर्ध्वं शत्रु वेश्मं प्रति गत^२ नियतां रज्जुकी नामयित्वा^३ ।
भूमौ मानं तथा वै कथितमपि भवेद् शृङ्ग भेदे रिपूनां
शृङ्गं दग्ध्वा समन्ताद्^४ रिपुभवनतले मण्डपेऽग्निं प्रदद्यात् ॥ १३७ ॥

चक्राणां मूर्ध्निभागे रचितमपि महामन्दिरं लोहकाष्ठै-
र्वृत्ताकारं समन्तात् पिहितमपि फलैः ^५चर्मभिर्माहिषैश्च ।
मानुष्यैश्चाख्यमानं व्रजति सममहौ ^६खानिकां ^७यावदेव
तत् खानिं पूरयित्वा प्रविशति सङ्घा कोट्टभित्तौ प्रतोल्यां ॥ १३८ ॥

पीठे कोलद्वयं वै सगुणमपि धनु निश्चलं यन्त्रयित्वा
पृष्ठे द्वौ लोहकीलौ सुरचितकणयेऽप्यङ्गुलोकार्धवक्राः^८ ।
अङ्गुल्यग्रे गुणेन ^९प्रचुर समशरास्तोक्ष्ण नाराचकानां
मुक्ताः संग्रामकाळे सगुह गजतनु भेदयित्वा प्रयान्ति ॥ १३९ ॥

द्वौ स्तम्भौ भूमिगर्भे दृढमपि निहतौ रज्जुभिर्वेष्ट्यमानौ
रज्जो मध्येऽसिमुष्टिं विंशतिं सवलयावर्तितानेकवर्ते ।
तन् मध्ये खड्गमुष्टिः प्रभवति नियता निश्चला कीलिता च ।
^{१०}मुद्रावर्तेन सार्धं पिहितमसिवरं^{११} स्तम्भितं चाग्रभागे ॥ १४० ॥

1. CD. सुप्रदेशात् L. सुप्रभेशात्
2. CL. द्रति
3. P. मानयित्वा
4. L. समस्ताद्
5. P. माहिषैश्चर्मभिर्वा
6. CLD. खानिका ; 'obs ni
7. OLD. यावदेतत् ; ji srid nīd du
8. D. चक्राः ; l'yed 'k'yogs rnam
9. CLD. प्रवरं ; man zin mñam pa'i
10. L. मुद्रावृत्तेन
11. Tibetan version suggests the reading to be असिधारम्—ral
gr. yi rea mo

तस्योर्वे छिद्रेखा भवति च फलके निर्गमश्चालितस्य
 खड्गोर्वे देय एकस्त्वयसकृत लघुश्चन्द्रमा मध्यभागे ।
 पादो यस्येन्दुमुग्धि प्रपतति सहसा छिद्यते सोऽसिना च
 कोट्टद्वारावसाने नरपतिभवने यन्त्रमेव प्रहारि ॥ १४१ ॥
 अक्षोर्वे^१ मूलपोठं भवति रविभुजैश्चक्रमानन्नंवांशं
 कोणे स्तम्भार्गलाभि विषम समरथो^२ द्वयर्धमानेन पीठात् ।
 भागार्धे योघभूमि विषम समधुरा वाजिनां वा गजानां
^३तस्माच्चक्रार्धभूमावुपरि विरचितादर्शहाराध्वजाद्याः ॥ १४२ ॥
 सार्धैकद्वित्रिभागा शशिकरशिखिनो मूल^४पीठासनानां
 वृत्ता सार्धैकभागे^५ कमल^६रथमहीनन्दिभेदे^७ समा स्यात् ।
 साधारं चक्रमानं तुरगगजवशात् सार्धहस्तं द्विवा च
 देवानां पद्मजातिः सुरसुतविहितो नन्दिजाति नराणां ॥ १४३ ॥
 अष्टाम्भोध्यक्ष^८चक्रैस्त्रिविध इह महास्यन्दनोऽर्धसमश्च
 दिव्योऽर्कस्यैकचक्रो विषमहयरथश्चासुराणां विनाशः ।
 युद्धे वैवर्तिकः स्याद्विषमसममहास्यन्दनः क्षत्रियाणां
 भद्रोर्वेः संमुखो वै समविषमरणे पृष्ठभङ्गी समः स्यात् ॥ १४४ ॥

1. P. अक्षार्ध ; srog sin sten du

2. CD. सार्धमानेन L. सार्धनेन ; gnas las gñis dan p'yed kyi o'ad kyiis so.

3. All the Mss. read तस्माच्चक्रार्ध, but the Tibetan version °चक्रार्ध°—de nas 'k'or lo'i p'yed—is more convincing.

4. All the Mss. read °पीठार्गलानां, but the Tibetan version °पीठासनानां—gnas de ngdan rnam kyi—seems to be more appropriate here.

5. CLD. °भागैः 6. CLD. कमर 7. CLD. भेदैः

8. CL. अष्टाम्भोध्यक्षचक्रैः D. °ध्यक्षचक्रैः ; srog sin 'k'or lo rnam kyiis.

a. rten dan b'cas pa 'k'or lo'i o'ad ni rta dan glan po'i dban gis p'yed dan b'cas pa rnam gñis kyan.

षट् पञ्चाब्धिमिभागैः प्रभवति च समाच्छिद्रिता स्तम्भकोटि-
 १ मूलादूर्ध्वभागो भवति पुरवशाच्चामराणां विमाने ।
 एवं भूमौ नृपाणां त्रिविधपुरवशादेशयात्रोत्सवे च
 २ हस्ताद्वस्तान्तरेण प्रभवति हि महाभ्रामरी सर्वदिक्षु ॥ १४५ ॥

चक्रोर्वे स्तम्भमूर्ध्नि त्रिविधपुरवशाद्दोलकाः सर्वदिक्षु
 द्रष्टव्यौ ततोऽर्धो^२ दिगृत्युगभुजाधार एष त्रिभूमौ ।
 ऊर्ध्वो^३ भ्राम्यमाणे भुजवृतकण्ये योषितामासनानि
 अन्तर्ब्रह्मे निवेष्टान्यथ उपरि गतान्यष्टदिक् चालितानि ॥ १४६ ॥

ऊर्ध्वो वक्रमानं भवति च नलिकाकारयन्त्रं समन्तात्
 नालाग्रे कुम्भरूपे शुषिरमपि भवेन्नाल^४ रन्ध्र प्रमाणं ।
 तोयाकृष्टिं करोति स्खलितमपि जलं मोक्षितं कुम्भरन्ध्राद्
 उद्याने वाटिकायां व्रजति सममहौ नीयते यत्र तत्र ॥ १४७ ॥

दुष्टानां साधनार्थं प्रवरभुवितले धार्मिकानां जयार्थं
 पूर्वोक्तं चादिबुद्धे त्रिभुवनगुह्या यत् सुचन्द्रस्य सर्वं ।
 तन् मध्ये किञ्चिदत्र स्फुटमिह विषये देशितं ते मयाद्य
 स्वस्थानं^५ रक्षणार्थं कुरु सकलमिदं द्वेषलोभैर्न सूर्य^६ ॥ १४८ ॥

1. D. हस्ताधस्थान्तरेण

2. OLD. °ततोऽर्धो

3. D. ऊर्ध्वो

4. OLD °नाडि

5. D. °स्थाने

6. D. सूर्यः

a. rca ba dag las sten du p'yed kyl c'a ni roeg ma'i dban gis
 'gyur te lha rnam g'zal med k'an

b. k'ru nas k'ru yi bar dag gis ni p'yogs rnam kun tu 'k'or ba
 -dan lhan c'en por rab tu 'gyur.

मद्यक्षाराब्धिमध्ये मुनिमहिबलये संस्थिता कर्मभूमि
त्रैलक्ष्ये^१ योजने च भ्रमति नरपतिः सूर्यखण्डान् क्रमेण ।
खण्डैकं योजनानां वसुदलसहितं पञ्चविंशत् सहस्रं
कैलास^२ स्तस्य मध्ये वरहिमगिरिणा वेष्टिता सर्वदिक्षु ॥१४६॥

भूमौ कैलासखण्डं हिमगिरिसहितं तत्^३ त्रिभागं समन्तात्
बाह्ये चैकैकपत्रं^४ दिनकरविषयैर्भूषितं द्वीपदेशैः ।
सव्यार्धे शम्भलाख्यं मुनिवरनिलयं ग्रामकोट्याधिवासं
कोटिग्रामैर्निबद्धो भवति हि विषयो मण्डलं ग्रामलक्षैः ॥१५०॥

एकं द्वि त्र्यब्धिभेदैः^५ शर रस विजनैः पञ्चलोकादिभेदै-
भिन्नश्चक्री नरेन्द्रो भ्रमति भुवितलेऽन्वेषणीयः सुविज्ञैः ।
चक्री^६ चार्धो च खण्डो विषयनरपतिर्मुद्रहस्तस्ततोऽन्यो
बाह्ये कालस्य भेदः खलु भवति यथा लोकनाथस्य तद्वत् ॥१५१॥

^७सप्तार्चिर्व्यद्विवारा मुनय इह तथा सात्त्विका दिव्ययोनि-
मत्स्यः कूर्मो वराहो नरहरिसहितो वामनो यामदग्निः ।
रामः कृष्ण स्तथाष्टौ दनुकुलभयदा राजसा भूतयोनि-
र्द्वात्रिंशद्विष्टरान्ते भवति दनुरिपुश्चक्रपाणिः शतायुः ॥१५२॥

1. OL. त्रैलोक्ये ; 'bum p'rag gsum la

2. OLD. कैलासं

3. OLD. तत् भागं

4. D. चैकैकपत्रं

5. OLD. सरसर° ; mda' ro t'ub pa lha dan 'jig rten la sogs dbye-
ba yis

6. OLD. चार्धो

7. CD. सप्तार्च्यक्षद्वि° L. सप्तार्च्यक्षद्वि° ; 'cd zer bdun dan rig za'

आर्घोऽनोघो^१ वराही दनुभुजगकुले तामसान्येपि पञ्च
 "मुपेशौ^२ श्वेतवस्त्रो मधुपतिमथनीयोऽष्टमः^३ सोऽन्धकः स्यात् ।
 संभूतिः सप्तमस्य स्फुट मखविषये वागदादौ नगय्या'
 "यस्यां लोकोऽसुराङ्गो^४ निवसति बलवान् निर्दयो म्लेच्छमूर्तिः ॥१५३॥

उष्ट्राश्वौ^५ गाश्च हत्वा सरुधिरपिशितं शुद्धपक्वं हि किञ्चित्
 गोमांसं^६ सूततोयं घृतकटुकसमं तण्डूलं शाकमिश्रं ।
 "एकस्मिन् वल्लिपक्वं^७ वनफलसहितं यत्र भोज्यं नराणां
 पानं चाण्डं खगानां भवति नरपते तत्पदं चासुराणां ॥१५४॥

बिन्दुशक्त्यञ्जनो^८ यो गरुडः सुरसरिन्नारदः कामधेनुः
 दुर्गा^{१०} विद्युत् सुविद्याक्षर परमकला दिव्यभाषा शरीरा ।
 एतैः सञ्चाररूपैरवतरति भुवि ज्ञानकायो जिनस्य
 भूतं भव्यं भविष्यत् प्रवदति सकलं वेदतर्कादिशास्त्रं ॥१५५॥

श्रीमान् राजन् कलापे कतिपयदिवसैः शम्भलाख्ये प्रसिद्धे
 शैलावेष्टे चतुर्दिक् शर गुणित शते योजनानां प्रमाणे ।
 स्वस्थाने यास्यसि त्वं प्रवरनरपतिं स्थापयित्वा सुरेशं
 सप्त श्रीशाक्यवंशे प्रकट नृपतयश्चाष्टमः श्रोयशश्च ॥१५६॥

1. OLD. अद्राऽमाघोरनादौ
2. CPD. म्लेच्छोऽसौ L. शस्टोसौ
3. D. "मथनी योष्टमः
4. C. सराशी L. सुराशिनी वसति PD. लोकोऽसुराशी
5. CL. गां सुहत्वा D. गाश्च हत्वा स रुधिर
6. dñul c'u c'u dan
7. OLD. एकत्वं
8. CLD. नवफल°
9. D. शक्त्याञ्जनेयो
10. D. विद्वत्सु ; rjon dan glog dan rig pa bzän po
 a. byi ba dñan po gos dkar can dan sbran rei ldan pa 'joms
 byed bgyad pa gan de mun pa can.
 b. gan du 'jig rten lha min yan lag stobs dan ldan par gnas
 šin broe ba med pa klo klo'l gñugs.

सोऽयं श्रीमज्जुवज्जः सुरवरनमितो वज्रगोत्रेण कल्को
दत्त्वा वज्राभिषेकं सकलमुनिकुलान्येककल्कं करिष्यत् ।
सम्यगाज्ञाभिरूढो^१ दनुकुलभयदः श्रोयशः सेल्लपाणिः^२
सत्त्वानां मोक्षहेतोः प्रवटमपि महौ कालचक्रं करिष्यत् ॥१५७॥

तन्मध्ये पञ्चविंशत् क्रमपरिगणिते विहराणां युगान्ते
कल्कीगोत्रे सुरेशः सुरवरनमिता रौद्रकल्की^३ भविष्यत्^४ ।
साधूनां शान्तिरूपः सुखद इति तथैवान्तकः म्लेच्छजातेः
शैलाश्वाहृदश्चक्री हनदरिसकलं^५ म्लेच्छहस्तोऽर्कतेजः^६ ॥१५८॥

कल्की गोत्रस्य मध्ये करगुणितयुगे पृथगोत्रेऽप्यतीते
तस्मिन् काले भवेद् वै खलु मलविषये म्लेच्छत्रयप्रवृत्तिः ।
यावन् म्लेच्छेन्द्रदुष्टः सुरवरनमितो रौद्रकल्की च यावत्
तस्मिन् काले द्वयोश्च क्षितितल निलये रौद्रयुद्धं भविष्यत् ॥१५९॥

युद्धे म्लेच्छान् हनन्^७ यः सकल भुवितले चातुरङ्गैः स्वसैन्यैः
कौलासाद्रौ युगान्ते सुररचितपुरे चक्रवर्त्यागमिष्यत् ।
छदं स्कन्दं गणेन्द्रं^८ हरिमपि च सखीन् दास्यते कल्किनश्च
शैलाश्वान् वारणेन्द्रान् कनकरथनृपान् शस्त्रहस्तान्^९ भटांश्च ॥१६०॥

1. D. 'गाज्ञाभिरूढो ; yañ dag t'eg par mñon 'jogs

2. mdun t'un cān

3. OL. रौद्रकी

4. P. करिष्यत्

5. O. 'रिपुबलं L. रिपुवरं ; mt'a' dag dgra la bñun byed

6. PD. 'तेजाः

7. OL. हनन्य

8. OL. कणेन्द्रं

9. O. फटा L. फटाश्च

शैलाश्वैर्वयुवेगैर्गुण^१ गुणितगुणैः काटिभिर्विश्ववर्णै-
र्वेदाख्यै^२ लज्जसंख्यैर्मदमुदितगजैः स्पन्दनैर्भूतलक्षैः ।
षड्भिश्चाक्षौहिणीभिः रसनवतिकुलैर्मौलिबद्धैर्नरेन्द्रै-
रेतत्सैन्येन कल्की हरिहरसहितो म्लेच्छनाशं करिष्यत् ॥१६१॥

हन्तव्यं म्लेच्छवृन्दं वर^३कटकभटैर्वारणेन्द्रैर्गजानां
शैलाश्वैः सैन्धवानां समविषमरणे पार्थिवैः पार्थिवानां ।
अश्वत्थामं महाचन्द्रतनयं हनूमांस्तोक्ष्णशस्त्रैर्हनिष्यत्
रुद्रो म्लेच्छेन्द्रनाथं सकलदनुर्पतिं कृन्मतिं रुद्रकल्की । १६२ ॥

हत्वा म्लेच्छांश्च युद्धे हरिहरसहितः सर्वसैन्येन^४ कल्की
कौलासाद्रौ व्रजिष्यत् सुररचितपुरे संस्थितो यत्र चक्री ।
तस्मिन् काले धरण्यां सकलजनकुलं धर्मकामार्थपूर्णं
“शस्यान्यरण्यजानि स्थिरफलनमितास्ते भविष्यन्ति वृक्षाः ॥१६३॥

उच्छिन्ने^७ म्लेच्छवृन्दे परिजनसहिते मानवाब्दे शतार्धं
कल्को सिद्धिं व्रजिष्यत् सुररचितपुरे तुङ्गकौलासपृष्ठे ।
पुत्रो ब्रह्मासुरेशो^८ त्रिदशनरगुरो यृग्मवर्मभवेतां
ब्रह्मापृष्ठैकखण्डे भवति नरपतिः सर्वभूम्यां सुरेशः ॥१६४॥

1. D. °गण

2. L वेदाख्यं

3. D. °कटक

4. D. कृन्मती

5. LD. °सैन्यैक ; dpuñ ni t'ams cād dag gis Gyul du

6. OLD. सस्या° P. शस्या°

7. PD. उच्छिन्ने

8. OLD. पुत्रो ब्रह्मा सुरेश°

9. All the Mss read सव्यभूम्यां but the Tibetan version सर्वभूम्यां—
as kun la ni—seems to be better.

कृत् सव्यान् म्लेच्छधर्मं^१ त्रिभुवनगुरुकश्छेदयित्वा समस्तं
स्थित्वाब्दाष्टौ शतानि व्रजति सुखपदं ब्राह्मणं स्थापयित्वा ।
भुयस्तस्यैव मध्ये भवति नरपते वर्णभेदः सुतानां
तेषां मध्येऽसुरेन्द्रो^२ नरपतिमुनयः प्राकृतान्ये भवन्ति ॥१६५॥

म्लेच्छानां नाशहेतो ब्रजति सुरपति द्वादशेन्द्राभियुक्तः
खण्डे खण्डे च चक्री व्रजति सुखपदं म्लेच्छधर्मं^३ निहत्य ।
पुत्रो ब्रह्मा सुरेश स्त्रिदशनरगुरोः^४ पृष्ठतश्चाग्रतश्च
पृष्ठे ब्रह्मादिवंशो^५ विविधः^६ भुवितलेऽनेकभेदा भवन्ति ॥१६६॥

ब्रह्मादौ^७ मानवाब्दाष्टादशशत युतं चायुरे^८ तन्नराणां
तस्यार्धं काश्यपस्य प्रवरभुवितले नारसिंहस्य चार्धं ।
षष्ठ्या होनं तथैव प्रतियुग समये वामनादौ हरेश्च
कल्क्यन्तं यावदायुष् प्रभवति^९ च शतैकाब्द संख्या जनस्य ॥१६७॥

एवं^{१०} सर्वेषु खण्डेष्वपि युगसमयान् म्लेच्छ धर्म प्रवृत्ति-
वर्षाष्टैकं^{११} शतं वै स्थितिरपि च ततो म्लेच्छधर्मस्य नाशः ।
तस्माद्द्विंशत् सहस्रं करशत^{१२} रहितं बुद्धधर्मप्रवृत्तिः
कृत् त्रेता द्वापरं वै वहति कलियुगं शक्तिमानेन भूम्यां ॥१६८॥

1. D, मध्ये सुरेन्द्रा ; de rnams dbus su lha min dban po
2. CL. पृष्ठतश्चा तद्वत् D °श्चात्र तद्वत् ; rgyab dan mdun du ste
3. D °वंशः
4. CLD. त्रिविध ; sna o'ogs sa yi sten du
5. CL ब्रह्माब्दा
6. D. चासुरेत°
7. D. कल्पान्तं
8. D. drops
9. CLD. सर्व ; de ltar dum bu t'ams cad du yan
10. D. °वर्षास्वैकं ; lo ni bgyed dan gñig gi
11. CL. सहितं ; lag pa bgya dan bral ba

उत्पत्तिं लोकधातोर्ग्रहचरणसमा सम्भवश्चक्रिणश्च
 म्लेच्छानां धर्मनाशः परमसुखपदे कल्किनो^१ मार्गदानं ।
 एतत् सर्वं यथार्थं कथितमपि मया ते सुचन्द्र त्रिकालाद्
 भूयः किं पृच्छसि त्वं सकल जनहितार्थश्च मां मोक्षहेतोः ॥१६६॥*
 इति श्रीमदादिबुद्धोद्धृते श्रीकालचक्रे^२ लोकधातुविन्यासः पटलः^३

प्रथमः

१. D. कल्किना

२. P. °महाकालचक्रे

३. P. प्रथमः पटलः

* The Patna Ms. has 170 verses. see p. 23 above

द्वितीयः पटलः

न ज्ञातं विश्वमानं जिनजनक मयायत् त्वया देशितञ्च
भूयोहं श्रोतुकामस्त्रिभुवनसकलं देहमध्ये कथं स्यात् ।
श्रुत्वा सौचन्द्रवाक्यं प्रवदति सुगतः साधुकारं प्रदाय
सत्त्वानां मोक्षहेतोः परमकरुणया विश्वमानं च^१ देहे ॥१॥
पृथ्वी तोयाग्निवाताः कुलिशसुरधनु र्वायवो राशिचक्रं
चन्द्रार्कौ राहुमेरुः फणिमनुजपुराः वासवक्राः^२ सताराः ।
संक्रान्तिर्मासपक्षा दिननिशितिथयो देहमध्ये समस्तं
ज्ञातव्यं स्व स्व वर्णैः स्त्रिविधं विभुगतिर्योगिना शून्यभेदैः ॥२॥
देहेऽस्मिन् धानुवृन्दं भवति हि सकलं षड्रसाहारपानात्
भूतेभ्यः षड्रसाश्च प्रकटितनियतं भूतवृन्दं खधातोः ।
‘शून्ये ज्ञाने विमिश्रं भवति समरसं चाक्षरं शाश्वतञ्च
‘एवं भूतस्य शान्तं त्रिविधभगवतं वेदितव्यं स्वकाये ॥३॥
‘बीजं धत्ते धरित्री कमलगतमतो रोहयत्यम्बुपश्चात्
‘तेजो बोधं करोति ग्रसति रसरसं माहृतो वृद्धिमस्य^३ ।
वृद्धेः खं चावकाशं ददति नरपते कालतः^४ सिद्धिरेवं
दिव्याः कुर्वन्त्यवस्थाः^५ प्रसवनसमये बालकादौ च काले ॥४॥

1. CLD. °मानं स्व देह ; sna c'ogs o'an ruams dag kyan lus la'o
2. CLD °चक्रा ; gnas dan 'k'yog po
3. CLD. वृद्धिमेव
4. CLD. °रेव
5. D. °वस्थां
- a. k'yab bdag bgrod pa rnal 'byor pa yis ston pa'i dbye bas so
- b. ro drug zos sin 'tuñs pa
- c. ston pa la ni ye ses rnam par bsres pa ro mñam, 'gyur med rtag par yan ni 'gyur ba ste.
- d. de ltar 'byun ba la gnas pa rnam gsum srid pa la gnas ran gi lus la rig par bya.
- e. sa bon pa dmar gnas pa dag ni 'jin mas 'jin te de las c'u yis adud do p'yi na; ni
- f. me yis smin par byed cin ro dan ro ni za bar byed de 'di ; 'p'el ba rluñ gis so

बीजस्य क्षमा करोति स्फुटगुरुघनतां तोयमेव द्रवत्वं
तेजः पाकं करोति प्रवरदशविधो मास्तो वृद्धिमस्य ।
वृद्धे भूयोऽवकाशं ददति हि गगनं कालतः ^१सृष्टिरेवं
नानाभावैरनेकैः सतनुरवमनः शक्तयः स्फारयन्ति ॥५॥

गुह्याब्जे रक्तमध्ये पतितमपि यदा ^२बोधिबीजं सबीजं
मत्स्यः कूर्मो वराहो भवति नरहरि र्वात्मनो ^३रामरामौ ।
कृष्णो बुद्धो नरेन्द्रो भवति दशविधं चाप्यवस्था दशैता
गर्भे तिस्रस्तथैका प्रसवनसमये बालकाले पि च द्वे ॥ ६ ॥

कौमारे यौवनेन्या प्रभवति विपुलैका च सम्यक् तथैका
वृद्धत्वेप्येकशान्ता ^४भवति निधनता चान्तिमा गर्भजानां ।
मत्स्याकारस्तु ^५मात्स्ये भवति कतिदिनं कूर्मभावस्तु ^६कौर्मे
वाराह्येतस्य सूर्यायतनमपि भवेन् नारसैह्ये ^७प्रसूतिः ॥७॥

वामन्ये बालभावो ^८द्वि नृपति दशनान्युद्भवं यान्ति राम्ये
भूयो राम्ये पतन्ति स्फुटमपि कपटं कारयेत् सैव काण्व्ये ।
बोद्धे शान्तिं करोति व्रतमपि ^{१०}नियमं याति मृत्युश्च कल्क्ये
शुक्रे ^९मज्जास्थि नाडो भवति रजसि वै चर्मरक्तश्च मांसं ॥८॥

1. OLD पुष्टिरेव ; de ltar bskyed pa ste

2. CLD. वामरामौ

3. CLD. भुवन^० ; srid pa 'ö'i ba ñid ni t'a ma'o

4. P. मांस्ये ; ña la ña yi rnam par 'gyur ba

5. P. भावश्च

6. P. नारसिंहे

7. P. बालता च

8. D. शुक्रैर्

a. byan c'ub sa bon srog dan b'as pa dag

b. slar yan rā ma la ni ltun bar 'gyur te de ñid nag po la ni

रक्तं बोजं प्ररोहत्यमृतरसगतं गर्भमध्यैकमासे
पश्चाद्बोजांकुरस्य ^१स्वहृदि दशविधा नाडिकात्यन्तसूक्ष्माः ।

नाभौ चाष्टाष्टकान्याः करचरणमुखेपूर्वतः सप्यमाणाः
मासे पूर्णे द्वितीये करचरणमुखोद्भेदनं किञ्चिदत्र ॥६॥

हस्तौ पादौ च कण्ठो भवति समशिरः पूर्णमासे तृतीये
सूक्ष्मा मासे चतुर्थे करचरणमुखे नाडिकाः कण्ठदेशे ।

मांसान्यसृक् ^२चास्थोनि खरसशिखिनः पञ्चमे सन्धयश्च
षष्ठे मासे च मांसं भवति च ^३रुधिरं वेदनासौख्यदुःखं ॥७॥

भ्रूकेशा रन्ध्र रोमाण्यपि च मुनिवरे नाडिकाः सावशेषाः
मासादूर्ध्वं हि जाताः प्रतिदिवसवशाच्छून्यशून्याक्षि संख्याः ।
मर्माण्यस्थोनि मज्जा भवति च रसना मूत्रगूथेष्टमे च
रन्ध्राख्ये घोरदुःखं प्रसवनसमये योनिना पीडितस्य ॥८॥

गर्भे गर्भस्थदुःखं प्रसवनसमये बालभावोपि दुःखं
कौमारे योवने स्त्रीधनविभवहतं क्लेशदुःखं महद् यत् ।
वृद्धत्वे मृत्युदुःखं पुनरपि भयदं षड्गतौ रोरवाद्यं
दुःखाद् गृह्णाति दुःखं सकलजगदिदं मोहितं मायया च ॥९॥

1. D- सुहृदि

2. LP. मांसान्याश्रित्य

3. D. धिरं

a. lte ba la yañ brgyad pa brgyad ni gžan te rkañ lag gdon
rnam la ni gyen du skyod par byed.

b. lha pa la ni sa dan grag dan rdus pa mk'a' ro bsreg za dag
ste c'ig rnam dag kyan no

c. gci ba bsañ ba brgyad pa dag la yañ

d. gžon nu dan ni lañ c'o dag la bud med nor dan 'byor nam
non monś adug bañal c'en po gañ

संसारे मानुषत्वं क्वचिदिति^१ हि भवेद् धर्मबुद्धिः कदाचित्
तस्माद् बुद्धेऽनुरागो^२ भवति शुभवशादादियाने प्रवृत्तिः ।
“तस्मात् श्रो वज्रयाने क्वचिदखिलमिति वर्तते भावनायां
तस्माद् बुद्धत्वमिष्टं परमसुखपदेऽङ्गे^३ प्रवेशोत्तिकष्टं ॥१३॥
गर्भे संशुद्धकायः प्रसवनसमयाद् दन्तभावाच्^४ च धर्मः
दन्तानां वै प्रपातः प्रभवति नृप संभोगकायो जिनस्य ।
तस्मान् निर्माणकायः प्रकटितनियतो मृत्युसोमो नराणां
गर्भे बाह्ये चतुर्था भवति पुनरसौ ज्ञानविज्ञानभेदात् ॥१४॥
विज्ञानं चन्द्रमूर्यावपि कमलाताः शुद्धकायः^५ सगर्भे
घातुस्कन्धोद्भवो यो भवति दशविधा धर्मकायो जिनस्म ।
तस्मात् संभोगकायो भवति गुणवशाच् छ्रोत्रशब्दादि^६ जाते
“तस्मात् केशादि^७ जाते प्रसवनसमयश्चात्र निर्माणकायः ॥१५॥
जाते श्वासाद्भवो यः प्रभवति नियतः शुद्धकायः स एव
“तस्माद् दन्तोद्भवो यः^८ स्फुटमिति वचनं धर्मकाय^९ स्तथैव ।
तस्मात् पाते^{१०} द्विजानां प्रभवति नृप संभोगकायो जिनस्य •
दन्तेभ्यो मृत्युसीम्नो भवति जिनपते बाह्य निर्माणकायः ॥१६॥

1. P. क्वचिदपि
2. P. वृद्धानुरागो
3. D. °सुखपदे हा
4. LD °भावार्थ
5. D स गर्भे
6. P. °जातिः
7. F. °जातिः
8. P. स्फुटमपि
9. LD. °धर्मकायं
10. P. पातो

a. de bas dpal ldan rdo rje t'eg pa sgom pa la ni blo gros ma
lu brgya lam dag ni 'jug//de las sañs rgyas ñid 'dod mč'or gi bde
ba'i go 'p'an dag la 'jug pa e ma šin tu dka'

b. de nas skra la sogs pa skyes te rab tu boā' ba'i dus kyan
'dir ni sprul pa dag gi sku.

c. de nas so ni rab 'byun gañ žig o'ig ni gsal min dag kyan de
bžin ñid du č'os kyi sku.

गर्भे श्रीकायवज्रं प्रथममिह भवेद् वाक्स्वरूपं ^१प्रसूतेश्
 चित्तं दन्तोद्भवे स्यात् पुनरपि पतनादुद्भवे ज्ञानवज्रं ।
 ज्ञानं विज्ञानमिश्रं रविशशिसहितं ज्ञानवज्रादि सर्वं
 गर्भे रूढं ^२क्रमेण प्रभवति बलवत् कायवज्रादिना च ॥१७॥
 पृथ्वीगर्भो ^३हुताशो भवति च धरणी मारुतः शून्यगर्भो
 वायो भूभेश्व ^४गर्भं भवति हि सलिलं निःस्वभावः स्वभावं ।
 भूमेराधारमम्बुज्वलनमपि ^५जलस्यानिलः पावकस्य
 वायोः शून्यं नरेन्द्र प्रभवति हि यथाधार आधेयभूतः ॥१८॥
 स्कन्धाधारो हि भूतं भवति वरतनौ भूतवृन्दस्य नाड्यो
 नाडीनां प्राणवायु भवति दशविधश्चेतना प्राणवायोः ।
 तच्चित्तं द्विस्वभावं भवति गुणवशात् ^६सस्वभावास्वभावं
 मर्ताधारस्तयोश्च त्रिभुवननमितोऽनाहतः सर्वगो यः ॥१९॥
 गन्धोत्पत्तिं धरण्यामपि शिखिनि रसस्योदके रूपवातो
 वायोः ^७स्पर्शस्य शान्ते त्वपि भवति ^८रवस्याम्बरे धर्मधातोः ।
 शून्यं गृह्णाति शब्दं खलु जिनजनको धर्मधातुं च वायु
 र्गन्धं वह्निस्वरूपं रसमपि सलिलं स्पर्शमेव धरित्रो ॥२०॥

1. CD, प्रसूते

2. CLD, °गर्भे

3. CLD, °भूमे सगर्भो D, °स गर्भो ; rluñ dan sa yi sñiñ po

4. CD. °राधार आपो ज्वलन इह

5. D, स स्वभावा° ; rañ bñin ñan dan rañ bñin med pa'o

6. CLD, वायौ

7. D. खस्या° ; sgra dan c'os kyi k'ams ni nam mk'a' dag las so

a. mñal du 'dir ni dan po dpal ldan sku yi rdo rjer 'gyur te
gsuñ gl rañ bñin skyes pa na'o

b. mñal na gnas pa dag ni

c. sa yi sñiñ po dag ni tsreg sar 'gyur te 'jin ma dan ni rluñ
dag stoñ pa'i sñiñ po'od. sa yi rten ni c'u ste 'bar byed dag kyañ c'u yi rluñ ni dag
par byed pa dag gi'o//rluñ gl stoñ par rab tu 'gyur te ml yi dbañ
por 'byuñ ba'i rten dan brten pa ji lta bñin.

सिद्धं रूपं धरण्यां त्रिभुवननिलये चोदके सिद्धसंज्ञां
 वल्लौ वै^१ वेदना च प्रभवति पवने स्कन्ध^२ संस्कार एव^३ ।
 विज्ञानं ज्ञानमिश्रं^४ सगगनकुलिशे सिद्धमेवात्र काये
 घातुस्कन्धादि सर्वं भवति च रजसा बोधचित्तादि^५ योगात् ॥ २१ ॥
 श्रोत्रं वज्रस्वभावं भवति नरपते चित्तमाकाशभावं
 घ्राणो भूमिस्वभावो भवति च रसना वल्लिभावा तथैव ।
 चक्षुस्तोयस्वभावं त्रिभुवननिलये वायुभावश्च कायः
 एवं श्रोत्रादि सर्वं भवति गुणवशात् ज्ञानविज्ञानयोगात् ॥ २२ ॥
 'मात्सर्यं' ज्ञानघातौ भवति वरतनौ चाम्बरे द्वेषवज्रं
 ईर्ष्यावज्रं हि वायौ प्रकटितमनले रागवज्रं तथैव ।
 तोये 'श्रोमान्' वज्रोऽहं प्रकृतिगुणवशान् मोहवज्रं धरण्यां
 वाग् हस्तौ पादपायू र्मरुदनल जलक्षमासु सर्वे बभूवुः ॥ २३ ॥
 आपानो ज्ञानघातौ त्रिविध इति भवेत् प्राणवायुश्च शून्ये
 वायो र्मध्ये समानः शिखिनि पुनरुदानोऽभिमसि व्यान एव ।
 भूम्यां नागोऽथ कूर्मोऽपि कृकरपवनो देवदत्तो धनञ्जुः^६
 चत्वारो वायुवल्लारणि पयसि महौ संभवन्ति क्रमेण ॥ २४ ॥

1. D. वा
 2. CD. सिद्ध संस्कार ; p'uñ po 'du byed k'o na'o
 3. P. एक
 4. D. स गगन°
 5. LD. °चित्तस्य, byaṅ ṣ'ub sems sogs sbyor bas so
 6. Perhaps for metrical necessity धनञ्जयः has been shortened.
- a. ser sna ye ṣes k'ams la 'gyur te lus mč'og dag la nam mk'a' la
 ni ṣe sdañ rdo rje'o
- b. According to Tibetan version : ṣ'u la dpal ldan ṅa rgyal
 rdo rje—the reading should be तोये श्रीमान् नहं etc., but it disturbs
 the metre. All the Mss. drop अहं. The reading in the text is
 not happy either.

उष्णीष^१ शूयधातौ भवति सुरनृणां ज्ञानधातौ च गुह्यं
हृत्पद्मं वायुधातौ प्रकटितशिखिनि वै कण्ठचक्रं स्फुरद्वि^२ ।
तोये भ्रूमध्यपद्मं वसुवसुदलकं नामिपद्मश्च भूम्यां
षट्सन्धिः पादपाण्यो^३ मंहिजलहुतभृगु मारुतेषु त्रिसंख्याः ॥ २५ ॥

भूम्यादौ पञ्चधातौ त्रिविधगुणवशात् पादपाण्यो बभूवु-
रङ्गुल्योङ्गुलकाद्या स्त्रिगुणितदशकाः पर्वरूपाः^४ समस्ताः ।
संप्राह्यास्ता नखान्ताः पुनरपि दशनान्येव तत्त्वप्रभेदे
अन्यद् येल्लामकान्तं भवति वरतनौ तत् तदेवञ्च धातौ ॥ २६ ॥

गुह्यौष्णीषे च नामौ सहजं जिनतनु निःस्वभावा स्वभावा
हृत्चक्रे धर्मकायो भवति च^५ कण्ठचक्रेऽपि संभोगकायः ।
बिन्दौ निर्माणकायो^६ भवति गुणवशाच्चाधिदेव क्रमेण
हृत्चक्रं कण्ठचक्रं शिरसि च कमलं धर्मसंभोगशुद्धं ॥ २७ ॥

नामौ कण्ठे च गुह्ये शिरसि च हृदये तद्वदुष्णीषमध्ये
“मातुर्भर्तुः क्रमेण त्रिविधमपि भवेत् कायवाक्चित्तवज्रं ।
चक्रं रत्नं खपद्मं जलजमतिवरं षट्कुलं वज्रयुक्तं
तान्यूर्ध्वाधस्त्रिनाड्य स्त्रिविधपयगता श्रन्द्रसूर्याग्निभेदेः ॥ २८ ॥

1. CD. उष्णीषः 2. D. स्फुरद्वै 3. C. पञ्च°

4. The Mss. differ here with the Tibetan. C and D read.....
भवति हि नृप संभोगचक्रे च भोगः ; P has...भवति च शिरसोऽब्जे च
निर्माणकायः and V. reads भवति हि नृप संभोगचक्रे जिनस्य. The
reading has been changed here according to the Tibetan
version which is given in c below.

5. P. कण्ठे संभोगकायो

- a. rkañ pa lag pa dag gi o'ig drug.
b. mt'e boñ la sogs sor mo bñu ni gsum gyis bagyur ba'i o'igs
kyi gzugs dañ klan pa mt'a' dag ste
c. snān ga'i c'u skyes la ni c'os skur 'gyur te mgrin pa'i c'u skyes
la yañ loñs spyod rjogs pa'i sku// t'ig le la yañ sprul pa'i sku
ni yon tan dbañ gis lhag pa'i lha ru 'rim pa dag gis 'gyur
d. yum dañ goo bo'i sku dañ gsum dañ t'uḡs kyi rdo rje rnam
pa gsum po dag kyañ rim pas 'gyur

काये भावप्रवेशः खमिव समरसो भावमध्ये च कायः
ज्ञातव्यो योगयुक्तैः प्रकृतिगुणवशाद्वातुवर्णादिभेदैः ।
पोतः कृष्णश्च वर्णस्त्वरुण^१ इति सितो भूमिवाताग्नितोये
ज्ञानाकाशे च नीलो भवति हि हरितः कायभावप्रभेदैः^२ ॥ २६ ॥

प्रज्ञोपायोस्थिमांसं ससलिलरुचिरं पावको मूत्रमेव
वातो विट् शून्यशुक्रं भवति वरतनौ श्रीरजश्चित्तमेव ।
श्रोत्राच्छ्रुतादयोन्मै^३ स्वजिनकुलवशात् वाक्स्वरूपादयश्च
एवं देव्यः सबुद्धाः विषयविषयिणो मण्डले वेदितव्याः ॥ ३० ॥

नाडोनां षट्सहस्रं दिनकरगुणितं गर्भमध्ये च^४ हृत्वा
वर्षे पुण्ये च वृद्धिं त्यजति शशवरोर्कश्च वृद्धिं करोति ।
वर्षेषु द्वादशेषु त्यजति दिनकरो धातुवृद्धिं स्वदेहे
नाडोच्छेदः^५ प्रसूते^६ भवति दिनदिने युग्मसंख्या क्रमेण ॥ ३१ ॥

श्रीभूतानोन्द्रियाणि प्रभवति दशकं पञ्चकर्मोन्द्रियाणि
तन्मात्राः पञ्च चोक्ताः सगुणमपि मनोबुद्धग्रहंकार दिव्याः ।
तत्त्वान्येतानि देहे त्रिभुवननिलये भुक्तिरेषा विमोक्ष
पञ्चस्कन्धात्मकस्य त्रिविधमवगतस्यात्मकर्माजितस्य ॥ ३२ ॥

1. P. वर्णोऽरुण

2. CLD °प्रभेदात्

3. D. श्रोत्राच्छ्रुतादयो°, rna ba sgra sogs gžan rname

4. CLDV. प्रहृत्य, 'p'el ba ni

5. CLDV. °च्छेदं

6. D. प्रसूते भवति

पृथ्वोकाठिन्यमद्भुद्वयमपि हविरुष्णश्च वायुर्लघुत्वं
 छिद्रं शून्यं दृढास्थि त्वमरगिरिवरो वृष्टिरत्रामृतं स्यात् ।
 वज्रः शब्दश्च चापं विडपि च घटिका श्वासनिःश्वासयुग्मं
 युग्मैः संक्रान्तिरेका द्विगुणनवशतै र्योतिषो रन्ध्रभेदाः ॥ ३३ ॥

नक्षत्रं दन्तपंक्ति स्त्वनुदिनघटिकाः सन्विभेदाः भवन्ति
 नाड्यो नाड्यन्त्र^१ मेघास्त्वपरशशिकला धातवो द्विस्वभावाः ।
 लोमा यूका च शुक्रं कृमिकुलसहितं भूतयोनिश्चतुर्धा
 "नन्दाद्यङ्गुष्ठपर्व"^२ कमलमपि^३ शिरो नाभिपद्मश्च^४ शक्तिः ॥ ३४ ॥

ब्रह्माण्डं^५ स्वर्गलोको वरकरचरणौ मर्त्यपाताललोकौ
 अग्नि द्वीपाश्च शैला द्रवमृदुकठिना धातवस्त्रिस्वभावाः ।
 क्षाराग्नि मूर्त्रमेषां शिखिचलवलयं^६ रक्तचर्माणि राजन्
 केशाः सिद्धाः समस्ता स्त्रिभुवननिलयेऽनेकभेदैश्च सिद्धाः ॥ ३५ ॥

हृत्कण्ठे नाभिपद्मे पविरविशिखिनः प्रस्फुरन्ति^७ क्रमेण
 घन्वाकारे च वृत्ते त्वनुदिन हवने^८ चाग्निक्वणे च कुण्डे ।
 तेषामूर्ध्वेऽपरोग्निः^९ स्फुरदमलकरो ज्ञानमूर्तिस्तमोन्ते
 यस्मिन् सूर्यो न विद्युत् तपति शशधरो न ग्रहास्तारकाद्याः ॥ ३६ ॥

1. CLD. नाड्यन्त्र ; rea rnam s'o'u bo rgyu ma

2. CLD. नन्दाद्यङ्गुष्ठपर्व ; dga' ba la sogs mt'e bon o'igs rnam

3. CLD. हृदयमपि

4. CD. गुह्य°

5. CLD. स्फुरयन्ति

6. CL. वहने

7. CD. °ऽपराग्निः

a. dga' ba la sogs mt'e bon o'igs rnam spyi bo'i pa dma lte ba'i
 pa dma dag kyan nus pa'o

b. o'abs pa'i yul sa

c. me riuh'dkylil 'k'or

वारा हृत्पद्मपत्रे प्रकटितघटिका नाभिपद्मे च षष्टि-
 भ्रूमध्येऽहः पदं वै मनुरपि, नृपसंभोगचक्रेपि चक्षुः ।
 ऋक्षाणां नाभिपद्मं पुनरपि घटिका योगिना वेदितव्या
 नाड्यः पाणीपलानि स्फुटसकलतनौ हस्तपादादिसन्धौ ॥ ३७ ॥

“नाभ्यब्जे^१ सूर्यपत्रे भ्रमति परकला संक्रमन्ती क्रमेण
 संक्रान्तिः प्राणयुग्मै द्विगुणनवशतैः कर्किलग्नै^२ नरेन्द्र^३ ।
 यस्मिन् लग्ने स्थितोऽर्को भ्रमति दिननिशं तत्र सा वेदितव्या
 ज्ञातव्यं लग्नमानं धनमृणविषुवश्चायनं सव्यवामं ॥ ३८ ॥

एकैके पद्मपत्रे प्रवहति धरणी पश्चिमे चोत्तरेम्बु
 वह्निः सव्ये च पूर्वे प्रवहति पवनः पत्रमध्ये च शून्यं ।
 संक्रान्तिः पश्चिमेदैः प्रवहति विषुवं हीननिश्वासषष्टिर्
 एवं संक्रान्तिभेदाः प्रतिदिन समये लग्नभेदै भवन्ति ॥ ३९ ॥

शून्याद्यं पश्चतरत्वं प्रवहति नियतं चोत्तरे क्षमादिसव्ये
 राह्वमी^४ चन्द्रसूर्यौ बुधमहितनयौ दैत्यमन्त्री गुरुश्च ।
 केतुर्मन्दश्च खादिष्विति दशपतयः क्षेत्रिणो मण्डलेषु
 षण्मासं चन्द्र ईशो भवति नरपते चोत्तरे दक्षिणेऽर्कः ॥ ४० ॥

1. CD. नाड्यब्जे

2. P. °लग्ने ; dus sbyor karka ṭa nas mi yi dbaṅ

3. CL. नरेन्द्रः

4. lte ba'i c'u skyes ṅf ma'i 'dab ma dag la 'k'or te mč'og gi c'a
 ni 'j'o ba rim pas so.

dus sbyor c'ad daṅ nor daṅ bu lon mñam pa dag kyaṅ bgrod pa
 Gyas daṅ Gyon la ṣes par bya

°gra gcan dus me

तस्याध्वं हृत्प्रदेशे वसुदलकमले संस्थितं नाभिचक्रं
प्राणाद्यं वायुवृन्दं रविशशिशिलिनो वामसव्ये च मध्ये ।
वामे नाडी शशाङ्को बहति खलु सिता दक्षिणे रक्तसूर्यो
मध्ये कालाग्निरूपा प्रवहति विषुवे हीननिश्वास षष्टिः ॥ ४१ ॥

प्राणोऽपानः समानः कमलवसुदले मास्तश्चाप्युदानो
व्यानो नागश्च कूर्मः स्रक्कर^१ पवनो देवदत्तो धनञ्जुः ।
इत्येते नाभिचक्रे दशविधपवनाः संस्थिताः कर्मभेदैः
“शंखिन्यन्तं त्रिवडाद्यं स्वहृदयकमलं नाडि^२चक्रं समस्तं ॥ ४२ ॥

प्राणः प्राणं करोत्यर्कं शशिपथगतस्त्वन्नपानं समस्तं
आपानो नेत्यधस्तात् सकलरससमं^३ नेति काये समानः ।
काये स्पन्दत्युदानो मुखकरचरणे गीतनाट्यं करोति
व्यानो व्याधिं करोति^४ प्रकृतिगुणवशाद् गात्रभङ्गस्तथैव ॥ ४३ ॥

नागोप्युद्गारमेव स्फुटकरचरणात् संकुचत् कूर्मवायुः
क्रोधक्षोभं समस्तं स्रक्करपवनो “जुम्भिकां देवदत्तः ।
कार्यं पञ्चत्व^५गतं त्यजति न नृपते वायुरेको धनञ्जुः
“एवं प्राणादि सर्वे प्रकृतिगत^६ गुणान् वायवो न त्यजन्ति ॥ ४४ ॥

1. P. कूर्मोऽपि कृकरः

2. D. नाभि°

3. P. °समरसं

4. CL. °गन्तुं

5. CLD. प्रकृति गुणगणान्

- a. duñ čan mt'a' yañ ida la sogs rañ gi sñiñ ga'i pa dma roa yi
'k'or lo mt'a' dag go
b. k'yab byed kyis ni nad dag
c. glal ba dag kyañ lha sbyin gyis
d. de ltar srog la sogs pa'i rluñ rnam t'ams čad rañ bzin gyis
gnas yon tan dag nř gtoñ mi byed

पिङ्गा सूक्ष्मास्त्विडाद्यास्त्रिविधपथगता रोहिनी, हस्तिजिह्वा
पूषा षष्ठी जयोऽगापि^२ च वसुनवमेऽलम्बुषा श्रोकुहे च ।
दिक्संख्या शंखिनी या^३ स्रवति नरपते बोधिबोजं सुखान्ते
एतच्छ्रीनाडिक्रमं भवति बहुविधं सन्निभेदेरनेकैः ॥ ४५ ॥

इन्द्रेऽनौ याम्य^१ दैत्ये सवरुणपवने यक्षरुद्रे च मध्ये
‘एषु स्थानेषु^२ शक्तिं भवति^३ दिननिशं तत्स्वरूपं भजन्ती ।
तस्योर्ध्वं कण्टदेशे ग्रहगणसहितं संस्थितं चर्क्षचक्रं
ब्रह्माण्डे श्रीललाटे^४ स्वरपरिकरितं श्वेतबिन्दुं स्रवन् वै ॥ ४६ ॥

मूले पृथ्व्यम्बु वामे प्रभवति हृतभुग् दक्षिणे मूर्ध्नि वायु
मर्ध्ये व्योमद्वयोश्च प्रवहति^५ विषुवं नास^६ रन्ध्रे क्रमेण ।
मिन्दन्तेऽतानि शक्तिं व्रजति वरपदं^७ द्वादशान्तं कलान्तं
क्षेत्राद्या हस्तपादे करकमलपुटेऽङ्गुष्ठकान्ताः समस्ताः ॥ ४७ ॥

चक्री वज्री स्वदेहे सुरवरपतयो द्वादशाङ्गाः निरुद्धाः^८
सम्पगज्ञानं हि कल्की गजतुरगरथाः^९ किकरायप्रमाणाः ।
प्रत्येकं रुद्रसंज्ञा^{१०} प्रभवति हनूमान् श्रावकं प्राणिनाञ्च
पापं म्लेच्छेन्द्रदुष्ट^{११} न्तवकुशलपथि यः^{१२} कृन्मतिर्दुःखदाता ॥ ४८ ॥

1. CLD. यस्य

2. CD. स्थाने च

3. CLD. भ्रमति

4. CLD. सुरपरिकरितः ; dbyaṅs kyis yōṅs su bakor ba'i

5. CLD. प्रभवति ; rab tu 'bab ste

6. CLD. नाश^०

7. P. परपदं ; mč'og gi gnas

8. CLD. प्रसिद्धाः ; yan lag bču gñis 'gog

9. CD. किकरा आर्यमाणा ; mñag gžug 'p'ags pa'i c'ad med rñams

10. P. रुद्रः प्रत्येकसंज्ञी 11. CLD. दुष्टस्त्व^० 12. CLD. यत्

a. drug pa rgyal dañ ri yañ

b. zag byed

c. gnas ni 'di dag rñams su de yi rañ bžin brten žiñ nus pa ñin
dañ mč'an mor 'k'or bar byed

अश्वत्थामा त्वविद्या दनुबलसकलं मारपक्षश्चतुर्धा
 संहारस्तत्र युद्धे भवभयनिघनं श्रीजयो मोक्षमार्गः ।
 कैलासे धर्मदानं भवभयहरणं द्रव्यपूर्णा च पृथ्वी
 पुत्रो ब्रह्मासुरेश स्त्रिदशनरगुरोः पृष्ठतश्चाग्रणी र्यः ॥ ४९ ॥

मठजुश्री लोँकनाथ स्त्रिभुवनविजयी श्रीरजो बोधिचित्तं^१
 पृष्ठे ब्रह्मादिवंशा विविधमहितलेऽनेकबुद्धाः विशुद्धाः ।
 एवं म्लेच्छेन्द्रयुद्धं भवति हि नियतं देहिनां देहमध्ये
 मायारूपन्तु बाह्ये खलु मलविषये म्लेच्छयुद्धं न^२ युद्धं ॥ ५० ॥

कालाब्दे वह्निसंख्येऽब्ददिनगणहते षट्कुलं चायनाङ्गात्
 षड् त्रिंशत् मासभेदाद् रसगुणितरसाद् योगिनीनां कुलानि ।
 वारच्छेदेन^३ लब्धाः प्रकटितनियता देवताः कालचक्रे
 पक्षच्छेदेभिधानं भवति नरपते देवता देवतीभिः^४ ॥ ५१ ॥

मायाजालं दिनाङ्गात्^५ त्रिविधमपि भवेद् रन्ध्रभेदैश्च सम्यक्
 भूयो भूतार्णवैः स्यात् शिखिजलनिधिभिः श्रीसमाजर्त्तभेदः ।
 तत्त्वाख्यं षड्विहीनं त्वपरमपि तयोरर्धभेदै विभिन्ने-
 भूयो मिश्रा द्विभेदस्त्रिदश नवदिशाभिश्च रन्ध्रैः सतत्त्वैः ॥ ५२ ॥

1. CLD. °बीजं

2. CL. सुयुद्धं, kla klo 'k'rug pa min

3. D. वारच्छेदे न

4. CLD. देवतीभिः

5. OD. दिनाङ्गा°, ñin žag yan lag las

6. CLD. °समाजोऽर्त्तभेदाः

a. rgyab dan mdun du gan

b. rgyal ba dpal ldan rdul dan byan c'ub sems

c. slar yañ 'byun ba rgya me'o me dan c'u gter gyis 'gyur dñal
 ldan 'dus pa dus kyi dbye ba ni

चन्द्रांशे^१ षट्दिना ये खलु दिवसगणे वारमागेन लब्धाः
षण्मुद्रा वज्रिणस्तास्त्वररदिनगणः कायवाक्चित्तमुद्राः ।
प्रज्ञाकाये त्रिलम्बाः प्रकटितनियता योगिनो योगतन्त्रे^२

"शक्तिः क्रोधाः क्रमेण प्रभवति दशकं पञ्चकं बुद्धदेव्यः ॥ ५३ ॥

रूपाद्यक्षादि^३ षट्कं पुनरपि नृपते देववृन्दं द्विषट्कं
योगिन्यो नागचण्डाष्टकमिति भुवने^४ सर्वमेतद् द्विगुण्यं ।
एतत् श्रोकालचक्रं चतुरधिकशतं तस्य चार्धं त्रिधातौ
सूर्यांशे या च षष्टिः प्रतिदिन षटिका निर्गता मासमध्ये ॥ ५४ ॥

योगिन्यस्ताः समस्ता स्त्रिभुवननिलये लग्नमिश्रा द्विगुण्याः
सूर्यांशेऽहः^५ प्रमिन्नं द्विगुणितमपि यद् योगिनोवृन्दमत्र ।
पिण्डोभूताः समस्ता स्त्रिगुणरविदिनाः साभिधाना भवन्ति
चन्द्रे पक्षप्रभेदो भवति दिनकरे वर्षभेदः समस्तः ॥ ५५ ॥

एवं तन्त्रादिबुद्धे खकरनृपतयो देवता दैवतीनां^६
प्रज्ञोपायं निशाहं मदति समविभागोऽर्धरात्रे दिनार्धे ।
येन ज्ञातं स्वदेहे दिननिशिसमये माससंक्रान्तिभेदैः
सः श्रीमान् मण्डुवज्रो भवभयमथनो जन्मनोहैव बुद्धः ॥ ५६ ॥

1. CLD. चक्रांशे ; zla ba'i c'a šas

2. CL. योगचन्द्रे

3. CLD. °द्यक्षादि° ; gzugs sogs mig la sogs pa drug ste

4. CLD. भवने ; srid pa

5. CLD. सूर्याहः ; ŋi ma'i c'a las ŋin žag rab p'ye

6. CLD. देवतीनां

a. nus ma k'ro bo rñams ni rim pas bču ru rab tu 'gyur te lha ni
sañs rgyas lha mo rñams

b. mñon brjod rñams dan bčas pa

c. ŋi ma lo yi rab dbyer 'gyur te ri bon 'jin pa la ni mt'a' dag
p'yogs kyi dbye ba'o

त्रिशद्भागेन तस्मात् त्रिगुणितनियता देवताः कालचक्रे
मुद्रा षट्कं च बाह्यं पुनरपि^१ च ततश्चक्रनाड्यस्तथैव ।
ऊष्णीषेऽब्धिहृद्दोष्टौ शिरसि नृपतयो दन्तसंख्या च कण्ठे
नाभौ चाष्टाष्टगुण्या द्विगुण नृपतयो गुह्यमध्ये प्रसिद्धाः ॥ ५७ ॥

षण्नाड्यश्चक्ररोधा^२ दशविषयहराः सन्निपातस्वभावाः
भूयो भूयो द्विगुण्याः पुनरपि गुणिताः श्लेष्मपित्ताभिलाङ्गाः ।
एता वै मृत्युदात्र्यो गृह्णियमवशादायुरारोग्यदाश्च^३
षट्चक्रे कालनाड्यो मरणमयहरा योगिनां नात्रचित्रं ॥ ५८ ॥

उष्णीषेऽब्धिर्ललाटे जलधिहतयुगाः श्लेष्मघातुप्रकोपाः
कण्ठे दन्ता हृदये नयनहतयुगाः^४ पित्तघातुप्रकोपाः ।
नाभौ गुह्येऽब्धि^५ षष्टि नृपतिरपि तथा वायुघातुप्रकोपाः
“गुह्येऽन्यादिक् च षट्कं प्रकटितनियताः सन्निपातानिरोधाः ॥ ५९ ॥

षण्नाड्यश्चक्ररोधात् त्रिविधपथगता श्वन्द्रसूर्याग्निभेदे-
र्देहे ता रक्षणीया गृह्णियमवशान् मृत्युदाः प्राणिनां याः ।
षट्सु प्राणप्रवेशो यदि भवति^६ नृणां मृत्युहानिस्तदा वै
सूक्ष्मायां न प्रविष्टे क्व मरणविषय^७ सिद्ध्यते योगिभिश्च ॥ ६० ॥

1. OLD. पुनरपि नियताश्च^०, de las 'k'or lo dag gi roa rnams de
bžin ŋid
2. OLD. °रोधाद् दश
3. OLD. °रारोगदाश्च
4. D. °युताः, mig gis bagyur ba'i dus rnams
5. D. गुह्यो^०
6. P. भवति यदि
7. D. क्रमरणविषय^०, 'č'i ba'i yul ni gañ du gčod par byed
- a. gsañ bar gžan ni p'yoḡs dañ drug kyañ rab tu gsal byas nes par
'dus pa dag ste 'gog pa'o

प्राणो यद्येकनाड्यां वहति दिननिशं जीवितं कश्चिद्वर्षं
अव्युच्छिन्नैकपक्षं वहति यदि नृणां जीवितं सार्धवर्षं ।
अव्युच्छिन्नैकमासं वहति नरपते जीवितञ्च त्रिमासं
एवं योगो स्वदेहे शशिशक्तिमरणं ज्ञायते कालचक्रे ॥ ६१ ॥

पञ्चम्यः पञ्चविंशद् दिवसगतिरुहा रोहते पञ्चवृद्धया
तस्मादेकोत्तरेण त्रिगुणितदशकं त्र्युत्तरं यावदेव ।
काले पौष्णे समस्तास्त्रिनयनशशिनः षट्त्रियुग्मेन्दवो ये
मासास्तेऽहानि शेषास्तिथिदिगिषु^१ गुणाद्वीन्दवो जीवितस्य ॥ ६२ ॥

स्वस्थानाद् राशिचक्रं त्यजति परकला हानिशेषैश्च तुल्यै-
र्वर्षे मासैर्दिनेश्च त्रिनयनशशिभिः षट्त्रियुग्मेन्दुभिश्च ।
पौष्णाद्यैर्हानितुल्यै स्तिथिदिगिषु^२ गुणैः कर्णिकायां प्रविष्टैः
षट्त्रिंशद्भिर्दिनान्ते भवति दिनकरारिष्टयोगेन मृत्युः ॥ ६३ ॥

पूर्वे वाणाग्निलोकं त्यजति दिनगणं सूर्यवर्षत्रयस्य
तस्मात् सारोहणं वै शरयुगशिखिनं खाद्रिचन्द्रं तुतोये ।
नेत्राहि^४ शैलवाणं वसुकरमपरं^५ सप्तमे रोहणं च
तस्मात् तिथ्यादि सर्वं दिनगणमपि यत् कर्णिका यावदेव ॥ ६४ ॥

1. CD. गुणाद्वीन्दवो

2. P. पौष्णाद्वैर

3. CLD. °दिशिषु

4. P. नेत्राहि

5. P. वरसुरमपरं ; nor dan lag pa gzan te

a. zla ba de dag rnam dan rin zlag o'es p'yogs mda' dan yon tan
gnis zla 'o'o ba'i lhag ma'o

b. de nas o'es la sogs pa'i rin zlag o'ogs pa t'ams cad dag kyan
gan zig lte ba ji srid nid.

कालाब्दं यावदेका दिवसगतिवशात् रोहते संक्रमन्ती¹
चन्द्राख्ये सूर्यमाग विषमसमदिनैरेकद्वया क्रमेण ।
भूयः संक्रान्तिभेद² विषमसमदिनैर्द्वादशारे करोति
सार्धं मासं हि यावत् त्रिगुणितदशकं जीवितश्च³ त्रिरात्रं ॥ ६५ ॥

श्वासान्⁴ लिप्तांश्च नाडी दिननिशिसमयाद् रोहते संक्रमेण
सप्ताब्देश्चायनांशादयनगतिवशात् षष्टिसम्बत्सरैश्च ।
त्रिंशद्वर्षस्त्रिमासाद् दिवसगतिवशात् कालवर्षे⁵ पक्षैः⁶
द्वात्रिंशत् सार्वभक्ते भवति दिनगणे रोहणं कालचक्रात्⁷ ॥ ६६ ॥

पक्षे पक्षे च नाडी नवहतभुजगश्छिद्यते नाभिचक्रे
'सन्वावेकैक'⁷ नाडीं त्यजति शिखिदिनैः कर्मचक्रे क्रियाख्ये ।
कण्ठे⁸ नक्षत्रनाडीं⁹ त्यजति दिनदिने¹⁰ मासमध्ये क्रमेण
बिन्दुस्थं¹⁰ पक्षमध्ये त्यजति शशिपदं¹¹ वारनाडी हृदिस्थः ॥ ६७ ॥

वर्गभ्यः सस्वरेभ्यः क्रमति दिनकरश्चायनं¹¹ राशिभेदैः
पश्चादेकोत्तरेणोत्क्रमति दिनदिने कालवर्षं¹² हि यावत् ।
छिन्नेऽब्दे पक्षमध्ये स्वरदिवसवशाद् रोहणञ्च क्षयश्च¹³
निश्वातोच्छ्वासहानि दिननिशिसमये जीवितस्यैकरात्रं¹³ ॥ ६८ ॥

1. LD. संक्रमन्तो

2. OLD. °भेदाद्

3. CP. जीवितस्य

4. OD. श्वासालिप्तांश्च°

5. OLD. कालवर्षे°श्चस्त्रिपक्षे°, dus kyī lo dañ p'yogs kyis kyañ

6. OLD. बालचक्रात्, dus kyī 'k'or lo dag las

7. OLD. °एकैकनाडी

8. OLD. नक्षत्रनाडी

9. CD. दिनदिने°

10. OLD. बिन्दुस्थः

11. CD. दिनवशाच्चायनं° L. °श्वापरं, ñin mor byed pa

12. CD. क्रमश्च

13. OLD. जीवितं चैक°, 'c'o ba dag gi mo'an mo gciḡ

a. rca ni re re 'dor

b. mgrin pa dag las

c. gza' yi rca dañ gsañ bar gnas

नामो कण्ठे ललाटे स्वहृदयकमले नाडिकाः सावशेषास्
तिष्ठत्यर्को रसोग्निः स्वहृदयकमले सार्धनाडो तथैव ।
पाणेः पादस्य सन्धौ तिथिगुणितयुगाः^१ षट् दिनं^१ यावदेव
अन्ते सर्वत्र सूक्ष्मा प्रवहति दिवसं च त्यजन्ती हृदब्जं ॥ ६६ ॥

षट्त्रिंशद्भिः सहस्रे^२ ध्रुवशतदिनगणे रोहते कालनाडो
यां यां सूर्येन्दुशक्तिं दिननिशिसमये पूरितं स्व स्व चारैः ।
सूर्याहः^३ सूर्यचारे त्वृणमपि च भवेच्चन्द्रचारे^४ तदधः
नक्षत्राहः प्रभेदै रविशशिचरणं शून्यमासे च मृत्योः ॥ ७० ॥

प्राणाः देहेऽधिका^५ ये प्रकटितविषुवे^६ वेदपादोनषष्टिः
सर्वे संक्रान्तिभेदैः प्रतिदिनसमये नाडियुगं निहन्ति ।
भूयोभूयोऽब्दमध्ये रविशशिचरणात् शून्यनेत्राद्रिख्या
एवं कालः शताब्दैः क्रमति सुरनृणां स्वायुषं स्व स्व मानैः ॥ ७१ ॥

दष्ट^७ व्याधिप्रहारो^८ यदि भवति नृणां कालनाड्यां कदाचित्
शोघ्रं तेनाश्रयेण प्रविशति सहसा मूलचक्रेषु कालः ।
रुद्धा चक्रेषु नाडो रविशशिगमनं छेदयित्वा क्रमेण
मध्ये सूक्ष्माश्रितं^९ यद्धरति नरपते जीवितं प्राणिनाञ्च ॥ ७२ ॥

1. D यदिनं ; ñin žag drug ni

2. CDV. सहस्रै र्वसति ; dhu brgya'i ñin žag c'ogs rnam dag gis

3. CLDV. शुक्रेऽहः ; ñi ma'i ñin žag ñi ma'i rgyu ba la

4. CLDV. °चन्द्रमध्ये ; zla ba'i rgyu ba la

5. CD. प्राणा देहे वि काये ; srog ni lus la lhag pa gañ žig

6. L. °विभवे 7. CL. दुष्टं

a. c'es kyis bsgyur ba'i dus rnam

b. rig byed rkañ c'ad kyis dman drug cu ste

c. de ltar rañ rañ c'ad kyī lo brgya dag gis lha mi rnam kyī rañ
gi c'e la dus bgrod do

d. zos dañ nad dañ banun pa

e. dbu mar p'ra mo la ni

हृत्पद्मे श्रोल्लाटे चरति शशिपदं भूतदिग्वासराख्यं
संभोगे नाभिक्रे नवदशसहितं रुद्रयुग्मं जिनाख्यं ।
तत्त्वाख्यं सप्तरात्रात् त्यजति पुनरसावुत्क्रमन्यः शशाङ्कः
“बिन्दौ पूर्णा” प्रकृत्य^१ प्रविशति हृदये शुक्लपक्षे^२ घनाद्वा ॥ ७३ ॥

भूयः कृष्णे च तद्वद् व्रजति पदपदान् नाभिपद्मञ्च यावद्
अष्टारे षोडशारे हृदि शिरसि तथा कृष्णशुक्लाब्ज^३संज्ञं ।
कण्ठे द्वात्रिंशदारं द्विगुणितमपरं रक्तपीतञ्च नाभौ
द्वाष्टम्यौ नाभिकण्ठे शिरसि च हृदये श्वेतकृष्णा च पूर्णा ॥ ७४ ॥

आद्या स्त्रिशत्स्वरा ये हयरवल युता बिन्दुभिः श्रीविसर्ग-
भिन्ना षष्टिर्बभूवु युगवसुनृप^४ दन्ताश्च ते केशराग्रे ।
बिन्दाकारैर्विसर्गं वरकमलदले कादिवर्गा^५ विमिन्ना
विंशत्येकं शतञ्च प्रहरगतिवशाद्गोहृते क्षीयतेऽर्कः ॥ ७५ ॥

पक्षे चन्द्रः स्वचारैः^६ ऋणमपि कुरुते वासराख्यं पदञ्च
“भूयो मासद्वयेन^६ त्वपरमपि दिनं वर्धते वर्षयोगात् ।
पूर्णेऽब्दे षड्दिनं स्यादपरमपि तथा वर्धते मृत्युसोमः
एवं सूर्यस्य राजन् द्विगुणमृणमिदं वर्धते वर्षयोगात्^७ ॥ ७६ ॥

1. D. प्रकृत्या

2. CD. क्रमेण V. तृणञ्च ; nor gyi slad du'o

3. D. “शुक्लाब्ज” ; ō'u skyes min

4. P. ० नृपवसु

5. CLD. कादिवर्गादि भिन्ना ; ka sogs sde rnam rnam p'ye ba

6. P. मासद्वयेनापरमपि

7. D. वर्षवर्षात् ; lo yi sbyor ba dag gis 'p'el bar byed

a. t'ig le dag la rjogs par byas nas sñiñ gar rab 'jug dkar po'i
'pyogs la nor gyi slad du'o

b. p'ye ba drug čur 'gyur te de dag dus dah mi bdag nor dah so
rnam ge sar roe mo la'o

c. zla ba rañ gi rgyu bas

d. slar yañ zla ba gñis kylis gžan pa dag kyañ

षट्श्चासैरेकलिप्ता प्रभवति घटिका षष्टिपानोपलेश्व
षष्टिर्नाड्यो दिनं^१ स्यात्^२ त्रिगुणितदशभिर्वासरैर्मासमेकं ।
षण्मासैश्चायनं स्याद् द्विगुणितमयनं वर्षमेकं प्रसिद्धं
^३आयुः पुंसां शताब्दादणगनिषु गतं कालनाडीवशेन ॥ ७७ ॥

त्रैलोक्ये नास्ति योगी त्वमुःसुरनृणां प्रितुं यः समर्थः
चन्द्रादित्यो स्वदेहे चरति दिनगणं च चन्द्रः स्वचारैः ।
सूर्यश्चक्षाणि सर्वाणि चरति भुवने वर्षे मध्ये क्रमेण
वर्षे वर्षे त्वृणेन ग्रसति स भुवनं कालवक्रैकवीरः ॥ ७८ ॥

छिन्ना यद्येकनाडी भवति नरपते मूत्रमम्लत्वमेति^२
तन्मात्रात्^३ पञ्चरात्रात् त्यजति परकला^४ पिण्डविच्छेदकाले ।
शब्दं कर्णे रसञ्च त्यजति खलु मुखे तारकामक्षिमध्ये
गन्धं घ्राणे नराणां करचरणतलौ^५ चोष्णभावं क्रमेण ॥ ७९ ॥

नासाग्रं लम्बमानं शिरसि धृतभुजो दृश्यते तत्स्वरूपः
लाक्षारारागप्रघृष्टेऽप्युभयकरतले नैव रागं करोति ।
आदित्यः कृष्णवर्णः^५ परिणतः शशभृद् दृश्यते पीतवर्णः^६
मूत्रं देहश्च शीतो भवति नरपते तद्दिने मृत्युरेव ॥ ८० ॥

1. CLD. °नर्नाड्यो दिनस्य त्रिगुणित
2. CLDV. मूत्रमम्बुत्व° ; gci ba dag ni skyur ba ñid du 'gyur
3. CLDV. °मात्रां
4. DV. °चरणतनौ
5. D. पीतवर्णं
- a. c'u o'od drug cu ñin zag tu 'gyur
- b. skyes bu rnames kyi c'e lo brgya las bu lon b'grod par son pa dus
kyi roa yi dbaṅ gis so
- c. 'dor te goṅ bu 'c'ad pa'i dus su 'o
- d. yonṣ su gyur pa'i ri bon 'jin pa k'a tog ser po mt'oṅ

जिह्वाधः कालसूत्रं प्रभवति नयने ब्रह्मरेखातिरूक्षमा
 श्वासश्चन्द्रार्कमार्गे स्फुरति नरपते द्वे कपोले तथैव ।
 कक्षाविष्टं स्तनोर्ध्वं ग्रहगणसकलं दृश्यते सस्फुरिङ्गः^१
 स्तब्धग्रीवा सगात्रा भ्रमणमपि तनौ लक्षणं चेष्टमृत्योः^२ ॥ ८१ ॥

उत्पत्तिं यः करोति प्रसवनसमयं बालकौमाररूपं
 संहारं सैव लोके पुनरपि कुरुते कालचक्री न सूर्यः ।
 “चन्द्रादित्यादि देवान् प्रसति स भगवान् रात्रिभागे सभूतान्^३
 भूयो मुञ्चत्यनन्तानपि^४ दिनसमये सृष्टिहेतोः क्रमेण ॥ ८२ ॥

शब्दाद्यं कर्मषट्कं भवति हि करणं त्विन्द्रियाणाञ्च षट्कं
 वर्षा मासाश्च पक्षा दिननिशितिथयश्चन्द्रसूयौ च कर्त्ता ।
 तेषां संहारकर्त्ता त्वपर इति भवेत् सृष्टिकर्त्ता न कर्त्ता
 व्योमव्यापी खवज्जी विषयविरहितो निगुणो निःस्वभावः ॥ ८३ ॥

‘गन्धो वर्णो रसं स्पर्श इति च धरणी तोय वह्निश्च वायुः
 अष्टौ वै रूपिनः स्युः समुदितविषया एकमुख्याः समस्ताः ।
 एतत् त्रैलोक्यकृत्स्नं स्फुरणनिघनतां याति कालप्रभावात्
 शब्दः शून्यं ह्यरूपं भवति नरपते धर्मधातु र्मनश्च ॥ ८४ ॥

1. D. स स्फुरिङ्गं ; me stag dag dan b̄cas par m̄t̄on
2. CD. दृष्ट° ; 'c̄i ba'i m̄'an f̄id dag tu 'dod
3. D. स भूतान् ; 'byuñ ba dan b̄cas
4. CLD. °त्यनन्तामपि
- a. zla ba f̄i ma la soḡs lha r̄nams 'byuñ ba dan b̄cas m̄'an m̄o'i
 c̄'a la b̄com l̄dan de yis zos
- b. spro ba dag dan sdud par 'gyur te

वभ्रात्यात्मा विकल्पेः प्रकृतिगतगुणेः कोषकीटो^१ यथैव
आत्मानं चात्मना वे पुनः पि मनसा मुञ्चते निर्विकल्पात् ।
तस्माद् राजन् स्वकर्मप्रकृतिगुणगतं^२ दुःखसौख्यं कराति
कः कर्ता किं करोति प्रकृतिविरहितो^३ "मुह्यतेऽज्ञानलोकः ॥ ८५ ॥

पृथ्वी तोयामि वाता गगनमपि मनो^४ बुद्धग्रहंकारचित्तं
स्थूला सूक्ष्मा परा च त्रिविधगुणगता वण्बिन्दुादिभेदेः ।
स्थूला स्थूलेन्द्रियेषु प्रकृतिरपि^५ गता सूक्ष्मचित्ते^६ च सूक्ष्मा
ज्ञाने च ज्ञानमूर्तिः प्रकृतिरविकृतिर्जोवभूता न भूताः ॥ ८६ ॥

आद्याः शून्यानि पञ्च^७ प्रकृतिरविकृतिः श्रोत्रज्ञाबिन्दुनादं
कालं^८ श्रित्तं च बुद्धिः प्रकृतिरपि तथान्ये स्वरा मारुताद्याः ।
स्थूला वर्गक्षराणि त्रिगुणितदशकं षोडशान्ये विकारा-
स्तेषां मध्ये न वज्रो प्रकृतिरविकृतिरव्यापको निःस्वभावः ॥ ८७ ॥

संसारे सौख्यदुःखं प्रकृतिगुणगतं^९ चास्ति तत् कर्मजञ्च
स्थूलं सूक्ष्मञ्च शान्तं त्रिविधमपि भवेत् कर्म चेतस्त्राणां ।
कर्ता चाहं विकर्म त्वपर पशुपतिश्चास्ति कर्त्तैति कर्म
नाहं कर्ता परो वा प्रकृतिविरहितो जायते तन्न^{१०} कर्म ॥ ८८ ॥

1. OLD. कोषकारेव कीट , dar gyi srin bu ji bzin ñid

2. OLD. *प्रकृतिगुणवशाद् , rañ las rañ bzin yon tan la gnas

3. OLD. गुण

4. OLD. *रधिगता

5. P. चित्तेन सूक्ष्मा , p'ra mo'l seems la p'ra mo yañ

6. CLDV. कालं

7. CDV. तच्च , de ni las ma yin

a. ml ses 'jig rten rmoñs par byed

b. a sogs ston pa lña ni

c. las las skyes pa de ni sa ba ste

तस्मात् कर्ता न कश्चिद् ददाति न हरति प्राणिनां सौख्यदुःखं
संसारे पूर्वकर्म प्रभवति फलदं यत्कृतं त्रिःप्रकारं ।
मुखानां बुद्धिरेषा ददाति स हरते सृष्टिसंहारकर्ता
देहे द्विद्रं न पश्यन्त्य^१ परमिति शुभं °हार्यमाणं स्वकाक्षेः ॥ ८९ ॥

इच्छाशक्तिः क्रियायाः स्वमनसि जगतो ज्ञानशक्तिस्तृतीया
भावालोकां प्रवेशं °समरसकरणेऽर्थोपलब्धिं करोति ।
भूयस्त्यागं चतुर्थो त्रिभुवननमिताप्यद्वया^२ वै क्रमेण
तासां मध्ये न किञ्चिद् ग्रसति नरपते मुञ्चते नैव वञ्जी ॥ ९० ॥

आत्मा कर्ता न तत्र प्रभवति नृपते दुःखसौख्यप्रदाता
बन्धो मोक्षो न कश्चिद् भवति नरपते चित्तशक्ति विवर्ज्य ।
आकाशं कुम्भमध्ये व्रजति न च जलं नीयमाने^३ च यद्वत्
व्योमव्यापी खवज्जी विषयविरहितो देहमध्ये च तद्वत् ॥ ९१ ॥

एवं कर्मास्तिवादी भवति स भगवानेकशास्ता न कर्ता
सर्वज्ञश्चादिबुद्धस्त्रिभुवननमितः कालचक्रो न चक्रो ।
ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रः शरणमधिगतो यस्य पादाब्जमूले
तं वन्दे कालचक्रं जिनवरजननं निगुणं निर्विकल्पं ॥ ९२ ॥

1. CLD. पश्यन्त्य°

2. CLD. °नमिता अद्वया V. नमिता चाद्वया

3. CV. नीयमानेन यद्वत्

a. rañ gi dbaḥ po dag gls mt'oñ ma yin

b. ro mñam rgyur ni don la ñe bar dmigs par byed.

शान्ते भावेऽमरत्वं भवति नरपते तामसे नारकत्वं^१
 तिर्यक्त्वं राजसे च प्रवरभुवितले मानुषत्वं च मिश्रे ।
 भूतत्वं त्रिप्रकारं रजसि तमसि वै सात्त्विकोऽन्योन्यमिश्रे-
 र्यद् भावं मृत्युकाले स्मरति च मनसा सम्भवस्तत्र जन्तोः ॥ ६३ ॥

देवत्वं चाष्टभेदेः सुरवरनिलये मानुषत्वं यथैकं
 तिर्य्योऽब्धिप्रकाराः खलु नरकगतौ नारकत्वं तथैकं ।
 एषु स्थानेषु जन्तु भ्रमति रसगतौ कर्मपाशे निबद्धो
 नामुक्तो याति मोक्षं^२ परमसुखपदं जन्मलक्षणेनेकेः ॥ ६४ ॥

स्कन्धे धात्वन्दिश्ये^३ त्रिविधभवमयेः पञ्चकर्मन्दिश्ये^३
 तन्मात्रेः कर्मदोषेः सहगुणमनसा बुद्धग्रहंकारकाद्यैः ।
 एते बद्धो हि जीवो भ्रमति रसगतौ सूक्ष्मभावेन भूयः^१
 भावे त्यक्ते प्रयात्यक्षयपरमपदं यत्र जन्मो न भूयः ॥ ६५ ॥

साङ्गो वेदो^३ न विद्या स्मृतिमतसहितस्तर्कसिद्धान्तयुक्तः
 शास्त्रं चान्यद्वि लोके^३ कुतमपि कविभि र्व्यास वैश्वानराद्यैः ।
 विद्येत्यध्यात्मविद्याक्षरमपि मुनिभिः प्रोक्तमेवात्रलोके
 त्रैलोक्यं यत्र कृत्स्नं भवति नरपते लीयते यत्र भूयः ॥ ६६ ॥

1. OLD. रूपः , alar yañ

2. OLDV. वेदः साङ्गो

3. OLDV. तद्वत्

a. 'sar pa mč'og gi bde ba'i go 'p'an du ni grol ba min

b. yan lag dan bčas rig byed dran pa'i gzuñ dan bčas dan rtog ge
 grub pa'i mč'ar ldan 'jig rten du//sñan dnags mk'an po rgyas pa
 me la sogs pa rnam kyis byas pa'i bstan bčos gzan yañ rig
 pa min.

योगीन्द्रोऽप्राप्तयोगः प्रचलितमनसा याति मृत्युं कदाचित्
 श्रीमान् मानुष्यलोके प्रवरमुनिकुले जायते योगयुक्तः ।
 पूर्वाभ्यासेन तेनाहरात् पुनरपि ज्ञानयोगं विशालं
 प्राप्ते^१ ज्ञाने प्रयात्यक्षयपरमपदं यत्र जन्मी न भूयः ॥ ६७ ॥

ज्ञानोत्पत्तिं जिनानां रविदिनसमये चार्धरात्रे निशान्ते
 मध्याह्ने चासुराणां शशिनिशिसमये निर्गमे वासरस्य ।
 असम्यग् ज्ञाने विभङ्गे प्रभवति^२ वचनं संस्कृतं प्राकृतञ्च
 शान्तं रोद्रञ्च कर्म त्रिभुवननिलये पौरुषं प्राकृतञ्च ॥ ६८ ॥

मध्याह्नादर्वरात्रि^३ दिननिशिसमये भुक्तिकालस्तयोश्च
 अन्नं गोमांसमोज्यं बहुविधरसदं पानमण्डस्य शुक्रं ।
 रक्तं श्वेतञ्च वस्त्रं^४ रविशशिगतिवत् स्वर्गपातालवासः
 धर्मोऽहिंसा^५ च हिंसा गुरुनियमवशाद् वज्रदेत्यासनञ्च ॥ ६९ ॥

भूतानां मिश्रकर्म प्रभवति वचनं मिश्रपेशाचिकञ्च
 धर्मोऽहिंसा च हिंसा खलु गुरुनियमाज्जीवघातादि दोषः ।
 यागाद्यर्थं^६ प्रवृत्तिं भवति नरपते वा निवृत्तः कदाचित्
 खाद्यं पेयञ्च मिश्रं रविशशिगमनं^७ मिश्रमार्गः परत्र ॥ १०० ॥

1. PV. लब्धे

2. CLDV. भवति च

3. P. मध्याह्नादर्वरात्राद्दिन^०, ñi ma guñ dah mo'an mo p'yed nas

4. D. वक्तं, gos ni

5. D. धर्मो हिंसा च हिंसा V. धर्माहिंसा, c'os ni 'o'e med 'o'e ba-
 yah ste

6. CLD. योगार्थं वा V. योगार्थे वा, mc'od sbyin la sogs don du

7. P. °गमनान्मिश्र^०

a. yañ dag ye ses rñams ñams dag la o'ig ni legs sbyar t'a mal dag-
 tu rab tu 'gyur ba ste

ज्योतिः सूर्याच्चिरब्धौ^१ सितदिनमयनं चोत्तरं चार्धवर्षं
चन्द्रो ज्योतिर्निशावासित^२ मयनमिदं दक्षिणे धूममार्गे ।
अर्चिः स्वर्गे सुराणामसितमपि तथा^३ नागलोकेऽसुराणां
व्यामिश्रं मर्त्यलोके भवति नरपते प्रेततिर्यङ्नराणां ॥ १०१ ॥

यो यन् मध्ये प्रविष्टो व्रतनियमरतः कर्मपाशौ निबद्ध-
स्तन् मध्ये स्वस्वभावाद् भवति नरपते^४ तत्कुले तद्ग्रेहेण ।
यावच्चित्तस्य^५ भावस्त्रिविधभववशाद् वेदना सौख्यदुःखं
तावत् संसारघोरे भ्रमनमिह नृप स्वर्गमर्त्यं त्वद्यश्च ॥ १०२ ॥

काद्यान् वर्गान् समात्रानपि गुणगुणितान्यान् त्रिपक्षस्वरांश्च
त्रिंशद् वै व्यञ्जनानि त्रिविधगतिवशाद् रोहते तानि मृत्युः ।
वारान्^६ पञ्च ग्रहाणां रविशशिचरणं राहुकेतोः पदञ्च
द्वात्रिंशद् वर्षाक्षानपि गुणगुणितांश्चन्द्रसूर्याग्निभिन्नान् ॥ १०३ ॥

पक्षा वर्षत्रयाणामपि शशिनि गुणाः काल वल्लि^७ द्विपक्षौ
ऊनीभूताः शताब्दे समविषमगतौ शेषपक्षा रवीन्दोः ।
लोकाक्षयन्यक्षिसंख्या दिननिशिसमयान्^८ मर्तृहीनान् समस्तान्
वर्गान्मात्रान्^९ रवीन्दो ग्रसति^{१०} गतिवशाद् व्यञ्जनादीनि मृत्युः ॥ १०४ ॥

1. P. सूर्योऽच्चिरब्धे, 'od zer lam ni ſi ma'i snan ba. The reading
अब्धे or अब्धौ cannot be construed with the meaning given in the
Tibetan (lam ni).

2. CLD. °निशा का सितम° V. °निशाकाशित° 3. CLD. तमो

4. CLDV. यावज्जीवस्य, ji srid sems kyi ran bzin dag ni

5. CLD. चारान्, gza' lha'i

6. CD. वह्यच्छिपक्षौ, dus kyi me yl p'yogs gñis dag

7. CLD. °समये मर्तृहीनाः समस्ताः

8. P. °मात्राद् 9. LD. °भ्रमति

a. 'od zer lha rnames mt'o ris su ste dkar min b'grod pa de bzin lha
min klu yi 'jig rten du

b. de yf rigs su de yis 'jin pa dag gir 'gyur

c. gsal byed la sogs sde pa dbya'ns rnames dag ni ſi ma zla ba'i
bya'i b'grod dba'ñ gis 'c'i bas zos

सार्धा^१ वे चक्रनाडी शशिपदरहिता वार^२नाडीविहीनाः
प्रज्ञोपायप्रभेदैर्दिननिशितमये^३ भक्ष्यते तांश्च^४ मृत्युः ।
एवं वर्गान् समात्रान्^५ स्वरगणसहितान् व्यञ्जनान्वेव चारान्
हीने वा मध्यमेऽष्टे शशिरविमरणे व्यञ्जने चाधिदैवे ॥ १०५ ॥

द्वात्रिंशच्चैकनक्तं स शशिरविगतो^६ नाडिकाच्छेद एष
भूयस्त्रिंशत् त्रिरात्रैस्त्यजति सकुलिशान्^७ स्कन्धघात्विन्द्रियादीन् ।
“त्यक्त्वा चन्द्रार्कनाडीं प्रविशति शिखिनीं प्राणवायुं दिनैकं
विच्छेदं यावदेवं क्षितिजलहतभुग्मास्ताकाशघातोः ॥ १०६ ॥

आदौ संरक्षणीया सकलजिनतनु मन्त्रिणा^८ सिद्धिहेतोः
कायाभावेन^९ सिद्धिर्न च परमसुखं प्राप्यते जन्मनीह ।
तस्मात् कायार्हहेतोः प्रतिदिनसमये भावयेन् नाड्योगं
काये सिद्धेऽन्यसिद्धिं स्त्रिभुवननिलये किंकरत्वं प्रयाति ॥ १०७ ॥

शून्ये धूमादिमार्गं गृह्णियमवशाद् भावयेद् विम्बसीम्रो
नाडोच्चग्रेषु तस्मात्^{१०} स्थिरमपि कुस्ते प्राणमापानवायुं ।
भ्रूश्चादिन्दोर्निरोधं ग्रह इव कुस्ते बोधचित्तस्य योगी
तस्माद् यत्किञ्चिदिष्टं कतिपयदिवसैः प्राप्यते जन्मनीह ॥ १०८ ॥

1. C. मा' LD. सार्धं

2. CLDV. गुह्य , gza' yi c'u c'od rnam dman pa

3. CLD. °समये 4. OLD. ताश्च

5. D. स्वमात्रान् , dbyaṅs bčas dbyaṅs kyi c'ogs dañ

6. D. स रविशशि° 7. D. सकुलिशान् , rdo rje dañ bčas

8. D. °मन्त्रिणा 9. D. कायाभावे न

10. CLD. पश्चात् , de nas roa yi 'k'or lo rnam

a. zla ba ſi ma'i rea dag dor nas duñ čan mar ni srog gi rluñ dag ſin-
gōig rab 'jug ste

b. p'yi nas zla ba nes par 'gog pa gza' bzin byed te byaṅ c'ub sema-
ni rnal 'byor pa yis so

मार्तण्डेन्दो निरोधः समविषमगतौ मध्यमेमौ प्रवेशः
प्राणापानद्वयोश्च प्रथमदिनगतौ वञ्चना^१ऽकालमृत्योः ।
प्राणेनापूरयित्वा सहकरचरणाङ्गुष्ठपर्वान् नखान्तात्
षट्चक्रं बुद्धदेव्यो^१ऽभयकरकमला योगिना भावनीयाः ॥ १०६ ॥

आपानाकुञ्चनेष्टं भवति वरतनौ वातरोगे समस्ते
प्राणायामः कफे स्यात् पुनरपि च तयोमञ्चनं पित्तदोषे ।
ऊर्ध्वाधः सन्निरोधो भवति सुखकरः सन्निपाते ज्वरे च
नाड्यूर्ध्वं प्राणवायुः सकलरुग्ग्रहरो नामिमूलेऽपरश्च ॥ ११० ॥

आकुञ्चापानवायुं त्रिविधपथगतं प्राणमेवोर्ध्वतश्च^२
संघट्टे यावदग्निः प्रभवति बलवान् व्याप्नुवन्^३ सर्वकाये ।
जग्री प्लीहाशं रोगानपि जठरगतान् मासयोगान् निहन्ति
ऊर्ध्वश्वासं च काशं त्रिविधमपि विषं नेत्ररोगादिकञ्च ॥ १११ ॥

कक्षा सव्यावसव्यं स्तनमपि बलवत् पोडितं प्राणरोघात्
सव्याद् वामासु नाडी प्रवहति सहसा वामकक्षा च सव्या ।
मासार्धेनाप्यरिष्टं हरति मरणदं योगयुक्तश्च योगो
ऽपादो वज्रासनस्यौ धृतकरकमलौ पृष्ठशृङ्गस्य नाशः ॥ ११२ ॥

1. D. बुद्धदेव्यो भयकरकमला

2. D. प्राणमेवार्धतश्च

3. D. व्याप्नुवत्

a. dus min 'ō'i ba slu ba ste

b. dmu ō'u skran dan gzañ 'brum nad rnam dag kyañ lto bar son
pa zla ba'i sbyor bas 'joms pa ste

c. dbug luñ ni glo dan rnam pa

d. rdo rje skyil kruñ du gnas rkañ pa gzun ba lag pa'l padmo dag
ni rgyab kyi zug rñu 'joms.

ऊर्ध्वो पादौ शिरोऽवो व्यपहरति तनौ श्लेष्मशेगं समस्तं
 'प्रस्रावः प्राणरोधात् कतिपयदिवसे मूत्रकृच्छ्रं निहन्ति ।
 प्रत्युषेऽनामिकाभ्यां जलविगतमुखे दन्तपङ्क्तिं प्रघृष्य
 नेत्राणामख्यनं स्यान् नयनरुज्रहरं तालनं वा जलेन ॥ ११३ ॥

'सुप्तेनोत्तानं नामि धृतकरकमलाजोर्णशूलं निहन्ति
 गण्डानामुद्भवं वै सहघृतलवणैः स्वेदनं वृद्धिनाशि ।
 'अर्कक्षारः प्रलेपस्त्वयि भवति कदा^१ दन्तकोटः सशूलो^२
 व्याघ्रो बोजस्य धूमो^३ धृतमिह नलिकाद्यैश्च कीटादिनाशः ॥ ११४ ॥

वर्षाच्चैव श्वेतकुष्ठं हरति व तनौ मन्त्रिणां किं तदन्यत्
 'प्रज्ञासङ्गे स्वचित्तं स्थलितमपि सदा प्राणवायो निरोधात् ।
 सप्तत्यब्दां जरां वै हरति सपलिता^४ च^५ द्विवर्षप्रपूर्णे
 मुद्रासिद्धिस्तदूर्ध्वं भवति कतिदिनैर् मार्गचित्तप्रसङ्गात् ॥ ११५ ॥ **

1. CP. कदाचिद्

2. LD. समूलो

3. D. स पलिता, skra dkar bcas pa

4. OLD. चार्धवर्ष, lo gñis rab tu rjogs na

a. srog 'gog pa las rin 'zag 'ga' 'zig gls ni rab 'k'ru gñi bal nad dag
 nes par 'joms par byed

b. gan rgyal fial nas lte ba lag pa'i pa dmas gzuh ba dag ni ma
 zu ba yl zug rhu 'joms

c. de nas a rka'i 'o ma byugs pas kyan no 'ga' 'zig o'e na so rin zug
 rhu bcas 'gyur na

d. stag ldan gyi ni sa bon du ba sbubs la sogs pa dag gls

e. ses rab 'dus la ran sams lhuñ ba dag kyan rtag tu srog gi rluñ
 gls 'gog pa dag las te

** The following six verses (116-121) are not found in the
 Patna Mss. of the text. The Tibetan versions of Derge,
 Narthang, and the Peking (Japanese) edition also do not
 include the verses.

यच्छब्दो हृत्प्रदेशे भवति वरनृणां श्रुयते श्रोत्ररन्ध्रं
तस्मादूर्ध्वं हि मूर्च्छां व्रजति समरसं त्याजितं चैकभूतं^१ ।
यच्छब्दं जीवलोके वदति च भवजं तु तदेव शृणोति
विज्ञानं चैव दूरात् श्रवणमपि विभो यौगिना भावनीयं ॥ ११६ ॥

कृत्वा पर्यङ्कान्वं विकसितवदनोऽन्योन्यदन्तं सृशेन्न
आकृष्टो बाह्यावातस्त्वमृतरसः समो नाभिचक्रे प्रविष्टः ।
सन्तापं क्षुत्पिपासां हरति वरतनौ सन्निरुद्धो विषश्च
श्वेतो बिन्दुर्ललाटे स्वरपरिकरितो मुञ्चमानोऽमृतं वा ॥ ११७ ॥

प्राणे रन्ध्रद्वयेन त्वपि पिहितमुखे बाह्यावातः समस्तः
प्राणेनाकृष्य वेगात्तलिदनलनिभो घट्टिताऽपानवायुः ।
काले नाड्या^२ संयोगाद् व्रजति समरसं चन्द्रसूर्याग्निमध्ये
अन्नाद्यं क्षुत्पिपासामपहरति तनौ चामरत्वं ददाति ॥ ११८ ॥

स्वच्छायायामातपस्तामपरमुखरवे स्तब्ध^३ दृष्ट्यावलोक्य
पश्चाद् व्योमाभिबोक्षेत् समरसपुरुषा दृश्यते धूम्रवर्णः ।
षण्मासाभ्यासयोगादवनिगतनिधिं दशयेद् भूमिच्छिद्रं
वृक्षच्छायां प्रविश्य त्वपि गगनतले भाविता बिन्दुमाला ॥ ११९ ॥

१. L. °सूत्र°

२. D. नाभ्यां स योगाद्

३. L. सुप्त

या शक्तिं नमिष्याद् व्रजति वरपदं द्वादशान्तं कलान्तं
 सा नाभौ सन्निरुद्धात् तलिदनलनिभा दण्डरूपोत्थिता च ।
 चक्राचक्रान्तरं वै मृदु ललितगतिश्चालिता मध्यानाड्यां
 यावच्चोष्णोषरन्ध्रं स्मृशति हठतया सूचिवद्धा^१ ह्यचर्म ॥ १२० ॥

आपानं तत्र काले परमहठतया प्रेरयेदूर्ध्वमार्गं
 उष्णीषं भेदयित्वा व्रजति वरपुरं वायुयुग्मे निरुद्धे ।
 एवं वज्रप्रवोधान् मनसि स विषयात् खेचरत्वं प्रयाति
 पञ्चाभिशास्वभावा भवति पुनरियं योगिनां विश्वमाता ॥ १२१ ॥

*प्राणायामं प्रकुर्याद् हृदि शिरसि तथा यावदग्निव्यथाभूत्
 तस्माद् ऊर्ध्वं हि मूर्च्छां व्रजति सुकमलेऽयन्त्रितो^२ वा बलेन^३ ।
 उष्णीषं भेदयित्वा व्रजति हि मरणं स्कन्धघातून् विहाय
 मुद्रासङ्गं प्रणष्टो न हि सुखफलो^३ जन्मनोहैव पुंसां ॥ १२२ ॥

* [This portion in the Mas. is very fade and at some places letters are practically effaced.]

1. L. शुन्य च बाह्यचर्म

2. D. यन्त्रिको वानिसेन V. यन्त्रितो वानिसेन L. *वानिसेन

3. DV. समसुखदो ; bde 'bras ster ba med

a. arog rool rab tu bya ste sñiñ ga ñe bñin mgo bo dag ni ji arod
 mi yis gduñ 'gyur ba

b. de las steñ dag tu ni bñan po'i pa dmar brgyal bar 'gyur te
 ma badams pa'm stobs dag gis.

मुद्रोक्ता भावनार्थं^७ दिननिशिसमये नैव रागक्षयार्थं
वाग्वज्रं तर्पनार्थं^८ न खलु मदकरं मन्त्रिणामुक्तमेवं ।
सर्वाहारः सुखार्थं^१ प्रतिदिनसमयेऽजीर्णहेतो न चोक्तः^२
श्रीचर्या सिद्धिहेतोऽभ्रमणमपि चितौ कीलनार्थं न रात्रौ ॥ १२३ ॥

अक्षोभ्यं किञ्चिदुष्णं मुखरुजशमनं दन्तशूलं प्रकीटं
प्रत्युषेऽक्षोभ्यनश्यं शिरसि रुजहरं तोयनश्यं तथैव ।
कर्णे नेत्रे प्रविष्टं ह्यभयरुजहरं मुत्रमुष्णञ्च शीतं
भूतार्तेऽक्षोभ्यनश्यं त्रिकटुकसहितं सोख्यदन्तेव दष्टे ॥ १२४ ॥

विण्मूत्रं शुकरक्तं नृपल्ल^३सहितं भक्षितं चायुदः स्थात्
सध्यानं पुष्पनश्यं हरति सपलितामङ्गजातां रुजञ्च ।
भुक्तं पञ्चप्रदीपं सकलरुजहरं मक्षिकाच्छदिमिश्रं
स्त्रीपुष्पं शुक्रमिश्रं त्वपहरति रुजं भक्षितं वर्षयोगात् ॥ १२५ ॥

वातघ्नं क्षारमल्ल^४ प्रभवति मधुरं पित्तशत्रुः कषायः
श्लेष्मघ्नं सर्वतिक्तं कटुकमपि तथा चौषधं वा रसो वा ।
श्लेष्मघ्नं छागदुग्धं त्रिकटुकसहितं माहिषं पित्तशत्रु-
वर्तिघ्नं चोष्ट्रदुग्धं^५ त्रिविधरुजहरं गोपयः सर्पिरेव ॥ १२६ ॥

1. D. सुखार्थं 2. D. वोक्त

3. DL. नृ-पल्लन° ; ml yi ša dan

4. D. °मल्लु ; lan o'va skyar ba

5. DV. चोष्ण°, rñā mo'i 'o ma

a. p'yag rgya bagom pa'l don du

b. gsuñ gl rdo rje mo'od pa'l don te

c. ma žu'l rgyur yañ ma gsuñs so

d. mo'an mo dur k'rod 'k'yam pa dag kyañ roed mo'l don ma yin

e. ml bskyod pa ni čuñ zañ dro ba k'a nad ži bar byed de so yi
xug rñu fiid kyi yañ

f. bsam gtan bčas par me tog rhubs na skra dkar dan bčas rga
ba dan ui lus skyes rnams kyañ 'p'rog

जातीक्यायाम्बु चोष्णं मुखरुज्जमनं दन्तशूलश्च तीव्रं^१
 तैलं वस्त्वम्बुपववं त्रिकटुकलवणेः कर्णरोगस्य नाशः
 आज्यं क्षीरा हि रक्तेः क्वथितमपि सदा घ्राणरोगस्य नाशः
 कर्कोटो लाङ्गलोन्द्रो हरति सहस्रं गण्डमालां प्रलेपात् ॥ १२७ ॥

कुर्याद्विस्तो प्रश्नो समपदकमले प्राणवायो निरोधं
 यावद् भूम्यां प्रपातो नहि भवति तनो मुखनं च ज्वरस्य ।
 भूयो भूयः समाधौ मरणभयकरान् नाशयेत् कण्टकार्यैः^२
 हृत्पद्मे चन्द्रपूर्णि त्वमलशशिनिभा भाविता विश्वमाता ॥ १२८ ॥

पिष्टा शीतान्द्रसूर्यो^३ ज्वरविहितनृणां कण्टकान् नाशयन्ति
 घृष्टं त्वक्षोभ्यमिश्रं हरति भयहरान् वा कपालं ज्वरान्ते ।
 मन्त्रश्चो^४कारपूर्वो जलशिखिमरुतां वज्रपूवश्च नाम
 रक्षान्तेनैव^५ कुर्यात् शिरसि गलहृदो नाभिगुह्यादिकेषु ॥ १२९ ॥

तुल्यं धात्री च धान्यं त्वपरमपि तथा तित्तिलोपत्रचूर्णं ।
 तोये चन्द्रार्कयुष्टे खलु विगतमले क्वाथयेत् पादशेषं ।
 तत् क्वाथं खण्डमिश्रं पुनरपरदिनात् पीतमेतत् त्रिरात्रं
 ग्रीष्मे सूर्यांशुदाहं^६ हरति मरणदं सप्तधातो गतश्च ॥ १३० ॥

1. C. वैलं D. वेलं , so yi zug rñu ñid kyañ ño
2. D. कण्टकान् वै , o'er ma ñan ni ñes 'joms te
3. D. रक्षान्ते नैव , de ñid kyis ni beruñ bar bya ste

a. sran c'uñ btags nas 't'uñs pas

b. so ka ñi ma'i 'od zer dag gis

हेमार्कं कान्तलोहं^१ पटलजमयसं वाहयेन् मक्षिकेन
 'बोजार्धेनापि पिष्टिर्मलविगतरसे कारयेत् षट् पलांश्च ।
 'गोतक्रं दारयित्वा खलु खरशिखिना ग्राह्यमेवात्र मस्तं
 श्रीपिष्ट्या कर्णयन्त्रे^२ क्वथितमपि पुनर्यावदर्धप्रमाणं ॥ १३१ ॥

उद्धृत्याशुद्धलण्डाष्टपलमयनवत् क्षेपनीयं हि तत्र
 तद्भोज्यं सर्वकालं ह्यशनविरहितं वायनं यावदेव ।
 षण्मासैर्दिव्यदेहो वलिपलितगतो जायते यागयुक्तस्
 तस्माद्भोज्यं तदेव प्रतिदिनसमये 'किन्तु पिष्ट्या विहीनं ॥ १३२ ॥

पूर्वोक्तं बीजराजं सममपि तु रसे 'जारितं साधंमात्रं
 क्षाराम्ले मर्दयित्वा बहुविविधविधे र्यावदेकत्वमिति ।
 पित्ताम्ले गन्धकाष्ठं^३ दरदमपि शिलां 'मर्दयेत् सूततुल्यं^४
 तल्लेपात्तारपत्रं व्रजति कनकतां पक्वमप्याधिकेन^५ ॥ १३३ ॥

'तोक्ष्यं चाकाशजातं त्वलं^६ लवणयवक्षारबीजं क्रमेण
 वृद्धं चार्कं द्विगुण्ये समरसकरणाद् दाहयेदर्कशेषं^७ ।
 भूयः क्षारेण शुद्धं भवति मृदु तथा गोमयाद्ये निषिक्तं
 तारे दत्तं त्रिभागं^८ हृतमपि मरितं शुद्धपुष्पत्वमेति ॥ १३४ ॥

1. D. 'काष्ठ' 2. L. सूत्रं

3. DL. पक्षमप्याधिकेन, smin pa dag kyañ 4. D. त्वलवणं

5. CP. 'करणाद् दाहयेद्', ñil ma'i lhag ma dag ni bareg par bya

a. gser la ñil ma k'ab len loags dañ

b. sa bon p'yed kyis kyañ ni dri ma dag dañ bral bal dñul c'u
 bsgoñs pa srañ ni drug tu bya

c. ba yl dar ba drag po'i roe mo c'an gyis bsad nas 'dir ni dāhs
 ma gzuñ bya ba ñid.

d. dpal ldan goñ bu k'ab len snod du

e. 'on kyañ goñ bus rnam par dman

f. gzan yañ dñul c'u la ni blug pa p'yed cam mo

g. dñul c'u mo'uñs par meñ

h. rnon po nam mk'a' las skyes a la lan o'va ya ba kṣā ra dañ
 ni (sarja in Derge version) spos dkar rim pa yis

i. dñul la sum c'a byin ñiñ

एला कर्पूरमाला चल धनफलिनी वायसानद्विजश्च^१
 कर्कोलं सिंहमूत्रोत्पलमृगजा रक्तदेत्यानि पूतिः ।
 नागापोतं^२ रणं पत्रपलजल्लतान्यम्बरं वक्रमेतत्
 पञ्चद्रव्यैस्तु गन्धं कुर्वन् मृगशशिभिर्धूपपुष्पा सवाद्यैः^३ ॥ १३५ ॥

नेत्रेन्द्रगन्धबिम्बि वाणा गुणजलधिशरा हस्त चन्द्रेषु नेत्रा-
 श्रन्द्रागन्धबिम्बिन्दुकाला युगशरनयनाब्धीषु नेत्रेन्दु लोकाः ।
 एलाद्या भागसंख्या क्रमपरिरचिता पञ्च पञ्च प्रकोष्ठै-
 र्द्रव्यैर्गन्धं भवेत् कक्षपुटपुरगतैः शुद्धभागैर्दिनाख्यैः ॥ १३६ ॥

जात्याद्येलाल्लतानां दल कैलशपुरे^४ पातनीयं क्रमेण
 लाक्षासर्जश्च दुग्धं पुरमपि च सितं धूपकार्येषु धूपं ।
 कुर्यात् कर्पूरखण्डैः कुसुमरसयुतैर्बह्निभागे नखैश्च
 पिष्टं तद् गन्धतोयैरपि मधुरहिता धूपवर्तिः प्रकुर्यात् ॥ १३७ ॥

नाभ्यादौ सिंहमूत्रे शशिगगनपुरे पातयेत् स्नानयोगे
 ग्रन्थि व्याघ्रं हरेणुं हतमपि च तथा शंखं च 'त्वग्निवभागाः ।
 धान्यमुर्वी^५ शताङ्कां दममपि मधुरो^६ तद्दुद्वर्तने च
 पूर्वोक्ते चानिवृत्ते जलजमिव तनुग्रन्थिपर्णश्चतैले ॥ १३८ ॥

1. D. नादिजं च, ri śkyes

2. D. नागासीतं, klu dañ bsil ba ra ṇa

3. D. 'धूतपुष्पा स वाद्यैः', bdug ba me tog c'añ la sogs pas so

4. P. कलशपुरे CD. कलस^०; kai la śa yi groñ du

5. P. धान्यमुर्वी

6. D. तदववदुदवर्तने च, de ba zin dril byis dag la yañ

a. śun pa dag gl c'a (skin of a tree)

चूर्णे ग्रन्थिश्च तद्वद् भवति तनुहृतं पानवासे मुखे च
त्वग्बोलं^१ ग्रन्थिशंखं फलदलपुटपाके च हंसादिके च ।
एवं त्रिशत्प्रभेदैः सुरचितविधिना गन्धधूपादियोगात्
कुर्याद् द्रव्ये विशुद्धेः फण्डपक्वने वांसिते वेधितेश्च ॥ १३६ ॥

अष्टांशादौ^१ कषायो भवति दलवशात् तद् द्विगुण्योऽग्रधूपः
पश्चाद् द्रव्यप्रमाणो गुड इति च भवेद् वधते ग्रोहमयोगात् ।
पादांशं शंखचूर्णं मधुकमपि सितां निर्दहेद् द्रव्यतुल्यां
पिण्डं^२ शंखप्रमाणं मलयलघुचलं चन्द्रयुक्तश्च तद्वत् ॥ १४० ॥

पक्वं गन्धं सुपुष्पैः^३ कतिपयदिवसं वासयेद्यावदिष्टं
पश्चाद् वेधं शतांशं त्रिफलशशिमदैः^३ कारयेत् सीसकेश्च ।
सिक्त्याम्बु^४ छागमूत्रं कुसुमरससमं क्वाथयेत् पुष्पजातं
मासैकं धान्यपक्वं भवति मृगसमं चासवं नाभिबिद्धं ॥ १४१ ॥

गुह्यं गन्धेषु पूर्ति रसनखचपलं धूपयोगेषु गुह्यं
तद्वत् सीतं तुरुल्लं गुरुमपि शशिनं वासकार्येषु पुष्पं ।
वेधे कर्पूरनाभि त्रिफलमदसुरास्नानयोगे च सम्यक्
गुह्यं^५ त्वग्रन्थिर्णं वनचरसहितं ग्रन्थिमुद्धर्त्तने च ॥ १४२ ॥

1. D. अष्टांशादौ ; dañ por brgyad c'a 'dab ma'i dbaṅ gis

2. D. सुपुष्पैः ; me tog bzañ po roams kyls

3. C. शशिमदैः zla ba ma da c'añ dañ

4. D. स्निग्धाम्बु ; ši gru'i c'u dañ (skin of a blue tree)

5. D. त्वग्रन्थि^० ; gsañ ba šin c'a gran thi pa rṇa

a. šun pa po la

b. dañ ba sogs la yañ

c. bu ram

d. goñ bu

e. de bzün bañ ba tu ru ka dañ gu ru ri boñ cān yañ bsgo ba'i bya
bar me tog go

शुद्धाब्जं द्रव्यहीनं मधुकविरहितं गन्धतोयेन पिष्टं
पक्वं धूपैः कषायाग्रं समधुकरजैः प्रसिद्धद्वारा क्रमेण ।
द्वौ ग्रासौ खण्डमिश्रो मन्थयचपलयो लो कर्पूरयोश्च
ग्रासस्याद्यावसाने मधुकमपि सितां निर्दहेदादिधूपात् ॥ १४३ ॥

वासं कृत्वा सुपुष्पैः कतिपयदिवसैः गन्धतोयेन मिश्रं
अस्त्रावे मृत्कपाले^१ दृढपिहितमुखे वेष्टिते सिक्थवस्त्रैः ।
कृत्वा विस्तीर्णभाण्डे त्वय धरणितले पूरिते बालुकाभिः
पक्वं षण्मासयोगाद् भवति जलगतो नामिभतो सगन्धः ॥ १४४ ॥

कृत्वा शुद्धिं तिलानां क्वथितदलजलैः^२ धूपलेपादिभिश्च
पश्चाज्जात्यादिपुष्पैः कतिपयदिवसं वासयेद् यावाद्दृष्टं ।
यन्त्रैस्तैलं गृहीत्वा नृप निपुणतया स्थापयेत् काचभाण्डे
स्नाने नाम्यङ्कने वा भवति मदकरं पुष्पतैलं ह्यपक्वं ॥ १४५ ॥

भूभृत्सूर्येन्दुमन्वक्षिभदनवसवो रुद्रराजाग्रयश्च
दिग्भूता रन्ध्रषट्कं तिथिजलनिधयो स्थापनीयास्तु^३ कोष्ठे ।
संख्याकोष्ठैश्चतुर्भिर्जलनिधिशिखिनो लेखयित्वा समस्तं
श्रीचक्रं मानपृष्ठे प्रसवनसमये दर्शयेद् गुविणोर्नां ॥ १४६ ॥

1. L. °कपोले 2. CDL. क्वथित जलदलै°

3. CD. लेखनीया°, mt'a' yi re mig la gžag bya

- a. sbran roi dan bcas lag skyes dag gis k'am bu rim pas 'p'el
- b. 'zim pa'i t'od pa min pa spra o'il dan ni gos kyis bcins te brtan
par k'a bkab la
- c. lte ba'i geo bo dri
- d. k'rus sam yan lag byug pa dag las myos byed me tog til mar 'dīd
ni smin pa min par 'gyur
- e. draṅs ni re mig bži yis ō'u yi gter dan ree mo čan te dpal ldan
'k'or lo mt'a' dag ni |
o'ad kyi rgab tu bris nas rab tu bca' bar 'gyur ba'i dus su
sbrum ma rnam la bstan par bya

“योगिन्योष्टाष्टकायाः प्रकटमहितले मातरो याः प्रसिद्धा
गर्भाख्या वासराख्या त्रिगुणवदशेकादशान्यास्त्रिपञ्च ।
मासाख्या वत्सराख्या सकलभुवितले ताः प्रगृह्णन्ति बालं
गर्भं शूलश्च पोडां” प्रसवनसमयेपेव कुर्वन्ति योनौ ॥ १४७ ॥

जातानां बालतन्त्रं भवति दिनवशान् मासवर्षप्रभेदात्
पञ्चक्रूराः प्रकृतिगुणवशात् संस्थिताः पर्वसन्वो^१ ।
“बालं गृह्णन्ति”^२ ते वै स्वतिथिभयगतं नैव मुञ्चन्ति राजन्
तेषां शान्त्यर्थमस्मिन् प्रभवति विविधं मण्डले स्नानहोमं ॥ १४८ ॥

कुष्ठो^३ऽशोरं कसेरुं तगर कुवलयं केशरं पङ्कजस्य
पिष्टा शोताम्बुना मन्त्रितमपि कुलिशैर्गर्भशूत्रे प्रदेयं ।
गर्भस्तम्भेऽष्टलोमानि नकुलशिखिनः पीषयित्वा प्रदेयं
दुग्धाज्यं पायसान्नं दधिगुलसहितं दायते वासरीणां ॥ १४९ ॥

पक्वान्नं पञ्चभिन्नं दधिगुलसहितं पोलिका मोदकांश्च
गन्धः पुष्पं प्रदोषं स्नपनमपि दलैः पञ्चरात्रं प्रकुर्यात् ।
गोदन्तं मेषशृङ्गं मृगनखचिकुरं सर्पनिर्मोकधूपं
^४बालानां मासजानां कथितमपि बलिं पुष्टिहेतोः समस्तं ॥ १५० ॥

1. CD. सर्व°

2. C. बालान् D बाला न°

3. OD कुष्ठोशीरं, ru rta a si ra (ru rta is a kind of root and
so कुष्ठ here is not the name of a disease)

a. rnal 'byor ma rnam gan dag rab gsal sa gzi dag la bgyad
pa bgyad kyi ma mor rab tu grags
b. zug gzer byed pa nid
c. t'ams cad ran gi o'es la 'jigs gyur byis pa 'jin par byed
de rgyal po nes par gtoñ ml byed
d. byis pa zla skyes rnam ni rgyas pa'i don tu mt'a' dag brjod
pa rnam kyan gtor ma dag la'o

पञ्चान्नं पञ्चखाद्यं जलचरपिशितं गन्धपुष्पं प्रदीपं
मद्यं पूर्वोक्तधूपं स्नपनमपि तथा दिग्बलिं दिग्विभागे ।
बालानां वर्षजानां प्रकटितमवनौ पुष्टिहेतो नरेन्द्र
गर्भाद् वर्षं त्रिपञ्च प्रभवति^१ नियतं योगिनीनां प्रपूजा ॥ १५१ ॥

अङ्गाक्षेपोक्षिशूलं मुखकरचरणं पीततां याति सम्यक्
प्रसावः पीतवर्णो ज्वर इति च भवेच्छर्दिशाषञ्च मूर्च्छा ।
ज्ञात्वा चिह्नानि तेषामपि नृप करणं मण्डले होमकार्यं
नो दत्ते मुञ्चयन्ति^२ प्रकृतिगुणवशान् मातरो भूतजाश्च ॥ १५२ ॥

श्वेताङ्गं यस्य सर्वं भवति नरपते स्फोटकाश्चातिसूक्ष्मा
वक्रग्रीवा सगात्रा स्रवति हि रुधिरं वक्तृगुह्ये गुदे च ।
तस्मिन् पूजां न कुर्याद् भवति हि लघुता मन्त्रिणां मोहितानां
मृत्युस्तस्यास्ति नूनं सुरनरभूजंगै रक्षितुं शक्यते न ॥ १५३ ॥

नागा यक्षा ग्रहा येषि च दनुकुलजा राक्षसा वै पिशाचाः
शाकिन्यो^३ दुष्टलामा नररुधिररता डाकिनो रूपिकाश्च ।
कुम्भाण्डाः^४ क्षेत्रपालास्त्वपिगणपतयः प्रेतवेतालसिद्धाः
^५सापस्माराः खगेन्द्राः परमसुखकराः पूजिता मण्डले स्युः ॥ १५४ ॥

1. D. पञ्चोभय प्रतिनियतं

2. D. शाकिन्यो, si kam nya dan

a. bza' ba lha dan bca' ba lha dan c'u la rgyu ba sa dan dr!
dan me tog mar me dan

b. ma byin na ni gtoñ bar mi 'gyur

c. 'brum pa šin tu p'ra mo dan

d. grul bum dag dan

e. brjed byed dan bcaś mk'a' 'gro'i dbañ rnamś dkyil 'k'or dag
la mc'od pa byas na mc'og bde byed par 'gyur

क्रूराणां पूजनार्थं भवति नरपते मण्डलं ग्रामबाह्ये
वृक्षस्थाने श्मशाने सुरवरभवने सङ्गमे वा नदीनां ।
हस्तं वा द्वौ चतुष्कं त्रिदशनवनूपैर्देवतोनां^१ प्रमाणै-
र्मध्ये त्वष्टारचक्रं भवति कुलवशान्^२ मण्डलादर्धभागं ॥ १५५ ॥

“द्वारं चक्राष्टमंशं^३ भवति खलु तदर्धेन वेदी च हाराः
प्राकारा वेदिकार्धा स्त्रिगुणमपि भवेत्तोरणं द्वारमानात् ।
वृत्तं कुण्डं त्रिभागं सितकमलमयं पूरिता श्वेतरङ्गैः
कुर्याच्छ्रोपञ्चरङ्गैः स्वकुलदिशिगतं देवतानां स्वचिह्नं ॥ १५६ ॥

वज्रं मध्येऽसि पूर्वे^४ भवति^५ कुलवशाद् दक्षिणे रक्तरत्नं
वामे श्वेतश्च पद्मं शतदलसहितं पश्चिमे चक्रचिह्नं ।
आग्नेय्यां कर्णिका वै कमलदलगता दैत्यकोणेऽङ्कुशः स्यात्
वायव्ये वज्रपाशो भवति नरपते रुद्रपत्रे त्रिशूलं ॥ १५७ ॥

पूर्वद्वारे च खड्गं कषणवननिभं दक्षिणे वज्रदण्डः
वारुण्ये श्रोतदा च प्रभवति नियतं चोत्तरे मुद्गरश्च ।
ज्ञात्वा चित्तानुसारं कुरु सुबहुविधं कालचक्रं हि यावत्
बन्ध्यानां पुत्रहेतोर्ग्रहनिहतनृणां शान्तिपुष्ट्यर्थमेतत् ॥ १५८ ॥

1. CDV. देवता°

2. CDV. गुण° ; rigs kyi

3. D. मानं

4. P. °रिन्द्रे

a. sgo ni 'k'or lo'i brgyad c'ar 'gyur te nes par de yi p'yed 'kyis
stags bu dag dan do sal lo

b. rdo rje dbus dan ral gri dban por 'gyur te

c. drag po'i 'dab ma dag la rce gsum mo

कुम्भाष्टाभिः संरत्ने रत्नकमलमुखैः सप्तमल्लैरपवै-
स्तोयैः पञ्चामृताद्यैः स्नपनमपि च निर्मळ्यं सर्वपाद्यैः ।
गन्धैर्धूपैः प्रदीपैर्विविधफलरसैः श्वेतपुष्पैश्च वस्त्रैः
कृत्वा पूजां विचित्रां पुनरपि च ततो होमयेच्छान्तिहव्यं ॥ १५६ ॥

दुग्धं धान्यं तिलाद्यं^१ शरशतसमिधः पञ्चदुग्धाङ्गि पानां
अर्घश्चावाहनं चाचमनमपि^२ तथैवार्चनं पूजनञ्च ।
कुर्याच्छान्त्यर्थमेतत् प्रवरभुवितले मातृभिः पीडितानां
षट्त्रिंशद् योगिनीनां भवति नरपते सर्वकालं हि पूजा ॥ १६० ॥
नैरात्म्यं कर्मपाकस्त्रिमव ऋतुगतिं द्वादशाङ्गप्रतीतेः
संभूतिर्वेदसत्यं द्विगुणितनवका वेणिका बुद्धधर्माः ।
पञ्चस्कन्धास्त्रिकायाः सहज इति तथैवाजडा^३ शून्यता च
यस्मिन्नेतद् वदन्ति प्रभवति नियता देशना वज्रिणः सा ॥ १६१ ॥
यस्मिन् वेदः स्वयम्भूमूलकरचरणादौ च योनिर्जनस्य
नान्यो धर्मोऽश्वमेधात् परतः^४ इति भवेद् देशना ब्रह्मणः सा ।
कर्ता कर्मा कर्मकालः प्रकृतिरपि गुणाः शून्यता नष्टधर्मा
कर्ता हेतुः फलस्य प्रकटितनियता देशना सात्र^५ विष्णोः ॥ १६२ ॥

1. CLD दुग्धध्यानं तिलाज्यं

2. CD. चारमणमपि

3. CD. °वाजता

4. CLD. °धादपर

5. P. °देशनामाह

- a. bum pa brgyad ni rin c'en dan bcas 'dab ma pad ma'i k'a-
dan so ma btañ ba'i k'am p'or ni/bdun gyl c'u dan bdud
roi lña la sogs pas bkus te slar yañ ñuñs kar sogs kyis
ñes par
- b. 'o ma so ba tila la sogs dan 'o ma'i°rkañ 't'uñ lña rñam
dag gi yam śin 'dab brgya dan
- c. mč'od yon dag dan spyān drañ žal bsil dan ni
- d. ma 'dras sañs c'os rñams te
- e. de bžin ñid du blun pa ma yin ston pa ñid

षण्मार्गाः पञ्चतत्त्वं परपदमखिलं चापरं मन्त्रदेहं
 विद्यात्मा सच्छिवत्वं^१ त्रिविधपद^२गते योजनं त्यागभावः ।
 बिन्दो भेदः शिवत्वं सकलतनुगतं द्वादशग्रन्थिभेदाः
 एतत् सर्वं हि यत्र प्रभवति नियता देशना सा शिवस्य ॥ १६३ ॥
 नास्तीशः कर्मपाकोऽपि च गुणविषयान् भूतवृन्दं हि मुक्तो^३
 तस्याभावे फलं न स्फुटममरगुरो देशना वेदितव्या ।
 “कर्त्र्या सृष्टं समस्तं सवरमचरजं तापिनां मुक्तिहेतोः
 स्वर्गस्तस्य प्रतोषाद् भवति खलु नृणां देशना रहमणः सा ॥ १६४ ॥
 त्रैकाल्यं द्रव्यषट्कं नवपदविहितं जीवषट्कायलेशाः
 पञ्चान्ये सन्ति काया व्रतसमितिगतिज्ञानचारित्र्यभेदाः ।
 जीवः कायप्रमाणो ह्यपरिमितमवै नित्यं जीवेन^४ मोक्षो
 यस्मिन् मोक्षप्रमाणं ह्युपरिनिर्गदितं देशना सा जिनानां ॥ १६५ ॥
 वेदोसौ न स्वयंभूस्त्रिभुवननिलये वेदशब्दोऽर्थवाची
 ब्रह्मा वक्तृश्चतुर्भिः प्रकटयति पुरा वेदशब्देन चार्थं ।
 शब्दस्यार्थोप्यभिन्नस्त्वर्थं दहति मुखं किञ्च शब्दोऽग्निवत्-
 स्तस्माद् वै देशकोऽस्म्यप्यविदितविषयेऽनागताऽप्यतीते ॥ १६६ ॥

1. D. सशिव° V. सछिव°

2. CLDV. °पथ°

3. CLD. भुक्ते

4. CLDV. ब्रह्मचर्येण

- a. byed pos rgyu dan mi rgyu las skyes mt'a' dag bskyes cin
stag gzig rnam kyi t'ar pa dag gi rgyu
- b. srog ni drug gi lus la c'a sas so
- c. gzan ni yod pa'i lus lha brtul zugs sdom pa 'gro dan ye ses
snyod pa dag gi dbye ba rnam
- d. srog ni lus kyi o'ad de dpag tu med pa'i srid pa dag gis rtag
pa'i srog gis t'ar pa'o
- e. ci ste sgra dan don ni t'a did min na me sgra brjol pa dag
gis k'a ni cis mi srog

वेदो नाकाशतुल्यः कृतक इह मुखोच्चारितः स्थानभेदात्
युक्त्या प्रादेशिकश्च द्विजमुखपटितः सर्वगोऽन्ये पठन्ति ।
यस्माच्छ्रद्धादि जाति लिखति^१ पठति नो सर्वगो वेद एष-
स्तस्माद् वेदप्रमाणं न हि भवति नृणां ज्ञानिनां पण्डितानां ॥ १६७ ॥

अस्तीशः सर्वकर्ता यदि स च जगतः कर्मभोक्ता न चान्यो
नापीशः कर्मकर्ता यदि स च न भेत् सर्वकर्ता समन्तात् ।
कर्तान्यत्प्रेरितोसौ यदि परमपराधीनता कर्तुरेषा
तस्मात् कर्ता न चेशोऽशुभशुभफलदः प्राणिनां कर्म मुक्ता ॥ १६८ ॥

पृथ्वीतोयाम्निवातार्णव इह यदि खे कर्तुरादौ न सन्ति
“द्रव्याभावे न विश्वं विषयविरहितः सर्वकर्ता करोति ।
न प्रत्यक्षं परोक्षं विषयविरहितस्यास्य कर्तुः प्रमाणं
संयोगादेव सर्वं भवति नरपते नेच्छया कर्मरूपं ॥ १६९ ॥

संयोगादिन्दुकान्तेः भवति^२ च सलिलं^३ दर्पणे वस्तुविम्बं
जिह्वास्त्रावोऽम्लहेतोः स्वरवत्^४ इतरः शुद्धबीजेऽङ्कुरः स्यात् ।
कान्ताच्चायःशलाकाभ्रमणमपि भवेत्नेच्छया किञ्चिद्देशां
वस्तूनां शक्तिरेषा त्रिभुवननिलये निर्मिता केनचित् ॥ १७० ॥

1. P. पठति लिखति

2. CD. सवति

a. rjas dag med pa la ni yul dan rnam par bral ba'i t'ams 'cad byed
po sna o'ogs mi byed do

b. yañ dag sbyor ba las ni o'u šel las kyañ o'u ru 'gyur te

c. skyur ba'i rgyu las lce 'jag ran gi sgra las

यद्यात्मा सर्वगः स्यादनुभवति कथं बन्धुविश्लेषदुःखं
नित्यश्चाय यदि स्यान् मदनशरहतोऽवस्थतां किं प्रयाति ।
यद्यासीत् सक्रियश्च व्रजति कथमिमां मूढतां सृष्टकाले
एवं वै सर्वगः स्याद् विभुरपि च पुरा सक्रियोऽयं न चात्मा ॥ १७१ ॥

नास्त्यात्मासंभवो नास्त्यशुभशुभफलं चास्ति कर्ताविहीनं
गन्ता नास्त्यस्ति मोक्षाय गमनमखिलं चास्ति बन्धो न बद्धः^१ ।
भावोऽभावोऽपि चास्ति क्षणिकविरहितो निःस्वभावो भवोऽस्ति
एतन्मे सत्यवाक्यं सुरफणिवचनैः संग्रहे हन्यते न ॥ १७२ ॥

यस्तत्त्वं पुद्गलाख्यं वदति तनुगतं तत्स्वभावात् स नष्टः
संवृत्या चार्थवादोत्वविदितपरमार्थो ह्यसन्मन्यमानः ।
विज्ञानं मन्थमानं त्रिभुवनसफलं चैव विज्ञानवादी
योऽनष्टो नष्टपक्षः स भवति करुणाशून्यताज्ञानवादी ॥ १७३ ॥

जन्तुः^२ पूर्वाणि कर्माण्यनुभवति कृतान्यैहिकान्यन्यजात्या
यद्येवं कर्मनाशो न हि भवति नृणां जाति जात्यन्तरेण ।
संसारान् निर्गमः स्यादपरिमितभवै नैव मोक्षे प्रवेशः^३
एतद् वै तायिनान्तु प्रभवति हि मतं चान्यजातिप्रहीनं ॥ १७४ ॥

1. P. बध्यः

2. D. यन्त्रः

3. CLDV. मोक्षप्रवेश

a. gnas skabs nīd du čis rab 'gyur

b. bdag med 'byuñ ba yod čin dge dan mi dge'i 'bras bu yod de
byed pa po yis rnam par dman

c. 'o'iñ ba yod de bčins pa med

d. 'skye bo sñon gyi las rnam sñams su myoñ 'gyur 'di la byas pa
rnam ni skye ba gžan pa'o

e. dpag med erid pa dag gis 'k'or ba las ni 'byuñ bar 'gyur dah
t'ar bar 'jug pa med pa nīd

भूते र्पद्येकभूतैः प्रभवति मदिरा शक्तिवत् साक्षिचित्तं
 "वृक्षाणां किन्न हि स्यात् क्षितिजलहुतभुग् मारुताकाशयोगात् ।
 नास्त्येषां जन्तुशक्तिस्त्वथ परममृषाभूतसंयोगशक्तिर्
 एतच्छ्रुत्वा किंवाक्यं न हि सुखफलदं मार्गं नष्टं नराणां ॥ १७५ ॥

जीवः कायप्रमाणो यदि करचरणच्छेदनान् नश्यते किं
 'नित्यं कायः' प्रमावादणुरपि च भवेत् स्थूलतां किं^१ प्रयाति ।
 संमारात् कर्ममुक्तो व्रजति सुखपदं यत् स्थितं लोकमूर्ध्नि
 त्रैलोक्यं चाणुभि र्यद्रचितमपि सदा शाश्वतं तन्न कालात् ॥ १७६ ॥

इत्यादिज्ञानहेतोः प्रकटयति महौ देशनां कालचक्रः
 'पुंसां चित्तानुसारां मृदुकठिनपरां वासनाया बलेन ।
 चित्तं वै भावरागेः "स्फटिकवदुपधाद्वागतां याति यस्मात्
 तस्माद्धर्मो न कश्चित् स्वपरकुलगतो योगिना दुषणोयः ॥ १७७ ॥

धर्मः सत्त्वोपकारो विषयविरहितश्चापकारोप्यधर्मः
 हिंसा वेदप्रमाणान् नहि सुखफलदा दुःखदा सर्वकालं ।
 सन्मैत्रो मूर्खवाक्यात् परमसुखकरा सत्त्वसौख्यानुरक्ता^२
 तस्मात् सत्त्वार्थमेकं कुरु नृप मनसा भावनां निःस्वभावं ॥ १७८ ॥

1. CD. कार्यप्रभावाद

2. CLD. स

3. OLDV. सर्वसत्त्वा^०

- a. śiñ rñams dag la ċi p'yir mi 'gyur sa dan č'u dan bsreg za
 rluñ dan nam mk'a' sbyor p'yir ro
- b. rtag pa dag ni lus kyi mt'u las p'ra mor 'gyur žiñ sbom por
 yañ ni rab tu 'gyur ram ċi
- c. 'jam dan sra dan gžan pa'i bag č'ags stobs kyi skyes bu rñams
 kyi sems kyi rjes bu 'brañ ba ste
- d. śel bžin o'on ldan řiñ 'gyur ba

इन्द्रोहं स्वर्गलोके त्रिदशनरगुरु भूतले चक्रवर्त्ती
पाताले नागराजः फणिकुलनमितः सर्वगश्चोत्तमोहं ।
ज्ञानं बुद्धो मुनोन्द्रोऽक्षरपरमविभु योगिनां वज्रयोगो
वेदोङ्कारः पवित्रो व्रज मम शरणं सर्वभावेन राजन् ॥ १७६ ॥

त्वं माता त्वं पिता °त्वं जगद्^१गुरुरपि त्वञ्च बन्धुः सुमित्रं^२
त्वं नाथस्त्वं विधाता हि त्वमघहरणं त्वं पदं संपदां च ।
त्वं कैवल्यं पदं त्वं वरगुणनिलयो ध्वस्तदोषस्त्वमेव
त्वं दोननाथ चिन्तामणिरपि शरणं त्वां गतोहं जिनेन्द्र ॥ १८० ॥

इति श्रीमदादिबुद्धोद्ध ते श्रीकालचक्रे^३

अध्यात्मनिर्णयो नाम पटलो^४

द्वितीयः ।

1. CD. जगति गुरु°

2. CD. बन्धुश्च मित्रं

3. P. °महाकाल°

4. P. °निर्णयो द्वितीयः पटलः

a. k'yod ni 'gro ba'i bla ma kyod ni gñen dan grogs bzah yah

तृतीयः पटलः

देहे विश्वस्य मानं दिननिशिसमयो माससंक्रान्तिभेदाः
नाड्योनां सूक्ष्मसंख्या प्रकृतिषु पुरुषस्तोयिकानां मतश्च ।
वेदः कर्त्तादिभेदः श्रुतमिति हि मया मण्डलं देशनीयं
श्रुत्वा सौचन्द्रवाक्यं प्रवदति सुगतो मण्डलं कालचक्रं ॥ १ ॥

आदौ संसेवनीयो गुरुरपि समयो वज्रयानाघिहृदस्
तत्त्वध्यायी त्वलुब्धो व्यपगतकलुषः क्षान्तिशीलोऽव्ववर्त्तो ।
शिष्याणां मार्गदाता नरकभयहरस्तत्त्वतो ब्रह्मचारी
माराणां वज्रदण्डः स च धरणितले वज्रसत्त्वः प्रसिद्धः ॥ २ ॥

मानी क्रोधाभिभूतः समयविरहितो द्रव्यलुब्धोऽश्रुतश्च
शिष्याणां वञ्चनार्थी परमसुखपदे नष्टचित्तो न सिक्तः ।
भोगासक्तः प्रमत्तः सकटुकवचनः कामुकश्चेन्द्रियार्थं
शिष्यैः सम्बोधिहेतो नरकमिव बुधैर्वर्जनीयः स एव ॥ ३ ॥

गम्भीरोदारचित्तो गुरुनियमरतस्त्यागशीलो गुणज्ञो
मोक्षार्थी तन्त्रभक्तोप्यचलितहृदयो¹ लब्धतत्त्वोतिगुप्तः ।
दुष्टानां सङ्गनष्टः सुनिपुणगुरुणा ग्राह्यशिष्यः स एव
प्रज्ञासेकादिहेतोरपर इति पुनर्मध्यमः पुण्यहेतोः ॥ ४ ॥

1. CLD. °प्यचपल°

V. °प्यपर°

- a. bla ma dag kyan dam o'ig ldan zhi rdo rje t'eg par lhag par gnas
- b. de nid bsgoms shi ma o'ags dri ma dag dan rnam par bral zhi bzod pa'i dan o'ul lam la zugs
- c. de nid las ni o'ans sbyod ldan
- d. de nid t'ob pa shi tu sbed (he can keep secret the *tattva* he has attained)

“चैत्रान्ते श्वेतपर्वे परहितगुरुणा मण्डलं वर्तयित्वा
देयाः सप्ताभिषेकाः कलुषमलहराः पुण्यहेतोः सुतानां ।
पूजा वै योगिनीनां सकलगुणनिवे देशनाया निमित्तं
पूजाभावेऽदमेकं न हि भवति गुरो देशना तन्त्रराजे ॥ ५ ॥

सेकार्थं भूपरीक्षां वनपुरनिगमे ग्रामके दिग्विभागं
शात्वाचार्यः समस्तं त्वशुभशुभफले शान्तिकाद्यं प्रकुर्यात् ।
कुण्डानां लक्षणं वै सकलसरजसां होमकोलादिकानां
शिष्याणां संग्रहं यत् परमजिनपते मण्डलालेखनञ्च ॥ ६ ॥

भूमेर्जातिश्रुतुर्घा भवति गुणवशाच्छूद्रविड्राजविप्रा
कृष्णा पीता च रक्ता शशधरधवला वर्णतो वेदितव्या ।
पूतिक्षाराब्जगन्धा भवति वसुमतो दिव्यगन्धा क्रमेण
अम्ला क्षारा च शूद्रो समधुरकटुके विट्पृथ्व्ये द्विजातिः ॥ ७ ॥

श्वेता शान्तौ च पुष्टौ रक्ता घननिमा मारणोच्छाटने च
रक्ताकृष्टौ च वश्ये वरकनकनिभा स्तम्भने मोहने च ।
सर्वस्मिन् कर्मभागे भवति हि हरिता पञ्चमी चान्त्यजातिः
सर्वस्वादा च गन्धा सकलगुणनिधि र्योगिना वेदितव्या ॥ ८ ॥

-
- a. nag po'i mt'ar ni dkar po'i o'igs la gzan la p'an pa'i bla mas
dkyil 'k'or dag ni bžehs byas nas
- b. mčod pa med na lo gčig tu ni rgyud kyi rgyal po dag las bla
mas bstan par ml by'o
- c. bum pa dañ bčas rdul o'on sbyin sreg p'ur bu la sogs dañ
- d. dkar po dag ni ži dañ rgyas pa la ste
- e. dmar po dbaṅ dañ dgug pa la ste mč'og gi gser dañ mo'uñ pa
reñs dañ rmoñs pa la yañ 'gyur

ऐशान्यां चोत्तरे वै भवति भुवितले^१ शान्तिकं पोष्टिकञ्च
आग्नेय्यां पूर्वभागे प्रकटितनियतं मारिणोच्चाटनञ्च ।
नैऋत्यां दक्षिणे च स्फुटमपि गदितं वश्यमाकर्षणञ्च
वायव्यां पश्चिमे वै परमनरपतेस्तम्भनं मोहनञ्च ॥ ९ ॥

कुण्डं ग्रामादिकु प्रभवति नियतं वर्तुलं चाब्धिकोणे
अर्धेन्दुं पञ्चकोणं प्रकृतिगुणवशात् सप्तकोणं त्रिकोणं ।
षट्कोणं चाष्टकोणं भवति कुलवशात् गर्भचिह्नञ्च तेषां
पद्मं चक्रं च कर्त्तुं त्वसिरिषुरिति वज्राङ्कुशः शृङ्खलाहिः^१ ॥ १० ॥

एकद्वयैकहस्तं खयुग खनयनं खाम्नि खर्त्तुं स्याद्
अर्धांशा^२ षड्विभागाद् त्वरुण रविविभागेन खानिश्च वेदी ।
ओष्ठश्च चिह्नावली स्यादुपरिकुलवशाद् वेदिकायाः समन्ताद्
वेदोबाह्येऽङ्गपत्राण्यपि कुरु नृपते शान्तिपुष्ट्यो न चान्ये ॥ ११ ॥

वज्रं वा सर्वकर्मस्वपि भवति महौ कोलकं चाष्टमेदं
न्यग्रोवास्वत्थकार्यायसजं^३ खदिरजं चूतं^४ विल्लार्कजञ्च ।

एवं स्फात्त्रियकुम्भा वररजतमयाः श्रीकपालायसाश्च
ताम्राख्याः हेमकुम्भाः प्रकटितनियता दारुजा मृण्मयाश्च ॥ १२ ॥

1. D. हि ; sbrul

2. CD. अर्धांशा

3. D. °कास्थीत्र

4. LD. भूत°

- a. ṣi ba dan ni rgyas pa dag tu 'gyur ba ste
b. p'yod kyi yan lag drug gi ṣ'a ṣas ṣi ma ṣi ma'i ṣ'a ṣas dag
gis zabs dan k'a k'yer dan
c. ṣi rgyas la ste gṣan la min (for peace and well-being and
not for malevolent practices like māraṇa etc.)
d. nya gro dha dan a ṣva dt'a ka rus lōags seṇ ldeṇ las skyes
cū ta bil ba a rka skyes

वृत्ता द्वाष्टाङ्गुलोक्ता द्विगुणितदशकेनोच्छ्रिता द्वाङ्गुलोष्ठाः
षड्ग्रोवाष्टाङ्गुलास्थाः शशधरधवलाः शान्तिपुष्टो न चान्ये ।
पूर्वाह्निदष्टयामाः^a प्रतिदिनसमये शान्तिपुष्टादिके स्युर्
एवन्तत्रार्घयामै दिननिशिसमये चाष्टकर्म प्रकुर्यात् ॥ १३ ॥

मध्याह्नं चार्घरात्रं दिननिशिसमये शान्तिके वर्जनीयं
लग्नं क्रूरग्रहस्थं मरणमयकरं तद्वदेवं प्रसिद्धं ।
सक्षोराः शान्तिपुष्टोः शरशतसमिधो मारणे मानुषास्थि
विद्वेषे काकपिच्छान्यपि च खदिरजाः किंशुकाकृष्टिवश्ये ॥ १४ ॥

°बिल्वोन्मत्तोऽर्घहस्ताः¹ शरशतगणना स्तम्भने मोहने च
'क्षीराज्यासुगवसास्वेद कुलिशसलिलं श्लेष्म मद्यादि होमे ।
हूर्वा सस्यश्च मांसं सविषमपि तथा राजिका रक्तपुष्पं
बिल्वं निर्माल्यमाला^a सुकनककुसुमान्येव शान्त्यादिकेषु ॥ १५ ॥

याम्ये नैर्ऋत्यकोणे सवरुणपवने यक्षरुद्रवह्नौ
आचार्यस्यासनं वै भवति नरपते शान्तिकर्मादिके च ।
'रङ्गं' कर्मद्वये स्यादपि भुविकमले श्वेतकृष्णार्कपोतं
बाह्ये बुद्धप्रभेदैः सुरयमवरुणेषूत्तरे रङ्गभूमिः ॥ १६ ॥

1. DV. °न्मर्तार्ध°;

- a. sna dro nas ni t'un bgyad po rnam
- b. bil ba smyo byed dag ni k'ru p'yed mda' brgya'i grans rnam.
rens pa dan ni rmons pa dag la yan
- c. 'o ma mar dan k'rag dan zag dan rdul dan rdo rje'i c'u dan
mc'il ma c'an rnam bareg bya ste
- d. bil ba dan ni me tog snins po'i p'ren ba
- e. o'on ni las gnins dag la 'gyur te goo bo'i pa dma la yan dkar
nag ni ma ser po'o

कुण्डे वा मण्डले वा भवति कुलवशाद्भूपातश्च दिक्षु
 "न्यासाद्यं प्रोक्षणाद्यं स्वहृदयकुलिशोत्सर्जनं देवतानां ।^१
 स्फाटिकपाद्यघंपात्रे वसुदलकमलं द्वादशाङ्गुलकञ्च
 'दण्डाग्रेऽञ्जल्यपात्रं भवति च चूर्णकं^१ चाहुती होमकार्ये ॥ १७ ॥

शान्ता क्रूरा सकामा भवति कुलवशाद् देवता स्तब्धमूर्ति
 एवं कमद्वये स्यात् प्रकटितनियतौ मण्डले चाधिदेवः ।
 पञ्चाकारो जिनेन्द्र^२ त्रिविध भवगतः^३ स्कन्धघात्वादिभेदैः
 पञ्चाकारं हि तस्मादपि भवति रजोमण्डले देवतानां ॥ १८ ॥

सूत्रं हस्ताष्टकं स्याद् भवति करयवैकेनवृत्तं त्रिवृत्तं
 आचार्याङ्गुष्ठकेन^४ त्रिविधपथगतं सूत्रमेकं न चान्यत् ।
 पर्यङ्कः शान्तिकादौ क्रमपरिरचितं वज्रदेत्योत्कटश्च
 पर्यङ्काधं द्विभेदं गुदगतचरणश्चासनं कर्मभेदः ॥ १९ ॥

स्फाटिक्यैर्मौक्तिके वा नरखरदशनै वास्थिभिः पुत्रजोवैः^५
 पद्माख्येशाक्षिरिष्टैः^६ सुगतकुलवशान् मन्त्रजापेक्षपूत्रं ।
 सौगन्धैः श्वेतपुष्पैः सकटुककषणैरर्चनं रक्तपोतैः
 शीतो^७ विण्मांसधूपो मधुरुधिरयुतोऽप्युग्रधूपः कषायः ॥ २० ॥

-
१. D. चुलुक
 २. CD. नरेन्द्र ; rgyal ba'i dbaṅ po
 ३. CD. भगवतः ; srid pa la gnas
 ४. C. आचार्यादहस्तकेन
 a. dgod pa la sogs bsaṅ gtor la sogs raṅ gi sñiṅ ga'i rdo rje
 dag las lha rnames spro ba'o
 b. yu ba'i roe mor sñim pa'i snod de k'yor ba dag kyaṅ bsregs
 blugs sbyin sreg bya ba dag la'o
 c. bo de ce daṅ ni
 d. pa dma žes bya dbaṅ mig lun taṅ
 e. bsil daṅ (willow tree ?)

यन्त्रं न्यग्रोधपत्रो चित्तिमृतकपटे बाहुपत्रेऽर्कपत्रे
श्रीखण्डैः शालिपिण्डैश्चित्तिभुवनगताङ्गाररक्तैर्विषेण ।
“काश्मोरे रक्तशोतेस्त्रिफलरसनिशातालकैर्लेखनं^१ स्याद्
दूर्वा शोतास्थिपिष्टा कनकरु दिरजा लेखनोबिल्वजार्का ॥ २१ ॥

मृन्मन्त्रे श्रोत्रपाले^२ त्रिमधुभिः हृदिरे^३ सिक्यवेष्टेष्टमध्ये
साद्रस्थाने पवित्रे “चित्तिभुवनतले चाम्नि^४ तापे धरण्यां ।
यन्त्रस्यारोपणं स्यादशुभशुभशान् मन्त्रिणा वेदितव्यं
चन्द्रेभे प्रेत उष्ट्रे मृगतुरगपक्षौ कूर्मदेहे क्रमेण ॥ २२ ॥

श्रोत्रजैः सर्वदिक्षु स्थिरमपि सकलं निर्दहेत् मारवृन्दं
पश्चाच्चक्रे दशारे दिशिविदिशिगतं भावयेत् क्रोधवृन्दं ।
क्रोधेन्द्रं चक्रमध्ये द्व्यधिकजिनकरं वज्रवेगं युगास्यं
तस्माद् यत्किञ्चिदिष्टं गृह्णियमयुतं साधकैः साधनोयं ॥ २३ ॥

त्रिप्राकारांस्त्रिवज्रैर्महिबलयगतान् दूरदृष्ट्यावसाने
प्रातश्छायावसाने क्षितितलनिलपादम्बरे वज्रकूटं ।
मध्येब्जं सूर्यहस्तं भवति युगकरा कर्णिका सासना च
आत्मानं तस्य मूर्ध्नि व्यपगतकलुषं योगिना भावनोयं ॥ २४ ॥

1. C. °लेखनि

2. DV. °चापे

a. k'a c'e ca nda na dmar dan 'bras bu gsum gyi k'u ba yuh
ba ba blas bris par 'gyur ba ste

b. k'am p'or dpal ldan t'od par

c. spra c'il gon bu so p'ag dag gi dbus su ni

d. ro k'ah sa g'zi me yis gduh dan sa dag la

e. lte ba gdañ dan h'cas pa dag kyañ dus kyi k'rir 'gyur ro

भूमेर्दिक्षु त्रिवज्रैः प्रथममपि बलि क्षेत्रपालाय दत्त्वा
 पश्चाद्वज्रैश्चतुर्भिर्दिशिविदिशितं निर्दहेन् मारवृन्दं ।
 भूमिश्चावाहयित्वा 'ससलिलकुसुमेरधमस्यै प्रदेयं
 पश्चाच्छुद्धिं यथेष्टां कुरु भूविनिलये प्रार्थयित्वा तु ताश्च ॥ २५ ॥

देवि त्वं साक्षिभूता^१ सुरपतिसहिते मारभङ्गे जिनस्य
 तस्मात् त्वं पूजनीया सुरवरनमिते गृह्ण गृह्णार्धकं मे ।
 भग्नं मारस्य सैन्यं प्रवल्तमपि यथा बोधहेतोर्जिनेन
 शिष्याणां सेकहेतोरहमपि च तथा मारनाशं करोमि ॥ २६ ॥

ये बुद्धाः सर्वदिक्षु व्यपगतकलुषा बोधिसत्त्वाः समस्तास्
 ते मां वै पालयन्तु परमकरुणया मण्डले सेकहेतोः ।
 तानेवाध्येष्य सर्वान् दृढबलदिरमयेः कीलकैः कीलयेत् क्षमां^२
 दिक्क्रोवान् दिग्विभागे प्रहरणसहितान् विन्यसेद्रक्षणार्थं ॥ २७ ॥

शतयं साङ्गारशृङ्ग^३ मरणभयकरं भूमिगर्भे निविष्टं^३
 तस्मिन्स्थाने विनाशो भवति गुणवशाच्छोधनीयं हि तस्मात् ।
 रत्नं शंखश्च काचो विजयमुखकरो मण्डलार्थं हि भूमौ
 'प्रासादार्थं' गृहार्थं प्रकटितनियतश्चात्र यागादिहेतोः^४ ॥ २८ ॥

1. D. साक्षिभूत्वा सुरपति°

2. D. reads it at the beginning of the fourth quarter

3. D. °शृङ्गे

4. D. योगादि°

- a. c'u dañ b'cas pa'i me tog dag gis 'di la m'c'od yon rab tu sbyin
 b. gañ dag p'yogs rnam kun nas sañs rgyas byañ c'ub sems-
 dpa' ñes pa rnam bral boun mo dañ b'cas pa
 c. k'añ bzañ don dañ k'yim gyi don dañ rab gsal ñes par 'dir ni
 m'c'od sbyin la sogs c'ed du'o

पूर्णायां भूमिशुद्धिं ग्रहणमपि तथा संग्रहः पुत्रकाणां
द्वादश्यां सूत्रपातो मदनमनुदिने श्रीरजःपात एव ।
सेकाद्यं पूर्णिमायां ददति वरगुरु मारिभङ्गे दिने च
तस्मिन् रात्रौ प्रतिष्ठा भवति जिनकुले नान्यरात्रौ प्रतिष्ठा ॥ २६ ॥

अन्ये नक्तं प्रतिष्ठा भवति नरपते शुद्धलग्ने ग्रहाद्यै
जिवि शुक्रे^१ऽस्तमेते न हि भवति तदा वै विवाहः प्रतिष्ठा ।
ज्ञात्वाचार्यः समस्तं क्षितितलनिलये लोकलोकोत्तरश्च
यद्यत्कार्यं करोति प्रभवति हि शुभं तत्तदेवं समस्तं ॥ ३० ॥

कृत्वा शिष्यस्य रक्षां शिरसि हृदि तथोष्णोषणाभौ च कण्ठे
श्रीगुह्याब्जे^२ जिनाद्यैरुभयकुलगतैः कायवाक्चित्तभिन्नैः^३ ।
एवं लेखादिकानां^४ प्रकटितनियतैः श्रीस्वरैः पुस्तकानां
सत्त्वानां मोक्षहेतो^५रमुक्तमपि विभो मण्डलं वर्तयामः ॥ ३१ ॥

शुद्धे स्थाने सुपूर्णे सुसमविरचिते कूर्मपृष्ठोन्नते च
एकादौ हस्तमाने युगवसृत्पसाहस्रमेव प्रमाणे ।
सूत्रं वज्रं रजो वै सुरयमवरुणे चोत्तरे वज्रघण्टां
दत्त्वा लब्धे निमित्ते प्रथमपरदिशं मण्डलं वर्तनीयं^५ ॥ ३२ ॥

1. CD. शुभ्रे ; srog dañ pa sañs nub par gyur na

2. C. °गुह्येऽब्जे D. गुह्येऽब्दे

3. CLDV. °वज्रैः

4. P. लेपादिकानां प्रभवति

5. P. सूत्रनीयं

a. de bñin sku gzugs sogs dañ glegs bam rñams ni rab gsal ñes
pa'i dpal ldan dbyañs rñams dag gis te

b. ñ'e ge bdag kyañ

छिन्ने सूत्रे गुरोश्च क्षतिरपि परिघा लङ्घने पुत्रकानां
वातोद्धृतं रजश्चेत् प्रकटयति भयं राजभङ्गं च राष्ट्रे ।
तद् दृष्ट्वा दुर्निमित्तं पुनरपि च विभो मन्त्रजापं प्रकुर्वीत
भूयो लब्धे निमित्ते समविषमपदैः 'सूत्रपातो विधेयः ॥ ३३ ॥

प्रज्ञोपायाङ्गमध्ये भवति स परिघो मण्डले वर्जनीयो
भूमौ संग्रामकाले शिखिपवनगतः सैन्यमध्ये फणीव ।
संग्रामे सैन्यनाशो भवति भुवितले त्वङ्गयुद्धे प्रहारस्
'तस्माद् युद्धे च सेके त्वभिवलपरिघो मन्त्रिणा^१ वेदितव्यः ॥ ३४ ॥

आद्यैः काद्यैः सवज्रैः स्वहृदय^२ कमले चन्द्रसूर्याग्निमूर्ध्नि
'ध्यात्वा श्रीकालचक्रं शशधरमदनक्रान्तमालीढपादं ।
प्रज्ञा भर्त्रा हृदब्जे सरविशशिपुटैः स्व स्व वज्राकुशेन
बुद्धानाकृष्य^३ देवीरजसि समरसा न्यस्तसूत्रे च भाव्याः ॥ ३५ ॥

सूत्रं वै ब्रह्मसूत्राद्रसनवतिरिदं दिग्विभागे प्रदेयं
सूत्रैरर्घाङ्गुलोक्ते भवति वसुयुगे मण्डलं गर्भमध्ये ।
गर्भाद् बाह्ये समस्तैः रचितमपि महामण्डलं द्वारसीम्नः
प्राकारांस्तोरणाद्यं शिखिचलवलयं दर्शयेद् बाह्यभूम्यां ॥ ३६ ॥

1. D. मन्त्रिणां

2. D. सुहृदय^० ; ran gi sñin gi'i padmar

3. D. बुद्धानां

a. t'ig ni gdab pa bsgrub par bya

b. mo'an ma'i 't'ab mo la ni bsuun pa'o

c. de p'yir gyul dan dban dag la yan yons 'joms śin tu stobs dan
ldan par śhags pas rig par bya

d. dpal ldan dus kyi 'k'or lo ri boñ čan 'jin 'dod pa mnan pa'i
gyan brkyañ žabs ni bsagoms byas śin

e. rdul o'on dag la ro mñam bkod čin t'ig akud la yan bsagom
par bya

चक्रं वाब्जं हि भक्तुस्त्रिगुणमपि भवेद् देवताद्यासनानां
ब्रह्मस्थानेऽर्ककोष्ठैः पुनरपि शशिना स्तम्भवज्रावली स्यात् ।
बुद्धाद्यब्जं चतुर्भिः प्रभवति शशिना बाह्यवज्रावली च
देवी बुद्धान्तराले भवति घटकपालासनं वा त्रिकोष्ठैः ॥ ३७ ॥

‘तत्रस्थानाद्रङ्गभूमि भवति दिनकरैश्च त्रिरेखं हि यावत्
दिक्कोणेष्वन्विकोष्ठैः शशिरविकमलान्येव गन्धादिकानां ।
‘सार्धैकेन त्रिरेखं त्वृतुभिरपि रसै द्वारनिर्यूहकाश्च
तद्वत् पक्षं कपोलं त्रिभिरपि च महावेदिकास्तम्भमर्धं ॥ ३८ ॥

‘तस्यार्धेनेव काले भवति मणिमया पट्टिका हारभूमिः^१
सस्तम्भं तोरणं स्यात्त्रिगुणितदशभि द्वारमूलादितश्च ।
सूत्रार्धं मूर्ध्निवर्ज्यं प्रभवति वकुलो चार्धहारावसाने
षट् कोष्ठैः^२ स्तोरणाधो^३ वसुकमलयुता पट्टिका योगिनीनां ॥ ३९ ॥

तस्मात् श्रीरङ्गभूमी रसगुणितयुगैः पञ्चरेखां हि यावत्
दिक्कोणेष्वर्कपद्मं द्विगुण^४ मनुदलं सूर्यकोष्ठैः प्रकुर्यात् ।
गर्भद्वारं द्विगुण्यं^५ त्रिविगुणवशात् द्वारमप्यत्रबाह्यं
प्राकाराद्यं तथैव त्रिवलय^६ रचनां^७ त्र्यष्टकैश्च प्रकुर्यात् ॥ ४० ॥

1. CD. द्वार°

2. D. षट्कोणे

3. CLDV. °गार्था ; rta babs 'og tu

4. CD. त्रिगुण° ; nīs 'gyur ma nu'i 'dab ldan

5. CD. त्रिगुण्यं ; nīs 'gyur

6. L. त्रिगुणवलय°

a. gnas de nas 'dir ji srid re k'a'i bar du nīn mor byed pa dag
gis o'on gyi sar 'gyur te
b. p'yed dan bōas pa'i gōig gis re k'a gsum ste dus dan ro rnam
kyis kyan sgo dan sgo k'yud dan
c. de nas p'yed dan gūis dan dus kyi nor bu'i ran bžin snam bu
dan ni do šal sa ru 'gyur
d. brgyad pa gsum gyis rab tu bya

तेषामाद्यन्त^१ भागे रविशशिनिलयं बाह्यवज्रावली च
कुर्यात् कोष्ठैस्तदर्धे र्यदनिलवलये मण्डलान्ते च चक्रं ।
स्तम्भाधो मण्डलश्च प्रभवति फणिनां स्पन्दनं दैवतोनां^३
सूर्यैश्च द्वारमध्ये नभसि भुवितले पूर्वभागेऽपरे च ॥ ४१ ॥

वज्राद्यैः पञ्चरत्नैः कनकमरकतै विद्रुमै मौक्तिकाद्यैः
सव्यै वा पञ्चभेदैर्बहुविधमणिभिः पिष्टरङ्गैस्तथैव ।
दिग्भागे रङ्गभूमौ भवति नृप रजःपातनं बुद्धभेदैः
पीतैः श्वेतारुणाद्यैः क्षितिजलवलये वह्निवाय्वोः क्रमेण ॥ ४२ ॥

पूर्वं श्रीकृष्णभूमिर्भवति रविनिभा दक्षिणे पश्चिमे च
हेमाभा चोत्तरेऽन्या शशधरधवला वज्रिणो वक्त्रभेदैः ।
श्वेता कृष्णा च रक्ता क्रमपरिरचिता पट्टिका हारभूमिः
पद्मानोन्द्वर्कवर्णैरमलशशिनिभा रक्तकृष्णा त्रिरेखा ॥ ४३ ॥

मध्ये पद्माष्टपत्रं हरितमणिनिभा स्तम्भवज्रावली स्यात्
ईशे दैत्येऽग्निवाय्वोः शशिरविवपुषौ कृष्णपीतौ क्रमेण ।
शङ्खो गण्डो^४ मणिश्च क्रम इति च^३ तथा श्वेतकुम्भाष्टसन्धौ
चन्द्रो रक्ताब्जमूर्ध्नि प्रभवति दिनकृत्^४ श्वेतपद्मस्य चोर्ध्वं ॥ ४४ ॥

1. D. °माद्यं तु भागे

2. D. देवतीनां ; lha rnam sññ rta ni

3. D. हि, C drops

4. CD. °प्रवरदिनसकृत् V. प्रवहति दिनकृत्

- a. de dag rnam kyil t'og mt'a' c'a'i ñil zla'i dkyil 'k'or dan ni
p'yl rol rdo rje'i p'reñ ba yañ
- b. mi yi bdag po sañs rgyas dbye bas rdul c'on gdab par 'gyur
- c. dbus su pa 'dma 'dab brgyad ljañ gu dag ste buñ ba dan
mo'uñs ka ba rdo rje p'reñ bar 'gyur
- d. nor bu dag dan ljon pa zes bya
- e. zla ba c'u skyes dmar po'i steñ du rab tu 'gyur te ñin byed
pa dma dkar po'i steñ du yañ

रक्ताब्जे दैवतीनां भवति^a शशधरश्चासनं कर्णिकायां
श्वेताब्जे कर्णिकायां^b भवति दिनकरो देवतानाञ्च दिक्षु ।
बाह्ये वज्रावली स्याद् विभुक्रमलवशाद् वेदिका श्वेतवर्णा
पीतास्तम्भा हिमाभा प्रभवति बकुली तोरणं विश्ववर्णं ॥ ४१ ॥

श्वेताभा योगिनीनामपि वसुकमला पट्टिका सर्वदिक्षु
दिग्भागे रक्तपद्मं भवति जिनवशात् श्वेतपद्मं हि कोणे ।
चन्द्रादित्ये विहीनं द्विगुणमनुदलं चामराणां तथैव
खाद्या या पञ्चरेखाः^c प्रकृतिगुणवशात्तास्त्रिभागान्तरस्थाः ॥ ४२ ॥

स्तम्भाघो द्वारसन्धौ प्रभवति फणिनां मण्डलं मारुताद्यं
ऐशान्ये दैत्यकोणे क्षितिवलयगतौ चन्द्रसूर्यौ नरेन्द्र ।
बाह्ये द्वारोर्ध्वभागे समृगमपि भवेद् धर्मचक्रं घनाभं
सव्ये रक्तो घटः स्यात् सघनदवरुणे दुन्दुमि बौधिवृक्षः ॥ ४३ ॥

^dघन्टादर्शाः पताकाः शशधरघवलास्तोरणा लम्बमाना
हारार्धः श्वेतवर्णो भवति कुलवशात् स्यन्दनो द्वारमध्ये ।
चक्रं श्वेतञ्च रक्तं स्वजिनकुलवशान् मारुते द्वारबाह्ये
वज्रज्वाला स्फुरद्भिर्भवति नरपते बाह्य वज्रावली च ॥ ४४ ॥

a. ' c'u skyes dmar po'i lte ba la ni lha mo rnams kyi

b. lha rnams kyi yañ nīn mor byed par 'gyur te p'yogs su'o

c. mk'a' sogs re k'a lha po gañ yin

d. drill bu me lon ba dan ri bon 'jin pa ltar dkar rta babs
rnams las 'p'yañ bar 'gyur pa dan

स्थूला व्याधिं करोति प्रकटयति कृशा द्रव्यहानिं कुरेखा
 छिन्ना मृत्युं च वक्रा सनृपजनपदोच्छाटनं तद्वदेव ।
 चिह्ने छिन्नेऽर्कचन्द्रे भवभयमथनी मन्त्रिणां नास्ति सिद्धिः
 गोत्रच्छेदो विमिश्रे रजसि जिनकुलैर्मण्डले वेदितव्यः ॥ ४६ ॥

यन्नोक्तं^१ तन्त्रमध्ये प्रकटमपि जिनैर्मण्डले तन् न देयं
 चिह्नं शोभार्थहेतोर्जिनजनककुले मारचिह्नं तदेव ।
 तस्मात् तन्त्रोक्तचिह्नं भवति कुलवशान् मण्डले द्वारसीम्नो
 हारार्धान्ते प्रकुर्यात् क्षितिवलयतले पद्मकुम्भादिशोभां ॥ ५० ॥

कृष्णादेः पादवृद्ध्या भवति च रजसः प्रोन्नतिर्वैयवैकात्
 प्राकाराणां त्रिगुण्या दिनकरशशिनोरब्जरेखा^२ द्विगुण्याः ।
 गर्भाद् बाह्ये द्विगुण्या भवति नरपते प्रोन्नतिर्मण्डलेऽस्मिन्
 हारार्धान्ते^३ यवैका क्षितिजलहुतभुग्वायुवज्रावलीषु ॥ ५१ ॥

गर्भाद् द्वारादिसीम्नो भवति वसुमती मण्डले लोकवातोः
 द्वारेभ्यश्च चिकान्तं त्रिगुणफणिपुरैः क्षाररत्नालयः स्यात् ।
 तस्माज् जेनेन्द्रकोष्ठैरपि शिखिवलयं वायुरेवं ततः स्यात्
 तद् बाह्ये तद्विशुद्ध्या क्षितिजलहुतभुग्मासृता दर्शनोयाः ॥ ५२ ॥

1. D. यन्त्रोक्तं

2. OD. वक्ररेखा ; ö'u skyes re k'a ñis 'gyur ro

3. D. हारार्धां ते do šal p'yed pa'i mt'ar ni

a. p'ra dan re k'a ñan pas rjas ni ñams pa rab tu gsal bar byed

b. mo'an ma ñi ma zia ba ö'ad na shags pa rñams la srid pa'i
 'jigs pa 'joms pa'i dños grub med

c. sñiñ ro dbus nas ni sgo yi dan po'i mc'ams kyis nor ldan
 mar 'gyur 'jig rten k'ams kyi dkvil 'k'or la

ऊष्णीषं वक्तृकण्ठं त्रिगुणफणिपुरैर्मण्डले शोधनीयं
 'तस्मान् मेरुः समस्तस्त्रिगुणफणिपुरैर्मैदिनी यावदेव ।
 'षट् षट् कोष्ठैः क्रमेण स्फुटमहिभुवनं सप्तपातालमेव
 एवं भूम्यादि सर्वं पुनरपि च तथा शोधनीयं स्वदेहे ॥ ५३ ॥

द्व्यब्धिकाब्धिकसूर्य ऋतुरसशिखिनोऽन्यर्धकालार्धकालैः
 कालैः कालप्रभिन्ने ऋतुभिरपि रसे दोषभागैः क्रमेण ।
 'गर्भाद् वा कर्णिका चाब्जदलमपि ततः स्तम्भवज्रावली च
 पद्मं वज्रावली स्यात् क्षितिरपि च ततो द्वार निर्यूहकाद्यं ॥ ५४ ॥

स्तम्भाः प्राकारवेद्यः पुनरपि च ततः पट्टिका हारभूमिः
 आदर्शः क्षमा च पट्टो भवति नरपते तोरणं प्रोक्तभागैः ।
 बाह्ये द्वारादि सर्वं द्विगुणमपि भवेत् तद् द्विगुण्यश्च बाह्ये
 बाह्ये पद्मानि चक्राण्यपि च दिनकरैः स्यन्दनं मण्डलानि ॥ ५५ ॥

ओङ्कारज्ञानजाते जिनवरकमले चन्द्रसूर्यासनोर्ध्वं
 आद्यैः काद्यैः सशून्यैस्त्रिभुवनजननी मातृका स्थापनीया ।
 'शून्योऽकारे विसर्गे स्वररहितपरे कायवाक्चित्तवज्रं
 सम्भूतं मन्त्रयोनिं परमसुखकरं ज्ञानवज्रं चतुर्थं ॥ ५६ ॥

1. 'O. कर्णिकाब्दाब्ज°

- de nas lhun po mt'a' dag sum 'gyur gdenś can re mlg dag gis
sa'ni ji erid ŋid du ste
- re mlg drug drug dag gis rim pas gsal bar klu yi erid pa dan
ni sa 'og bdun po ŋid
- śñiñ por lte roibs sam pa dma'i 'dab ma dag dan de nas ka
ba rdo rje'i'p'reñ ba yañ
- stoñ pa a' yig rnam par bčad pa dbyaṅś dan bral ba mč'og
las sku gsuñ t'ugs kyi rdo rje ni

“हंकारो^१ विश्ववर्णो जिनपतिकमले चन्द्रसूर्याग्निमूर्ध्नि
दिक्पत्रेष्वादिशून्यं विदिशि च दलके हादिशून्यं चतुर्धा ।
ईशे नैऋत्यकोणे शिखिनि च पवने कायवाक्चित्तरागं
होकाराद्यं घटानां भवति च दशकं हं ह इत्यत्र चान्ते ॥ ५७ ॥

पूर्वाब्जोर्ध्वे त्विकारः शिखिकमलगतो दीर्घ ईकार एव
याम्ये दैत्ये त्वृकारौ धनदहरगतौ ह्रस्वदोषौ^२ ह्यकारौ ।
वारुण्ये बाह्यकोणेऽपि च कमलगतौ ह्रस्वदीर्घान्लिकारौ^३
कृष्णौ रक्तौ च शुक्लौ वरकनकनिभौ वक्त्रभेदेन देयौ ॥ ५८ ॥

पूर्वद्वारस्य सव्ये शिखिकमलगतौ ह्रस्वदीर्घौ^४ तथैव
तद्वच्चार्कारयुग्मं यमदनुकगतं पश्चिमेऽल्लकारयुग्मं ।
ओ ओ यक्षे च रुद्रे सुरवरुण^५यमद्वार वामे सयक्षे
अं अश्वाद्याः क्रमेण त्वपि च यरवला द्वारपक्षे स्वरादौ ॥ ५९ ॥

पूर्वद्वारेऽवसव्ये भवति शशधरश्वासनं क्रोधयोश्च
सूर्यः सव्येऽपरे च प्रभवति कमलेष्वासनञ्च द्वयोश्च ।
प्रज्ञोपायप्रभेदे भवति हि कमलं चन्द्रसूर्यासनं च
सव्ये पृष्ठे रविः स्यात् सुरपतिघनदे चन्द्रमेवासनं स्यात् ॥ ६० ॥

1. D. हुंकारो

2. D. दीर्घावृकारौ ; b'un nu rin po dag gi li yig ste

3. D. स्वरवरुण^० ; lha c'u gšin rje...

a. rgyal pa'i bdag po'i pad ma sna o'ogs mdog la zla ba ŋi ma
me yi steñ du hūm yig ste

b. de bžin ar yig zuñ ni gšin rje lha min dag tu gnas te nub
tu al yig zuñ dag go

बिन्द्वाकारै विभिन्नं खलु कमलगतं कादि वर्गक्षरश्च

“कन्दे नाले दले च क्रमपरिरचितं केशरे कर्णिकायां ।

भूम्याद्यं चाम्बरान्तं^१ क ख ग घ ङ इति ह्रस्वदीर्घः स्वभूमौ
बिन्दुश्चन्द्रो विसर्गो भवति दिनकरश्चासनं कर्णिकोर्ध्वं ॥ ६१ ॥

यद्वर्गाः ह्रस्वदीर्घाः प्रकृतिगुणवशाद् वेदिका स्तम्भपाश्वर्यं
गन्धादीनां क्रमेण स्वकुलभुविगताः पूर्वभागात् स्वदिक्षु ।
बाह्ये बिन्द्वादिभिन्नास्त्रिगुणितरविमि वेदिकायां तथैव
सर्वेच्छानां^२ समन्तात् स्वकुलदिनगता वर्णभेदे जिनानां ॥ ६२ ॥

ह्रस्वौ दीर्घो हकारो सुरधनदपरे दक्षिणे चर्चिकादेः
वैष्णव्यादेः क्षकारः शिखिहरपवने आदिभिन्नश्च^३ दैत्ये ।
ह्याद्याः क्षाद्यष्टसंख्याः^४ कमलदलगताः पूर्वपृष्ठे^५ स्वदिक्षु
याद्याः षट्ह्रस्वदीर्घाः सुरकमल^६दले वल्लिपद्मे क्रमेण ॥ ६३ ॥

एवं याम्ये च राद्या दनुकमलदले ह्रस्वदीर्घप्रभेदैः
यक्षे रुद्रे च वाद्याः^७ सजलधिपवने पद्मपत्रे च लाद्याः ।
पूर्वद्वारस्य सव्ये कमलदलगतो मातृभिन्नश्चवर्गः
ह्रस्वा दैत्यस्य दीर्घो भवति च पवनस्याग्निकोणे स्थितस्य । ६४ ॥

1. D. चास्वरानां , nam mk'a'i mt'ar ni

2. CD. सर्वेज्जानां , 'dod ma t'ams cad

3. C. खादि° D. क्षादि° , a sogs kyis p'ye me dan

4. P. क्षमाद्यष्ट° D. क्षाद्यास्तु

5. CDP. °पृष्ठेऽष्ट दिक्षु , mdun rgyab ran p'yogs su

6. LD. स्वर°

7. D. राद्याः , gnod sbyin drag por wa la sogs dan

a. roa ba sdon bu 'dab ma dan ni ge sar lte ba dag la rim pas yons
su bkod pa ste

b. de bžin gšin rje lha min pa dma'i 'dab mar t'un nu rin po'i rab
tu dbye bas ra sogs te

c. dbyans kyis p'ye ba ca yi ste

“एवं याम्ये टवर्गः शिखिरसमुखयो ह्रस्वदीर्घप्रभेदैः
वामे चेशे पवर्गो भवति जलनिधि दीर्घभेदे गर्गस्य^१ ।

शक्रस्य ब्रह्मणो वै सवरुणपवने ह्रस्वदीर्घ^२स्तवर्गः
पूर्वद्वारस्य वामे भवति दनुरिपोः पद्मपत्रे कवर्गः ॥ ६५ ॥

ह्रस्वो दीर्घश्च सव्ये भवति नृप यमस्योत्तरे पश्चिमे च
ह्रस्वो दीर्घः सवर्गो भवति पशुपते जम्भलस्यैव राजन् ।
‘दैत्यादोनां’^३ स्वबीजं भवति न च दले स्व स्व वर्गान्तमध्यं
अष्टाविंशत्स्वपत्रेष्वपि दिवसवशात् स्व स्व वर्गाक्षराणि ॥ ६६ ॥

यारावालाश्च हंहाः खलु षडपि रथेष्वर्ध्वमूले सुरादौ^४
द्वारात् सञ्चयावसव्ये प्रभवति फणिनां ‘यादिह्रदो हकारः ।
‘वह्वर्गाः कूटरूपास्तपि ह य र व लाः क्षादियुक्ताश्च याद्याः
दिक्चक्रे कादिवर्गाश्चलवलयगता’श्चादयोऽन्येऽनुलोमाः ॥ ६७ ॥

पूर्वे याम्येऽवसव्ये वरुणहविदनौ चेशवायौ क्रमेण
अं अश्वन्द्रार्कयो वै चित्तिभुवनगता भूतवृन्दस्य मन्त्राः ।
हंकारो धर्मचक्रस्य च भवति ‘तथाः-कारबीजं घटस्य
ओकारो दुन्दुभेः स्यात् ‘प्रभवति वरुणं बोधिवृक्षस्य होश्च ॥ ६८ ॥

1. C. कुलस्य ; c'u gter dan ni rin po'i dbye bas o'ogs kyi'o

2. D. 'दीर्घस्तु वर्गः ; t'uñ hu rin po ta yi sde pa'o

3. CD. दैत्यानां स्व स्व बीजं

4. D. स्वरादौ ; šiñ rta dag la sten dan roa ba lha sogs su

a. de bzin gšin rjer me dan ro yi gdon pa dag gi ta sde t'uñ dan
rin po'i rab dbye yis

b. lha min la sogs rnam kyi ran gi sa bon du 'gyur 'dab ma la min
ran ran sde pa'i mt'a' dan dbus

c. ya sogs la gnas ha yig dag tu rab tu 'gyur

d. sde drug brcegs pa'i gzugs dan slar yan ha ya ra wa la dan ksa
sogs ldan pa'i ya sogs ni

e. ca sogs gzan la lugs mt'un te

f. ah ylg bum pa'i sa bon dag tu 'gyur

g. c'u ru ho yan byañ c'ub šiñ dag gir ni rnb tu 'gyur

“इत्येवं मातृकाया भवति कुलवशान् मण्डले मन्त्रभेदो
मुद्राविह्वानि वर्णो भवति हि सकलं वज्रिणा वक्तृभेदैः ।
कुण्डे होमश्च तद्वद् भवति च पुनरावाहनं तीर्थिकानां
श्रोभूम्यां प्रोक्षणं चार्धविं रपि तथा 'मारनिर्घाटनश्च ॥ ६६ ॥

द्वाराणां रक्षणार्थं व्रतनियमयुताः शुद्धशिष्याः प्रदेया
योगिन्यः श्रोघटानां शिखिदनुपवने चेशकोणे क्रमेण ।
आचार्यः श्रोगणेशो भवति नरपते कमवज्जी प्रहृत्य
शिष्याभावे गणेशः स्वयमपि कुरुते होमकर्मादिकश्च ॥ ७० ॥

वृत्तं वा वेदकोणं भवति कुलवशात् शान्तिपुष्ट्योश्च कुण्डं
वामे वा रुद्रकोणोऽपि च धवलमहौ मूलपद्मं द्विगुण्यं ।
'खानिः पद्मप्रमाणा भवति तदुदरे मूलपद्मं न चिह्नं
पद्मार्धं पद्मवाह्ये सघटमपि भवेत् खड्गरत्नादिचिह्नं ॥ ७१ ॥

“तस्यार्धेनापि चोष्ठं द्विगुणमपि ततो वेदिका यामभागः
ओष्ठार्धेनोच्छ्रुता^९ वै प्रभवति नियता मूर्ध्नि वज्रावली च ।
बाह्येऽघः पद्मपत्राण्यपि कुशरचनां सर्वदिक्षु प्रकुर्यात्
तस्यान्ते पश्चिमेन प्रभवति नियतं द्वारमेकं त्रिरेखं ॥ ७२ ॥

-
- a. *žes pa de ltar dbyaṅs ldan rnamṣ ni rigs kyi dbaṅ giṣ dkyil 'k'or
dag la ṣṅags kyi dbye bar 'gyur*
- b. *bdud ni gžom pa dag kyaṅ ṅo*
- c. *zabs ni pa dma'i c'ad du 'gyur te de yi naṅ du rca ba'i pa c'ma
mo'an mar bcas pa'o*
- d. *de yi p'yed kyis kyaṅ ni mč'u ste de las-ṅis 'gyur dag kyaṅ k'a
k'yer dag gi rgya yi c'a*
- e. *mč'u yi p'yed kyis dpaṅs dag tu ni*

आचार्यस्यासनं वै खलु भवति समं गर्भपद्माद् द्विगुण्यं
 वामे चार्धासनं स्याद् भवति नरपते होमपात्रस्य सव्ये ।
 सर्वेषां वज्रचिह्नं भवति जिनपते वा खपद्मं हि मातुः
 वक्त्रं गुह्यं कुण्डं द्विविधमपि भवेद् बाह्यदेहे च राजन् ॥ ७३ ॥

कृत्वा कुण्डस्य रक्षां दशदिशिवलये क्रोधराजैः सदेवैः^१
 श्रीवज्रैः प्रोक्षणाद्यं ससलिलकुसुमैरर्घ्यमेवानलस्य ।
 देयं तद्योगयुक्तैः स्वहृदयकमले भावयित्वेन्दु^२मूर्ध्नि
 'एकास्यं श्वेतवर्णं' युगकरकमले कुण्डिकाब्जं हि वामे ॥ ७४ ॥

सव्ये दण्डाक्षसूत्रं सुकपिलजटिलं पिङ्गनेत्रं सवस्त्रं
 'वह्नेर्ह' चन्द्रमूर्ध्नि स्फुरदमलकरं भावयेद्योऽङ्कुशं वै ।
 तेनाकृष्टं स्वदेहे कुरुष्व समरसं सर्वगं ज्ञानसत्त्वं
 एवं कुण्डे च सम्यग् भवति नृप तथावाहनं पावकस्य ॥ ७५ ॥

अङ्गुष्ठेन प्रकुर्यादपि वरदकरे होममग्ने मूले च
 'वज्रै रङ्गैश्च भक्तः शरशतसमिधान्'^३ शस्यदूर्वाज्यदुग्धैः ।
 पर्यङ्कस्थः प्रशान्तस्त्वचपलहृदयो मन्त्रविन् मन्त्रमूर्तिः
 आचार्यः कर्मवज्रो पुनरपि शिखिने चाहति वै ददाति ॥ ७६ ॥

1. D. सदेव्ये
2. D. भावयेत्त्वेन्दु°
3. D. °समिधात्

- a. ʒal gəig k'a dog dkar po dus kyi p'yag gi pa dma gyon na ril ba
 ɕ'u skyes dag daŋ ni
- b. me yi sŋiŋ k'ar zla ba'i steŋ du dri med 'p'ro byed jaŋ las ləags
 kyu ŋes par bsgom par bya
- c. goo bo'i rdo rje yan lag gis kyaŋ mda' brgya'i yam ŋiŋ 'bru daŋ
 d ūr ba mar daŋ 'o ma yis

होमं कृत्वा क्रमेणाचमनमपि तथा पावकस्यात्मनश्च
दत्त्वा गन्धादिघूपं स्वहृदयकमले ज्ञानवह्निं विसर्ज्य ।
पश्चात् शिष्यस्य सेकं सकलगुणनिधिः श्रीगुरु वं ददाति
आदौ पञ्चामृतं वै जिनवरकुलिशाधिष्ठितं शुद्धिहेतोः ॥ ७७ ॥

सिद्धे होमे स्वमन्त्रैः रजसि च पतिते मन्त्रचिह्ने प्रदत्ते
कोणे संस्थापनीयाः स्फटिकसितघटा वेष्टिताः पञ्चमूत्रैः ।
आचार्यः पूर्ववक्तुः कुलिशकमलजैरुदगतैः क्रोधराजैः
“आकृष्टा ज्ञानचक्रं रजसि समरसं सेकहेतोः करोति ॥ ७८ ॥

सर्वेषां नामपूर्वं प्रणव इति भवेद् देवतादैवतोनां^१
होमे स्वाहान्तमन्त्रो हृदयमपि तथैवार्चने वै नमोऽन्तः ।
जं हूं वं होः-कुशाद्याः क्रमपरिरचितावाहने च प्रवेशे
बन्धे तोषेऽर्घदाने भवति^२ पुनरिदं गृह्य गृह्याघकं मे ॥ ७९ ॥

पुष्टौ स्वाहान्तमन्त्रो भवति नरपते शान्तिकेऽसौ नमोऽन्तः
आकृष्टौ वोषडन्तो भवति च वषडन्तश्च वश्ये तथैव ।
‘हूंकारान्तोऽभिचारे प्रकृतिगुणवशात् कोलनाद्ये फडन्तः
श्वेतो रक्तश्च कृष्णो वरकनकनिभः कर्मभैदेश्च मन्त्रः ॥ ८० ॥

1. CLDV. देवती°

- a. spyan drañs nas ni ye šes 'k'or lo rdul c'on dag la ro mñam du
bya dbañ gi don du'o
- b. mñies la'o mč'od yon sbyiñ pa la yañ
- c. hūm yig mt'a' čan la ste rañ bžin yon tan dbañ gis p'aṭ mt'a'
p'ur bus gdab sogs la'o

पूर्वं श्रोचित्तवज्रं कषणघननिमं चोत्तरे कायवज्रं
वाग्वज्रं दक्षिणे च स्वकुलदिशिगतं पश्चिमे ज्ञानवज्रं ।
इवेतं रक्तं च पोतं भवति कुलवशाद्व्यापकं भूमिभागे
वाय्वग्न्यम्बुक्षितोनां इ ऋ उ लृ नृपते योनयो देवतानां ॥ ८१ ॥

ओं आः हूं च त्रिमुद्राः स्वाहापदसहिता दीर्घभेदाच्च पञ्च
हूं आः ओं होः स्ववक्त्राण्यपरमपि तथाऽनाहतं पञ्चमं स्यात् ।
“साद्यं ह्रंकार^१ षट्कं भवति रसपदेः श्रोषडङ्गं नमाद्यैः
फ्रंकारो^२ विश्वमातु भवति दशविवः कूटमन्त्रो जिनस्य ॥ ८२ ॥

हूंकारो ज्ञानबोजं हृदयमपि महाकूट^३मन्त्रः सवक्त्रः
हूंकाराद्यं षडङ्गं ह्युपहृदयमिदं कायवज्रादियुक्तं ।
मालामन्त्रस्तथान्यो भवति बहुविधः कर्मभेदैरनेकैः
ज्ञातव्यो मण्डलेऽस्मिन् प्रकृतिगुणवशाद् देवतादेवतानां^४ ॥ ८३ ॥

रत्ने हेंमेन्दुपुष्पे बहुविधपटै रन्ध्रवूप्रद्रीपैः
घन्टादर्शं विताने विविधफलपत्राकादिभि नृत्यवाद्यैः ।
कृत्वा पूजां विचित्रमपरदशविधां चात्मशक्त्या यथोक्तां
आचायस्यांघ्रिमूले ददति वरमुतो दक्षिणां शुद्धिहेताः ॥ ८४ ॥

1. D. हूं

2. CD. फेंकारो

3. OD. °मन्त्राः सवक्त्राः

4. CD. °देवतीनाम्

a sogs dañ bčas hram yig drug ste ro rkañ na mah sogs kyi dpal
a ldan yan lag drug tu 'gyur

b. hūm yig ye šes sa bon sñiñ pa dag kyañ broags pa č'en poi'
sñags ni žal dañ bčas pa ste.

दत्त्वात्मानं त्रिशुद्ध्या समुत्तदुहितरं कन्यकां गोत्रजन्यां
अद्यैवाहं जिनानां शरणमधिगतो रौद्रसंसारभोतः ।
गुणमत्पादाब्जयोर्वै भवभयहरयोः कायवाक्चित्तशुद्ध्या
इत्यध्येष्यो गुरुः स्यात् सकनककुसुमे मण्डलं कारयित्वा ॥ ८५ ॥

वज्र घन्टाश्च मुद्रां गुरुमपि शिरसा धारयामीष्टवज्रं
दानं दास्यामि रत्ने जिनवरसमयं पालयाम्यत्र चक्रे ।
पूजां खड्गे करोमि स्फुटजलजकुले सम्वरं पालयामि
सत्त्वानां माक्षहेतो जिनजनककुले बोधिमुत्पादयामि ॥ ८६ ॥

स्नातो गन्धानुलिप्तो व्रतनियमयुतः पूर्वभूम्यां निवेश्य
सिद्धार्थं दण्डकाष्ठं जिनवरकुलिशैश्चाभिमन्त्र्य प्रदेयं ।
जिह्वायां चामृतं वै जिनवरसमये धूपमावेशनार्थं
मन्त्रं हूँकारमेकं त्वरत्पि सहितं चोदनं क्रोधभक्तुः ॥ ८७ ॥

आविष्टः क्रोवराजः प्रहरणसुकरैस्तर्जयन् मारवृन्दं
प्रत्यालोढादिपादैर्बहुविधकरणैर्नृत्यते वज्रनृत्यं ।
हास्यं हूँकारमिश्रं भयदमपि रिपोर्वज्रगतं करोति
निर्लज्जो निर्विशङ्को भवति गुणवशाद्देवतान्या च सौम्या ॥ ८८ ॥

- a. dag pa gsum gyi rjas dan bdag nid bu dan bu mo dan bcas
rigs las skyes pa'i gzon nu ma
- b. shags ni bñm gi yi ge gcig ste a ra la dan bcas pa k'ro bo'i
gco bo bskul ba'o

कायावेशेन योगी प्रकृतिगुणवशात् कायकृत्यं करोति
“वागावेशेन वादी भवती च विजयी^१ देवभूतासुराणां ।

चित्तावेशेन सर्वं परहृदयगतं ज्ञायते भूतमव्यं

^२ज्ञानावेशेन बुद्धो भवति गुरुगुरु^२श्चर्धिमानेन शास्ता ॥ ८९ ॥

“भूम्यावेशेन योगी भवति गिरिसमोऽम्ब्रोश्च शोतं प्रयाति

वह्नावेशेन दाहं व्रजति च मरुताशोषमेवं प्रयाति ।

शून्यावेशेन दृश्यो भवति भुवितले खेचरत्वं प्रयाति

एवं रूपादिसर्वं प्रकृतिगुणवशाद् वेदितव्यं क्रमेण ॥ ९० ॥

आवेशो मन्त्रीणां वै भवति नरपते भावनाया बलेन

सेवामेदैः कदाचिद् बहुविवसमयै मन्त्रजापादिभिश्च ।

बुद्धेरास्वाद्यमानैः क्वचिदमृतवशान् मण्डले मव्यसूनो-

^३र्न स्वाधिष्ठाने^३ होना बहुविविधमवै मन्त्रिणां सिद्धिरस्ति ॥ ९१ ॥

त्यक्तावेशस्य पश्चात् शिरसि च हृदये मूर्ध्नि नामौ च कण्ठे

“गुह्ये रक्षां जिनैश्च^४ स्वकुलभुविगतैः कारयेत् स्वत्रिवज्रैः ।

दत्ताङ्गे पीतवस्त्रस्य पिहितनयनस्यात्र शिष्यस्य वेशः

संवृत्यर्थं व्रतानि प्रवरगतिगतान्येव देयानि तानि ॥ ९२ ॥

1. CD. विषयी

2. CD. सुरगुरु

3. CD. न स्वाधिष्ठानेन

4. CD. जिनाद्यैः

- a. gsun p'ebś pas ni lha dañ 'byuñ io lha min rnamś las rnam-
par rgyal ba'i smra ba bo ru 'gyur
- b. ye śes p'ebś pas sañś rgyas bla ma yi-yeñ bla ma rju 'p'ul ldan
pa'i ston pa gñig pur 'gyur
- c. sa p'ebś pas ni rnal 'byor pa dag ri dañ mo'uñś par 'gyur te c'uś.
kyañ bsil bar rab tu 'gyur
- d. rañ byin brlabs pas dman pa rnam man srid pa dag gis bañags
pa rnamś la dños grub yod pa min
- e. gsañ bar rgyal ba dañ ni rañ gi rigs kyi sar gnas rañ gi'rdō rje-
gsam gyis baruñ bar bya

हिंसासत्यं परस्त्री त्यजस्व परधनं मद्यपानं तथैव
संसारे वज्रपाशः स्वकुशलनिधनं पापमेतानि पञ्च ।
यो यत्काले बभूव त्रिदशनरगुरुस्तस्य नाम्ना प्रदेया
एषाज्ञा विश्वभर्तुर् भवमयमथनो पालनीया त्वयापि ॥ ६३ ॥

द्यूतं सावद्यभोज्यं कुवचनपठनं भूतदैत्येन्द्रधर्मं
गोबालस्योनराणां त्रिदशनरगुरोः पञ्चहत्यां न कुर्यात् ।
द्रोहं मित्रप्रभूनां^१ त्रिदशनरगुरोः संघविश्वासिनाञ्च^२
“आसक्तिस्त्विन्द्रियाणामिति भुवनपते पञ्चविंशद्भूतानि ॥ ६४ ॥

श्रीमन्त्रेणाभिमन्त्र्य^३ करकमलपुटे पुष्पमेकं प्रदेयं
‘आदौ भ्राम्य^४ त्रिवारान् करकमलपुटान् मण्डले पुष्पमोक्षः ।
यस्मिन् स्थाने सुपुष्पं पतति नरपते तत्कुलं तस्य नूनं
पश्चात् सप्ताभिषेकस्त्रिविध इह यथानुत्तरः^५ संप्रदेयः ॥ ६५ ॥

‘नागै राजन् चतुर्भि मणिकनकघटै^६ मृण्मयै र्वा सरत्नैः
ओषध्या गन्धयुक्तै र्जयविजयघटैः स्नापयेद् दैवतीनां^७ ।
मौलिं बुद्धप्रभेदै र्ददति^८ वरगुरुः शक्तिभिः पट्टमेव
वज्रं घण्टार्कचन्द्राद् व्रतमपि विषयैः सेन्द्रियै^९ योजनीयं ॥ ६६ ॥

1. P¹. द्रोहं मित्रं

2. CD. ‘विश्वासनं

3. CD. ‘मन्त्रया

4. CD. भ्रम्य

5. CD. तथा^० ; ji bzin

6. P¹. कनकमयै^०

7. CD. ‘देवतानां ; lha mo rnam kyis k’rus bya’o

8. CD. ‘दशति ; sañs rgyas rab tu dbye bas čod par sbyin te

9. CDP. स्वेन्द्रियै^० ; dbañ por bčas pa’i

a. dbañ po rnam ni čags pa dag dan de ltar srid pa’i bdag po dag gi brtul žugs ni šu lha

b. dan por lan gsum bskor te lag pa’i pa dma sbyar ba dag las dkyil ‘k’or du ni me tog dor

c. klu dan bži yi nor bu gser gyi bum pa dag gam rgyal po sa yi ran bzin rin č’en bčas

“क्रोवै मैत्र्यादिनाम स्फुट जिनपतिनाज्ञा^१ प्रदेया समात्रा
वज्रं घण्टां प्रदाय प्रवरकरुणया देशयेच्छुद्धधर्मं ।
कुर्यात् प्राणातिपातं खलु कुलिशकुलेऽसत्यवाक्यश्च खड्गे
रत्ने^२ हार्यं परस्वं वरकमलकुलेऽप्येव हार्या परस्त्रो ॥ ९७ ॥

मद्यं दोषाश्च बुद्धाः सुसकलविषयाः सेवनीयाश्च चक्रे
डाम्ब्याद्याः कर्त्तिकायां सुसकलवनिता नावमन्याः खपद्मे ।
देयाः सत्त्वार्थहेतोः सधनतनुरियं न त्वया रक्षणीया
बुद्धत्वं नान्यथा वै भवति कुलमुता^३ नन्तकल्पे जिनोक्तं ॥ ९८ ॥

तोयं तारादिदेव्यो मुकुट इह जिनाः शक्तयो वीरपट्टः
वज्रं घण्टार्कचन्द्रो व्रतमपि विषया नाममैत्र्यादियोगः ।
आज्ञासम्बोधिलक्ष्मी भवभयमथनो कालचक्रानुविद्धा
एते सप्ताभिषेकाः कलुषमलहरा मण्डले सम्प्रदेयाः ॥ ९९ ॥

सिक्तः सप्ताभिषेकै व्रजति शुभवशात् सप्तभूमीश्वरत्वं
“भूयोऽवैवर्त्तिकाद्यां प्रविशति नियतं कुम्भगुह्याभिषिक्ताः ।
प्रज्ञाज्ञानाभिषिक्तो भवभयमथनं मञ्जुघोषत्वमेति
मूलापत्तिं कदाचिद् व्रजति शठवशान्नारकं दुःखमेतत्^४ ॥ १०० ॥

1. CLD. °निजपति°

2. C. रत्नहार्यं ; rin c'en la ni

3. CD. कुशलता° ; rigs kyi bu kye sañs rgyas ñid du
'gyur pa

4. CD. °मेति ; 'di dag sdug bañal lo

a. k'ro bo rñams kyi byams sogs miñ ste gsal bar rgyal ba'i
bdag pos rjes gñan 'dogs bñas rab tu sbyin

b. yul te miñ ni byams sogs sbyor ba'o

c. dus kyi 'k'or lo rjes su rig pa ste

d. bum pa gñan bas mñon par dbañ bakur slar yañ p'yir mi ldog
pa sogs su ñes par rab tu 'jug

मूलापत्ते विशुद्धि भवति हि गुणिनः सप्तसेके स्थितस्य
कुम्भे गुह्ये कदाचिद् व्रतनियमवशादुत्तरे नास्ति शुद्धिः ।
मूलापत्तिं गतो यो विशति पुनरिदं मण्डलं सिद्धिहेतो-
राज्ञां लब्ध्वा हि भूयो व्रजति गणकुले 'ज्येष्ठनामा लघुत्वं' ॥ १०१ ॥

मूलापत्तिः सुतानां भवति शशधरा श्रीगुरोश्चित्तखेदात्
तस्याज्ञां^१ लंघनेऽन्या भवति खलु तथा भ्रातृकोपात् तृतीया ।
मैत्रोत्यागाच्चतुर्थो भवति पुनरिषु बौधचित्तप्रणाशात्
षष्ठो सिद्धान्तनिन्दा गिरिरपि च नरेऽयाचिते गुह्यदानात् ॥ १०२ ॥

स्कन्धक्लेशादहिः स्यात् पुनरपि नवमी शुद्धधर्मेऽरुचि र्वा
माया मैत्रो च नामादिरहितसुखदे कल्पना दिक् च ह्दा ।
शुद्धे सत्त्वे प्रदोषाद् रविरपि समये लब्धके त्यागतोऽन्या
सर्वस्त्रोणां जुगुप्सा खलु भवति मनु र्वज्रयाने स्थितानां ॥ १०३ ॥

'नागौ राजन् चतुर्भिर्मणिकनकघटैर्मृण्मये र्वासरत्नैर्
ओषध्यागन्धयुक्तैर्जयविजयघटैः' स्नापयेत् पीठमध्ये ।
नागैः श्रीमौलिबद्धे वसुदलकमले पट्टबद्धे^२ चतुर्भिः
मुद्रायां श्रीघटेनात्र कमलरहितं पञ्चरेखं विवर्ज्य ॥ १०४ ॥

1. CD तस्याज्ञानं घनेऽन्या ; de yi bka' la 'goñs pas

2. CD. पट्टमध्ये ; dpyaṅs bcīn bar'bya

- a. t'u bo'i min ni c'uñ ba ñid du 'gyur gžan du 'gyur te
b. dag pa'i sems can dag la skyon brjod pa las ñi ma'o dam
c'ig t'ob pa gtoñ ba las kyañ gžan
c. This is identical with the first quarter of verse 96
d. gdan gyi dhus su k'rus bya ste

आदौ चोपासको वै भवति हि सलिले श्रामणेरो घटे स्यात्
 मिक्षु गूह्यामिषेके स्थविर इति भवेदुत्तरे कारणे च ।
 मुद्रां पटुश्च मौलिं ददति वरगुरुर्वज्रयज्ञोपवीतं
 तेषामाचार्यहेतोः स्वजिनकुलवशादेव^१ मुद्रां विशुद्धां ॥ १०५ ॥

ऊर्ध्वं दत्त्वा वितानं क्षितितलनिलये वै त्रिरेखं समन्तात्
 तासां कोणे सतो या मणिकनकघटाः सूत्रिताः पद्मवक्त्राः ।
 शंखाद्ये हेमपात्रे त्वथ रजतमये साधयेद्गन्धतोयं
 'गर्भे पीठं प्रदाय स्फुटकनकमयं स्नानमारम्भयेत् तत् ॥ १०६ ॥

पुष्पाद्ये गन्धतैले रविशिखिपचितै^२ देवताभ्यङ्गनीया^३
 चूर्णैरुद्वर्तयित्वा^४ मधुघृतदधिभिः^५ स्नापयेत् क्षीरतोयैः ।
 सिद्धार्थैश्च प्रदोषे वरविविधफलैरत्र निर्मळयित्वा^६
 तत्स्थानान्नालनीया तनुरपि पिहिता रक्तवस्त्रेण सम्यक् ॥ १०७ ॥

कृत्वा श्रोमण्डलान्ते सममहिनिलये पठचरेखा जिनांशै-
 र्मध्ये पद्माष्टपत्रं स्वकुलदिशिगतैर्भूषितं पञ्चचिह्नैः ।
^७तन्मध्ये स्थापनीयाऽपरमुखकमला देवता देवती वा
 चेत्याद्यं वा पट इति तथा संमुखस्तस्य मन्त्रो ॥ १०८ ॥

1. CD. °ददेवमुद्रां ; p'yag rgya rnam par dag pa nid

2. CD. °पतितै° ; smin'pa dag gis

3. P¹. घृतमधु°

4. CD. निर्मळयित्वा ; nes par byabs nas ni

- a. sniñ por gser gi rañ bžin gsal ba'i gdan dag rab tu bkod de
 de la k'rus ni bream par bya
 b. lha la byug par bya
 c. p'ye ma rnams kylie dril p'ye byas nas
 d. de yi dbus su gžag par bya ba žal gyi pa dma nub tu p'yoge
 ba'i lha dañ lha mo'am

कृत्वा शून्यस्वभावं जिनवरसहितं कायवाक्चित्तवज्रं
पश्चात् पूर्वोक्तयोगैः शशिरविपविजं भावयेत् कालचक्रं ।
विद्यादेव्यादिबुद्धानलिकलिकुलजान् स्व स्व बीजैश्च जातान्
हृत्कण्ठे नाभिगुह्ये शिरसि कुलवशाद् भावयेन् मूर्ध्निचक्रे ॥ १०९ ॥

एवं वै भावनीया पुनरपि सकला देवतायाश्च काये
आकृष्य ज्ञानसत्त्वं त्वमव भवसमं क्रोवराजैः स्वकाये ।
वेशं बन्धश्च तोषं समरसकरणं देवतायाश्च कुर्यात्
आचार्येणैव तस्मात् प्रकटितवदना देवता वन्दनीया ॥ ११० ॥

यद् बीजं ह्यादिकादौ स्वकुलगुणगतं देवतादेवतीनां
हन्मध्ये तत् स्वबीजं शशिरविपुटं कायवाक्चित्तयुक्तं ।
द्वात्रिंशलक्षणाङ्गैः सकलतनुगतैर्व्यञ्जनैः खाद्यमिश्रं
वर्णैर्भिन्नं तदेव प्रकटदलदलेपुस्तकानाञ्च भाव्यं ॥ १११ ॥

श्रोचक्रं चैत्यगर्भं पविमणिकमलं चासिरेवोत्तरेण
हूँकारं ह्यक्षसूत्रे मणिपरिगणना लक्षणं व्यञ्जनानि ।
घण्टाकाये स्वराश्च त्रिगुणितदशकाः कादिवर्गाश्च वज्रै
ते वै यज्ञोपवीते दशगुणितवसु व्यञ्जनान्युत्तरीणां ॥ ११२ ॥

1. CD. त्रिभव° ; srid med srid mñam

2. CD. तोषं ; mñes pa dañ

3. CD. °पुटजं ; zla ñi k'a sbyor la gnas

4. P¹. °चित्तवज्रं ; sku gsuh t'ugs ldan par

5. D. °लक्षणाङ्गैः ; sum cu roa gñis mo'an gyi yan lag dpe byad

6. P¹. °श्चाद्यमिश्रं ; mk'a' dañ bgyad rnamso

7. CLDV. °दलेष्वष्टका°

8. CD. °कायेस्वराश्च ; dril bu'i sku la dbyaṅs ni

9. °वज्रोपवीते ; mč'od p'yir t'ogs la

a. zla ñi rdo rje las skyes

b. rig pa'i lha mo sogs dañ sañs rgyas ā li kā li'i rigs skyes

c. gcug tor 'k'or lo dag la rigs kyi dbaṅ gis bsgom par bya

d. lha rnamso dag gi lus la yañ

e. yi ge rnamso kyis p'ye ba de ñid rab gsal 'dab ma 'dab mar
glegs bam rnamso la bsgom par bya

काद्या बर्गाः सक्तात्रा गगनरसगुणा योगपट्टस्य भाव्याः

“हं हः^१ श्रीकुण्डलस्य अं अः^२ इति युगलं कण्ठिका मेखलायां ।

एवञ्चाकार^३युगं भवति कटकयो नूराणां हहा च

पञ्चाकारं हि शून्यं सकलतनुगतं भस्मनो भावनीयं ॥ ११३ ॥

ज्ञानाकारात् स्वदेहात् त्रिकुलिशसहितं स्कन्धधात्वादि सर्वं

न्यस्तव्यं देवतानां स्वहृदयकमले^४ स्व स्व बीजैः क्रमेण ।

बीजे न्यस्ते प्रतिष्ठा भवति नरपते स्तूपलेपादिकानां

बीजावेशं स्वकाये कुहं कर^५कुलिशेनोपसंहारकाले^६ ॥ ११४ ॥

आदर्शे स्नानमत्र^७ प्रथममपि भवेच्चित्रितानां पटानां

पश्चाद् गन्धैः सुसुरभि^८कुसुमे देवताभ्यर्चनीया ।

गीतै वाद्यैश्च नृत्यै वरविविधपटै श्रामरैरातपत्रैः

एवं कृत्वा प्रतिष्ठां वरविविधरसैः सङ्गमोज्यं प्रदेयं ॥ ११५ ॥

कूपे वाप्यां तडागे दिशिविदिशि वसून् विन्यसेन्नागराजान्

सप्ताम्भोधि^{१०} स्वबीजै र्मधुसलिलयुतं क्षेपयेत् पञ्चगव्यं

होमान्ते वापिकादौ वरुणमपि सितं पाशहस्तं विभाव्य

उद्याने कल्पवृक्षं सकलतरुगतं सेकयित्वैकवृक्षं ॥ ११६ ॥

1. CD. हंहाः

2. PL. त्वम CD. त्वग

3. CD. एवं वाकार^० ; de bzin du yañ a ylg zuñ ni

4. CD. ^०कमलात्

5. CD. वरकुलिशे

6. CD. नोऽपि संहार^०

7. P^१. स्नानमन्त्रं

8. CD. गन्धैश्च घृणैः ; dri dan spos dan šin du dri bzah me
tog rnam dan

9. CD. स्वसुरभि^०

10. CLD. सप्ताम्भो विश्वबीज^०

a. hañ hañ dpal ldan rna č'a la ste am aḥ žes pa zuñ ni mgul
rgyan ska rags dag la'o

b. ñe bar bañ ba'i dus su lag pa'i rdo rje dag gis rañ gi lus la' sa
bon gzug par bya

c. 'di dan dan po ru yañ ri mor bris pa'i tañ sku rnam kyime
loñ la ni k'rus su 'gyur

d. č'u gter bdun po rañ gi sa bon gyis te sbran rol č'u dan ldan
pa'i dri lña gzug par bya

मौलिं पट्टञ्च हारं कटकमपि तथा कुण्डलं मेखलादि^१
आचार्याय प्रदेयं भवति नरपते दक्षिणाश्रात्मशक्त्या ।
दात्रा^२ वै पुण्यहेतोः सकलगणकुलं^३ प्रार्थनीयं परार्थं
पुण्येनानेन सत्त्वा स्त्रिविधभगवानुत्तरां यान्तु बोधिं ॥ ११७ ॥

दिग्वर्षं यावदेका भवति दशविधा दर्शनस्पर्शनोयाः
तस्मादालिङ्गनीयाः सरसजलधयः सेवनीयाश्चलाद्या^४ ।
विंशद्वर्षोर्ध्वमुद्राः^५ परमभयकराः क्रोधभूतासुरांशाः^६
सेकार्थं षट्चतस्रः समसुख^६ फलदाश्चापरा भावनार्थं ॥ ११८ ॥

श्रीप्रज्ञा स्पर्शनोयं^७ प्रथममपि कुचे कुम्भसेकः स एव
गुह्याद्^८ गुह्याभिषेको भवति शशधरास्वादना लोकनाड्यां ।
प्रज्ञाज्ञानाभिषेके सकलजिनकुलैः शोषयित्वाङ्गवक्त्रैः
मुद्रा शिष्याय देया जिनमपि गुरुणा साक्षिणं चात्र कृत्वा ॥ ११९ ॥

सर्वालङ्कारयुक्तां द्रुतकनकनिमां द्वादशाब्दां^९ सुकन्यां
प्रज्ञोपायात्मकेन स्वकुलिशमणिना कामयित्वा सरागां ।
ज्ञात्वा शिष्यस्य शुद्धिं कुलिशमपि मुले क्षेपयित्वा सबीजं
पश्चाद्देया स्वमुद्रा त्वय पुनरपरा धूममार्गादियुक्ता ॥ १२० ॥

१. CD. मेखला ; aka rags la sogs pa

२. CD. दत्त्वा ; sbyin bdag gis ni

३. CLDV °गुण° ; mt'a dag o'ogs kyl rig la

४. CD. °श्च नाद्या

५. CD. भूताः सुरांशाः ; k'ro bo 'byun po lha min č'e

६. D. खगसुख°

७. CD, °स्पर्शनं यत्

८. CD. गुह्ये ; gsañ ba dag las

९. D. द्वादशार्कं स्वकन्यां ; bcu gñis lo lon mjes ma'i bu mo ni

a. 'bsod nams 'di yis sems čan rnams ni rnam gsum srid
par gnas pa'i bla med byaṅ č'ub t'ob par šog

b. de nas 'k'yud par bya ste ro dan b'cas pa'i č'u gter gyo ba la
sogs rnams ni bsten par bya

c. lo ni fi šu yan č'ad p'yag rgya

त्रस्ता विभ्रान्तचिन्ता शठपरवशगा व्याधियुक्ता प्रसूता
 क्रुद्धा स्तब्धाय लोलाऽनृतकलहरता स्वाङ्गहीनाऽविशुद्धा ।
 एताः प्रज्ञामिषेके सुनिपुणगुरुणा वर्जनीया नरेन्द्र
 पूर्वोक्ता बुद्धभक्ता गुरुसमयधरा वन्दनीयार्चनीया ॥ १२१ ॥

कामा क्षोभं करोति स्वमनसि जगतः पूर्णतां याति पूर्णा
 पूर्णाज्ज्वाला सुबिन्दु^१ स्रवति शशधरं द्रावयित्वोत्तमाङ्गात् ।
 ओट्टाकृष्टि प्रकृत्या ददति वरमुखं बिन्दुमोक्षत्रयान्ते
 आलोकस्पर्शसङ्गं क्षरणसुखमथानन्दभेदादि नैतत् ॥ १२२ ॥ *

कामानन्दं करोति प्रथममपि तृणां चक्षुरालोकनेन
 पश्चात् पूर्णा प्रसङ्गे पुनरपि परमानन्दमेव स्वकाये ।
 'ज्वाला बिन्दु' स्रवन्ती रमति च विरमानन्द वज्र^२ पद्मे
 ओट्टा बिन्दुत्रयान्तेऽक्षरगतसहजानन्दवज्रं करोति ॥ १२३ ॥

कामानन्दन्तु कस्याक्षरमपि च चतुष्केन योगः स एकः
 पूर्णा शक्तुद्भवो वै भवति च परमानन्द एव द्वितीयः ।
 ज्वाला बिन्दुश्च मूर्च्छा^३ पुनरपि विरमानन्द एवं तृतीयः
 ओट्टा नादश्च निद्रा भवति च सहजानन्द एवं चतुर्थः ॥ १२४ ॥

* The Patna¹ Ms. marks this verse wrongly as 123 and the following two verses are also marked in the Ms. accordingly.

1. D. पूर्णा ज्वाला स्वबिन्दु' ; 'bar ba'i t'ig le bzañ po
2. CD. वज्रं च ; rdo rjes pa dma la
3. C. घूर्मा LDV. घूर्मा P. घूर्मा ; 'bar ba dañ ni t'ig le brgyal
 ba dag dañ

a. 'bar ba fiid las t'ig le 'jag pa'i dga' ba yis kyañ k'yad bar dga'
 ba rdo rjes pa dma la

माता चित्तेन चिन्तया भवति च भगिनी स्पर्शनालिङ्गनेन
पुत्रो वज्रप्रवेशे सकरण^१सुरते भागिनेया तथैव ।
भार्या बिन्दुप्रपाते त्वपरकुलगता योगिनी नष्टरागे
एताः षट्योगमुद्राः क्षितिजलहुतभुग्^२वायुलोच्छेदभावाः ॥ १२५ ॥ *

अब्जे वज्रप्रवेशः शिखिनि च मरुतो बिन्दुपातस्तृतीयः
एतद्योगत्रयस्य प्रकटितनियता कायवाक्चित्तमुद्रा ।
रागारागान्तमाद्या परमसुखनिधि^३ योगगम्या चतुर्थी
मुद्राणां सा सुमाता^४ भवति दशविधा श्रोगुरोर्दक्षमेघा ॥ १२६ ॥

प्रज्ञामाता सुमाता^४ त्रिभुवनजननी लोचनाद्या भगिन्यः
षड्वज्रा भागिनेयाः पशुजनभयदा नष्टराश्र्वचिकाद्याः ।
चक्रस्थाः सर्वकालं स्वकुलभुविगता योगिमिः सेवनीयाः
क्षेत्रे पीठे श्मशाने न सजनविजने मोचनीयाः कदाचित् ॥ १२७ ॥

श्रोवज्जी श्रोजनेता त्रिभुवनजनको भ्रातरः सर्वबुद्धाः
नेत्राद्या भ्रातृपुत्रास्त्वपर बहुविधा नष्टरो नष्टपुत्राः ।
चक्रस्था योगिनोमिः स्वकुलभुविगताः सेवनीयाः प्रहृष्टाः^५
क्षेत्रे पीठे श्मशाने न सजनविजने मोचनीयाः कदाचित् ॥ १२८ ॥

*Beginning from this verse the numbering of verses in Patna¹
Ms. has been made correctly.

1. CD. सकरणसुरते ; byed pa dan b'as
 2. OLD. °गुणनिधि ; m'og bde'i gter ni
 3. D. स स्वमाता ; p'yag rgya rnam las de ni legs pa'i ma ru 'gyur te
 4. D. स्वमाता ; ses rab yum ni m'og gi yum ste
 5. CD. प्रकृष्टाः ; rab dga' rnam ni
- a. sems kyi bsam pa yis ni ma ru 'gyur te reg pa dan ni blta ba dag gis srih mo'o
- b. rluh dan mk'a' dan c'ad pa'i dnos rnam so
- c. c'ags dan c'ags bral m'tar gyur dan po m'og bde'i gter ni rnal 'byor rnam kyis rtogs bya bz'i pa'o

या काचिद् वज्रपूजां ददति हि वनिता पुण्यहेतोस्त्रिशुद्ध्या
 आचाययिन्दुवक्त्रा कुवलयनयना दिव्यगन्धानुलिप्ता ।
 यत्पुण्यं भूमिदाने गजतुरगरथानेककन्याप्रदाने
 तस्यास्तत्सर्वपुण्यं भवति नरपते खस्थ^१चन्द्रार्कसोमः ॥ १२९ ॥

तारा शूद्रो चतुर्वा भवति भुवितले पाण्डरा क्षत्रिणी च
 क्षमा वैश्या त्रिप्रकारा द्विजनकुलजा सप्तमा मामकी स्यात् ।
 "शब्दाख्या कांस्यकारी खलु रसकुलिशा शौण्डिनी रूपवज्रा
 सम्यग् वै हेमकारो भवति नरपते गन्धवज्रा धरण्या ॥ १३० ॥

मालाकारी प्रसिद्धा प्रकृतिगुणवशात् ^२स्पर्शवज्रांशुकारी
 वज्रान्ता धर्मधातु भवति हि मणिकारी च लाके प्रसिद्धा ।
 चामुण्डा ^३खट्विकी स्यात् प्रकृतिगुणवशाद् वैष्णवी कुम्भकारी
 "वाराही कन्दुकी वै भवति च गणिका षण्मुखी सोविकेन्द्री ॥ १३१ ॥

ब्रह्माणो धोवरी स्यात् क्षितितलनिलये चेश्वरो नर्तकी स्यात्
 लक्ष्मीः पूर्णेन्दुवक्त्रा भवति हि रजकी चाष्टमी भूतयोनिः ।
 "लाक्षाकारी^२ च जम्भो भवति नरपते स्तम्भकी कोशकारी
 'मालाख्या तेलपाडा^३ सुबृहदतिबला लोहकारी चतुर्थी ॥ १३२ ॥

1. CD. न्यस्त^० ; mk'ar gnas

2. CD. रङ्गकारी

3. P. तैलपीती

- a. sgra zes bya ba 'k'ar ba mk'an mo nes par ro yi rdo rje č'an
 'c'on gzugs kyi rdo rje ma
 b. reg bya rdo rje t'ags mk'an ma
 c. ša 'c'on mar 'gyur
 d. p'ag mo k'ur ba mk'an du nes 'gyur gdon drug ma ni smad
 'c'on ma ste dban mo c'em bu ma
 e. rmugs byed ma ni rgya skyegs mk'an mor 'gyur te mi bdag
 rens byed ma ni srin bal mk'an mo'o
 f. k'ens ma zes bya til mar 'c'er ma rab č'e šin tu stobs ni lčags
 mk'an mo ste bži pa'o

मारोची चर्मकारो प्रभवति^१ भृकुटो काष्ठकारो^२ तथैव
श्रोचुन्दा नापितो च क्षितिभुवनगता शृङ्खला वंशकारी ।
“वज्राक्षी कूपकर्त्री^३ भवति च दशमी वेणुनृत्यातिनीला^३
क्रोधांशाः^४ क्रोधजाताः खलु दशवनिता योगिना पूजनोयाः ॥ १३३ ॥

‘म्लेच्छा’^५ श्रीश्वानवक्त्रा भवति नरपते हट्टिनी^६ शूकरास्या
मातङ्गी जम्बुकास्या क्षितितलनिलये तायिनी व्याघ्रवक्त्रा ।
काकास्या वर्वरो च प्रकटितनियता पुक्कसो गृध्रवक्त्रा
श्रीमिह्री ताक्ष्यवक्त्रा भवति हि शवरी चाष्टमोलूकवक्त्रा ॥ १३४ ॥

षट्त्रिंशद्वर्णभेदैः क्षितितलनिलये योगिनीनां कुलानि
क्षेत्रे पीठोपपोठे विषयपुरवरे श्रोवने संस्थितानि ।
मूर्खाणां बन्धनानि प्रवरमहितले योगिनां सिद्धिदानि
चत्वारः षट् तथाष्टौ सहदशवसवश्चैकमेकं क्रमेण ॥ १३५ ॥

चत्वारो बुद्धभेदाः खलु पुन ऋतवो बाधिसत्त्वप्रभेदाः
क्रोधानां दिक्प्रभेदाः क्षितितलनिलये प्रेतभेदास्तथाष्टौ ।
दैत्यानां चाष्टभेदाः फणिभुवनगता योगिना वेदितव्या
एकैको विश्वभृत् सुत्रभुवननिलये व्यापकः श्रीकुलानां ॥ १३६ ॥

१. CD. स भवति
२. CD. कूपकर्ता
३. CLDV. नृत्यातिशीला
४. CD. क्रोधागा ; k'ro bo'i č'a śas
५. P. म्लेच्छी
६. CLDV. हट्टिनी
७. CD. प्रकटसुनियता

- a. drag spyān ma ni k'ron pa byed mar 'gyur te bču pa 'od ma'i
gar ma śin tu śhōn mo'o
- b. dpal ldan k'yi gdoñ ma ni kla klo mar 'gyur mi yi bda' po
p'ag gdoñ ma ni p'yag pa mo

पाताले षष्ठचण्डा दशदिशिवलये क्रोधजा मर्त्य लोके
 प्रेताख्याः प्रेतलोके सुरवरनिलये शब्दवज्रादि षट्कं ।
 ब्रह्माण्डे श्रोतस्रः प्रवरशिवपुरेऽप्येकमाता^१ त्रिवातो-
 विंश्वं संहारयन्ति प्रकृतिवदनाः पालयन्त्येव तुष्टाः ॥ १३७ ॥

बालाः बृद्धास्तरुण्यः समलिनतनवो ब्राह्मणो क्षत्रिणी च
 वेश्या शूद्रान्त्यजा वा गतनयनकराश्छिन्नकर्णौष्णासाः ।
 आचार्ये बौधिहेतोः सकरुणहृदयैः पूजनीयाः समस्ताः
 प्रज्ञोपायेन राजन् व्यपगतकलुषैर्बौधिचर्यानुबुद्धैः ॥ १३८ ॥

आदौ स्त्री गुह्यमुद्रा भवति हि समये श्वोनरो दिव्यमुद्रा
 क्राडाङ्गं कर्ममुद्रा भवति समसुखे द्वीन्द्रिये धर्ममुद्रा ।
 द्वीतीनां पञ्चगन्वास्तनुकमलगता जातयः पञ्च तासां
 कस्तूरो पद्ममूत्राः^२ प्रकृतिगुणवशादामिषः पूतिगन्धः ॥ १३९ ॥

श्रीमद्रा पद्मिनी वै भवति जलचरो चित्रिणो हस्तिनो च
 श्रीस्तारा पाण्डराख्या भवति कुलवशान् मामकी लोचना च ।
 योगी सिंहो मृगोऽश्वो भवति च वृषभः कुशुरो जातिभेदाद्
 अक्षोभ्योऽमोघसिद्धिर्विमलमणिकरः पद्मपाणिश्च चक्रो ॥ १४० ॥

1. P¹. °प्येकमात्रा ; yurn gčig ma

2. CD पद्ममूत्राः ; pa dma gčin dan

3. sam mig lag dan bral rna ba mč'u dan sna ni c'ad ma rnam

तन्वङ्गी सूक्ष्मकेशा मृदुकरचरणा वत्सला श्रीसुभद्रा
किञ्चित्तन्वो प्रलम्बा त्वचपलनयना पद्मिनो वक्र^१केशा ।
निलज्जा तीव्रकामा बहुकलहरता शङ्खिनी स्वल्पकेशा
दीर्घा सर्वाङ्गपूर्णा खलु लघुविषया चित्रिणी दोघकेशा ॥ १४१ ॥

स्थूला खर्वा दृढाङ्गी सुकठिनविषया हस्तिनी स्थूल^२केशा
दूतीनां शुद्धजातिः क्वचिदिह हि भवेत् सर्वदा मिश्रजातिः ।
सिंहश्चैकान्तवासो विषयविरहितो निर्भयस्त्यागशोलः
सारङ्गः शोघ्रगामी क्षरलघुविषयस्तचित्तोऽतिभीतः ॥ १४२ ॥

अश्वो वै कामलोलो भवति परवशः मूत्रगन्धः परार्थो
स्तब्धाक्षो मन्दगामी प्रकृतिगुणजडो^३ मत्स्यगन्धो वृषः स्यात् ।
कामी वै मन्दगामी भवति खलु गजः पूतिगन्धोऽतिमूर्खः
षट्त्रिंशद्भेदभिन्नः क्षितितलनिलये वर्णगन्धस्वभावः ॥ १४३ ॥

पूजार्थं कामशास्त्रं बहुगुणनिलयं योगिना वेदितव्यं
नातुष्टा सिद्धिदा स्यात् सुरतमपि गता योगिनी योगिनश्च ।
दिव्या देवी पिशाची भवति च मनुजा राक्षसी नागिनी च
दिव्या श्रीघर्मघातु भवति गुणवशाच्छब्दवजा च देवी ॥ १४४ ॥

1. LP^१. चक्रकेशा ; skra ni, 'k'yog pa

2. D. लूनकेशा ; skra ni sbom pa

3. CD. प्रकृतिगुणयुतो : rañ bñin yon tan blun po

a. rul pa'i dri dan ãin tu rmoñs pa'o

पिशाची^१गन्धनज्जा भवति च मनुजा रूपवज्जा नरेन्द्र
 क्रूरा सा राक्षसी या खलु रसकुलिशा नागिनी स्पर्शवज्जा ।
 दिव्या सत्त्वोपकारी व्रतनियमरता संवर^२ध्यानशोला
 देवी भोगानुरक्ता भवति हि मलिनोच्छिष्टरक्ता पिशाची ॥ १४५ ॥

नारो कामानुरक्ता नरर्हाधिरता राक्षसी मारचिता
 क्षीराशा नागिनी च प्रवरमहितले योगिना पूजनीया ।
 एवं चान्ये स्वभावाः प्रकृतिगुणवशाद् योगिना वेदितव्याः
 षट्त्रिंशद्भेदभिन्नाः क्षितितलनिलये खेचरोभूचरोणां ॥ १४६ ॥

मद्यं प्रज्ञास्वभावं समुक्^३गुह्यं धान्यजं वृक्षजं च
 मुद्राहोनः पिवेद् यः स भवति विषयी चावृतो मारवृन्दैः ।
 "तस्मात् प्रज्ञाघियुक्तं कलुषमलहरं मन्त्रिणां सिद्धिदं स्यात्
 मुद्रायां काञ्चिदस्मिन् समयविरहितां पानहेतोः प्रकुर्यात् ॥ १४७ ॥

एको राजन् शशाङ्को मरणमयहरः सेवितः सर्वकालं
 प्रज्ञाघर्मोदयस्थो दिनकरसहितः किं पुनर्योगयुक्तः ।
 अक्षोभ्योऽमोघसिद्धिं जिनवरसहितः स्वाश्वगोहस्तिरुक्तः
 क्लेशानां वज्रदण्डः पशुजनभयदश्चाष्टमोऽन्योऽतिरौद्रः ॥ १४८ ॥

1. P. पैशाची

2. LP. संयमध्यान°

3. CD. समधुज° ; sbrañ roi dan bōas bu ram las skyes

a. de p'yir šes rab lhag ldan sdig pa'i dri ma p'rog c'in shags pa
 rnam la dños grub sbyin par 'gyur

श्वाश्वो गोहस्तिमेषास्त्वजहरिणखराः शूकरोष्ट्रौ^१ दिगेते
 "कुम्भोराखुः कुलीरो भष इति मकरो ददूरः कूर्मशङ्खः ।
 गण्डो व्याघ्रश्च ऋक्षः सनकुलचमरी 'जम्बुकोद्रो विडालः
 आरण्यश्वा सर्पिहो वसुदशानमिदं भूतजं क्रोधजश्च^२ ॥ १४९ ॥

'गोधाखुः शालिजातः कर्मारिपि शशकः शल्लकीषु कृकोष्टौ^३
 मानो पक्षी शुक्रश्च प्रकर्षिताजलधिः कोकिला शारिका च ।
 लावः पारावतोऽन्यो वक्र ईति चटवः चक्रवाकश्च हंसः
 श्राकुश्चा कोकिलाक्षा^४ रत्नकमगवतो तित्तिरी सारसा च ॥ १५० ॥

नोराविष्टो बलाकः सहरसवसवो वेदितव्याः क्रमेण
 काको गृध्रोऽप्यलूको मृगरिपुशिखिनौ कुक्कुटो भेद्रवाराः ।
 'याजोवृक्षारिरन्याः^५ प्रभवति दशकं क्रोधजं क्रोधजातिः
 नोलाक्षः श्रोचकोरस्त्वनिलगुदमुखौ 'वृक्षिपादोर्ध्वशायो^६ ॥ १५१ ॥

भेरुण्डश्चाम्बरीको भवति नरपते चाष्टमो दिव्यपक्षी
 षट्त्रिंशन्जातिभेदैः क्षितिभुवनगता भूचरो^७ खेचरोणां ।
 पूजाकाले समस्ताः कुलगतसमया योगिना भक्षणीया
 मूर्खो मोहात् कदाचित्यजति नरपते क्षिप्रनाशं प्रयाति ॥ १५२ ॥

1. D. °अष्टौ rñā mo	2. D. क्रोधन°
3. D. कृकोष्टौ	4. P. कोकिलाख्यो ; k'u byug mig dañ
5. CLD. वृक्षा वरेण्यः	6. LD. °सर्धशायी
7. CD खेचरी भुचरी°	

- a. kum bhī ra mo 'gron bu ku līra mo ñā mo ma ka ra mo sbal
 mo rus sbal duñ
- b. lce spyāñ dañ ni sram dañ byi la dañ
- c. 'brog dgon k'yi ma señ ge dañ bēas, nor dañ bēu ste 'di ni
 'byuñ po skyes dañ k'ro bo skyes
- d. go dhā byi ba śā li jā ta spre'u mo dañ ri boñ gzugs mo i su
 rcañs ma brgyad
- e. hor pa ljon śiñ dgra ni gzan te bēu po k'ro bo las skyes k'ro
 bo yi ni rigs su 'gyur
- f. bug ki rkañ steñ ñal

“दन्तेः केशैस्त्वगाद्यैः सपिशित^१सनहा वस्तिवुकैश्च पद्मै-
र्यक्कामि लोमकोटैः प्रवरनरपते फुप्फुसैरन्त्रमेदूः ।

“वार्यो पित्ताम्बुभूये विविधतनुगतै लोहितैः स्वेदमेदैः

अश्रुभ्यां खेटसिंहाणि जलनमिववसा वर्ण^२गन्धैश्च विष्टैः ॥ १५३ ॥

जिह्वाक्षिश्रोत्रनासा सशशिदिनकरै देवता पूजनोयाः

षट्त्रिंशच्चक्षराणि प्रकृतिगुणवशाद् बोधिपक्षाश्च धर्माः ।

षट्त्रिंशद् घातुभेदाः सकलतनुगता जातयश्चिह्नमुद्राः

षट्त्रिंशद् योगतन्त्राण्यवनितलगतान्यत्र वै योगिनीनां ॥ १५४ ॥

तोयार्धं गन्धघूर्णं कुसुममपि फलं चाक्षतानि प्रदोषः^३

नवेष्टं चात्र वस्त्रं भवति हि दशकं चक्रमेलापके च ।

शुक्रं मूत्रञ्च मज्जा विडपि च पिशितं कलिजं पित्तरक्तं

अन्नं चर्माणि राजन् भवति दशविधं चक्रमेलापके च ॥ १५५ ॥

वज्रं खड्गश्च बाणः शतदलकमलं पञ्चमं चक्रचिह्नं

वीणादर्शश्च पात्रं भवति नरपते पुष्पमाला च वस्त्रं ।

षष्ठो धर्मोदयो वै भवति करतले शब्दवज्रादिचिह्नं

एवं वै कर्तिकाद्यं कलस इति^४ तथा कञ्चुकं^४ पीतवस्त्रं ॥ १५६ ॥

1. CD. स पिशितमदनैर्वस्ति°

2. D °वशाद्वनं°

3. CD. प्रदीपे ; mar me dan

4. CD. कट्टुकं L. कटुकं

- a. so dan skra dan lpags pa la sogs ša bčas č'u rgyus dan bčas
rus pa sñiñ dan pad ma dan
b. pad kan mk'ris pa č'u dan rnag dan sna c'ogs lus la gnas pa
k'rag dan rñul dan c'il bu dan
c. mc'i ma dag dan mc'il ma snabs dan dri č'u č'u ser žag dan
dri dan bśañ pa dan
d. de bžin du ni bču gzar gos ni ser po dan

सूवी वा मुद्गरो वा प्रकटितनियतो मत्स्यजालं त्रिशूलं
लक्ष्मीचिह्नं शिला वै भवति नरपते चाष्टमं भूतजानां ।
जम्भादे रक्तपात्रं दिनकरसदृशं कोषकोटः कुशश्च
शस्त्री चोपानही च क्षुरक इति तथा पादुका चातपत्रं ॥ १५७ ॥

कुद्दालं वेणुदण्डं प्रभवति दशकं क्रोधजानां स्वचिह्नं
गोशृङ्गं मल्लतन्त्री भवति करतले त्राकुटी^१ मांसशूलं ।
वीणोपाङ्गश्च काण्डं भवति च शिखिनः पिच्छमन्त्राष्टमं^२ च
षट्त्रिंशच्चिह्नभेदाः प्रवरभुवितले योगिना पूजनीयाः ॥ १५८ ॥

भूयः शूद्रादिचिह्नं भवति गुणवशादुत्पलं वाहनं वा
क्षत्रिण्या रत्नपट्टं भवति नरपते लेखनी रत्नमाला ।
वैश्यायास्तद्वदेवं जलचरसहितं ताम्रपात्रं द्विजात्याः
मातृश्चिह्नं चतुर्धा ह्यमरकपट्टं मौलिरेवाक्षसूत्रं ॥ १५९ ॥

विष्ठा मूत्रश्च रक्तं भवति सपिशितं देवतीनां^३ चतुष्कं
कर्णो नासाक्षि जिह्वा गुदमपि च भगं शब्दवजादि षट्कं ।
भूपयः श्लेष्मा च यूका कृमिक लसि वसा लोमकेशाष्टकश्च
अन्त्रं पित्तास्थिमज्जा विविधतनुगतं कालजं फुफ्फुसश्च ॥ १६० ॥

1. CLD. द्राकुली

2. CD. पिच्छमात्रा^० ; 'jug ma 'dir ni brgyad par 'gyur

3. CD. देवतीनां ; lha mo rnam ni bzil por 'gyur ba ste

a. k'am p'or rgyud ldan 'p'añ dan ša yi gsal śin lag pa'i mñ'il du
'gyur ba ste

b. rnag dan bad kan dan ni śig dan arin bu ō'u ser žag dan ba
spu skra dan brgyad po yañ

नाडो चर्माणि वृक्कं भवति च दशकं मेदयुक्तं नरेन्द्र
 कर्णे नासाक्षिवक्त्रेषु गतमपि मलं पायुमध्ये भगे च ।
 कक्षाद्यष्टाङ्गकाये^१ भवति नरपते चाष्टकं ह्यासुरीणां
 योगिन्योऽष्टाष्टकाः स्युः सहनखदशनाद् द्वादशाङ्गाः कपालैः ॥ १६१ ॥

विण्मूत्रं रक्तमांसं^२ विविधतनुगतं पोष्ठभेदे चतुष्कं
 कर्णो नासाक्षि जिह्वा गुदमपि च भगं क्षेत्रभेदे च षट्कं^३ ।
 पूयाद्याः केशसीम्नाः क्षितितलनिलये चाष्टच्छन्दोहभेदाः
 अन्त्राद्या मेदसीम्ना दिगिति च नृप मेलापकस्य प्रभेदाः ॥ १६२ ॥

कर्णाद्यष्टाङ्गकाये खलु विविधमलानि श्मशानप्रभेदाः
 कालाग्नीन्द्रकर्कराहुः प्रकटितनियतं पोष्ठभेदे चतुष्कं ।
 भौमः सौम्यश्च मन्त्री भृगु शनि फणिनः क्षेत्रभेदे च षट्कं^४
 पृथ्वी तोयाग्नि वाताः क्षितिज सलिलजा वह्निजा वातजाश्च ॥ १६३ ॥

अष्टौ छन्दोहभेदाः पुनरपि च तथा षड्सागन्धवर्णो^५
 स्पर्शः शब्दस्तथैव प्रकटित दश मेलापकस्य प्रभेदाः ।
 “पृथ्वी तोयाग्निवायुः क्षयमपि पुरतो^६ वामसव्ये च पूर्वे
 वर्णादीनां चतुर्णां विदिशि निघनताष्टश्मशानप्रभेदाः ॥ १६४ ॥

1. CD. °काधो ; lus kyi yan lag brgyad la

2. CD. °मांसैर्

3. P¹. चतुष्कं ; dbye ba la yan drug

4. L. चतुष्कं

5. P. वर्णगन्धौ

6. CLD. परतो

a. sa dan c'u dan me dan rluñ ni zad pa dag kyañ mdun dan
 gyon dan gyas dan rgyab tu ste

पीठं तारादिवेश्म स्फुटरवकुलिशाद्यन्तथा क्षेत्रमुक्तं^१
छन्दोहं चर्चिकाद्यं प्रभवति मेलापकं जम्भिकाद्यं ।
श्वानास्याद्यं श्मशानं परमर्भावगतं मूलपीठं सगुह्यं
‘मातुर्वेश्म द्विधा तत् प्रकटितमरणौ चान्त्यजं ह्यन्तजं’ वै ॥ १६५ ॥

पीठं स्त्रीगुह्यपक्षं प्रभवति समये वज्रमेवोपपीठं
क्षेत्रं छन्दोहं मेलापकचित्तिभुवनं तद्वदेवं समस्तं ।
पीठं वामाङ्गपूर्वं ह्यपरमपि तथा दक्षिणं चोपपीठं
एवं क्षेत्रादि सर्वं करचरणगतं चाङ्गुलीकान्तसीम्नः ॥ १६६ ॥

‘देव्यब्धि’ स्मृत्युपस्थानमपि भवति वै कालचक्रे प्रसिद्धं
प्रज्ञा बोध्यङ्गमाता त्वपरमपि तथा शब्दवज्रादि षट्कं ।
अब्धिः सम्यक् प्रहाणान्यपरजलघयश्चर्चिपादाष्टकं स्यात्
पञ्चक्रोधा बलानि प्रकटितनियतानीन्द्रियाण्येव पञ्च ॥ १६७ ॥

सम्यक् चाष्टाङ्गमार्गो भवति नरपते चाष्टकं दैत्यजानां
सप्तत्रिंशत् प्रभेदैस्त्रिभुवननिलये बोधिपक्षाश्च धर्माः ।
योगिन्यस्ताः समस्ताः क्षितितलनिलये योगिना वेदितव्या
‘एवं पीठादिसर्वं भवति नरपते बाह्यदेहे च तद्वत्’ ॥ १६८ ॥

1. CLD. °युक्तं ; zñ du brjod

2. P. चान्त्यजं

3. P. देव्योब्धि

4. CLD. तत्त्वम्

- a. yum gyi k'ym rnams gñis te de dag rab tu gsal bar sa la
mt'ar skyes ma dan mt'ar skyes ma
- b. dran pa ñe bar g'zag pa rnams kyañ lha mo c'u gter du 'gyur
dus kyi 'k'or lor rab tu grags
- c. de ltar gnas la sogs pa t'ams c'ad mi yi bdag po p'yi dan lus
ia van ni de b'zin 'gyur

बौद्धः शैवोऽथ नग्नो भगव इति तथा स्नातको ब्राह्मणो वा
 "कापालो लुप्तकेशो भवतु^१ सितपटः क्षेत्रगालस्तु कौलः^२ ।
 मौनी चोन्मत्तरूपोप्यकलुषहृदयः पण्डितश्छात्र एव
 योगी सिद्धार्थहेतोः सकलगुणनिधि लब्धतत्त्वो नरेन्द्र ॥ १६१ ॥

अङ्गुष्ठस्तर्जनी या पुनरपि च तथा मध्यमानामिका च
 तस्यान्ते वै कनिष्ठा सकलगुणनिधि योगिना वेदितव्या ।
 मुद्रार्थं नामभेदो भवति गुणवशादङ्गुलीनां क्रमेण
 बन्धोक्ते वज्रबन्धो भवति नियमितो मुष्टिबन्धे च तद्वत् ॥ १७० ॥

मुष्टौ वज्रासनस्थे^३ भवति जिनपते वज्रमुद्रोरुमूर्ध्नि
 पर्यङ्के वामहस्तो भवति भुविगतो दक्षिणो जानुदेशात् ।
 भूस्पर्शोक्षोभ्यमुद्रा त्वपि वरदकरो दक्षिणे रत्नपाणे-
 र्वाभोर्ध्वे सव्यहस्तो भवति समगतोत्तानकः पद्मपाणेः ॥ १७१ ॥

वामं पर्यङ्कमूर्ध्नि ह्यपरकरतलं चामयं खड्गपाणेः
 सव्ये मुष्ट्यावसव्या खलु पुनरपरा तर्जनी मुष्टिबन्धे^४ ।
 मुद्रा वैरोचनस्य स्फुटहृदयगता^५ चापरा चक्रमुद्रा
 तर्जन्यङ्गुष्ठयोगः कटक^५ इह भवेत् मध्यमादेः प्रसारः ॥ १७२ ॥

1. CLD. भवति

2. CLD. कौलः

3. CLD. वज्रासनस्थो ; rdo rje gdan la gnas pa

4. CLD. °वेष्टे ; gžan gyi mjub mo k'u o'ur bcins pa la

5. CLD. प्रकट ; gau bu

a. t'od pa čan dan skra 'bal dan ni gos dkar dag dan žiñ skyoi.
 rigs čan dan ni t'ub pa dan

b. gžan pa č'os kyi 'k'or lo'i p'yag rgya

चामे हस्ते सुपूर्णो विमलशशवरो दक्षिणे वंजसूर्यः
सूर्येन्दोः संपुटस्थं भयकरकुलिशं क्रोधजं पञ्चशूकं ।
ध्यात्वाङ्गं स्पर्शनीयं समकुटशिरसारभ्य पादान्तमेव
एषा श्रीदिव्यमुद्रा कलुषमलहरा कालचक्रस्य राजन् ॥ १७३ ॥

यत्किञ्चिद् ग्राह्य^१ वस्तु क्षितिजसलिलजं गर्भजं स्वेदजाद्यं
अन्नं पानं सवोर्यं^२ गुरुमपि चरणं मुद्रया स्पर्शनीयं ।
यद्यत् कार्यापयोग्यं भवति गुणवशात्तस्य तद् योजनीयं
भूम्याद्यं मण्डलार्थं^३ चरणमपि गतौ योगिना ताडनीयं ॥ १७४ ॥

हस्ताभ्यां वज्रबन्धे^४ भवति खलु महाक्रोधराजस्य मुद्रा
तर्जन्याद्यन्तबद्धं^५ त्रिभूवनविजया मुष्टिवन्धेन मर्तुः ।
चिह्नाकारास्त्वशेषाः प्रकटितनियता देवतादेवतीनां
हस्ताभ्यां वज्रबन्धे भवति चलफणाकारमुद्रा फणोनां ॥ १७५ ॥

खिलष्टाङ्गुष्ठौ कनिष्ठे कमलदलसमे मध्यमे मारिते च
तर्जन्यौ द्वेऽर्धचन्द्रे^६ स्वकरतलगतोऽनामिके कुञ्चितेधः^७ ।
मुद्रेयं पञ्चशूका भवति हि कुलिशे वज्रिणो दर्शनीया
“आराकाराङ्गुलीका ह्य भयकरतलेऽङ्गुष्ठाद्याः समस्ताः ॥ १७६ ॥

1. OLD. °वाह्य ; gañ žig čuñ zad gzuñ bar bya ba'i dños po

2. OLD. सवीजं

3. CLD. वज्रबन्धे ; lag pa dag gis rde rje bñiñs pa yis ni

4. CD. °द्यन्तबन्धं

5. OLD. स्वस्तिबन्धेन , k'u o'ur

6. CLPD. °र्धवक्त्रे ; zla ba p'yed pa

7. CD. कुञ्चिते च , miñ med 'og tu bskum pa

a. roñs kyi rnam pa sor mo rñams te lag pa gñi ga' bt'il du mt'e
bo la sogs mt'a' dag rñams

द्वौ हस्तौ वज्रबन्धौ भवति हि कुलिशं वज्रमुष्ट्या सघण्टा
मुष्ट्यर्धं तोक्षणखड्गे भवति शरसमे तर्जनी मध्यमे च ।
तर्जन्याद्यास्त्रिशूलाः पुनरपि विरलास्तवर्धमुष्ट्या त्रिशूले
श्रोक्त्यां मुष्टिबन्धो भवति भयकरा श्रीकनिष्ठार्धचन्द्रा ॥ १७७ ॥

कर्णोर्ध्वं मुष्टिबन्धो भवति वरशरेऽङ्गुष्ठकं मध्यमार्धे
तर्जन्यत्यन्तवक्रा भवति नृप तथैवाङ्कुशे मुष्टिबन्धः ।
मूले तर्जन्यनामा^१ भवति शरसमा मध्यमश्रोर्ध्वकुन्ते^२
तिर्यङ्मुष्टिश्च दण्डे सुसमकरतलेऽङ्गुष्ठसारः कुठारे ॥ १७८ ॥

ऊर्ध्वं मुष्टिद्वयं स्यादसुरपतिगजस्याजिने तर्जनी च
दंष्ट्रायां मुष्टिबन्धो ह्यभयकरतले चार्धचन्द्रा कनिष्ठा ।
वामे बाहुप्रसारो भवति करतलं चोर्ध्वगं खेटके^३ च
खट्वाङ्गे छिद्रमुष्टि भवति हि^४ नियता स्कन्धसारा कनिष्ठा ॥ १७९ ॥

अङ्गुल्यच्छिद्रपाणिः^५ कमलदलमिव श्रीकपाले कृतोर्ध्वं
पाणावुत्तानमुष्टि भवति धनुषि वै वामबाहुप्रसारः ।
तर्जन्याखटवक्रा^६ भवति च नियता मध्यमा वज्रपाशे
रत्ने द्वन्द्वोऽङ्गुलीनां भवति नृप विकाशश्च पद्मे च तासां ॥ १८० ॥

1. CLD. तर्जन्यमाया ; rea bar mjub mo min med du
2. CLD. मध्यमोर्ध्वं च कुञ्चेत् ; steñ du guñ mo yañ ni mduñ
la ste
3. CLD. स्फेटके ; k'e ta ka la
4. CLD. च
5. CLD. अङ्गुल्याच्छिद्रं
6. CLD. रूढतक्रो

- a. sor mo bug pa med pa'i lag pa pad 'dab lta bu steñ du byas
pa dpal ldan t'od pa la
- b. guñ mo dag ni mjub -mo 'k'yog po kun du brten par 'gyur te
ñes par rdo rje žags pa la

तर्जन्यङ्गुष्ठयोगो भवति जलचरेऽङ्गुष्ठकाधश्च मुष्टिः
आदर्शं संमुखं स्यात् सुगमकरतलं साङ्गुलकं ह्यच्छिद्रं ।
“तर्जन्यादूर्ध्ववक्रा^१ क्रमपरिरचिताङ्गुष्ठके शृङ्खलायां
अङ्गुष्ठाद्याश्रतस्रः शिरसि सममुखा कुञ्चितावः कनिष्ठा ॥ १८१ ॥

हस्ताभ्यां शङ्खमुद्रा भवति हि मकुटे तर्जनीद्वन्द्वयोगः
पञ्चाङ्गुल्यैकयोगोपि च करतलयोः पृष्ठतः कुण्डलश्च ।
पाणौ पृष्ठेऽङ्गुलीनां क्रमपरिरचितं बन्धनं कण्ठिकायां
“अङ्गुल्यान्योन्ययोगोभयकरकुटिलाद्यन्तयो र्मेखलायां ॥ १८२ ॥

अङ्गुष्ठौ मध्यमे द्वे वलयमिव कृतौ^२ नूपुरे मुष्टिबन्धात्
तद्वत् केयूरयुग्मे भवति च कटके तर्जनोद्वन्द्वयोगः ।
अङ्गुष्ठो^३ ङाकिनोनां भवति वरकुलं तर्जनी गुह्यकानां
गन्धर्वाणां फणोनां क्रमपरिरचिता मध्यमानामिका वा ॥ १८३ ॥

भूतानां श्रीकनिष्ठा प्रवरकरतलं राक्षसानां कुलं स्यात्
सिद्धानां मुष्टिबन्धो भवति वरकुलं पर्वसन्धिः सुराणां ।
“पञ्चाङ्गुल्यूर्ध्ववक्रा ह्यभयकरतलं जातिमुद्रा नखीनां
तर्जन्यो द्वेऽर्धवक्त्रे खलु शिरसि गते शृङ्गिणां मुष्टिबन्धात् ॥ १८४ ॥

1. CLD. तर्जन्या हार्धवक्रा

2. P¹. कृतौ

3. P¹. अङ्गुष्ठौ

- a. mt'e bo la ni mjub mo la sogs sten du 'k'yog po rim par yois
su bkod pa l'ags sgrog la'o
b. lag pa gñi ga'i sor mo gsum ni p'an c'un sbyar cñi t'og mt'a'
bakum pa dag ni ska rags la
c. lag pa gñi ga'i 't'il du sor mo lha po p'yed 'k'yog rigs kyi p'yag
rgya sder mo can rnam s kyi

बद्धेऽन्योन्यं कनिष्ठे विषमकरतले पक्षयोगोऽण्डजानां
पञ्चाङ्गुल्यग्रवक्रा भवति हि फणिनां जातिमुद्रा विशिष्टा ।
तर्जन्यन्ताः प्रसाराः प्रतिदिवसबलौ चापरेऽवश्च श्लिष्टे
ज्वालायां श्लिष्टज्येष्ठौ वरकरतलयोस्तर्जनी सारितान्याः ॥ १८५ ॥

तर्जन्या दर्शनं वै कथितमपि भवेत् स्वागतं योगिनश्च
द्वाभ्यां सुस्वागतञ्च^१ प्रवदति सुमगा क्षेममङ्गुलबन्धात्^२ ।
अङ्गुल्याश्छोटिकायाः कथयति नियतं श्रेष्ठमन्त्री त्वमत्र
‘अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां ससमयसुरया तर्पणं ते करोमि’ ॥ १८६ ॥

सर्वाङ्गुल्यग्रसारात् प्रवदति सुमगा स्वागतं योगिनश्च
वामाङ्गं स्पर्शनेन प्रकटयति सदा बन्धुरेको मम त्वं ।
यो नो स्पर्शं च भर्ताप्यधरकुचयुगालेखने वै नखैश्च
अङ्गुल्यन्योन्यबन्धात् कथयति समयं मध्यमाङ्गुलसारात् ॥ १८७ ॥

ओष्ठभ्रूनेत्रवक्त्रे वदति शिरसि^३ कण्डूयमानेऽतिमूर्खः
दंष्ट्रामध्ये कनिष्ठा प्रकटयति मयं ‘तर्जनी हन्मुखे च ।
अङ्गुष्ठे मुष्टिबन्धाद् भुविकरचरणास्फालने भक्षयामि
जिह्वा स्पर्शं च भुक्तं ह्युदरदशनयोस्ताडितेनैव भुक्तं’ ॥ १८८ ॥

1. OLD. स्वभ्यागतञ्च

2. P. °बद्धात्

3. OLD. करोति

- a. ñin žag so so'i gtor ma la ni mjub mo'i mt'a' rnam rab brkyañ
gžan pa 'og tu sbyar byas pa
b. mt'e bo dañ ni miñ med dag gis dam o'ig bčas pa'i c'an gis k'yod
ni o'im par byed pa'o
c. 'p'rug par byed na šin tu rmoñs pa brjod par byed
d. šinñ k'a k'a ru mjub mo

“पाणौ पृष्ठे च गच्छ प्रवदति नियतं संमुखे तिष्ठ तिष्ठ
जानूहमर्दने वै कथयति सुभगाद्यैव विश्रामय त्वं ।
१निद्रां पादप्रसारां कुरु मम सुरतं जानुयुग्मप्रसारात्
सर्वाङ्गे स्पृश्यमाने वदनकरगते^१ नास्ति^२ मेलापको मे ॥ १८६ ॥

अन्योन्यं हस्तबन्धे वदति मम गृहे चक्रमेलापकोऽद्य
अङ्गुष्ठानामिकाग्राद् बहुविधसमयैस्तर्प्ययामो यथेष्टं ।
पादे कण्डूयमाने गमनमपि तथा बाह्य मेलापके च
तर्जन्यन्योन्यबन्धे त्वपहरति भयं वज्रमित्रं त्वमद्य ॥ १९० ॥

केशच्छेदे स्वदन्ते वदति नरपशो^३ पातनीयस्त्वमत्र
अन्योन्यं दन्तघृष्टे तव पिशितमिदं भक्षणीयं मयाद्य ।
जिह्वौष्ठे लालिते वै वदति वरतनौ रक्तपानं करोमि
ओष्ठे सन्दश्यमानेप्युदरगतमिदं भक्षयामस्तवान्त्र ॥ १९१ ॥

लास्या योगेन लास्या भवति नरपते हास्ययोगेन हास्या
नृत्या योगेन नृत्या भवति बहुविधा वाद्य^४योगेन वाद्या ।
गीतायोगेन गीता वरविधिविगुणा गन्धयोगेन गन्धा
मालायोगेन माला भवति गुणवशाद् धूपयोगेन धूपा ॥ १९२ ॥

1. CD. वदनगतकरे, cīn k'a ru lag pa gnas pa

2. OD. शान्ति ; bdag la 'dus pa med pa'o

3. CD. वरपशो, mi yi p'yugs

4. D. बाह्ययोगेन बाह्या

a. lag pa'i rgyab kyis soñ žig ñes par rab tu brjod de mñon par
p'yogs pas 'dug cīg 'dug cīg go

b. rkañ pa rab tu rkyoñ bas gñid dañ pus mo zuñ dag rkyoñ bas
bdag la śin tu dga' ba gyis

दीपाकारेण दीपा खलु निहततमा^१ पात्रयोगेऽमृता^२ स्यात्
इत्येवं सर्वमुद्राः पुनरपि च ततः पञ्चभेदै विभिन्नाः ।
अन्या मुद्रास्त्वन्ताः सकलतनुगता योगिना वेदितव्या
यद् वस्तुस्वभावो भवति भुवितले तत् स्वभावाश्च मुद्राः ॥ १६३ ॥

तिर्यक्दृष्ट्या^३ च दूती कथयति सुभगस्यागतस्त्वं कुतश्च
प्रत्युक्तं योगिनः स्यात् शिरसिगतकरस्येक्षणे तादृशो वै ।
क्षेमस्तेऽप्यूर्ध्वदृष्ट्या क्षितितलगतया तिष्ठ विश्रामय त्वं
गच्छ त्वं वक्रदृष्ट्या कथयति सुरतं राग^४दृष्ट्या च दूती ॥ १६४ ॥

मित्रं मे सौम्यदृष्ट्या प्रकटयति^५ भयं क्रोधदृष्ट्या भ्रुकुट्या
क्रूराहं केशदृष्ट्या कथयति सुभगस्येद्भितैः स्वस्वभावं ।
ऊर्णादृष्ट्योत्तमाहं^६ प्रकटयति गुणं योगिनी घ्राण^७दृष्ट्या
सौभाग्यं चौष्टदृष्ट्या वदति कुचयुगालोकेनहं सुमुद्रा ॥ १६५ ॥

हृद्दृष्ट्या भावितात्मा वदति भुजयुगालोकेनहं प्रचण्डा
शक्ताहं स्कन्वदृष्ट्या सनखकरतलालोकेन राक्षसी च ।
पृष्ठालोके भुजङ्गा त्वहमपि समयो नाभिदृष्ट्या नरेन्द्र
शुद्धाहं गुह्यदृष्ट्याप्यहमपि सुरते दुर्जया चोद्धृष्ट्या ॥ १६६ ॥

1. CLD. महिततमा V. निहित^०

2. CLDV. पात्रमुद्रा सदा

3. DV. °दृष्ट्या

4. L योग^०

5. CLDV. कथयति

6. CLD. घ्राण^० ; sna la lta bas

- a. mar me'i rnam pas mar me nes par mun pa bcom pa dan ni snod
kyi p'yag rgya bdud roir 'gyur
b. p'o na mo ni 'p'red la lta bas k'yod ni gan zig nas 'ons skal ba
bzan la brjed par byed
c. skra la lta bas bdag ni ma ma ruhs par brjed skal bzañs la ni ran
gi ran bzin zur gyis so
d. mjoñ bur lta bas bdag mč'og

"सिद्धाहं जानुदृष्ट्या कथयति नियतं चर्द्धिदा^१ पाददृष्ट्या
पादाङ्गुष्ठावलोक्य त्वहमपि भुवने वज्रकायैकवीरा ।
सर्वाङ्गुल्याग्रदृष्ट्या त्रिभुवननिलये सर्वगा विश्वमाता
दूतीनामेष दृष्टिः क्षितितलनिलये योगिना वेदितव्या ॥ १६७ ॥

'षड्भागं देहमध्ये करचरणतनो दानमप्युत्तमाङ्ग'^२
वाचा कर्मे^३न्द्रियाणां सगुणमपि मनस्त्विन्द्रियाणाञ्च मध्ये ।
धात्वंशं धातुमध्ये द्विपदपशुगणान्^४ तत्त्वभागेन चान्यत्
आचार्याय प्रदाय व्रजति सुखपदं दिव्यमुद्रानुविद्धः ॥ १६८ ॥

ये सत्त्वा लोकधातौ त्रिविधभगता ज्ञानवज्राङ्गुशेन
आकृष्टा तान् समन्तात् परमकरुणया मण्डले चाभिषिष्य ।
बुद्धैर्वज्रामृतेनामलशशिवपुष्पा वज्रिणो लब्धमार्गाः
स्वस्थाने प्रेषणीया व्यपगतकलुषा बोधिचर्यानुहृदः^५ ॥ १६९ ॥

'द्रव्याभावेऽभिषेको जिनपतिवचनेनावधूतस्य देयं
एवं धूमादिमार्गः सकलगुणनिधिर्नाडिका योगयुक्तः ।
सेवार्थं हस्तमुद्रा स्वहृदयवशगा सर्वदोषैर्विमुक्ता
अन्येषां नैव देयं जिनवरहृदयं मातृपूजाविहीनं ॥ २०० ॥

1. CD. चर्द्धिता V. चर्द्धिका

2. CLDV. °प्युत्तमाङ्ग

3. CD. कामेन्द्रियाणां, las kyi dbaṅ po rnam las

4. CLD. °गणास्तत्त्व°

5. CL. °चर्याधिरूढो D. °रूढैः; byaṅ c'ub spyod la rjes su
gnas rnam

- a. pus mor lta bas bdag ni grub pa ṅes par rjod byed rkaṅ par lta
'bas rju 'p'ul sbyin pa mo
- b. drug c'a lus kyi naṅ nas lag pa rkaṅ pa lus ṅag las ni yan lag
mč'og kyaṅ sbyin pa ste
- c. rjas rnam med pa'i mñon par dbaṅ bskur rgyal ba'i bdag po'i
bka' yis kun spaṅs la sbyin par bya

सेकान्ते श्रोघटानां मृदुतनुमुखदं कञ्चुकं वस्त्रयुग्मं^१
 देयं श्रोयोगिनीभ्यस्त्वपरमपि तथा कञ्चुकं वस्त्रयुग्मं ।
 द्वारस्थेभ्यः^२ प्रदेयं सकलगुणकुलायात्मशक्त्या तथान्यत्
 अन्ते होमं प्रकृत्य^३ स्वहृदयकमले ज्ञानसत्त्वं प्रवेश्य ॥ २०१ ॥

स्वस्थाने लोकिकान् वै सेकलमपि रजो वाहयेत् शुद्धनद्यां
 ताम्बूलं गन्धधूपं^४ कुसुमफलसमं शाटिकां कन्यकानां ।
 दत्त्वाचार्यः सशिष्यः सकलगुणकुलं तर्पयित्वा यथेष्टं
 शिष्यस्याज्ञां प्रदाय प्रणम्य तस्या प्रेषयेत् स्व स्व घाम्नि ॥ २०२ ॥

शत्रुः सिंहो गान्धर्वो हवि^५ हरगपतिस्तस्कराः पाशबन्धः
 क्षुब्धाम्भोः, विशाचा मरणभयकरा व्याधिरिन्द्रोपसर्गः ।
 दारिद्र्यं स्त्रोवियोगः क्षुभितनृपभयं वज्रपातोऽर्थनाशो^६
 नाशान्तस्य प्रयान्ति प्रतिदिनं^७ चरणं यः स्मरेद्योगिनोनां ॥ २०३ ॥

इति श्रीमदादिबुद्धोद्धृते श्रीकालचक्रे^७ऽभिषेकपटलस्तुतीयः ॥

1. CLD. °युक्तं ; gos zuñ dag

2. CLD. द्वारान्तेभ्यः ; sgo na gnaś pa rnamś la

3. CLD. °पुष्टं ; dri spos me tog 'bras bur bcas dan

4. CLD. हरि°

5. P. °अर्थहानिः

6. CLD. स्फुटमपि ; ñin žag so sor dran byed de la

7. P. श्रीमहाकाल°

a. mt'ar ni sbyin sreg byas nas

b. dgra dan señ ge glañ c'en dbañ po me dan lto 'p'ye'i bdag po
 c'om rkun žags pas c'iñ ba dan

चतुर्थः पटलः

“लब्धः सप्तामिषेको जिनजनक मया कुम्भगुह्यामिषेकः

प्रज्ञाज्ञानामिषेको भवभयमथनो योगगम्यश्चतुर्थः ।

भूयः पृच्छामि सम्यक् जिनवरसहितं साधनं विश्वभर्तुः

श्रुत्वा सौचन्द्रवाक्यं वदति¹ जिनपतिः साधनं वज्रिणश्च ॥ १ ॥

चन्द्राङ्गं युग्मपादं शिखिललनुदधि श्रोमुखं विश्ववर्णं

षट्स्कन्धं सूर्यबाहुं² जिनकरकमलं शून्यषड्वह्निपवं ।

पादाभ्यां मारुद्भं शशिरविहृतभुग् मण्डले त्रास्यमानं

लीलाक्रान्तं तमेकं त्वभवभवसमं साधयेत् कालचक्रं ॥ २ ॥

उद्याने पर्वते वा जिनवरभवने शून्यदेवालये च

सिद्धस्थाने श्मशाने सरसि सुनिलये गुप्तभूम्यां तथैव

यस्मिंश्चित्तप्रतोषो भवति नरपते साधनं तत्र कुर्यात्

कृत्वा पूर्वोत्तरक्षां खलु मृदुशयने चासने चोपविश्य ॥ ३ ॥

आदौ हृच्चन्द्रमध्ये दशदिशि विविधान्³ भावयेत्तत्त्वरश्मोन्

कृत्वा वक्त्रादिशुद्धिं पुनरपि गगने स्फारितानां जिनानां ।

कृत्वा पूजां विचित्रां बहुभवकलुषं सञ्चितं देशयित्वा

कर्तव्यं साधकेन त्रिशरणगमनं कायवाक्चित्तशुद्धया ॥ ४ ॥

1. CLD. 'जगति V. गदति ; rdo rje can dag gi yañ sgrub t'abs gsuñs

2. CLD. सूर्यरागं V. पूर्वरागं ; ſi ma'i dpuñ pa

3. CLD. विविधा

* a. rgyal ba bskyed mjad bdag gis dbañ bskur bdun po rname dan bum pa dan ni gsañ ba'i dbañ dag dan

b. ſes rab ye ſes dbañ bskur srid pa'i 'jigs pa 'joms pa rnal 'byor dag gie bgrod bya bži pa t'ob

c. mc'od pa rnam pa sna c'ogs byas nas sdig pa rnam pa mañ pos brags pa dag ni bsags byas te

सम्बुद्धे बोधिसत्त्वै बहुविधकुशलं यत्कृतं चार्यसंघैः^१
 अनुमोदे^२ तत् समस्तं व्यपगतकलुषो बोधिचर्यानुबुद्धः ।
 बुद्धं धर्मश्च सङ्घं भवमयहरणं^३ बोधिसीम्नः प्रयामि
 सम्बुद्धोऽहं भवामि प्रणिघिमिति करोत्यत्र सत्त्वार्थहेतोः ॥ ५ ॥

शून्यं भावाद्धिज्ञेनं सकलजगदिदं वस्तुरूपस्वभावं
 तस्माद् बुद्धो न बोधिः परहितकरुणा चानिमित्तप्रतिज्ञा ।
 एवं ज्ञात्वा समस्तं तदपि नरपते कायवाक्चित्तवज्रं
 ध्यातव्यं बोधिसत्त्वैरपरिमितगुणं मण्डले मण्डलेशं ॥ ६ ॥

तोयेनाग्नेर्विनाशं प्रथममिह यतिः^२ कारयेद्देहमध्ये
 पश्चात्तोयं धरित्रो भवति लवणवत्तोयमध्ये प्रविष्ट-च^३ ।
 अन्तर्धानं हि वायुं व्रजति नभसि तच्छोषयित्वाम्बुराशि
 वित्तं वह्नौ तमोऽन्ते विषयविरहिते स्यापयेन् मध्वभूमौ ॥ ७ ॥

शून्यं वाय्वग्नितोयान्यवनि सुरनगाब्जेन्दुसूर्याग्नयश्च
 कूटागारं समन्तात् स्फुरदमलकरं^२ वज्रजं पञ्जरं वा ।
 तन्मध्ये वज्रभूमौ मणिकरनिकरै मण्डलं विस्फुरन्तं
 ओंकारज्ञानजातं जिनवरकमले चन्द्रसूर्यासनम् ॥ ८ ॥

1. CLD. कार्य^० : 'p'ags pa'i c'ogs kyis

2. CLD. गतिः

3. CLDV. प्रविष्टा ; rab tu zugs

a. rjes yi ran

b. byan c'ub bar du bdag ni skyabs su mč'i

c. mc'an ma'i dam bca' med pa ste

d. c'u yis mi ni rnam par nams pa dan por 'dir ni lus kyi dbus
 su sdom brcon dag gis bya

e. rdo rje las skyes gur dag go

बाह्ये वाग्मण्डले वै वसुकमलमिदं चन्द्रसूर्ये विहोतं
बाह्ये दिक्कोणभागे दिनकरकमलं द्वारमध्ये रथाश्च ।
अकंद्वारेषु राजन् मणिकनकमयैस्तोरणैश्च स्मशानै
र्द्वयैस्तम्भैश्च गर्भे कुलिशमयसुसंभोगचक्रं जिनस्य ॥ ६ ॥

आद्याः काद्येन्दुसूर्येऽपि कुलिशसहिताः पञ्चकादर्शकाद्यै^१
“युक्तं तं पञ्चरश्मोन् स्फुरदभलकरं भावयेत् कालचक्रं ।
वज्रालंकारदेहं जिनकर^२कमलं सूर्यबाहुं युगास्यं
त्रिग्रीवं सूर्यनेत्रं विकसितवदनं चार्धदंष्ट्राकरालं ॥ १० ॥

श्रोमत्यो कारजाते^३ जिनपतिकमले चन्द्रसूर्याग्निमूर्ध्नि
‘रुद्रानङ्गद्वयोर्हृत्सुललितचरणालोढपादं^४ जिनेन्द्रं ।
मारो रक्ते च सव्ये वरचरणतले शुक्रवामे च रुद्रः ।
मध्यं सव्यावसव्यं भ्रमररविनिभं चन्द्रवर्णञ्च कण्ठं ॥ ११ ॥

स्कन्धं नीलञ्च रक्तं शशधरधवलं दक्षिणे चोत्तरे च
‘द्वौ द्वौ सव्यावसव्येऽसितरविवपुषौ बाहव^५श्चन्द्रवर्णाः ।
तद्वद्वे त्रयैकेन प्रहरणसहिताः पाणयश्च^६ क्रमेण
पञ्चाङ्गुल्यस्त्रिपर्वः शशिकरकमले पञ्चवर्णाः स्फुरन्त्यः ॥ १२ ॥

1. D. पञ्चका दशकाद्यै^० ; me loñ la sogs lña rñams kyis

2. CLDV. जिनवरकमल ; rgyal pa'i p'yag gi pad ma

3. CLD. श्रीसत्त्वो^० ; dpal ldan om yig las skyes

4. CLD. °चरणा लीलपादं

5. CLDV. राहव^०

6. CLD. प्राणय^०

- a. 'od zer lña rñams 'gyed par byed cññ dri ma med pa'i zer 'p'ro
dus kyī 'k'or lo bsgom par bya
- b. drag po lus med gñis kyī sñññ gar rgyal ba'i dbañ po sññ tu rol
pa'i zabs ni gyas brkyañ stabs
- c. gyas dañ gyas min dpuñ pa gñis gñis dag ni nag dañ ñi ma'i lus
dañ zla ba'i mdog rñams te

कृष्णे रक्ते च शुक्ले प्रवरकरतले संस्थितं चास्त्र^१ वृन्दं
वज्रं खड्गस्त्रिशूलं भुवनभयकरा कर्तिका वह्निबाणः ।
तस्माद् वज्राङ्कुशो वै सरवडमरुको मुद्गरश्चक्रमेव^२
‘कुन्तो दण्डः कुठारो रविकरकमले दक्षिणे वज्रिणश्च ॥ १३ ॥

घण्टा खेटश्च खट्वाङ्गं विकसितमुखं रक्तपूर्णं कपालं
कोदण्डं पाशरत्ने कमलजलचरौ दर्पणः शृङ्खला च ।
‘वेदास्यं ब्रह्मणो यच्छिरकमलमलं वामहस्ते जिनस्य
कुर्वन्त्यो दीनवक्त्रं धृतचरणतले ‘मारुद्रस्य देव्यौ ॥ १४ ॥

‘हेमाम्बा वेदवक्त्रा वसुकरकमलालिङ्गिता^३ विश्वमाता
सव्ये कर्त्राङ्कुशो वै सरवडमरुक्श्चाक्षसूत्रं क्रमेण ।
वामे शुक्तिश्च^४ पाशः शतदलकमलं दिव्यरत्नं तथैव
‘प्रत्यालोढाकनेत्रा^४ जिनपतिमुकुटा मुद्रिता मुद्रिकाभिः ॥ १५ ॥

अष्टौ देव्योऽष्टपत्रे वसुकरकमला वेदवक्त्राकनेत्राः
कोणे तासां ‘चतस्रस्त्वहिचमरधरा वक्त्रमेदै जिनस्य ।
ईशे नैऋत्यकोणे शिखिनि च पवने धर्मशङ्खश्च गण्डी
एवं चिन्तामणिः स्याद्भुवति खलु तथा कल्पवृक्षः क्रमेण ॥ १६ ॥

1. CLD. शस्त्रवृन्दं

2. P. ‘श्च क्रमेण ; ‘k’or lo ñid

3. CLDV. ‘लालितां

4. D. प्रत्यालीला°

- a. mduñ dañ dbyug pa dgra sta rnamṣ ni rdo rje ‘cān gyi ñi ma’i
p’yag gi pa dma gyas la’o
b. o’añs pa’i ngo bo pa dmas brgyan pa rig byed gdoñ ldan gañ yin
rgyal ba’i gyon gyi p’yag na’o
c. bdud dañ drag po’i lha mo dag gi
d. gser mdog rig byed ‘zal ldan nor gyi p’yag gi pa dmas ‘k’yud pa
dag ni sna o’ogs yum yin te
e. gyon na t’od pa
f. gyon brkyañ ñi ma’i spyau dañ rgyal ba’i bdag po’i ‘cōd pan p’yag
rgya rnamṣ kyis rgya yis btab pa’o
g. de dag rnamṣ las bzī ni

कृष्णायाः धूपपात्रं प्रथमकरतले शीतपात्रं द्वितीये
पिष्टं रक्तं तृतीये समदशशधरं सव्यहस्ते चतुर्थे ।
वामे घण्टा च पद्मं सुरतहस्तसुमं पुष्पमाला क्रमेण
रक्तायाः दोषहारौ समुकुटककं दक्षिणे वामहस्ते ॥ १७ ॥

वस्त्रं वै मेलला च स्फुरदमलकरं कुण्डलं नूपुरञ्च
पीतायाः शङ्खवेणुं समणिडमरुकं सव्यहस्ते क्रमेण ।
“वामे वीणा च ढक्का प्रगुणरणरणत् कंसिका काहला च
दुग्धाम्बुषध्यपानं^१ त्वमृतरसफलं भक्तपात्रं सितायाः ॥ १८ ॥

दिक्पद्मेष्वब्धिवुद्धाः खलु नवनयना वह्निवस्त्रतुहस्ताः
कोणे तारादि देव्यः पुनरपि च तयोरष्टक्षेत्रकुम्भाः ।
कृष्णा रक्ता च पीता शशधरधवला देवतादैवतो च
कृष्णा श्वेतेन्दुमूर्ध्नि त्वथ विदिशिगते रक्तपोतेऽर्कमूर्ध्नि ॥ १९ ॥

“वैदर्भाद्याश्च^१ भित्तौ^२ दिशिविदिशिगताः स्पर्शवज्रादयश्च
पूर्वं सव्येऽवसव्ये परदिशिकमले विश्वभद्रस्तथैव ।
श्रीमान् वै वज्रपाणिः खलु रव^३कुलिशा धर्मधातुः क्रमेण
जम्भस्तम्भश्च मान^४स्त्वतिबल इति या द्वारपालः स पूर्वं ॥ २० ॥

1. CLD. वैदर्भाद्याश्च

2. CLDV. वृत्तौ

3. CLD. वरकुलिश ; sgra yi rdo rje ma dan

4. CLD. मार ; k'eñs byed

- a. gyon na rgyud mñas dan ni rñas dan sil sil rab tu sgrogs pa'l
'k'ar ba dag dan zañs duñ ño
b. 'o ma c'u dan sman dan c'añ dan
c. dmar po ser po ñi ma'i steñ
d. mk'a' sñiñ la sogs reig pa la ni p'yogs dan p'yogs bral du gnas
reg bya rdo rje ma la sogs
e. kun tu bzañ po de bñin ñid

“प्रज्ञोत्सङ्गे हृत्पायः^१ शशधरकमले देवतानाञ्च देवी
अन्यान्यालिङ्गितौ द्वौ स्वकरसलिलजैः स्वस्वचिह्नाङ्कितैश्च^२ ।
यच्चिह्नं यस्य सव्ये प्रथमकरतले सात्र^३ मुद्राब्जहोना
प्रज्ञोपायेन चक्रं परममुखगतं^४ पद्मवज्रासनाद्यं ॥ २१ ॥

कृष्णानां खड्गकर्तृणो भुवनभयकरं सव्यहस्ते त्रिशूलं
वामे खेटं कपालं भवति करतले श्वेतखट्वाङ्गमेव ।
बाणो वज्राङ्कुशो वै सरवडमरुतः सव्यहस्ते क्रमेण
“वामे कोदण्डपाशौ^५ स्फुरदमलमणि र्होहितानां तथैव ॥ २२ ॥

“पोतानां चक्रदण्डं^६ भयकरकुलिशं सव्यहस्ते क्रमेण
श्रीशङ्खः शृङ्खला वै भवति च सरवा वज्रघण्टा च वामे ।
सव्ये श्रीमुद्गरो वै शशधरधवलानाञ्च “कुन्तस्त्रिशूलं
वामे श्वेतञ्च पद्मं शतदलसहितं दर्पणं चाक्षसूत्रं ॥ २३ ॥

वज्रं कर्तुं कुठारः प्रभवति हरितानाञ्च सव्ये क्रमेण
वामे घण्टा कपालं सकलगुणनिधि ब्रह्मवक्त्रं तदेव ।
नीलानां वेदितव्यं प्रकृतिगुणवशाद् देवतीनाञ्च^७ तद्वत्
कृष्णा रक्ता च शुक्ला द्रुतकनकनिभाः पूर्वभूम्यादिदेव्यः^८ ॥ २४ ॥

1. CD. °प्युपायः

2. CLD. °तश्च

3. D. सास्य

4. D °पाणौ

5. D. चक्रदण्डं V. °कुण्डं

6. CLD. कुन्तं

7. CLD. देवतानां

8. V. °भूम्यादिदेशे, śar gyi sa la sogs pa'i lha mo rnames

a. śes rab pañ par t'abs ni ri boñ 'jin pa'i pa dma la ste lha
rnames kyi yañ lha mo'ob. pa dma dañ ni rdo rje'i gdan gyis bzugs
c. gžu dañ žags pa dag dañ dri med 'p'ro ba'i nor bu dmar po
rnames kyi gyon na de bžin nidd. ser po rnames kyi gyas kyi p'yag na 'k'or lo dbyug pa dañ ni
jigs byed rdo rje rim pas te

अष्टौ घूमादि^१ देवो जिनपतिकमले वर्जयित्वा कदाचित्
श्रोचक्रं गर्भमध्ये भवति नरपते पञ्चविंशतमकञ्च ।
‘ज्ञात्वा शक्तिं स्वचित्ते त्वयमपि^२ भगवान् योगिभिर्भविनीयः
सेकार्थं मण्डलं वै^३ भवति कुलवशाद् बाह्यचक्रप्रहाणं ॥ २५ ॥

बाह्ये चाष्टाष्टकेनाष्टमुकमलदलेष्वष्टदिग्देवतीभि-
‘योगिन्योष्टाष्टकाद्याः शशिरविरहिताः वेदहस्ता^४स्त्रिनेत्राः ।
पूर्वाब्जे चञ्चिकाग्रौ खगपतिगमना शूकरी षण्मुखौ च
याम्ये नैऋत्यकोणे सवरुणः सवने वज्रहस्ताब्धिवक्त्रा ॥ २६ ॥

रौद्रो लक्ष्म्युत्तरेषो प्रहरणसहितालङ्घितोपायकायाः
योगिन्योष्टाष्टकायाः कमलदलगता नायिकावर्णवर्णाः ।
पूर्वादौ कर्त्तिका च प्रथमकरतलात् शूलचक्रं गदा च
दण्डं खड्गश्च शक्तिर्धर्मकरकमले दक्षिणे चाङ्कुशौ वै ॥ २७ ॥

वज्रं बाणश्च पद्मं तड्डिनलनिभो ब्रह्मदण्डस्त्रिशूलं
नानारत्नैर्निबद्धः सरवडमरुकः पद्ममेवाक्षमूत्रं ।
‘वामे शुक्तिश्च^५ खट्वाङ्गमपि च कमलं कम्बुकः^६ शृङ्खला च
खेटो वै रत्न^७पाशौ प्रगुगरणरण्ड वज्रघण्टा च चापं ॥ २८ ॥

1. CLD भूतादि ; du ba la soge lha mo bgyad po

2. CLD. द्वयमपि

3. CD. वा

4. CLDV. वेदितव्या^०

5. CLDV. शक्ति^० ;

6. P^१. जम्बुकः

7. CLD. वज्रपाशौ ; nes par rin po tse

- a. ran gi sems kyi nus pa ses nas bcom ldan 'di yan rnal 'byor
pa rnams dag gis bsgom par bya
c. ca roi ka soges rnal 'byor ma rnams zla ba ni ma dan bral rig
byed p'yang dan spyan gsum ma
c. geo mo'i k'a dog zal rnams so
d. gyon na t'od pa dan ni k'a t'wan ga dan pad ma dun dan
lcags sgrog dag dan p'ub dan ni

कुण्डोपात्रञ्च खट्वाङ्गमहिरपि च ततः तोयजं रत्नमेव
योगिन्योष्टाष्टकायाः कमलवसुदले शस्त्रहस्ताश्च तद्वत् ।
भोमोप्रा कालदर्ष्टा ज्वलनलमुखा वायुवेगा प्रचण्डा
रौद्राक्षी स्थूलनासा कमलवसुदले चर्चिकायाः स्वदिक्षु ॥ २६ ॥

‘श्रोमाया’^१ कीर्त्तिलक्ष्म्यौ सुपरमविजया^२ श्रीजया श्रीजयन्ती
श्रोचक्री चाष्टमा वै कमलवसुदले वैष्णवी दिक्प्रदेशे ।
कङ्काली कालरात्रौ प्रकुपितवदना कालजित्वा करालो
कालो घोरा विरूपा कमलवसुदले शूकरी यत्र देवी ॥ ३० ॥

पद्मानङ्गा^३ कुमारी मृगपतिगमना रत्नमाला सुनेत्रा
‘क्लीना भद्राब्जपत्रे वरशिखिगमना नायिका यत्र राजन् ।
वज्रामा वज्रगात्रा वरकनकवती चोर्वशो चित्रलेखा
रश्माहल्यासुतारा कमलवसुदले वज्रहस्ताधिदैव^४ ॥ ३१ ॥

सावित्री पद्मनेत्रा खलु जलजवती बुद्धिवागोश्वरी द्वे
गायत्री विद्युदेव स्मृतिरपि कमले वेदवक्त्राधिदैव^५ ।
गौरीगङ्गा च ‘नित्या सुपरमतुरिता तोतला लक्ष्मणा च
पिङ्गा कृष्णा तथाष्टौ कमलवसुदले नायिका^५ यत्र रौद्री ॥ ३२ ॥

1. CLDV. श्रीर्माया

2. D. °परमविषया, rab mč'og rnam par rgyal ma

3. CLD. °हस्तादि° V. शूकरी यत्र देवी

4. CLDV. °वक्त्रादि°

5. CLDV. नायकी

- a. gyuñ mo sgyu ma grags dpal rab mč'og rnam par rgyal ma
dpal ldan rgyal ma dpal ldan rgyal byed ma
b. pad ma lus med gžon nu ma dan
c. rul ma bzan mo gañ na goo mo mč'og gi rma byas 'gro ma'i
č'u skyes 'dab la rgyal po kye
d. rtag ma šin du mč'og tu myur ma to ta la dan mč'an
byed ma

श्रीश्वेता चन्द्रलेखा शशधरवदना "हंपवर्णा धृतिश्च
पद्मेशा तारनेत्रा विमलशशधरा चेशपद्मे सचिह्ना ।
तद् बाह्ये सूर्यपद्मे ^१दनुकचलयमाः पावकः षण्मुखश्च
यक्षः शक्रोऽब्धिवक्त्रः पशुपतिरुदधिः श्रोगणेन्द्रश्च विष्णुः ॥ ३३ ॥

खड्गः^१ कर्त्ती द्रुमेन्द्रः सुरतस्कुसुमं दण्डखड्गश्च शक्ति-
दर्ण्डः शक्तिश्च कुन्तो मणिरपि च गदा वज्रमेवाग्निबाणः ।
सूची^२ चाप्यक्षमूत्रं भवति करतले शून्बाणश्च पाशो
रत्नं पशुश्च वज्रं भवति हरिकरे चक्रदण्डश्च सव्ये ॥ ३४ ॥
वामे खेटं कपालं त्वसितमणिरपि हुत्पलं शृङ्खला च
पाशाब्जं कुण्डिका वै^३ भवति नरपते वामहस्ते क्रमेण ।
"रत्नादर्शश्च तद्वत् सनकुल^४ जलजं वज्रवण्टा च चापं
पद्मं वै कुण्डिकाहि धनुरपि च तथा नागपाशश्च रत्नं^५ ॥ ३५ ॥
पाशो रत्नश्च पद्मं भवति दनुरिपोः पाश्र्वजन्यश्च शङ्खः
चैत्राद्याः पद्मपत्रे वसुकरतिथयः कर्णिकायां द्विपूर्णाः ।
सर्वाः शून्यत्तलोकाः परमशशिकला वेदितव्याब्दयोगात्^६
द्वारे देव्योरथस्थास्त्वसिकुलिशधराः^६ साङ्कुशा बाणहस्ताः ॥ ३६ ॥

1. D. खड्गं V खड्गं वोणा
2. P. शुचि D. सूची ; k'ab dan
3. P¹. सुनकुल^० 4. P¹. वक्त्रं
5. D. वेदितव्याब्ज^० ; lo yi sbyor bas rig par bya
6. P. कुलिशकराः ; rdo rje 'jin dan

- a. dan pa'i mdog dan 'jin ma dan
- b. lha min gyo ba gsän rje
- c. žags pa č'u skyes spyi blugs dag ni
- d. 'rin č'en me loñ dan ni de bžin ne le dan bčas č'u skyes rdo
rje dril bu gzu dan mi
- e. pad ma dan ni spyi blugs sbrul dan gzu dan de bžin klu yi
žags pa dag dan rin č'en dan
- f. pad ma'i 'dab ma dag la nag pa sogs kyi nor lag č'es rnamś lte
ba la ni rjogs pa gñis

श्रीचक्रा दण्डहस्ता प्रकृतिगुणवशान् मुद्गरा कुन्तहस्ता
श्रीकर्त्ती वज्रहस्ता खलु परशुकरा शूलहस्ता तु सव्ये ।
वामे खेटाहिहस्ता^१ प्रकृतिगुणवशात् पाशकोदण्डहस्ता
श्रीशङ्खा^१ रत्नहस्ता कमलशशधरादर्शहस्ता च तद्वत् ॥ ३७ ॥

श्रीघण्टा शुक्तिहस्ता खलु भुजगकराप्येव खट्वाङ्गहस्ता
भारीच्याद्येकवक्त्रा युगकरकमलाः वेदितव्या क्रमेण ।
स्तम्भाघोष्यष्टनागा घटकुलिशकराः पद्ममाणिक्यहस्ता
वाध्वादौ मण्डले वै युगकरकमलाः पद्मकर्कोटकाद्याः^२ ॥ ३८ ॥

श्वानास्या शूकरास्या खलु चलवलये जम्बुकास्या च दिक्षु
व्याघ्रास्या चोत्तरस्था चितिभुवनगता कर्त्तिकाशुक्तिहस्ता ।
काकास्या गृध्रवक्त्रा खगपतिवदनोलूकवक्त्रा च कोणे
वज्राक्षी चातिनीलाऽवसि^३ नभसिगते भूतयोनिश्चलान्ते ॥ ३९ ॥

रक्तप्रेतं खगेन्द्रो महिषशिखिगजा हंसगो पञ्चवक्त्रा-
श्रामुण्डादेः क्रमेण प्रभवति कमलान्यासनं^४ दिग्विदिक्षु ।
दैत्यादीनाञ्च तद्वद्धनपतिशिखिनोरब्धिवाय्वोर्गणस्य
मातङ्गेशश्च मेघो मकर इति मृगो मूषकश्च क्रमेण ॥ ४० ॥

1. CLD. शङ्खश्री

2. CLD. °कर्कोटनाद्याः

3. CLD. °नीलाऽसि

4. P. कमलस्या° ; gdan du 'gyur te p'yogs dan p'yogs bra
pad ma rnam su'o

- a. gyon gyi p'yag na p'ub dan sbrul te
- b. 'od zer čan la sogs pa žal gčig dus kyi p'yag gi pad ma rnam
ni rim pas rig par bya
- c. rluñ la sogs pa'i dkyil 'k'or la ni pad ma stobs kyi rgyu sogs
dus kyi p'yag gi pad ma rnam
- d. rdo rje'i mig dan šin tu šhon mosa 'og nam mk'a' la gnas
'byuñ po'i skye gnas gyo ba'i m'tar
- e. yi dwags dmar dan mk'a' 'gro'i dbaṅ ro ma he rma bya glañ
ro dan ba glañ dan k'a lña pa
- f. glañ po'i dbaṅ po dan ni lug dan č'u srin žes dan ri dwags dan
ni byi ba rim pas so

भेरुण्डः ऋष्यनीलेक्षणगुदवदनाः^१ काकवक्त्रादि कुणे
 खड्गो ऋक्षश्च सिंहः प्रभवति चमरी श्वानवक्त्रादि दिक्षु ।
 'वज्राक्षा'^२ अष्टपादस्त्ववनितलगतौ^३ व्योम्नि नीला रथस्य
 'सक्रूरः पञ्चवर्णस्त्वनिल इति खगः स्फीतगात्रस्त्रिनेत्रः ॥ ४१ ॥
 मारीच्याः शूकराः स्युर्हयगजहरयः सप्तसंख्या रथेषु
 चुन्दायाः शृङ्खलायाः सुरयमवरुणो चोत्तरे वै भृकुट्याः ।
 'गन्वा माला च पूर्वे यमवरुणगते धूपदीपे च लास्या
 'हास्या वाद्या च नृत्या घनदभुवितले चाम्बरे गोतकामा ॥ ४२ ॥
 गर्भेऽष्टौ वेदिकायां गगनतल्लगते 'तोरणाधो नियोज्यो
 धारिण्यः पट्टिकायां फणिकुलसहिता वेदिकायां प्रतीच्छाः ।
 'विद्वेषस्तोमनेच्छा भवति^४ नृप तथा पौष्टिक स्तम्भनेच्छा
 तारा देव्यादिशुद्ध्या त्रिभुवनजननी मारणोत्पादनेच्छा ॥ ४३ ॥
 वाद्येच्छा भूषणेच्छा भवति नरपते भोजनेच्छा तृतीया
 गन्वेच्छा चांशुकेच्छा प्रकटितनियता मैथुनेच्छा च षष्ठी ।
 काये कण्डूयनेच्छा वदनगतकफोत्सर्जनेऽङ्ग^५ मलेच्छा
 नृत्येच्छा चासनेच्छा पयसि च शयने प्लावने मज्जनेच्छा ॥ ४४ ॥

1. Refers to a *bat* according to Me p'am

2. Refers to a *śarabha* according to Me p'am

3. CLP¹DV. °गतो 4. CLD. प्रभवति नृपते पौष्टिकं

5. CLPDV. °अङ्ग°; lus kyi dri ma 'dod ma dañ

- a. rdo rje mig gi rkañ pa brgyad pa sa 'og śiñ rta la gnas mk'a'
 la sñon mo'i śiñ rta yi
 b. mk'ar bgrod k'ro ba dañ bčas k'a dog lha pa lus rgyas mig
 gsum ldan pa a ni la zēs pa
 c. śar du dri dañ p'reñ ba ma ste gśin rje ō'u la gnas pa spos ma
 mar me sgeg mo dañ
 d. bžad ma'o rol mo ma dañ gar ma nor sbyin sa gži la ste mk'a'
 la glu ma 'dod m'ao
 e. rta babs 'og tu ñes par sbyar
 f. dbye ba dañ ni bskyod pa 'dod mar 'gyur te mi yi bdag po de
 bzñn rgyas dañ reñs 'dod ma /

चामुण्डाद्यष्टकृत्यन्यपि च भुवितले क्रोधजानां तथेच्छा
सन्तापे बन्धनेच्छा खलु मृदुवचने शोषणोच्चाटनेच्छा ।
स्पर्शकृष्टौ च बन्धे भवति नरपते कीलने धावनेच्छा
सर्वाङ्गक्षोदनेच्छा प्रकटितनियता मूत्रविट्सावणेच्छा ॥ ४५ ॥

सत्त्वानां वञ्चनेच्छा खलु बहुकलहे पञ्चमोच्छिष्टभक्ते
“संग्रामेच्छाहिबन्धे भवति दनुकुले दारकाक्रोशनेच्छा^१ ।
सप्तत्रिंशत् प्रतीच्छा पुनरपि च ततो मण्डले बाह्यवेद्यां
यत्किञ्चित् सत्त्वकृत्यं प्रतिदिनसमये योगिनीकृत्यमत्र ॥ ४६ ॥

इत्येवं वज्रिणश्च त्रिभुवनसकलं मण्डलाकारमुक्तं^२
“बाह्ये देहे परे च स्फुरणनिघन ते संस्थिते वस्तुजातेः ।
तस्मिन्नित्यः खवज्रस्त्रिविधभगतोऽनित्यतां न प्रयाति
“नोनित्यं भूतवृन्दं भवति नरपते शक्रजालं यथैव ॥ ४७ ॥

नित्यानित्यञ्च दृष्ट्वा तदपि जडधियां^३ चित्तशुद्धयर्हेतोः
वक्तव्यं साधनं वै नहि हृदयगतः साध्यते कश्चिदत्र ।
“यत् साध्यं साधकः स भ्रममिति सकलं साधनं वज्रिणो यत्
तस्माद्राजन् स्वचित्तं व्यपगतकल्षं मण्डलेशं प्रकुर्यात् ॥ ४८ ॥

1. OLD. “क्रोधनेच्छा

2. OLDV. “कार युक्तं, dkyil 'k'or rnam par gsungs

3. D. जलधियां blun po'i blo'can

- a. gyul 'dod ma dan sbrul 'c'in ma dan byis pa k'ro bar 'dod ma
rnams ni lha min rigs la 'gyur
- b. p'yi dan lus dan g'zan la yañ ni spro dan bsdu pa dag la dños
po'i skye ba yañ dag gnas
- c. 'byun po'i c'ogs ni rtag pa min par 'gyur te mi yi bdag po. mig
'p'rul ji b'zin nīd du'o
- d. gañ žig bəgrub bya sgrub pa de nīd 'k' rul pa žes pa rdo rje 'can
gyi sgrub t'abs int'a' dag gañ

श्रीवज्री चित्तवज्रं भवति नरपते मण्डलं ध्यायवज्रं
वाग्वज्रं देवतानामालिकालिकुलजं चक्रमिन्द्रकर्ममूर्ति^१ ।
‘स्कन्दं नालत्वकारो दलमपि च तथा केशराण्यप्युकारो
मध्ये श्रीकर्णिका च द्विविधपदगतौ चन्द्रसूर्यौ मकारः ॥ ४९ ॥

होःकाराद्यन्तगर्भे समसुखफलदे कायवाक्चित्तवज्रं
‘प्रज्ञारागद्रुतं तत् शशिनमिव विभुं वज्रिणं वीक्षयित्वा^२ ।
गीतं कुर्वन्नि देव्यस्त्वमपि हि भगवन् सर्वसत्त्वोपकारी
अस्मान् रक्षा हि वज्रिन् त्रिदशनरगुरोः कामकामार्थिनीश्च^३ ॥ ५० ॥

गीतं श्रुत्वा स वज्री त्रिभुवनसकलं त्विन्द्रजालोपमं वै
दृष्टोत्पत्तिं^४ करोति स्फुरदमलकरं स्फारयित्वा स्वचिह्नं ।
वज्रालङ्कारयुक्तो जिनपतिमुकुटः प्रज्ञयालिङ्गितश्च
प्रज्ञोपायेन राजन् पुनरपि सकलं मण्डलोत्सर्जनञ्च ॥ ५१ ॥

नीलाभं भीमकार्यं प्रहसितवदनं चार्द्धदंष्ट्राकरालं
गर्जन्तं सूर्यनेत्रं द्वाघिकजिनकरं वेदवक्त्रं द्विपादं ।
‘प्रज्ञोपायोद्भवन्तं प्रहरणसहितं प्रेषयेद्वज्रवेगं
अष्टाङ्घ्रि स्यन्दनस्थ जिनरिपुमथनं ज्ञानचक्रस्थ हेतोः ॥ ५२ ॥

1. CLD. °मिन्द्रग्निमूर्ति V. चन्द्रमिन्द्रकर्म° ; zla ba ŋi ma'i sten du'o

2. CLDV. चक्षयित्वा

3. V कामकः कामिनी च

4. D. दृष्टो°

a. rea ba sdon bu dag ni a yig 'dab ma dan ni de bžin ge sar rnam kyan u yig go

b. de ni šes rab č'ags pas žu ba k'yab bdag rdo rje čan yañ ri boñ 'jin pa bžin bltas nas

c. šes rab t'abs las rab byuñ mc'on č'a rnam dan bčas pa rkañ pa brgyad pa'i šin rta dag la gnaś
rgyal ba'i dag ni 'joms par byed pa rdo rje šugs de ye šes 'kor lo'i slad du bskul bar bya

नाभौ हत्वाङ्कुशेन स्फुरदमलकरं ज्ञानचक्रेश्वरं वै
हस्तेष्वेवं प्रवद्धा^१ स्वकुलिशफणिना भोषयित्वा च शस्त्रैः ।
“साध्यं कृत्वा समस्तं व्रजति पुनरसौ चालयित्वा मुचक्रं”^२
वेशं बन्धश्च तोषं समरसकरणं जम्भकादिः करोति ॥ ५३ ॥

चित्तं निष्पत्तियोगे भवति सगगनं गर्भपद्मेऽग्निमूर्तिः
पूर्वं श्रीकृष्णदीप्ता वरकमलदले दक्षिणे रक्तपीता ।
वामे श्रीश्वेतदीप्ता भवति कुलवशात् पश्चिमे पीतदीप्ता
‘धूमाग्रेय्यां मरीचिर्दनुजदिशि तथा’^३ द्योतकेश प्रदेशे ॥ ५४ ॥ *

वायव्यां श्रीप्रदीपा मणिरपि च तर्धर्मगण्डो^४ च शङ्खो
वह्नौ वायौ च दैत्ये हरदिशि च तथाभ्यन्तरे कोणभागे ।
पूर्वं संस्कार पृथ्वी खलु कमलगतौ दक्षिणे वेदनाम्भः^५
वामे संज्ञा च वह्निर्भवति हि पवनं रूपमेवापरे च ॥ ५५ ॥

अग्नेय्यां वायुरूपे भवति दनुपतौ वह्निसंज्ञाद्वयश्च
‘ईशेम्भो वेदना वै मरुति च धरणी स्कन्धसंस्कारयुक्ता ।
‘देवो बुद्धान्तरालेष्वमृतरसघटाश्चाष्टकक्षप्रदेशे
घ्राणा गन्धश्च पूर्वं पुनरपरपुटे दक्षिणे नेत्ररूपे ॥ ५६ ॥

1. CLDV. प्रवद्धाः

2. CLDV. स्ववज्र

3. P¹. च खद्योतं दीपदेशे

4. A bell to call forth the bhikṣus.

5. CD. वेदनाम्भौ

This verse has been left out in V. See note under 75

- a. nt'a' dag bsgrub hyar byas sin 'k'or lo bzan po bskyod par
byas nas 'di ni slar yañ 'gro ba ste
- b. mer ni du ba da nu'i bu yi p'yogs su smig rgyu ma dan dbañ
ldan p'yogs su mk'a' snañ ma
- c. dpañ ldan du ni c'u dan c'or ba dag ste rluñ du 'jñ ma 'du
byed p'uñ por ldan pa'o
- d. lha mo sañs rgyas bar rñams su ni le c'e bgyad kyi gnas su
bdud rei'i ro yi bum pa rñams / slar yañ 'p'ar ma p'yi ma la
ni śar du sna dan dri ste lho ru mig dan gzugs dag go

वामे जिह्वारसः स्याद् भवति हि वरुणे स्पर्शकाग्रस्तथैव
पाताले शब्दकर्णौ भवति कुलवशाद् दक्षिणे द्वारवामे ।
चित्तं वे धर्मधातु भवति च गगने सर्वतो द्वारवामे
आदौ चौपायषट्कं भवति जिनवशान्मण्डलस्याधिदैवं ॥ ५७ ॥

पश्चात् प्रज्ञादिषट्कं प्रकटमधिपतिः स्व स्व पद्मासने च
पूर्वद्वारे प्रचण्डस्त्वसिघृणतिबलः स्तम्भकी तस्य मुद्रा ।
सव्ये जम्भश्च मानी भवति च घनदे मानको जम्भकी च
स्तम्भश्चान्तवीर्या भवति हि वरुणे द्वारमध्यस्थ पद्मे ॥ ५८ ॥

मारीची नीलदण्डोऽवल इति भृकुटी शृङ्खलाऽनन्तवीर्यः
टकिश्चन्द्रारथस्था^१ सुरघनदपरे दक्षिणे द्वारमध्ये ।
सुम्भो रौद्रेक्षणाघो भवति नभसि चोष्णीष एवातिनीला
पूर्वद्वारापरोर्ध्वे^१ भवति च नियतं स्यन्दनश्च द्वयोश्च ॥ ५९ ॥

वाग्जाते मण्डले वै भवति वसुदिशाश्चासनं^२ भूतजानां
चामुण्डेन्द्रश्च पूर्वं भवति शिखिनि वै वैष्णवो वेदवक्त्रः^३ ।
याम्ये रुद्रो वराही भवति दनुपतौ षण्मुखी विघ्ननाथः
ऐन्द्री दैत्यो परे स्यात् खलु युगवदना^४ मास्ते विष्णुरेव ॥ ६० ॥

1. CD. °पराधे ; śar gyi sgo yi steñ dan gzan du yañ ni

2. CLDV. स्वासनं ; 'byun po las skyes rnam ki gdan du
'gyur

3. CD. °वक्रा ; rig byed gdon

4. Refers to ब्रह्मणी according to Me p'am.

- a. nam mk'a' la ni ñes par sems dan c'os kyi dbyiñs su 'gyur te
śar gyi sgo yi gyon du'o
- b. 'dod pa cun dā śiñ rta la gnas
- c. gnod mjes drag spyen ma ni 'og tu 'gyur ziñ mk'a' la gcung tor
dan ni śiñ tu shon mo ñid

यक्षे रौद्री यन्ः स्याद् भवति पशुपतौ षण्मुखश्चैव लक्ष्मीः
 बाह्येन्द्रद्वारसव्ये भवति दनुपती राक्षसी तस्य मुद्रा ।
 वह्नौ वायुः प्रचण्डा हवि^१रपि वरुणा दक्षिण^२द्वारसव्ये
 लक्ष्मीः श्री^३षण्मुखो वै भवति दनुपतौ पश्चिमे वायवोन्द्रौ ॥ ६१ ॥

वायो ब्रह्मा च विद्युद् भवति द्वि धनदे सागरः शूकरी च
^४कौमारीशे गणेन्द्रः खलु धनदयमद्वारयो बामभागे ।
 रुद्रः कालश्च विष्णु धनद इति सुरे चापरे द्वारवामे
^५तेषां मुद्रा प्रसिद्धा भवति गिरिसुता यामिनो श्री धनेशा ॥ ६२ ॥

बाह्ये नागाः समस्ताः सुरयमघनदे पश्चिमे वेदिकायां
 पद्मः कर्कोटको वै चलवलयगतौ वासुकिः शंखपालः ।
 वह्निस्थो^६ तोयमूर्ध्नि प्रभवति कुलिकोऽनन्तनागः प्रसिद्धः
^७तद्वद् भूमण्डलस्थो भवति कुलवशात् तक्षको वै महाब्जः ॥ ६३ ॥

तेषां प्रज्ञाः प्रणबडाश्चित्तिभुवनगताः श्वानवक्त्रादयश्च
 तासां पद्माद्युपायास्त्वपरकुलवशात् सत्सुखार्थं भवन्ति ।
^८श्वानास्या पूर्वचक्रे चलवलयगता शूलभेदे श्मशाने
 याम्ये वै शूकरास्या खलु शवदहने चोत्तरे व्याघ्रवक्त्रा ॥ ६४ ॥

1. CLDV. हरि° ; rab gtum ma ste me dan

2. CD. दक्षिणे ; lho yi gyas su'o

3. CD. श्रीः षण्° ; dpal ldan gdon drug pa dan dpal mor
'gyur te

4. D. वह्निस्थो ; me la gnas pa dag ste

a. dpal ldan du ni c'ogs kyi dbaṅ po g'zon nu ma ste nor sbyin
g'sin rje'i sgo yi gyon gyi c'ar

b. de dag rnam s kyi p'yag rgyar rab grags ri sras g'sin rje ma dan
dpal mo nor gyi dbaṅ mor 'byuñ

c. de b'zin sa yi dkyil 'k'or la gnas rigs kyi dbaṅ gis 'jog po dan
ni pad ma c'en por 'gyur

d. gyo ba'i k'or yug la gnas šar kyi dur k'rod rce mos 'bigs par
'k'or lo la ni k'yi gdon ma

“स क्षिप्त्वे पूतिगन्धे भवति च वरुणे जम्बुकास्या तथेव
उच्छिष्टे घोरयुद्धे शिखिनि दनुपतौ काकवक्त्रा सगृध्रा ।
वायव्ये सर्पदष्टे^१ खगपतिवदना चेश्वरे^२ बाह्यमृत्यो
चक्रस्थोलूकवक्त्रा महिषलयगतौ चन्द्रसूर्यौ च माभ्यौ ॥ ६५ ॥

प्रत्यालोढं हि मातु भवति समपदं यत्र देवीगणस्य
प्रत्यालोढं विशाखं^३ दशवसुगणयो मण्डलश्चासुरोपा
प्रत्यालोढे स्थितानां खलु भवति समापत्तिरालोढपादः
वैशाखाख्यं विशाखे भवति च नियतं मण्डलं मण्डले च ॥ ६६ ॥

शेषाः वज्रासनस्थाः प्रकटितनियता देवता मण्डले च
देव्यः पद्मासनस्थाः स्वकुलदिशिगताः स्व स्व पद्मेन्दुमूर्ध्नि ।
देवाः वज्रासनस्थाः फणिकुलसहिताः स्व स्व दिग्वाहनस्थाः
पद्मे देव्यः सुराणां खलु ललितपदा भूतजानां तथैव ॥ ६७ ॥

सव्यैराकुञ्चितैश्च क्षितितलनिहितैः सारिते वामपादेः^४
प्रत्यालोढं पदं तद् भवति नरपते सार्धहस्तद्वयेन ।
आलोढं वामयोगाद् भवति समपदं पादयुग्मे समे च
वैशाखं मण्डलं यद् भवति गुणवशाज् जानुयुग्मप्रसारात् ॥ ६८ ॥

1. OD. सर्पदंशे V. सव्यतस्ते ; sbrul gyis nos par

2. OD. चोत्तरे ; dbañ ldan du yon

3. V. हि शाखं

4. OD. “वामपादेः , rkañ pa gyon pa brkyañ ba dag

- a. stag gdon ma ste ču ru rnag gi drir ni de bñin ñid du če spyañ
dag gi gdon mar 'gyur
- b. gyon brkyañ ba ni yum gyir 'gyur te mñam pa'i stabs ni 'dab
'ma rnams kyi lha mo'i o'ogs kyi'o
- c. dkyil 'k'or du yañ lhaq ma'i lha rnams rab tu gsal žin ñes par
rdo rje gdan gyls gnas pa ste
- d. lha rnams 'dab mar lha mo rnams ni rol pa'i stabs te 'byun
po las skyes rnams kyi-de bñin ñid

किञ्चिज्जान्वर्धदक्रे^१ भवति हि ललितं शेषमेवं प्रसिद्धं
 'ज्ञातव्यं योगिना वै पुनरपि भरते^२ वज्रनृत्यस्य हेतोः ।
 वज्रस्यान्योन्य वज्रो भवति हि मुकुटे पञ्चबुद्धाः कदाचित्
 रूपस्याक्षोभ्य ऊर्ध्वं स्फुटकमलवरस्यैव वैरोचनः स्यात् ॥ ६६ ॥

'रत्नेशस्याब्जवारी प्रवरमणिकरोऽमोघसिद्धेश्च मौलो
 'षण्णां मौलिर्जटाख्या^३ भवति गुणवशाच्छेषवक्रप्य चान्यत् ।
 भूमौ चक्रप्रसूति भवति हि कमलस्योदकेऽनौ मणेश्च
 वायौ खड्गस्य शून्ये भवति हि कुलिशस्याक्षरे कर्तिकायाः ॥ ७० ॥

वस्त्रं पोयूषपात्रं प्रभवति हि तथादर्शमाला च वीणा
 'षष्ठो धर्मोदयो वै क्षितिजलद्भुतभृग् मास्ताकाशशान्तात् ।
 छेटं कुन्तश्च बाणं परशुडमरुको पञ्चचिह्नानि तद्वत्
 दण्डः पाशोऽङ्कुशा वै भवति खलु तथा मुद्गरश्च त्रिशूलः ॥ ७१ ॥

कोदण्डश्चोत्पलं वै पुनरपि च तथा वक्त्र^४ खट्वाङ्गघण्टाः
 'एवं वै शृङ्खलाद्यं जलचर^५ चषकं द्वीपिचर्ममचमं ।
 शेषाण्यत्रोपचिह्नान्यवनिजल हुताशानिलाकाशजानि
 ज्ञातव्यान्येव तानि प्रकृतिगुणवशाद् देवता दैवतोनां ॥ ७२ ॥

1. D. वज्रे ; čuñ zad pus no p'yed ni 'k'yoḡ pa

२. CDV. पुनरपि च भवेद्

3. D. यथाख्या

4. CD. वज्र ; mgo bo dañ ni

5. CD. जलधर चमकं ; č'u na rgyu ba t'od pa

- a. slar yañ rnal 'byor pa yis bha ra ta las ses par bya ste rdo rje
 gar gyi slad du'o
 b. rin č'en dbaṅ po'i č'u skyes 'jin dañ don yod grub pa'i čod pan
 la ni rab mč'og nor bu'i p'yag
 c. drug ni rol pa'i čod pan čan du 'gyur te yon tan dbaṅ gis 'lhag
 ma'i 'k'or lo yi yañ gzan
 d. drug pa č'os 'byuñ hes par sa dañ č'u dañ bsreg za rluñ dañ
 nam mk'a'i ži ba dag las so
 e. de bžin lčags sgrog la sogs č'u na rgyu ba t'od pa stag lpags dañ ni
 glañ po'i pags pa ste

लाद्या^१ क्षिप्तस्वरा ये क्षितिजलहृतभृग् मास्ताकाशनाताः
चिह्नानां ते स्वमन्त्राः^२ क्रमपरिरचिता ह्रस्वदीर्घप्रभेदैः ।
चक्रादीनां समस्ताः खलु कमलगताश्चन्द्रसूर्यासनस्थाः
षष्ठं यत्रैव चिह्नं भवति गुणवशात् तत्र चानाहतं स्यात् ॥ ७३ ॥

नादः श्रोत्रजस्त्वो भवति नरपते चित्तवज्स्त्वकारः
ह्रस्वकारश्च खड्गी भवति च पुनः ऋकारश्च वै रत्नपाणिः ।
ह्रस्वोकाराऽमिताभो भवति पुनर्तकारोऽत्र वैरोचनश्च
दीर्घं भावप्रभेदैः मुरगणसकलं षष्ठं जिनानां क्रमेण ॥ ७४ ॥

श्रीमाताऽनाहताख्या भवति खलु तथाकारजाकाशवातुः
ईश्वरः क्रमस्था मन्दनलज्जलक्ष्मासु सर्वा भवन्ति ।
अन्योन्यं कायभावौ परमजिनपति विश्वमाता मुखार्थं
अक्षोभ्यः शून्यवातुस्त्वसिकरकमलौ लोचना कायभावौ ॥ ७५ ॥ *

रत्नेशो मामकी च त्वपि कमलधरः पाण्डरा कायभावौ
तद्वच्चक्री च तारा प्रकृतिगुणवशात् ह्रस्वदीर्घस्वरैश्च ।
अंकारो विश्वभद्रो भवति तनुवशाद् वज्रपाणिस्त्वकारः
ह्रस्वकारः^४ खगर्भोऽरवि^५ भवति तथा भूमिगर्भश्च सम्यक् ॥ ७६ ॥

1. CD. नाद्या ; gañ žig li la sog pa

2. P नवमात्रा ; rañ gi shags 3. CD. °जलन्यातु

4. CD. ह्रस्वकार ; e yig t'uñ nu 5. P¹ नभोऽरवि च = य

* This verse has been marked 75 instead of 74 in V and the total number of verses in V in this pañjala has thus become identical with other Mss. See note under 54.

a. i yig t'uñ nu ral gri ldan par 'gyur te slar yañ ri yig dag ni p'yang na rin c'en no

b. u yig t'uñ nu snañ ba m'a' yas su 'gyur slar yañ 'dir ni li yig rnam par snañ mjad do

c. de bžin ā yig las skyes nam mk'a'i k'ams

d. rluñ dañ me dañ c'u dañ sa rnama la ni i r u i t'ams cad rin pas gnas par 'gyur

e. e yig t'uñ nu nam mk'a'i sñiñ po ar yig dag kyañ de bžin yañ dag sa yi sñiñ por 'gyur

ओकारो लोकनाथोऽल्पि भवति 'तथा चात्र विष्कम्भिकायः
आकारो^१ धर्मधातु भवति खलु तथा^२ :-कारजा शब्दवज्रा ।
ऐकारः^३ स्पर्शवज्रा खलु 'रसकुलिशार्कारजा कायभेदात्
ओकारो रूपवज्रा भवति नृप 'तथाल्-कारजा गन्धवज्रा ॥ ७७ ॥

a श्रीभद्रो धर्मधातुस्त्वपि रव^४कुलिशा वज्रपाणिश्च युग्मं
वैगर्भो गन्धवज्रा वररसकुलिशा लोकनाथश्च युग्मं ।
भूगर्भो रूपवज्रा भवति हि युगलं स्पर्शविष्कम्भिनौ च
एवं वै कुलानि प्रकृतिगुणवशाद् वेदितव्यानि सम्यक् ॥ ७८ ॥

हंकारोष्णीषचक्रो भवति तनुवशादत्र हश्चातिनीला
सुम्भो ह्रस्वो हकारो भवति नृप तथा दीर्घजा रोदनेत्रा ।
यंलाः युग्मक्रमेण प्रकटयतिबलः स्तम्भकी चैव युग्मं
रंवाः जम्भश्च मानी वमपि र इति वै मानको जम्भकी स्यात् ॥ ७९ ॥

लं याः स्तम्भोऽतिवीर्या भवति यवरलं नीलदण्डोऽचलश्च
'टक्लिश्चानन्तवीर्यो भवति तनुवशाद् दैवतोनाश्च दोर्घाः ।
यावारालास्तथा स्युर्गजतुरगहरि स्यन्दने शूकरे च
मारोचो नीलदण्डोऽचल इति भृकुटो शृङ्खलानन्तवीर्यः ॥ ८० ॥

1. D. जाः कारो

2. D. तथा 'आकार° ; de bžin āḥ yig las skyes sgra yi rdo
rje ma

3. D. एकारः ; ai yig

4. CD. वरकुलिशा

a. de bžin 'dir ni rnam par sel bar 'gyur te lus kyis so

b. lus kyī dbye bas āḥ yig las skyes ro yi rdo rje ma

c. de bžin āḥ yig las skyes dri yi rdo rje ma

d. dpal ldan bžan po č'os kyī dbyins dan p'yag na rdo rje dan ni
sgra yi rdo rje ma dag zuñ

e. 'dod pa dan ni mṭ'a yas breon 'grus su 'gyur lus kyī dbaḥ gis lha
mo rnam kyī riñ po ste

टक्किश्चुन्दा च युग्मं भवति नरपते मण्डले सत्सुखार्थं
 १आकारा^१वं विसर्गो ह-मपि ह-इति हहा-कारजाः शक्तयोऽष्टौ ।
 कुम्भेष्वेवं हकारो मरुदनलजलक्षमासुरे भेदितः स्यात्
 ॐ हूं होः आश्च शंखस्त्वमलगुणमणिश्चाङ्घ्रिपो धर्मगण्डी ॥ ५१ ॥

चामुण्डा वै हकारो ह-मपि हः-इति चापीश्वरी शूकरी च
 हा क्ष क्षा क्षं क्ष ऐन्द्रो खगतिगमना^२ ब्रह्मिका श्रीः कुमारी ।
 हो ह्री ह्र ह्रौ^३ च पृष्ठे वरकमलदले ह्रस्वमात्राप्रतश्च
 क्षो क्षू क्ष्लो^४ तथैव प्रकटितनियता ह्रस्वमात्राश्च तद्वत् ॥ ५२ ॥

५पूर्वे सव्येऽवसव्ये वरुणहविदनावीश वायव्ये पद्मे
 याद्याः षण्मात्रभिन्नाः क्रमपरिरचिताः षड्दले ह्रस्वदोर्घाः ।
 ६हिक्ष्यादावन्तसर्वा वसुफणिगुणिता देवतीनां दलेषु
 चामुण्डादेरुपायो भवति कुलवशात् सम्मुखो मन्त्रभेदैः ॥ ५३ ॥

तं नः शक्रोऽब्जिवक्त्रः वर्माति मः-इति वै सागरः श्रीगणेन्द्रः
 टं णोः वह्निः कुमारो चमपि वः-इति वै राक्षसेन्द्रश्च वायुः ।
 कं डोः विष्णुश्च कालो हर इति धनदो वै ७समत्र षकः एव
 ८चाद्याः वर्गाः समात्राः सुरकमलदले देवतीनां भवन्ति ॥ ५४ ॥

1. CD. आकारावं V. माकाराद्यं
2. CD. ब्रह्मिका
3. CD. डाहोद्दृष्टं पृष्ठे
4. CDV. क्षो क्षू क्षू क्षू
5. CDV. षमत्र ; sañ dañ 'dir ni

- a. a yig dag dañ am dañ rnam par bñad pa ham dañ hab dañ ha
hā las skyes nus ma bgyad
- b. śar dañ gyas dañ gyas min c'u dañ me dañ lha min dbañ ldan
rñāñ ni rluñ gi pad ma la
- c. hi kṣi la sogs la mt'a' t'ams čad nor ni gdeñs čan gyis bgyur
lha mo rnam kyī 'dab ma la
- d. roa sogs sde pa dbyañs dañ bñas pa rnam ni lha yi pad ma'i
'dab mar lha mo rnam kylr 'gyur

चैत्रादिनां तिथीनां ऋतुनियमवशात् शून्यषड्वह्निसंख्या
तत्त्वारूढो हकारो मरुदनलजलक्ष्मासु पूर्वद्यहीनां ।
कूटस्थाः सप्तवर्गाः क्ष-य-र-व-ल-युताश्चासुरीणां श्मशाने
प्रज्ञोपायाङ्गमावै भवति कुलवशात् सम्मुखो ^१योऽत्र यस्य ॥ ८५ ॥

श्रीवज्री विश्वभद्रो भवति कुलवशाद् वज्रधृग् वज्रपाणिः
वैगर्भोऽमोघसिद्धिर्विमलमणिकरो भूमिगर्भश्च सम्यक् ।
विष्कम्भो चक्रपाणिर्भवति कुलवशाल्लोकनाथोऽमिताभः
श्रीमाता धर्मधातुस्त्वपिरवकुलिशा ^२वज्रघातवीश्वरी च ॥ ८६ ॥

श्रीतारा स्पर्शवज्रा खलु रसकुलिशा पाण्डरा जातिभेदात्
रूपाख्या मामकी वै भवति कुलवशाल्लोचना गन्धवज्रा ।
ब्रोधेन्द्रो वज्रवेगो भवति जिनपतिर्विश्वभद्रः स एव
उष्णीषोऽक्षोभ्य एवात्र पुनरतिबलोऽमोघसिद्धिः प्रसिद्धः ॥ ८७ ॥

जम्भो वै रत्नपाणिर्भवति कुलवशान् मानकश्चामिताभः
°स्तम्भो वैरोचनश्च प्रभवति बलवान् वज्रपाणिश्च सुम्भः ।
°वैगर्भो नीलदण्डः प्रकृतिगुणवशाद् भूमिगर्भश्च टक्किः
विष्कम्भी चातिवीर्यो भवति कुलवशाल्लोकनाथोऽचलश्च ॥ ८८ ॥

1. CD. °मुखोऽत्र V. °अत्रैव

2. CD. धर्मघातवीश्वरी ; rdo rje dbyiñs kyi dbaṅ p'nyug ma

a. riñs byed dañ ni rnam par snañ mjad du 'gyur stobs ldan
p'yag na rdo rje dag dañ gnod mjes so

b. mk'a' sñiñ dañ ni dbyug pa sñon po rañ bzin yon tan dbaṅ
gis sa yi sñiñ po 'dod pa'o

माता क्रोधेन्द्रमुद्रा भवति कुलवशाद् धर्मघातुस्तथैव
शून्याख्या चातिनीला मरुदनलजलक्षमादयोऽनन्तवीर्या ।
जम्भो मानी क्रमेण प्रकटितनियता स्तम्भकी च प्रसिद्धा
रौद्राक्षो शब्दवज्रा भवति कुलवशात् शृङ्खला स्पर्शवज्रा ॥ ५६ ॥

मारीचो गन्धवज्रा प्रभवति भृकुटी चैव चुन्दा प्रसिद्धा
ज्ञातव्या जातिभेदात् खलु रसकुलिशा रूपवज्रा नरेन्द्र ।
स्तम्भः कालान्तकोऽत्रैव पुनरतिबलो विघ्नशत्रुः प्रसिद्धः
जम्भः प्रज्ञान्तको वै प्रभवति च तथा मानकः पद्मशत्रुः ॥ ६० ॥

चामुण्डा 'शूकरीशा मरुदनलजलक्षमा तथैन्द्री चतुर्थो
गन्धो रूपं रसः स्पर्श इति 'चलहरे'^२ दैत्यवह्नौ स्थिताश्च ।
ब्रह्मा वैरोचनो वै भवति कुलवशात् सागरश्चामिताभो
वह्निः श्रोतृनपाणि भवति हि पवनोऽमोघसिद्धिस्तथैव ॥ ६१ ॥

अक्षोभ्यो दैत्यशत्रु भवति 'जिनपतिः शङ्करश्च प्रसिद्धः
विष्कम्भो यः स शक्रो भवति' गणपति लोकेनाथस्तथैव ।
भृगुर्भः षण्मुखः स्याद् भवति दनुपतिः श्रीखगर्भः प्रसिद्धः
कालः श्रोवज्रपाणि भवति घनपति विश्वभद्रश्च षष्ठः ॥ ६२ ॥

1. D. शूकरी सा ; p'ag mo dbaṅ p'yug ma daṅ de bžin dbaṅ mo

2. P. बलहरे

3. CD. वरपते ; rgyal ba'i bdag po

a. rmugs byed šes rab mt'ar byed rtag tu rab tu 'gyur te de bžin
k'eṅs byed daṅ ni pad ma'i dgra

b. gyo ba 'k'rog byed lha min mer ni gnas pa yaṅ

c. rnam par sel ba gaṅ de brgya byin du 'gyur

षड्विद्याः षट् च वज्राः प्रकृतिगुणवशात् स्व स्व मुद्राश्च तेषां
मुद्रा विद्यादयोऽर्काः सुरवरपतयः श्वेतकृष्णाश्च पूर्णाः ।
तेषां याः पद्मपत्रे वसुकरतिययो माघमासादयस्ताः
षण्मासे पूर्वषट्कं भवति कुलवशाच्चापरं देवतोनां ॥ ६३ ॥

ये नागाष्टौ घटास्ते विभुक्कमलदले शक्तयस्ताः प्रचण्डाः
श्रीवूमा काकवक्त्रा भवति कुलवशात् गृध्रवक्त्रा मरोचिः ।
खद्योतोलूकवक्त्रा खगपतिवदना श्रीप्रदीपा प्रसिद्धा
श्वानास्या कृष्णदोप्ता सुविकृतवदना शूकरास्यार्कदीप्ता ॥ ६४ ॥

व्याघ्रास्या श्वेतदीप्ता भवति कुलवशाज्जम्बुको पीतदोप्ता
एवं लास्यादि सर्वाः प्रकटदशविधा विश्वमातावशेषाः ।
दिव्या बुद्धाश्च विद्याः सतरसकलशाः शुद्धकायो जिनस्य
क्रोधेन्द्राः बोधिसत्त्वाः खलु रसकुलिशा धर्मकायः स एव ॥ ६५ ॥

योगिन्यो भोगकायः प्रवररथगताः सूर्यदेवाः प्रसिद्धाः
अष्टौ नागाः प्रचण्डाः परिजनसहिताः बुद्ध निर्माणकायः ।
एवं भूयो द्विभेदो भवति जिनतनुर्बाह्यतोऽभ्यन्तरे च
गर्भोत्पत्तिर्यथैव प्रभवति नियता मण्डले तद्वदेव ॥ ६६ ॥

- rig ma drug dan rdo rje drug ni ran bzün yon tan dban gis de
rnam ran ran p'yag rgya ste (The Derge version reads here :
rig ma drug dan p'yag rgya drug ni...षड्विद्या षट् च मुद्रा, which
does not agree with any of the Mss.)
- nag mo 'bar ma k'yi gdon ma ste dmar mo 'bar ma sin tu
rnam 'gyur bzün ldan p'ag gdon ma
- de bzün slar yan rgyal ba'i sku ni dbye ba gñis su 'gyur te
p'yi rol dag dan nan la yan/mñal nas skyes pa ji lta ba ñid
de bzün k'o na dkyil 'k'or la ni ñes par rab tu 'gyur

शास्ता दिव्यादिकुम्भाः सहजिनतनु मण्डले गर्भमध्ये
बुद्धाद्या धर्मकायः खलु ^१रसकुलिशाद्याश्च संभोगकायः ।
‘क्रोधा निर्माणकायो भवति कुलवशान् मण्डले गर्भसंस्थाः
चामुण्डाद्यष्टदेव्यः परिजनसहिताः शुद्धकायो हि बाह्ये ॥ ६७ ॥

देवाद्या धर्मकायः सकलफणिकुलं चात्र संभोगकायः
चण्डा निर्माणकायो भवति नरपते सर्वसत्त्वार्थहेतोः ।
‘युग्मं स्थात् कायवज्रं सहजजिनतनु त्रिम्बनिष्पत्तिहेतोर
वाग्वज्रं धर्मकायो भवति च युगलं धर्मता देशनार्थं ॥ ६८ ॥

चित्रं संभोगकायो युगलमपि भवेत् सर्वसत्त्वार्थकर्ता
ज्ञानं निर्माणकायो भवति हि युगलं प्राणिनां मोक्षदं वै ।
प्रज्ञोपायाङ्गभावैः समविषमकुलै र्योगिना वेदितव्यं
चन्द्रादित्यादिकाद्यैस्त्रिविधभवगतै र्ज्ञानविज्ञानभेदैः ॥ ६९ ॥

वज्रैः स्वाहानुयुक्तैः शिरसिगलहृदो नाभिगुह्ये च मूर्ध्नि
एतैश्चाधिष्ठिताङ्गं परमजिनपतिं स्थापयेद् देवतोभिः ।
शून्ये वै धर्मवातौ त्रिकुलिशसमये ज्ञानपूजानुरागे
वक्तव्यं साधकेन त्रिशरणगमनात् तत्स्वभावात्मकोहं ॥ १०० ॥

1. T. रव ; ro yi rdo rje
- a. k'ro bo sprul pa'i sku ru 'gyur te rigs kyi dbaṅ gis dkyil 'k'or
gyi ni sñiṅ por yaṅ dag gnaś
- b. sku yi rdo rje lhan čig skyes pa'i sku ni zuṅ du 'gyur te gzugs
ni rjogs pa'i ślad du'o
- c. mgo daṅ mgrin pa sñiṅ ga lte ba gsaṅ ba spyi bor te

कुम्भै धूमादिभिश्च प्रभवति हृदये चाष्टभि धर्मचक्रं
 विद्याभिश्चैव ब्रह्मैः शिरसि च सहजं षोडशारं प्रसिद्धं ।
 कण्ठे संभोगचक्रं द्विगुणनृपतिभिर्बोधिसत्त्वादिभिः स्यात्
 नाभौ निर्माणचक्रं वसुफणिगुणिताभिश्च भीमादिभिः स्यात् ॥ १०१ ॥

“बाहोः पादस्य सन्धौ नवतियुगहतैः कर्मचक्रं सुरैश्च
 चण्डा नागैः क्रियाख्यं भवति नृपतिभिश्चाङ्गुलोपर्वसन्धौ ।
 श्रोत्रज्जी कालशुद्धा भवति नरपते वर्षमासादिभेदैः
 चित्ताकारो न चार्कः प्रतिदिवसवशाद् विश्वमाता विशुद्धा ॥ १०२ ॥

धूमाद्या वायुशुद्धाः स्वहृदयकमले नाभिचक्रे स्थिताश्च
 रुद्रः क्लेशैः समार्यो विभुचरणतले मारवृन्दैश्च मारः ।
 शंखो गण्डो मणिश्च द्रुम इति च तथा कायवज्रादिभिश्च
 कुम्भाश्चाष्टामृताङ्गैर्जयविजय^१घटो बोधिचित्तादिना च ॥ १०३ ॥

संस्कारोऽमोघसिद्धि विमलमणिकरो वेदना चामिताभः
 संज्ञारूपं हि चक्री शशिवलरुधिरैर्मूत्रविट्भ्यां विशुद्धाः ।
 षट्देव्यो धातुभिर्वै विषयविषयोभिर्बोधिसत्त्वाः समुद्राः
 अपञ्च क्रोधाबलैर्वै खलु पुनरपराश्चेन्द्रियैः पञ्च चान्यैः ॥ १०४ ॥

1. 1. CLD °घटैर्

2 CLDP. शशिपल ; ri boñ cān dañ stobs k'rag.

- a. lag pa rkañ pa'i c'igs la lha rnam kyis ni las kyis 'k'or lo dgu
 böu dus kyis bñun pa ste
- b. klu dañ gñum mo mi yi bdag po rnam kyis sor mo'i c'igs kyis
 mo'ams la bya ba žes byar 'gyur
- c. ñion moñs rnam kyis drag po c'uñ mor bñas pa k'yab bdag
 žabs kyis 'og tu bdud kyis c'ogs kyis bdud
- d. k'ra bo lña ni stobs rnam kyis te ñes par slar yañ gžan pa
 lña ni dbañ po gžan rnam kyis

चामुण्डाद्यष्टयामैः कमलदलगताः सूर्यलाने घटीमि-
 दैत्याद्याः सूर्यमासैः कमलदलगता नाडिकाश्वाससंख्येः ।
 नागाश्चण्डाश्च गुह्ये द्विगुणनृपतिभिर्नाडिकाभिर्विशुद्धाः
 एवं चेच्छादयस्ताः प्रकृतिगुणवशात् कायकृत्ये विशुद्धाः ॥ १०५ ॥
 केशैः ^१सिद्धाः समस्ताश्चित्तिभुवनगतं लोमभि ^२भूतकृन्दं
 तत्त्वैरस्त्राणि ^३भक्तुः प्रकृतिगुणवशाद् घातुभिर्बाह्यमुद्राः ।
 वज्रैरध्यात्ममुद्राः पविधरहृदये संस्थिताश्चन्द्रमूर्ध्नि
 श्रोवज्जी विश्वमाता त्रिविधमवगता चाक्षरज्ञान ^४योगात् ॥ १०६ ॥
^५श्रीशुद्धात् धर्मकायो भवति खलु सुसंभोगकायो हि धर्मात्
 भोगान् निर्माणकायो भवति जिनपतेः सर्वसत्त्वार्थहेतोः ।
 तुर्यावस्था सुसुप्ता खलु पुनरपरा कायभेदात् तु जाग्रा
 एवं ^६कायप्रभेदे विहरति च मनः प्राणिनोङ्गे चतुर्धा ॥ १०७ ॥
^७निर्माणे भोगकर्त्तुं प्रभवति हि मनः कायवाग्निन्द्रियैश्च
^८संभोगेऽदृष्टं चिन्तां व्रजति गुणवशाद् धर्मकाये च निद्रा ।
^९शुद्धे सोख्यं प्रयात्यत्र ^९दिननिशिसमये बिन्दुमोक्षे त्रयान्ते
 तस्मात् तद् भावनीयं ^{१०}दिननिशिसमये योगिना चाक्षरार्थं ॥ १०८ ॥

1. V. शुद्धाः ; skra rnam kyis ni grub pa
 2. CV. भृत्यकृन्दं ; 'byun po'i c'ogs
 3. CD. रन्त्राणि V. रत्नाणि ; de nid rnam kyis geo bo'i mo'on c'a
 4. All the Mss. read योगात् but the Derge version reads dbye ba las (भेदात्)
 5. CDV. शुद्धा ; dpal ldan dag pa las ni
 6. P' काये ; de ltar sku yi rab t'i dbye bas
 7. CD. निर्माणे 8. CD. संभोगे दृष्टिं V. संभोगेऽदृष्टि
 9. CDV. प्रयाति त्वनुदिनसमये
 10. CDV. प्रतिदिनसमये ; 'nin mo'an dus su
- a. loṅs spyod rjogs la ma mt'ön sems par 'gyur te yon tan dbaṅ
 gis c'os kyi sku la gñid kyaṅ no
 b. dag pa la ni bde bar rab 'gyur 'dir ni nin mo'an dus su t'ig la
 grol ba gsum gyi mt'ar

०वामे प्राणप्रचारः प्रभवति ^१च ^२तथाकुञ्चनं दक्षिणे यत्
प्रत्यालीढं पदं तत् समपदमपरालोढं ^३मग्न्यर्कचारात् ।
वैशाखं मण्डलं वै वरललितपदं पद्मवज्रासनञ्च
व्योमादौ च प्रचारः समविषमगतौ पञ्चघ्रा प्राणवायोः ॥ १०६ ॥

चण्डाली नाभिचक्रे नवहृतभुजगे चर्चिकाद्याधिदैवे
होःकार ज्ञानगर्भे तडिदनलनिभा ज्ञानतेजः प्रबुद्धा ।
नाभौ वैरोचनादीन् दहति नरपते लोचना चक्षुरादीन्
^४सर्वान् दग्ध्वा सुचन्द्रात् स्रवति शिरसि यो ^५बिन्दुरूपं स वज्री ॥ ११० ॥
प्रज्ञा धर्मोदयस्थं पुनरपि सकलं स्फारितं बिन्दुना वै
^६नानालङ्कारयुक्ता ^७दर्पणगतमिव ज्ञानचक्रं स्वयंभूः ।
कामं रूपं ह्यरूपं त्रिविधमपि भवं ^८शोषयित्वा क्रमेण
^९पश्चात् ^{१०}ज्ञानाच्च सा वै त्रिभुवनसकलं ह्येकदा कर्षनीयं ॥ १११ ॥

चन्द्रादित्यादिकाद्यैस्त्रिविधगतिगतः कायवज्रादि जापः
प्रत्याहारादिषड्भिः सुकनककमले कायवाक्चित्तयोगः ।
आनन्दाद्यैस्तु वज्राब्ज समरसगतैर्भाविनेयं त्रिवज्रा
प्रज्ञाब्जे चित्तबिन्दौ सहजसुखवशाद् भावनाऽनाहता स्यात् ॥ ११२ ॥

1. CD. tñ

2. CD. तथाङ्ग चित्ते V. तथाकुञ्चिते

3. CDV. लोढमप्यर्क ; me dan ſi ma'i rgyu ba las

4. CD. रूपः

5. CD. युक्तादरुण V. युक्तादरुण

6. CDV. शोषयित्वा ; rim pas sbyaṅs byas te

7. CD. ज्ञानाचिरेषा

- a. gyon tu srog ni rab tu rgyu bar 'gyur ba de bžin du ni gyas pa
bskum pa gañ yin pa
- c. t'ams cad bsregs nas mgo bor zla ba bzañ las t'ig le'i gzugs ni
'jag pa gañ de rdo rje can
- c. sna c'oḡs rgyan dan ldan žiñ me lon dag la gnas pa lta bu'i ye
śes 'k'or lo rañ byuñ ba
- d. p'yi nas ye śes me lce dag gis srid pa gsum po mt'a' dag dus
geiḡ tu ni dgug par bya

सेवा पञ्चामृताद्यैर्जलनिधिकुलिशैर्मन्त्रजापादिभिश्च
 "प्रत्याहारादिभिः स्यात् कुलिशकमलजेनामृतेनोपसिद्धिः ।
 आनन्दाद्यैस्त्रिवज्राब्ज समरसगता भावना साधनं स्यात्
 प्रज्ञासङ्गोऽध्युतं ^१सम्भवति खलु महासाधनं सूक्ष्मयोगात् ॥ ११३ ॥

आदौ वै शून्यता बोधिरपि खलु ततः पंग्रहश्चन्द्रबिन्दोर्
 बिम्बोत्पत्तिश्च तस्मात् प्रवररसकुलैरक्षरन्यास एव ।
 एषा सामान्यसेवा जलनिधिकुलिशैः साधनं मध्यमञ्च
 अत्रोपायश्चतुर्धा भवति मृदु दृढः साधनाङ्गै तथैव ॥ ११४ ॥

प्रत्याहारो जिनेन्द्रो भवति दशविधो ध्यानमक्षोभ्य एव
 प्राणायामश्च खड्गी पुनरपि दशधा धारणा रत्नपाणिः ।
 डोम्ब्यां चानुस्मृतिः स्यादपि कमलधरः श्रोतमाधिश्च चक्री
 एकैकः पञ्चभेदैः पुनरपि च यतो भिद्यते ह्यादिकाद्यैः ॥ ११५ ॥

प्रत्याहारो दशानां विषयविषयिणामप्रवृत्तिः शरीरे
 प्रज्ञातर्को विचारो रतिरचलमुखं ध्यानमप्येकं ^२चित्तं ।
 प्राणायामो द्विमार्गस्खलनमपि भवेन् मध्यमे प्राणवेशो
 बिन्दो प्राणप्रवेशो ह्युभयगतिहतो धारणा चैकचित्तं ॥ ११६ ॥

1. OLD. यद् भवति

2. D. °चित्तम्

- a. so sor sdud pa sogs dan rdo rje pad ma las skyes bdud roi yis
 ni ñe ba'i sgrub par 'gyur
 b. c'u yi gter gyi rdo rje 'di ni spyi yi bsñen par 'gyur te sgrub
 pa dag ni dbu ma yan
 c. 'brog gi reol ba dag kyañ lam ni gñis po bskyil žiñ dbu mar
 srog ni žug pa dag tu 'gyur

चण्डाल्यालोकनं ग्रहं भवति खलु तनौ चाम्बरेऽनुस्मृतिः स्यात्
प्रज्ञोपायात्मकेनाक्षरणसुखवशात् ज्ञानबिम्बे समाधिः ।
एतन् मृदादि^१भेदैस्त्रिविधमपि भवेत् साधनं विश्वमर्तुस्
तिस्रो मुद्रास्त्रिमात्रास्त्रिविधगतिवशात् कर्मसंकल्पदिव्याः ॥ ११७ ॥

प्रत्याहारेण योगो विषयविरहितोऽधिष्ठिते सर्वमन्त्रैः
पञ्चाभिज्ञानलाभी भवति नरपते ध्यानयोगेन शुद्धः ।
प्राणायामेन शुद्धः शशिरविरहितः पूज्यते बोधिसत्त्वेः
मारक्तेशादिनाशं विशति दशबलं धारणाया बलेन ॥ ११८ ॥

‘स’शुद्धोऽनुस्मृतेः स्याद् विमलमपि ^२च भामण्डलं ज्ञानबिम्बात्
तस्मात् ^३शुद्धः समाधौ कतिपयदिवसैः सिद्धयते ज्ञानदेहः ।
^४प्रत्याहारादिभि र्वै यदि भवति न सा मन्त्रिणामिष्टसिद्धिः
‘नादाभ्यासाद्धठेनाब्जग कुलिशमणौ साधयेद् बिन्दुरोधात् ॥ ११९ ॥

सेवायामादियोगो नभसि दशविधश्चक्रिणः क्रोधदृष्ट्या
^५दृष्ट्या विघ्नान्तकस्यामृतपथगतया ^६चोपसाध्ये षडङ्गः ।
प्रज्ञा^७स्पष्टेन्दुबिन्दारपि कुलिशमणौ त्र्यक्षरः साधने स्यात्
सौख्यानष्टकशान्तः सहज ^८इह महासाधने ज्ञानयोगः ॥ १२० ॥

1. P' भेदौ

2. CD. विमलमनसि भामण्डलं

3. CD. बुद्धः ; de nas tiñ ñe 'jin gyis dag pa

4. CD चोपमध्ये

5. CV. स्पष्टेन्दु D स्पष्टेन्दु ; šes rab la spros zla ba

6. P. इति ; ye šes rnal 'byor 'dir ni sgrub pa č'en po la

a. rjes su dran pa legs par dag pa dri med 'od kyi dkyil 'k'or dag
kyañ ye šes gzugs las so

b. so sor sdud pa la sogs rnams kyis gal te snags pa rnams, kyi
'dod pa grub par ma 'gyur na

c. nā da goms pas bean t'abs č'u skyes su gnas rdo rje nor bur
t'ig le bkag nas bgrub par bya

d. bgegs mt'ar byed pa'i lta ba bdud rei'i lam du son pa yis kyañ
ñe ba'i sgrub la yan lag drug

प्राणायामः समन्तात् सममुखफलदो मस्तके यात्रदिष्टस्
तस्मादूर्ध्वं ह्यनिष्टो मरणमयकरः स्कन्धनिनिशिहेतुः ।
उष्णोर्ध्वं भेदयित्वा परममुखपदे योजनीयो ^१व्रजन् वै
स्कन्धाभावेपि योगी विशति सममुखं किन्तु लोकेऽप्रसिद्धिः ॥ १२१ ॥

मध्ये प्राणप्रवेशो विषयविरहितालिङ्गनं विश्वमानुः
पद्माविष्टं स्ववज्रस्फुरणमपि तथेन्द्रकमध्ये प्रवेशः ।
सौख्यं बीजाप्रपाते सुरतरतिगतं योगिनां योगमेतत्
मुद्रा सिद्धयर्थहेतोः परममपि विमोः श्रोरहस्याद् रहस्यं ॥ १२२ ॥

ऊष्णोर्ध्वे पञ्चशूकं भवति हि कुलिशं बाह्यशूकं द्विगुण्यं
“वज्रं” स्याद् धर्मचक्रे द्विगुणितं ^२मपरं तस्य चान्यद् द्विगुण्यं ।
तस्याप्यन्यद् द्विगुण्यं भवति सहजसंभोगनिर्माणचक्रे
तद् गर्भप्येकशूकं सममुखफलदं गुह्यपद्मादरस्यं ॥ १२३ ॥

योगो प्राणातिपातं दिननिशि कुरुते प्राणनाशः स उक्तः
यः शब्दो वक्त्रहोनः प्रभवति हृदयेऽसौ मृषा वाद एव ।
सर्वज्ञज्ञानभूमे ग्रहणमपि च यद्योगिनः स्तेयमुक्तं
सौख्यं ^३बिन्दुप्रपाते भवति च परदारस्य सेविविरागात् ॥ १२४ ॥

1. CD. यो व्रजन् The metre is disturbed with this reading

2. CD. परमं

3. CDV. बिन्दुप्रपाते ; t'ig le ma lhuñ ba las

a. rdo rje c'os kyi 'k'or lor 'gyur žin ñis 'gyur gžan ma dan ni
de yl ñis 'gyur dag kyan gžan

b. de ni srog ñams par gsuñs te

प्राणायामानले न द्रवमपि शशिनः पानकं मद्यपानं
 ऊष्णोषेऽङ्गुष्ठपर्वाद् व्रजति तिथिवशात् पूर्णिमान्ते स्वचित्तं ।
 ऊष्णोषादङ्गुलीषु व्रजति पुनरिदं कृष्ण^१ पक्षावसानं
 सा चर्या योगिनो वै प्रतिदिनसमये त्विष्टसिद्धिप्रदा या ॥ १२५ ॥

^२चिन्ताकांक्षाज्वरोद्भवे ^३वरमुखकमले ^४शुष्कोऽन्नाप्रवृत्तिः
 कम्पोन्मादश्व घर्मा^५ प्रभवति मनसो विभ्रमस्तोव्रमूर्च्छा ।
 धूमाद्या वज्रिणस्ताः प्रकटदशविधाः प्राणिनोऽङ्गेष्ववस्था
 लोके ता मन्मथस्य प्रकटितनियता को जिनः कः स कामः ॥ १२६ ॥

या बिन्शोः श्वेतधारा पतति दिननिशं मामकी सा सुरा ^६न
^७गोववाद्यं चक्षुरादेः स्फुरणमनुदिनं नान्यमांसं कदाचित् ।
 सेवा पञ्चामृतानां स्वकुलभुविगतैर्देवतैः ^८शुद्धिकाये
 इन्त्ये चित्तप्रवेशात् ^९समरसकरणं मैथुनं तत्र योनौ ॥ १२७ ॥

दानं त्यागो धनस्याच्युतिरपि मनसः स्त्रीप्रसङ्गाच्च शीलं
 क्षान्तिः शब्दाद्यवेशो ह्यभयगतिविनाशोऽनिलस्यैव वीर्यं ।
 ध्यानं प्रज्ञा च चित्तं सहजमुखगतं सर्वगा सर्वभाषा
 तस्याः ^{१०}सत्त्वार्थमृद्धि ^{११}भवनिधनमजप्राप्तिरन्याश्चतस्रः ॥ १२८ ॥

1. CD. पक्षावसान

2. CD. चित्ता ; bsam dan 'dod dan lus la rims dan

3. CLD. वरमुखं ; k'a mč'og pad ma

4. CLD. शुक्तिरन्ता ; skam dan zas la rab tu mi 'jug dan

5. CDV. सुरानो ; č'añ ma yin

6. CDV. सिद्धि ; dag pa'i lus la

7. P. सहजचित्तसुखं ; ro mñam byed pa

8. L. सत्त्वार्थसिद्धि

9. CD. भवति धनमजं

a. 'dar dan bsño dan rab tu rmoñ par 'gyur ba

b. go ku la sogs mig la sog pa ñin žag so sor spro ste ša gžan res
 'ga' dag kyañ min

c. de las sems čan don dan rju 'p'ul sril pa mt'ar byed mi skye
 't'ob ste gžan pa bži rnamso

१एकाङ्गे शक्तियुक्ते नवपदसहिते पञ्चविंशतमकाद्ये
 २ध्याते मुद्रादयो वै कतिपयदिवसेः निद्वयः संभवन्ति ।
 स्तम्भं शान्तिश्च वक्ष्यं भुवननिघनतां वक्त्रभेदैः करोति
 भूतानां मण्डलस्थो दनुभुजगकुलं साधयेद् भावितोसौ ॥ १२६
 श्वेतः शान्तिं च पुष्टिं स्वमनसि कुरुते ३रक्तमाकृष्टिवश्यं
 पीतः स्तम्भश्च मोहं कपणघननिभो माणाच्चाटनश्च ।
 ध्यातं जप्तं तथैव ४स्वमनसि कुरुते कायवाक्चित्तवज्रं
 भूतानां मण्डलस्थं त्रिभुवननिलये साधयेत् कर्मभेदैः ॥ १३० ॥
 ५पञ्चाधिक्षोद्भववाभ्यां मणिकनकनिभाभ्याश्च मध्येतराभ्यां
 ६स्कन्वा ६रिष्टेभचर्मोद्धृतमपि ७मकलं पाटयित्वांघ्रियुग्मात् ।
 दैत्येन्द्रासृक्कपालः ८प्रवरकरतलो ९मृत्यु १०मारास्यहस्तः
 ११क्लेशारिष्टांघ्रिगती द्व्यधिकजिनकरो भावनीयः परार्थः ॥ १३१ ॥
 मातुस्तत्रैकवक्त्रं १२यमकरकमले कत्तिकाश्रोकपालं
 सूर्यादिन्दुः स्वचारं चरति गतिवशाद् द्वादशाधिक्यमेकं ।
 तस्मात् कायप्रभेदैर्भवति जिनपति विश्वमाता तथैव
 प्रज्ञायायाङ्गभावेः सममुखकलदेश्चन्द्रमूर्त्यप्रचारैः ॥ १३२ ॥

1. CLD एकांशे ; g'cig pu'i sku 'am

2. CLD. ध्यानं V. ध्याने

3. CLDV. रक्त आकृष्टि ; dmar po yis ni dgug dan dbaṅ

4. V. सुमनसि

5. D. पञ्चाधिक्षो 6. CLD. ०दिष्ट्वेमं

7. CLD. कमल 8. CLD. ०मृक्पान

9. P' ०तले 10. CLD. ०मारस्य

11. CLD. हन्त V. हन्तुः

12. CLD. क्लेशारिष्टां ; ñon mon bdud ni žabs kyiṣ bsgyel ba

a. p'yogs ni lhag pa las byuṅ buṅ ba 'daṅ ni gser dan mc'uṅs pa
 gyas dan 'cig soṣ dag gis ni

b. p'uṅ po'i bdud la glaṅ c'en pags pa dag kyaṅ ma lus b'sus te
 rkaṅ pa zuṅ žig dag nas 'jin

c. lha min dbaṅ po'i k'rag gi t'od pa rab mc'og p'yag mt'il na
 ste 'c'i bdag bdud kyi gdon gi p'yag

d. zuṅ gi p'yag gl

एकाद्या^१नन्तवक्त्रो बहुकरचरणोऽनेकवर्णस्तमोऽन्ते
 प्रज्ञोपायात्मको वै ददति समसुखं नाडिकेन्द्रकरोधात् ।
 भूम्पादीनां समन्ताद^२मलमणिनिभो भेदकः शून्य एको
^३नाद्योनान्तो न मध्यस्त्वविषयविषयः साधितः कालचक्रः ॥ १३३ ॥

क्रोधेन्द्रं वज्रवेगं द्वाविकाजनकरं वेदवक्त्रं द्विपादं
 पिङ्गाक्षं पिङ्गकेशं जिनपतिमुकुटं तोक्षणदंष्ट्राकरालं ।
^४सर्प्यालं^४ व्याघ्रचर्मप्रवरनिवसनं भर्तुं वत् शस्त्रहस्तं
^५मूर्ध्नो मालानिबद्धं सकलजिनकुलैः पञ्चवर्णैः कपालैः ॥ १३४ ॥

विश्वाब्जे सूर्यमूर्ध्नि स्फुरदमलकरं मण्डले विश्ववर्णं
 'पादाभ्यां भूतनाथाक्रमितमतिबलात् संस्थितालीढपाद' ।
 भूतानि त्रासयन्तं ह्यसुरफणिसुरान् ज्ञानसत्त्वैकभूतं
 ध्यायन्ने वैकमासं चितिभुवनगतं साधयेद् भूतवृन्दं ॥ १३५ ॥

नागानब्जाष्टपत्रेष्वपि जयविजयौ पातयित्वाकर्मूर्ध्नि
 पादाभ्यां स्तम्भयित्वा फणिपतिमिथुनं पद्मपत्रे स्थितानां ।
 लाङ्गुलाग्रश्च सर्वं घनकुलमुदरान् मुञ्चतो वै समन्तात्
 ध्यातः क्रोधेन्द्र एवं कतिपयदिवसैः साधयेन् मेघवृन्दं ॥ १३६ ॥

1. CLD. °नन्दवक्त्रो ; gčig la sogs pa mt'a' yas žal te

2. CLD. °दनल° ; dri med

3. CD. नाड्यो नान्तो ; t'og ma med čin mt'a' med

4. CD. सर्प्यालं

- a. sbrul gyi rgyan dan rab mč'og stag gi pags pa'i šams t'abs čaṅ
 ni geo bo'i bžin du me'on č'a'i p'yag.
 b. spyi bor mt'a' dag rgyal ba'i rigs kyi t'od pa k'a dog lña rnam
 dag gis p'reṅ ba űes par bčins
 c. žabs gñis dag gis 'byuñ po'i mgon po lhag pa'i stobs kyis mnan
 žin gyas brkyañ stabs kylie yañ dag gnas

इत्याद्यं देवतानां भवति नरस्ते सावनं दैवतोनां
प्रत्येकं मण्डलेऽस्मिन् ^१स्वजिनकुलवशात् कर्मभेदैः समस्तैः ।
स्तम्भे शान्तौ च वश्ये परवनहरणे मारणोच्चाटनाद्ये
षट्त्रिंशद् योगिनीनां भवति खटु पुनर्जाहोमं स्वबोजैः ॥ १३३ ॥

शान्तौ ध्यानश्च शान्तं शशवचनवला देवता शान्तरूपा
रौद्रे ध्यानश्च रौद्रं कपणघननिभा देवता रौद्ररूपा ।
वश्ये ध्यानं सरागं दिनकरवपुषा देवता रागमूर्तिः
स्तम्भे ध्यानं समूढं वरकनकनिभा देवता ^२स्तम्बरूपा ॥ १३५ ॥

शान्तिः पुष्टिश्च राजन् समुत्तजिनकुलैः सिध्यते दैवतोभिः
विद्वेषोच्चाटनश्च प्रकृतिगुणवशात् सिध्यते क्राघजाभिः ।
^३वश्याद्यं भूजाभिः प्रकटदनुकुले कोलनं चामुरोभिः
मातृभ्यां सर्वकर्माण्युभय^३परिकुले मारणं जीवनश्च ॥ १३६ ॥

^४आदौ श्रीकालचक्रस्त्रिभुवनजननो यत्नतः साधनोयौ
पश्चात् कर्माणि साध्यानि च भुविनिलये शान्तिकादीनि यानि ।
मात्रा पित्रा विहीना न हि भवति सुतः सर्वदा लोकसिद्धः
तस्माद् द्वौ साधनोयौ समसुखफलदौ नान्यथा कर्मसिद्धिः ॥ १४० ॥

1. CLD. खजिन^० V. सुजिन^०; rañ gi rgyal ba'i rigs kyi
dbaṅ gi

2. CLDV तत्वरूपा; lha rñams reñs pa'i gzugs

3. CLDV. ^०परिकुले; gñi g'i rdo rje'i rigs la

a. dbaṅ sogs 'byuñ skyes rñams kyi p'ur bus gdab p'añ lha
min mo rñams kyi

b. dañ por dpal ldan dus kyi 'k'or lo dañ ni srid gsum skyed
ma 'bad pa yis ni bsgrub par bya

भक्तुं ह्वत्पद्ममध्ये शशिरविशिखिनि स्थापयेन् मूर्ध्नि वज्रं
 हूं-कारं ज्ञानजातं प्रलयघननिभं पञ्चशूकं सरश्मिं ।
 °तन्मध्ये ^१जोऽङ्कुशस्य त्रिभुवनसकलं रश्मिभिः पूरयत्वा
 आकृष्य ज्ञानचक्रं त्रिविधभगवतं वज्रमार्गे ^२प्रवेश्य ॥ १४१ ॥

°सर्वश्चन्द्रद्रवामं स्वकुलिशवदनादुत्सृज्यन् मातृपद्मे
 तस्मिन् सूर्यं प्रविष्टं भवति समरसं चादिकादिप्रयुक्तं ।
 तन्मध्ये ज्ञानब्रोजं भवति कुलवशात् कर्मणः शान्तिकादेः
 तेनोत्पन्ना ^३ च देवो भवति हि फलदा योगिनो देवता वा ॥ १४२ ॥

जः हूं वं होः क्रमेणाङ्कुश इति कुलिशं वज्राशश्च घण्टा
 ॐ आः हूं हो-स्तथोक्तं शशिरविकुलिशं चाक्षरं तद्वदेव ।
 ई ऋ ऊ लृ तथैव प्रकटय र व ला वायुवह्नाम्बुपृथ्व्यः
 हः हुं हं फ्रं तथोक्तं रविरपिकुलिशं चन्द्रमा कर्त्तिता च ॥ १४३ ॥

ध्यात्वा चन्द्रार्कमध्ये त्वलिकलिसहिते तोयबोजात्मकाब्जं
 तेनोत्पन्नैकवक्त्रां यमकरकमलां देवतीं चन्द्रवर्णां ।
 आरूढां श्वेतनागं सितजलजकरां चामयां श्वेतवस्त्रां
 श्वेतालङ्कारयुक्तां प्रहसितवदनां प्रेषयेत् साध्यवेश्म ॥ १४४ ॥

1. CLDV. योऽङ्कुश°

2. CLDV. प्रविश्य

3. D. °पद्मे

4. CLD. °हे हो°

a. de ni dbus su jah yi lčags kyu'i 'od zer rnam kyis srid pa
 gsum po mt'a' dag bkañ byas nas

b. t'ams ōad zla ba žu ba dañ mo'uñs rañ gi rdo rje'i k'a nas
 yum gyi pad mar spro bar bya

तस्मात् साध्यं गृहीत्वा पुनरपि च विभो मण्डले संप्रविष्टां
भर्तुश्चाज्ञां प्रलब्ध्वा पुनरमृतघटै र्लेचनाद्याः प्रहृष्टाः ।
तं साध्यं स्नापयन्ति ^१प्रवरदशविधाः शक्तयः पूजयन्ति
^२रूपाद्याः पोषयन्ति ^३प्रकटदशभिः लास्यादयस्तोषयन्ति ॥ १४५ ॥

भूताख्याश्चाभयन्ते ^३ प्रवरदशविधाः क्रोधजाः पालयन्ति
नागिन्यश्चुम्बयन्ति त्वमन्युवतयो द्वादशालिङ्गयन्ति ।
चण्डाः कुर्वन्ति रक्षां सकलभुवितले शान्तिपुष्ट्यर्थहेतोः
एवं साध्यस्य सर्वं परमसुखकरं योगिना भावनोयं ॥ १४६ ॥

ह्रीश्चन्द्रादित्यगर्भे कुवलयकलिका बाणमेवेक्षु चापं
तेनोत्पन्नार्कभासोभयकरधनुषा पूरिताकर्णबाणा ।
प्रत्यालोढाश्चारूढा ^४ कमलशशधरा प्रेषयेत् साध्यवेश्म
साध्यं हृन्नाभिगुह्ये शिरसि च वदने तार्डयत्वा शरेण ॥ १४७ ॥

कण्ठे ^४चापेन बद्ध्वा क्षुभितमपि तथा मण्डले नोयमानं
चण्डाभि र्वस्त्रहीनं हृतमपि नियतं वेष्टितं नागिनोभिः ।
देवीभि र्भर्तुस्यमानं सलगुडमुषलैस्ताडितं क्रोधजाभि-
र्भूताभि र्भीष्यमानं खरनखनिहतं चैव लास्यादिभिश्च ॥ १४८ ॥

1. D प्रवर दशविधाः ; rab mč'og rnam pa bču yis

2. D. प्रकटदश च लास्या° CLP. °दशव°

3. CLD. भूताख्याश्च भवन्ति

4. CLD. पाशेन ; gzu yis

a. gzu'gs la sog's pa rnam's kyis geo bar byed cīn rab gsal sgeg mo
la sog's bču yis o'im par byed

b. 'oyuñ por grags pa rnam's kyis 'jigs pa med byed rab mč'og
rnam bču k'ro skyes rnam's kyis skyon bar byed

c. zla ba ŋi ma'i dbus su hrīḥ ste yud pal k'a ma bye ba'i mda'
ñīd dan ni i kṣu'i gzu

d. gyon brkyañ rta la žon pa

वज्रमि नष्टबुद्धि क्षितिजलङ्घितभुग्वातजामिश्र बद्धं
 भक्तुः पादे विवस्त्रं सकलमदहतं पातितं भक्तिमिश्र ।
 एवं कृत्वा तु वश्यं पुनरपि च विमुस्तोऽप्येत् तत्र साध्यं
 'तद्वत् पाशाङ्कुशाभ्यां भवति बहुविधा कृष्टिकर्म ^१त्रिधातोः ॥ १४९ ॥

'ध्यात्वा सूर्येन्दुमध्ये कषणघननिभं दीर्घहूं कारजासि
 तेनोत्पन्ना विवर्णा त्वसि करकमला तर्जनो पाशहस्ता ।
 प्रत्यालोढो ^२धूम्रमूर्तिः प्रकुपितवदना प्रेरिता साध्यवेक्ष्म
 साध्यं पाशेन बद्ध्वा कुपितवदनया मण्डलद्वारनोतः ॥ १५० ॥

उष्ट्रे ^३यः-कारजाते वरपवनगतौ भर्तृवाक्येन साध्यं
 तत्रारूढं प्रकृत्या शिखिचलत्रयं प्रेरयेद् यावदेव ।
 एवमुच्चाटनं वै भवति सुरंपतेः किं पुन मनुष्यस्य
 विद्वेषेष्पुष्ट्रोहो नो बहुकृतकलहौ सत्र्यवामे च नेयौ ॥ १५१ ॥

ध्यात्वा सूर्येन्दुगर्भे ^४ल-इति परिणतं पोतवर्णं ^५सुचक्रं
 तेनोत्पन्नै रुक्ता वरकनकनिभा शृङ्खलचक्रहस्ता ।
 कूर्मे दैत्यासनस्था त्वतिमृदुगमना प्रेरिता साध्यवेक्ष्म
 'साध्यं चक्रेण भेष्यं प्रपतितमवनौ शृङ्खलाबद्धपाद' ॥ १५२ ॥

1. CLDV. 'धातौ

2. CLD. प्रत्यालोढोऽधूम्रमूर्तिः ; rñā mo'i steñ du

3. CLDV. जः कार ; yaḥ yig las skyes

4. CLDV. न इति ; laḥ zes

5. CLD. स्वचक्रं ; 'k'or lo bzañ po

1. de bñin žags pa lōags kyu dag gis k'ams gsum po rñams dñug
 pa'i las ni rnam pa mañ por 'gyur
2. ñi ma zla ba'i dñus su sprin nag dañ mc'uñs hñm yig riñ po
 las skyes ral gri bsgoms byas nas
3. bsgrub bya 'k'or loḥ 'jigs par byas nas sa la rab tu bsgyel te
4. lōags sgrog gis ni rkañ pa bñins

आनीतं मण्डले वै जिनपतिवचसा पातयित्वा धरण्यां
मेरुस्तन्मूर्ध्नि देयो वरकनकमयः स्तम्भने साध्यकाये ।
षट्सन्धौ कीलनार्थं त्वपिकुलिशमयैः कीलकैः ^१कीलनीयः
सर्पैः संदंश्यमानः पतित इह महौ मोहने ^२भावनीयः ॥ १५३ ॥

ध्यात्वा सूर्येन्दुगर्भे ^३तडिदमलनिभां कर्त्तिकां फ्रेस्वभावां
तेनोत्पन्ना प्रचण्डा प्रलयघननिभा कर्त्तिका शुक्तिहस्ता ।
“प्रत्यालीढा विवस्त्रा ह्युपरि ^४हरिरिपोः प्रेरिता साध्यवेष्टम
साध्यं केशेषु शीघ्रं धृतमपि च तया मण्डले वस्त्रहीनं ॥ १५४ ॥

आनीतं श्रीश्मशाने जिनपतिवचसा गृध्रकाकैः शृगालैः
^५सर्वाङ्गात् पीतरक्तं ^६पल्लमपि तथा भक्षितं सर्वधातुं ।
साध्यस्यैवं समस्तं प्रवरभुवितले मारणे भावनीयं
ध्यानेनानेन शक्रो व्रजति यमपुरं किं पुन गर्भजातः ॥ १५५ ॥

शान्तौ पुष्टौ च शुक्लं भवति कुलवशात् ध्यानमप्यम्बुबीजाद्
वश्याकृष्टौ च रक्तं त्वपि तनुदहनं वह्निबीजात्मकश्च ।
विद्वेषोच्चाटने च प्रलयघननिभं वायुबीजस्वभावं
‘संस्तम्भे’ ^७कीलनाद्ये वरकनकनिभं भूमिबीजात्मकश्च ॥ १५६ ॥

1. P'. कीलनायः

2. P'. भावनायः

3. CLDV. तडिदनल° ; dri med glog dan mo'un's pa'i

4. PP'. हरिरिपोः

5. LD. पवनमपि

6. CD. सत्स्तम्भे

a. rta yi dgra yi steñ du gyon pa brkyañ žiñ gos dan bral bar
bsgrub bya'i k'yim du bskul bar bya

b. ce spyañ rnames kyis bsgrub bya'i yan lag kun las k'rag 't'uñs
ša dan de bžin du ni k'ams kun zos

c. reñs pa rnames ni p'ur bus gdab pa la sogs la gser žun dan
mo'un's sa yi sa bon rañ bžin no

नीलाभं शून्यबीजाद् भवति हि हरितं मारणे जीवने च
 "पृथ्वी कृत्स्नं समन्ताज् जलनिधिगमने वायुकृत्स्नश्च वृष्टेः ।
 नाशार्थं वह्निकृत्स्नं त्वपि महिवलयं द्रावणार्थश्च वह्नेः
 नाशार्थं ^१तोयकृत्स्नं भवति खगमने शून्यकृत्स्नं त्वदृश्ये ॥ १५७ ॥

ध्यानं पञ्चाननं वै भवति गजपते ^२भङ्ग एवाग्निबीजात्
 तार्क्षं नागेन्द्रमङ्गं भवति हि धवलं तोयबीजात्मकश्च ।
 अष्टाङ्गि^३ खड्गसिंहे प्रलयघननिभं वायुबीजात्मकं स्यात्
 खड्गाख्यं वाजिशत्रोरवनिकुलवशात् क्रोधजं दैत्यमङ्गं ॥ १५८ ॥

श्रीमन्त्रं^४ बुद्धबिम्बं प्रथममपि विमो योगिना साधनीयं
 पश्चात् सिध्यन्ति कर्माण्यपरिमितगुणान्यर्कभेदैः स्थितानि ।
 मन्त्रे बिम्बे त्वसिद्धे त्रिभुवननिलये सिध्यते नैव किञ्चित्
 तस्माद्वाजन् स्वचिते व्यपगतकलुषे साधयेन् मन्त्रबिम्बं ॥ १५९ ॥

शूरः संप्रभामभूमौ पतित इति ^५तथालम्बितस्तत्स्करो वा
 अष्टम्यां भूतरात्रौ नृप चितिभुवने स्नापयेदष्टकुम्भैः ।
^६गन्धे धूपैः प्रदोषे बन्धुविषचरुके रक्तपुष्पैः प्रपूज्य
 वज्रन्यासं प्रकृत्या^७ शिरसि च हृदये मूर्ध्निनाभौ च कण्ठे ॥ १६० ॥

1. D. तोयकृत्स्ने
2. CLD. °मन्
3. CLDV. श्रीमन्तं
4. D. तथा लम्बित°

- a. sa yi zad par kun nas ō'u yi gter du 'gro ba la ste rluñ gi zad
par ō'ar pa ni
- b. k'yab bdag gi ni dpal ldan sñags dañ sañs rgyas gzugs kyañ
rnal 'byor pa yis dañ por bsgrab par bya
- c. dpa' bo gyul gyi dus su lhuñ bar gyur pa zēs pa 'am ni de bžin
ō'om rkun sbyaṅs pa dag
- d. dri dañ spos dañ mar me dañ ni rnam mañ k'a zas me tog
dmar po rnames kyis rab mō'od nas
- e. rab byas te

कृत्वा कुण्डे त्रिकोणे यदरुणरजसा गर्भपद्मं सचिह्नं
पत्रे चिह्नं जिनानां दिशिविदिशि तथा देवतीनां स्वचिह्नं ।
बाह्ये रेखात्रये वै दशदिशिवलये क्रोधचिह्नानि तद्वत्
प्रेतं तस्यावसव्ये त्वसिकरकमलं मण्डलात् सव्यपादं ॥ १६१ ॥

पूर्वोक्तान् मातृदोषाज् जिनपतिकुलिशैरात्मरक्षां प्रकृत्य^०
मन्त्रो कुण्डस्य सव्ये सरुधिरपललैर्होममेवं प्रकुर्वन् ।
ॐ ह्रीं ^१फ्रं हूं फडन्तं दशगुणितशतं होमयेत् तस्य मन्त्रं
बद्धा वज्रासनं वै अमरगिरिरिवाकम्प^२ एवार्चरात्रं ॥ १६२ ॥

^३पूर्णे होमे ऽवलन् वै ललदसिरसनं ^४स्तोक्षणदंष्ट्रस्त्रिनेत्रः
गर्जनं वै स्फोटयन् यः क्षितिमपि चरणैः साधकं भीषयन् सः ।
स्थित्वा कुण्डान्तराले ^५हसति कहकहं नृत्यते भीमकायः
तं दृष्ट्वा ^६भोतमन्त्रो व्रजति यमपुरं नष्टचित्तः क्षणेन ॥ १६३ ॥

भेतव्यं नासुरेन्द्रादपि चितिभुवने ^७मन्त्रिणा सिद्धिहेतो-
र्दृष्ट्वा निःकम्पचित्तं ^८वदति पुनरिदं साधितो भूतनाथः ।
सिद्धोहन्ते सुवीर वद सकलमहं साम्प्रतं किं करोमि
इत्युक्ते साधकेन स्वमनसि ^९रचितं प्रार्थनीयं परार्थं ॥ १६४ ॥

1. CLD. ह्रं

2. CLD. °गिरिविवाकम्प

3. CLD °रसिम°

4. CL. सहति

5. CLD. भीममन्त्री

6. CLDV. मन्त्रसिद्धार्थहेतो°

7. CLDV. भवति

8. L. रचितं

a. bdag ñid bsrub ba rab byas nas

b. sbyin sreg rjogs na ro 'jin ral gri lta bur 'k'yug cñi 'bar la
mc'e ba rnon po mig gsum pa

ro bsreg gnas su sñags pas dños grub rgyur ni lha min dbañ
po las kyañ 'jigs par mi bya ste

स्पर्शं खड्गं रसेन्द्रामृतफलगुटिका रोचनं चाञ्जनञ्च
 यल्लेपं पादुकाञ्चाददतु ^१मम भवान् लौकिकीमष्टसिद्धिं^२ ।
 विद्वेषोच्चाटनं वै भुवननिघनतां स्तम्भनाकृष्टिवश्यं
 सर्वं मे यातु सिद्धिं स च वदति पुनः सर्वमेतत् करोमि ॥ १६५ ॥

भूतेन्द्रं साधयित्वा व्रजति नरपते साधको यत्र तत्र
 पाताले चान्तरीक्षे सुरवर^३ भवने मेरुशृङ्गेऽब्धिपारे ।
 तत्रारूढोऽसिहस्तः क्षितितलनिलये लोककार्यं करोति
 तस्मात् सत्त्वार्थहेतोः परमकरुणया साधनीयोऽसुरेन्द्रः ॥ १६६ ॥

नामाद्यं चित्तवज्रं भवति नरपते देवता देवतीनां
 वाग्बज्रं सर्वनामाक्षरमपि च ततश्चाधिकं कायवज्रं ।
 तस्मात् प्रत्यङ्गमन्त्रो भवति बहुविधः पाठसिद्धः कदाचित्
^४भाव्यो ^५याज्यश्च जाप्यः स्वजिनकुलवशात् चित्तवाक्कायभेदैः ॥ १६७ ॥

प्रत्येकं मन्त्रजातेः प्रभवति नियतः कोटिजापः प्रसिद्धो
 होमस्तस्माद् दशांशः प्रकृतिगुणवशात् सिद्ध्यते यावदेव ।
 पश्चाच्छ्रान्त्यादिकेषु प्रभवति फलदो नान्यथा सिद्धियेति
 सध्यानेर्जपहोमैर्ब्रतनियमयुतैर्मन्त्रयोनिश्च साध्या ॥ १६८ ॥

1. CLDV. °वा ददतु सम

2. CLDPV. °भुवने ; lha yi mō'og gi gañ pa

3. D. भावोऽजाप्यश्च

- a. ral gri reg pa bñud kyi dbañ po bñud rol'i 'bras bu'i ril bu ro
 ca na dañ mig smra dañ/rkañ pa byug dañ śiñ lham dag dañ
 'jin rten pa yi dños grub brgyad po k'yod kyiś bdag la sool
 b. bsgom bya mō'od bya bzlas bya rañ gi rgyal ba'i rigs kyi dbañ
 gis t'uḡs gsuñ sku yi dbye bas so
 c. bsam gtan dañ bñas bzlas dañ sbyin sreg brtul žugs nes ldan
 rñams kyiś shags kyi akye gñas bsgrub par bya

सिद्धा बद्धा त्रिलोहेः खगपललगुटी खेचरत्वं ददाति
 स्वाश्वादीनां ^१प्रदोपैरपहरति तनौ क्षुत्पिपासादिरोगान् ।
 नेत्रैः पित्तैश्च तेषां भवति वरनृणामञ्जनं भूप्रभेदं
 अन्तर्वानि च वक्ष्ये युवतिमनहरं साधितं श्रीश्मशाने ॥ १६६ ॥

कृष्णाष्टम्यां निशायायथ मनुदिवसे मण्डलं वर्त्तयित्वा
 ०रक्षां कृत्वा समन्ताच्च पल्लगुटिकां चाञ्जनं तस्य मध्ये ।
 कृत्वा संपूजयित्वा सुसुरभिवृष्टुमै र्मन्त्रजापं प्रकुर्याद्
 रश्मिं मुञ्चन्ति यावन् नभसि रविरिव ग्राह्यमुद्गत्यतस्मात् ॥ १७० ॥ *
 जीवे ^२दूते स जीवे गगनदिशिगते मृत्युमाप्नोति दष्टः
 दूतप्रश्नो ^३समो यो बहुमुखफलदो मृत्युदोक्तः समो यः ^४।
 दूतः ^५सर्पादिनाम प्रवदति हि ततो मृत्युमाप्नोति दष्टः
 पृच्छा प्राणप्रवेशे यदि भवति शुभा निर्गमे ^६साशुभा स्यात् ॥ १७१ ॥
 दूतो वामाग्रपादः कथयति ^७युवतौ दक्षिणाग्रो नरश्च
 स्वाङ्गं हस्तेन यत्र स्पृशति ^८स मनुजो दष्टमत्र प्रदेशे ।
 प्रोतफुल्लं नेत्रवक्त्रं कथयति मरणं ^९वर्णमूले च कृष्णः
 शब्दो ^{१०}दूतपुण्डरीके यदि भवति मनाक् रंग्रहं तत्र वृथति ॥ १७२ ॥

1. meat according to Me p'am

2. CL. °दूते V. °वृत्ते

3. CLDV. प्रश्नो समो

4. CLD. सर्पादि°

5. P'. निर्गमेनाशुभा ; 'byuh ba la ni dge min 'gyur

6. CDV. युवती

8. V. वर्ण काले

7. D. समनुजो

9. CLD. शफो

* P' marks this verse wrongly as 171 and this wrong marking continues upto verse 230

a. bsruh ba dag kyan kun nas byas te de yi öbus su ša yi iil bu
 dag gam mig sman ni

b. 'c'o bar p'o na de ni 'c'o la nam mk'a'i p'yoḡs su gnas na sos
 zin 'c'i ba t'ob par 'gyur/p'o na'i dri ba mi mñam pa gañ
 nes par bde ba'i 'bras ster mñam pa 'c'i ba ster par brjoñ

c. miḡ dañ k'a ni rab tu gdañs pa dag dañ rna ba'i rea bar nag
 po yar ni 'c'i bar brjoñ

d. gal te sñiñ k'a'i pad ma dkar ror sgra ni cūñ zad gyur na de
 ni rab tu bañu bar bya

आदौ रक्षादिधानं भवति सुखकरं दष्टकस्यात्मनश्च
 पृथ्वीतोयाग्नि^१वाता गगनमपि तथाङ्कुष्ठादौ नियोज्य ।
 लाद्या हान्ता क्रमेणारुजऽरहृदये वक्तृमध्ये ललाटे
^२हुं क्षूं ह्यं ह्यादि नागा दशत्रिंशमसमा ह्रस्वदीर्घप्रभेदैः ॥ १७३ ॥

वामाङ्गे ह्रस्वबीजं श्रवणगलगतं कक्षकुक्षयोद्देशे
 सव्याङ्गे दीर्घमेव प्रभवति फणिनां सृष्टिसंहारयोगैः ।
^३रक्षां कृत्वा जिनाख्यां ^४गुलमुममशरेणाहिबोजान्वितेन
^५हुं क्षूं युक्तेन शोघ्रं ^६सुनिहतहृदयः स्तोममायाति दष्टः ॥ १७४ ॥

पृथ्वी बीजे ललाटे चरणगतखजे स्तम्भमायाति शोघ्रं
 तोये मूर्ध्नि प्रविष्टे शिखिनि च जठरे निर्विषत्वं प्रयाति ।
 वायो बीजे ललाटे शिखिनि च हृदये संक्रमो वै विषस्य
 शून्ये मूर्ध्नि प्रविष्टे चरणगत^७महौ छेदनं वै विषस्य ॥ १७५ ॥

श्वेतो बिन्दुः ललाटे त्रिविधमपि विषं निर्विषं वै करोति
 रक्तः स्तोमं प्रवेशं कषणव्रननिभः स्तम्भनं पीतवर्णः ।
 वर्ति प्राणप्रवाहे त्रिकटुकलुलितां योजयेन् निर्विषत्वे
^८अङ्कुल्या लम्बिकायां विकसितवदने षट्क्षणं योजयेद्वा ॥ १७६ ॥

1. P. वायु

2. CLD. हुं क्षु ह्यागादि

3. CLD. °गुण

4. CLD. सुनिद्रित°

5. CD. °गतवर्णो V. °रतो

6. salt according to Me p'am.

- a. bsruñ ba byas nas rgyal ba žes grags sor ni šin tu mñam pa'i
 'dam bu sbrul gyi sa bon ldan
 b. huñ kšūñ ldan pas sñiñ gar šin tu bsun na myur du so. yis
 zin pa tskyod par byed par 'gyur
 c. c'a ba gsum po sbyar ba'i sdon bu srog ni rab tu 'bab par dug
 med byed la sbyar byas te
 d. yañ na k'a ni rnam par p'ye ba'i lce'u c'un la sor mo yis ni
 tañ ga na sbyar ba

वज्री जातिः कुमारी त्रिकटुकलवणं लाङ्गली देवदालिः
ब्राह्मी क्षारोऽश्वगन्धा दिनकरसहिता वन्ध्य कर्कोटकी च ।
विण्मांसं शुक्ररक्तं सममपि ^१गुलिका कारिताक्षोभ्यपिष्टा
भूतं भूतज्वरं वा स्थिरमुरगविषं घ्राणदत्ता निहन्ति ॥ १७७ ॥

सूर्यादौ सप्तवारे दिननिशिसमये सप्तभागावसाने
शून्या मन्दार्कमध्ये प्रवहति कुलिका मृत्युरूपार्धनाडी ।
नागक्रोडां न कुर्यात् त्रिविधमपि विषं भक्षनीयं न तत्र
‘तस्यामेवाहिदष्टो व्रजति यमपुरं भूतलब्धोऽस्त्रभिन्नः ॥ १७८ ॥

मध्याह्ने चार्धरात्रे दिननिशिसमये नित्यवारप्रभेदात्
‘शून्याब्धौ ^२ सन्धिमध्ये प्रवहति कुलिका कालदष्टैकनाडी ।
प्रत्युषेऽस्तंगतेऽर्के पुनरपि च तथा कालनाडी च मृत्योः
‘एतान्यास्यानि राहोः प्रतिदिनसमये वेदितव्यानि सम्यक् ॥ १७९ ॥

आदित्येऽनन्तभोगो दिननिशिसमये चादि ^३भागे दिनस्य
पश्चाच्छेषोरगाणामुदय ^४इह भवेत् सप्तवारप्रभेदात् ।
खर्तुः खच्छिद्रक्षेषू खयुगलवसवः खाद्रि खाग्निश्च नाड्यः
‘भोगाः सूर्यादि वारादपि वसुफणिनां भुक्तिभेदाद् विषं स्यात् ॥ १८० ॥

1. CLD. गुटिका

2. CLDV. शून्यादौ

3. PV. ‘भोगे ; ñin mo'i dañ po'i c'a la

4. OLD. इति ; p'yi nas lhag ma čan te 'dir ni

a. de ñid la ni sbrul gyi sos zin 'byuñ pos btab dañ mc'en gyis
p'ug pa gšin rje'i groñ k'jer 'gro

b. t'un mo'ams dbus su stoñ pa č'u gter dag la rigs ldan dus kyis
sos zin č'u c'od gčig rab rgyu

c. 'di dag sgra gčan gdoñ pa rñams su ñin žag so so'i dus su yañ
dag par ni rig par bya

d. ñil ma la sogs 'za' yl loñs spyod las kyañ gdeñs čan nor gyi
loñs spyod dbye bas dug tu 'gyur

°विप्रो^१ऽनन्तो हिमामः कुलिक इति नृपो वासुकिः शङ्खपालः
रक्तो वैश्यो महोब्जो वरकनकनिभस्तक्षकस्तद्वदेव ।
°शूद्रः कर्कोटकोब्जः कषणघननिभश्चान्त्यजौ विश्ववर्णौ
जन्मस्थानञ्च तेषां जलशिखिधरणौ मास्ताकाशघातुः ॥ १८१ ॥

°पादात् कट्यन्तपीतो गरुड इति तथा नाभिपीतो हिमामः
आकण्डाद्रक्तवर्णः कषणघननिभो भ्रूलतां यावदेव ।
तस्माद् वै विश्ववर्णः फणिकुलसहितो मुद्रितः पञ्चतत्त्वैः
ध्यातस्तन्मुद्रया वै हरति फणिविषं भूतरोगादिकञ्च ॥ १८२ ॥

°क्षेकारं पक्षिनाथं स्वहृदयकमले भावयेत् सूर्यमूर्ध्नि
नागालङ्कारयुक्तं सकलकुलवशात् पञ्चवर्णं स्फुरन्तं ।
पक्षि°स्वाहान्तमादि °प्रणवमपि ततः पक्षिनाथस्य मन्त्रं
°जप्त्वा तं कोटिमेकं फणिकुलसहितं साधयेत् पक्षिनाथं ॥ १८३ ॥

ताक्षे सिद्धे फणीन्द्राः फणिपतितनयाः किकंरत्वं प्रयान्ति
भूता यक्षा ग्रहाश्च प्रवरभुवितले °डाकिनीमातरश्च ।
मन्त्राकृष्टिं प्रयान्ति ग्रहगणसकलं जल्प्यते कालदष्टः
तस्मात् सत्त्वार्थहेतोः प्रथममपि नरैः साधनोयः खगेन्द्रः ॥ १८४ ॥

1. CLDV. विश्वे°

2. DV. मंकारं

4. D. °प्रवण°

3. V. °स्वाहान्तनाथं

5. PP'. साकिनी ; mk'a' 'gro ma

- a. m'a' yas rigs ldan žes pa bram ze k'a ba'i mdog ste nor rgyas
bu dañ duñ skyon rgyal rigs dmar
- b. stoñs kyi rgyu dañ pad ma dmañs rigs sprin nag dañ mc'uñs
m'a' r skyes dag ni k'a dog sna c'ogs so
- c. mk'a' ldiñ žes pa rkañ pa nas ni dpyi m'a' r ser po de bžin lte
ba'i mc'añs su k'a ba'i mdog
- d. de ni bye ba p'rag gčig bañs nas gdeñs čan rigs dañ bčas pa'i
'dab c'ags mgon po bsgrub par bya

^१वेदेष्वष्टौदलेष्वेव नृपतिषु ^२रदेष्वब्धि षट्सु द्विजेषु
^३गर्भे साध्यः स्वदिक्षु प्रथममपि युगं यादयोऽष्टौ दलेषु ।
^४एयाद्याः^० षोडशेषु त्रिगुणितदशकाः ^५कादि ह-क्षा द्विजेषु
 सन्ध्यापत्रेषु साध्यस्तिथिगुणितयुगेष्वेव लान्ताः समात्राः ॥ १८५ ॥

आद्येकैकस्वराभ्यां मकरघटवशाद् दोर्घह्रस्वाश्च पञ्च
 द्वात्रिंशद् बाह्यपत्रेष्वपि समहृदया वज्रतीक्ष्णादिवर्णाः ।
 बाह्ये शान्त्यादिकर्मण्यपि च वयरला मण्डलान्येव तेषां
 वर्णा गर्भोत्तमाङ्गाः ^६शिखिचलचरणा वश्य आकर्षणे च ॥ १८६ ॥

शान्त्यादे गर्भशदाः शिखिचलशिरसो मन्त्रिणा लेखनीयाः
 पूर्वोक्तैः शान्तिपुष्टि भुवननिधनतोच्चाटनाकृष्टिर्वश्यं ।
^७सस्तम्भं मोहनश्च त्रिभुवननिलये चक्रमेतत् करोति
 जापैर्होमैश्च साध्यः प्रथममिह महावज्रतीक्ष्णादिमन्त्रः ॥ १८७ ॥

अष्टारे द्वादशारे दिशिविदिशिगतं षोडशारेऽन्तरे च
 साध्यः कोणेषु मध्ये प्रभवति ^८यमराजासदो मेरुणाद्या ।
 तस्माद् गर्भारमध्याद् भवति ^९दनिरयक्षे च्छ 'तस्मान् निरुन्तो
 ॐ ह्रीः शोः तस्य बाह्ये भवति च ^{१०}विकृता दाननात् ^{११}हूं द्विधा फट् ॥ १८८ ॥

1. CLDV. देवे^० 2. CLDV. नृपतिमुरदेवेष्व^०
3. CLD. एताद्या V. एषाद्याः 4. CLDV. शिखिचल^० ;
5. CLD. संस्तम्भं ; reñs pa dañ bōas
- 6, 7, 8. These seem to be mantras
9. CLD. विकृता नादनात्

- a. rig byed dañ ni 'dab brgyad ñid dañ mi yi bdag po so dañ ö'u
 gter drug dañ gñis skyes la
- b. sñiñ por bsgrub bya rañ gi p'yogs su dañ por am a zuñ ste i la
 sogs pa 'dab brgyad la
- c. e ya la sogs bču drug la ste
- d. ka sogs gaum gyis bgyur ba'i bču dañ ha kṣa gñis skyes la
- e. mt'ar ni ni ru 'gyur

कोष्ठात् कोष्ठान्तराले भवति नरपते साध्यनामैषमन्त्रो
विद्वेषे मृत्युवश्ये प्रभवति ^१यमरा क्षे दमे दोस चाद्याः ।
स्तम्भाकृष्टौ च मोहेऽपि च बलकरणे शान्तिकोच्चाटने च
गर्भात्तस्मिन् यकारो व्रजति गुणवशात् पूर्ववद् बाह्य सर्वं ॥ १५६ ॥

वर्णानामुत्तमाङ्गात् प्रभवति पुरतो यः स्वरालिङ्गितश्च
‘वर्णैर्वर्गान्तवर्णः कुलिशकुलवशात् पञ्चमो ^२हं सं उक्तः ।
प्रज्ञाबिन्दुद्वयेन स्वरपरमपुटे ‘स्थादियम्योरुकारं
मंमुः हंहुश्च सं सुः कमलवसुदले मञ्जुरेवार्कपत्रे ॥ १५७ ॥

बाह्ये श्रीवज्रघोषः प्रभवति सयुतो मन्त्रभद्रोऽपि हूं फट्
‘साध्योऽस्मिन् कर्णिकायाममुकमपि कुरु प्रेरणं श्री शमादेः ।
एवं पूर्वोक्तचक्रेष्वपि भवति सदालेखनं साध्यनाम्नः
एतत् सर्वं नराणां जिनपतिवचसा सिध्यते ^३मे प्रसादात् ॥ १५८ ॥

यः शब्दो हृत्प्रदेशे भवति वरनृणां श्रुयते श्रीवरन्ध्रैस्
तस्मिंश्चित्तं नरस्य व्रजति समरसं योजितं चैकभूतं ।
यं शब्दं जीवलोके ^४वदति च भवजस्तत् ^५तदेव शृणोति
^६विज्ञानं चैव दूरात् ^७श्रवणमपि विभो योगिना भावनीयं ॥ १५९ ॥

1. It seems to be a mantra again.

2. CLDV. हंस

3. CLD. तत्

4. CLD. भवति

5. D. ‘स्तत्तु देवं

6. CDV. श्रमण°

yl ge rnams kyis sde mt'a'i yi ge rdo rje rigs kyi dbaṅ gis lha
pa haṃ daṅ saṃ du gsungs

b. yi ge u ru 'gyur

c. bsgrub bya 'dir ni lte ba la ste c'e ge mo yaṅ mjal čig dpal
ldan ži ba sogs la bskul

d. k'yab bdag gi ni rnam šes ṅid daṅ rin du t'os pa dag kyaṅ
rnal 'byor pa yis bsgom par by.

कृत्वा पर्यङ्कबन्धं विकसितवदनोऽन्योन्यदन्तं स्पृशेन्न
आकृष्टो बाह्यवातस्तदमृतसहितो नाभिमध्ये प्रविष्टः ।
सन्तापं क्षुत्पिपासां हरति वरतनौ सन्निरुद्धो विषश्च
“श्वेतो बिन्दु ललाटे ^१स्वरपरिकरितो मुञ्चमानोऽमृतं वा ॥ १६३ ॥

प्राणे रन्ध्रद्वयेन त्वपि पिहितमुखे बाह्यवातः समस्तः
प्राणेनाकृष्य वेगात्तड्ढिनलनिभो घट्टितोऽपान^२वायोः ।
कालेनाभ्यासयोगात् व्रजति समरसं चन्द्रसूर्याग्निमध्ये
अन्नाद्यं क्षुत्पिपासामपहरति तनौ चामरत्वं ददाति ॥ १६४ ॥

स्वच्छायांमातपस्थामपरमुखरवे स्तब्धदृष्टावलोक्य
पश्चाद् व्योमाभिवोक्षेत् समरसपुरुषो दृश्यते धूम्रवर्णः ।
^३वर्णमासाभ्यासयोगादवनिगतनिधिं दर्शयेद् ^४भूमिच्छिद्रं
वृक्षच्छायां प्रविश्य त्वथ गगनतले भाविता बिन्दुमाला ॥ १६५ ॥

या शक्तिर्नाभिमध्येऽव व्रजति परपदं द्वादशान्तं कलान्तं
सा नाभौ सन्निरुद्धा तड्ढिनलनिभा दण्डरूपोत्थिता च ।
चक्राच्चक्रान्तरं वै मृदुललितगतिश्चालिता मध्यनाड्यां
‘यावच्चोष्णीषं^५ रन्ध्रे स्पृशति हृत्तया ^६सूचिवद् बाह्यचर्म ॥ १६६ ॥

1. CLDV. सुरपरि°

3. CLDV. चिह्नद्रभूमि

2. CLDV. °वायुः

4. CLD. °रन्ध्रं

5. CLD. सूचिवद्वा ह्यचर्म

- a. dpral bar t'ig le dkar po dbyaṅs kyis yōṅs su bskor ba bdud
rei spro bar byed ra yis kyaṅ ṅo
- b. zla ba drug tu goms pa'i sbyor ba dag las sa la gnas pa'i gter
ni sa yi bu gar m't'oṅ
- c. ji erid geug tor bug par boan t'abs ṅid kyis p'yi rol gyi ni pags
pa la k'ab bžin reg

आपानं तत्रकाले परमहठतया प्रेरयेदूर्ध्वमार्गे
 ऊष्णोष्णं भेदयित्वा व्रजति वरपुरं वायुयुग्मे निरुद्धे ।
 एवं वज्रप्रबोधान्मनसि सविषयात् खंचरत्वं प्रयाति
 पञ्चाभिज्ञास्वभावा भवति पुनरियं योगिनां विश्वमाता ॥ १६७ ॥

मुद्रा मायानुरूपा मनसि च गगने रूपवद् दर्पणे च
 त्रैलोक्यं भासयन्ती तडिदनलनिभानेकरश्मीं स्फुरन्ती ।
 बाह्ये देहेष्वभिन्ना विषयविरहिता^१ भासमात्राम्बरस्था
 'चित्तं चेतोमयालिङ्गयति च जगतोऽनेकरूपस्य सैका ॥ १६८ ॥

त्यक्त्वा मां कर्ममुद्रां सकलुषहृदयां कल्पितां ज्ञानमुद्रां
 सम्यक्सम्बोधिहेतो जिनवरजननीं भावयेद् दिव्यमुद्रां ।
^२निर्लेपां निर्विकारां खसमहृततमां व्यापिनीं^३ योगगम्यां
 'कूटस्थां ज्ञानतेजां भवकलुषहरां कालचक्रानुविद्धां ॥ १६९ ॥

^४विज्ञानं नाणुरूपं त्रिभुव इह तथा नास्ति विज्ञानमेव
 बुद्धप्रज्ञास्थिता न क्वचिदिति वचनं देशयिष्यन्ति बौद्धाः ।
 शून्यं यांस्यन्ति येनाक्षररहितनराः शून्यतां तां गृहीत्वा
 भर्ता तेनाच्युतं यत् सहजतनुमुखं देशितं मन्त्रयाने ॥ २०० ॥

1. P'. आभासमात्रा°

2. CLDV. योगिगम्यां

- a. sems la sems dag gis ni bdag gis 'k'yud te 'gro ba du ma'i
 gzugs can de ni g'ig pu'o
- b. rnam par 'gyur ba med cin mk'a' mñam mun bcom k'yab byed
 rnal 'byor dag gis bgrod bya t'er zug gnas
- c. ye ses gzi brjid srid pa'i dri ma 'p'rog cin dus kyi 'k'or lo
 rjes su rig pa begom par bya
- d. srid gsum p'ra rab gzugs min 'dir ni rnam par ses pa de bžin
 rnam par ses pa fid med de

गोखड्गाश्वेभनाथान्^१ व्रजतनुविषयानिन्द्रियं यज्ञकाले
यत्ते^२ शुद्धासि चैतद्विषयविषयिणां ज्ञानयोगे निरोधः ।
यत्मानं दोक्षितानां भवति सखिरं गोऽजिने सोमकल्या
मूर्ध्नः सोमामृतं^३ यद् भगरजसिमत्तं सर्वगानन्दरूपं ॥ २०१ ॥

ब्रह्माकायो हरोवाक् हरिरपि च मनः प्राणिनां ते त्रिवेदाः
ऐंकारस्ते त्रिवर्णाः शशिरविहृतभुक् ते त्रिनाड्यो गुणाश्च ।
कौलः काये^४ कुलेन्यो विषयगुणगतोऽथर्वणो नादरूपी
तन्मध्येऽनाहतं यद्विषयविरहितं निर्गुणं चाक्षरं तत् ॥ २०२ ॥

वेदान्ते गुह्यमेतत् कथितमपि पुरा ब्रह्मणा योगिनां वै
कालाज्ञानप्रनष्टै^५ मुनिभिरिह वधो देशितः प्राणिनाञ्च ।
जाता तस्मिन् प्रवृत्तिः कुनरकफलदा स्वर्गहेतो नराणां
अङ्गारो नेन्दुवर्णः क्वचिदिह हि भवेत् क्षोरधारामिषिक्तः ॥ २०३ ॥

जियोगैर्वेदवाक्यैः समयविरहितैर्वञ्चिता ये नरास्ते
रक्षां कृत्वा स्वचार्याः^६ दिननिशिसमये स्वात्मपुत्रार्जनार्थं ।
दानं पुत्रेण दत्तं भवति किल पिण्डः प्रेतलोकं गतस्य
नेनेदं कामदानं समसुखफलदं गोपितं दुष्टविप्रेः ॥ २०४ ॥

1. CL. गोषड्भ्यः श्वेतनाथान् D. गोषड्भ्यः श्वेतनाथान्

2. C. यत्तेखन्धासि L. यत्तेस्वभावि D. यत्तेस्वन्वामि

3. CLD. तद् 4. CLD. कुलान्यो

5. CL. तदज्ञानं D. चैतज्ञं

6. CLD. प्रतिदिनसमये

- a. ba lañ bse rta glañ po'i mgon soñ mč'od sbyin dus su lus kyi
yul la k'yod kyi dbaṅ po ni
- b. bde bar bzuñ bgyi gañ de yul dañ yul can rnam ni ye šes
sbyor ba dag las 'gog pa ste
- c. dus kyis šes pa rab ṅams t'ub pa rnam kyis 'dir ni srog č'ags
rnam la gsod pa dag kyañ bstan
- d. de rnam gžan gyi bu ni mi skyed don du ṅin mč'an dus su
rañ gi bud med beruñ byas nas

जात्यश्वेनान्यपुंसो यदि भवति महानाटिकायां महाश्वः
 लक्ष्मीश्चास्य^१ प्रभावात् पुनरपि च भवेत् स्वामिनः किं न लाभः ।
 रक्षां कुर्वन्ति येन प्रतिदिनसमये रागिनः स्व स्व नार्याः
 "कस्त्वं का ते^२ स्वनारो मरणमुप^३गताहोऽशुभः कर्मबन्धः ॥ २०५ ॥

गोदानं भूमिदानं ह्यपरमपि तथा भागदं मर्त्यलोके
 भैषज्याहारदानं सकलरुज्जरं क्षुत्पिपासाहरश्च ।
 सर्वस्मिन् कामदानं समसुखफलदं किं पुनश्चक्रकाले
 इष्टा भार्या भगिन्यपि सुभगदुहिता गुह्यदाने प्रदेया ॥ २०६ ॥

सद्वेश्या कर्ममुद्रा भवति च समया गुप्तनारो परस्त्री
 'स्वच्छन्दा धर्ममुद्रा बहुविषयरता ज्ञानमुद्रा स्वभार्या ।
 'सद्वेश्या द्वादशाब्दा^४ परमसुखरता षोडशाब्दा कुलस्त्री
 स्वच्छन्दा विंशदब्दा भवति^५ सुदुहिता त्रिंशदब्दा स्वभार्या ॥ २०७ ॥

पूर्वं बुद्धैर्धरित्रोगजतुरगरथानेकसौवर्णभावाः
 दत्ता बुद्धत्वहेतोः पुनरपि च शिरो रक्तमांसं प्रदत्तं ।
 एभिर्बुद्धत्वमिष्टं न हि भवति ततः कामदानं प्रदत्तं
 बुद्धत्वं तेन जातं जिनजनककुले^६ गुह्यदानेन पुंसां ॥ २०८ ॥

1. CLDP. 'श्चाश्व' ; 'di yis mt'u las

2. CLD. सुनारो

3. CLD. 'गते

4. CLD. 'सुखकरा

5. CL. स्वदुहिता ; mjes pa'i bu mo

6. CLD. गुप्त^० ; gsañ ba'i sbyin pa

- a. ši bar gyur k'yod su k'yod kyi rañ gi bud med su ste kye ma
 mi dge'i las kyls bñiñ
 b. rañ dbañ č'os kyi p'yag rgya yul ni mañ po la dga' rañ gi č'uñ
 ma ye šes p'yag rgya'o
 c. smad 'c'oñ dam pa bñu gñis lo lon mč'og gi bde ba la dga'
 gžan gyl bud med bñu drug lo

हेमं ताम्रेण तुल्यं सुरमकुटमणिः ^१काचखण्डेन तुल्यः
सद्वेश्या कामदानैरमरकुलवधु ^२श्रमखण्डेन नाभिः ।
जात्यश्वो गर्दभेन प्रवरगजपति र्लभ्यते यद्यजेन
भार्यादानेन देवा जिनजनककुले तत्र किं नैष लामः ॥ २०६ ॥

^३मैत्रीस्थाने न दानं समसुखफलदं तुल्यसत्त्वप्रभावात्
सूपेक्षास्थान एवं प्रवरजिनकुले मारसत्त्वस्वरूपात् ।
^४हीनत्वादुत्तमत्वात् सकलमुदिता स्थानद्युगे प्रदत्तं
संभारौ द्वौ ^५प्रपूर्वाक्षयसुखफलदं सौगतानां परार्थः ॥ २१० ॥

वर्णो यस्य प्रमाणं भवति नरपते तस्य वेदः प्रमाणं
वेदो यस्य प्रमाणं खलु भुविनिलये तस्य यज्ञः प्रमाणं ।
यज्ञो यस्य प्रमाणं विविधपशुनुणां तस्य हिंसा प्रमाणं
हिंसा यस्य प्रमाणं नरकभयकरं तस्य पापं प्रमाणं ॥ २११ ॥

वास ^६ग्रासार्थमिष्टां कथयति भगवान् श्रीविहारप्रतिष्ठां
भैषज्याहारदानं किल रुजशमनं तत्र दाता ददाति ।
दानाभावे विहारः क्षितितलनिलये तिर्यगावास एषः
ग्रामो यत्रैव संघो भवति नरपते तत्र धर्मश्च बुद्धः ॥ २१२ ॥

१. CLD. काल°
२. CLD. चर्म°
३. CLD. दानेन दानं
४. CLD. प्रदत्तः
५. CLD. प्रपूर्वाक्षर°
६. D. ग्रासार्थमिष्टं

७. CLD. प्रतीष्टं

- a. boñ bu yis ni rigs kyi rta dan ra yis rab mč'og glañ č'en bdag
po gañ žig rñed pa dan
- b. 'byams pa'i gnas la sbyin pa dag ni bde mñam 'bras ster ma
yin sems čan mcuñs pa'i mč'u las se
- c. sñiñ rñe dga' dan hčas pa'i gnas ni zuñ la gžan gyi don tu bde
bar gšegs pa ba rnams kyi / rab tu byin na dman pa ñid dan
mč'od ñid p'yir na o'ogs gñis rab rjogs mñi zad bde 'bras ster

बुद्धं धर्मश्च संघं शरणमुपगता मानुषा मोक्षहेतोः

‘नायं’^१ बुद्धा विहारे स्थित इह लिखितः पुस्तको धर्म एव ।

‘संघः काषायचारो परमविभुमुखं जन्मलक्षैर्ददाति

आचार्यो बुद्ध एव प्रवरभुवितले देशना तस्य धर्मः ॥ २१३ ॥

‘संघस्तस्मिन् स्थितो यः प्रमुदितद्वयः सर्वसत्त्वानुकम्पो

‘सोऽस्मिन्नुक्तश्चतुर्धा द्विविध इह पुनः श्रावकोऽनुत्तरश्च ।

भिक्षुण्यो भिक्षवश्चापि^२ पुनरिह महोपासकोपासिकाश्च

योगिन्यो योगिनो वै सहजमुत्तरतोपासकोपासिकाश्च ॥ २१४ ॥

पुण्यज्ञानार्थहेतोर्विविधमपि सदा दानमत्यर्थमिष्टं

भोज्याद्यं^३ श्रावकेभ्यः परममुखकरं योगिनामिष्टदानं ।

दातारो ये ददन्ति प्रमुदितद्वयः सर्वदा रक्षन्ति^४

ते पुण्यज्ञानपूर्णाः परममुखादं जन्मगोहं^५ व्रजन्ति ॥ २१५ ॥

आचार्यं निन्दयन्ति प्रकटमपि जितं श्रावकाः^६ येऽप्रबुद्धाः

तेऽजीविं यान्ति शोघ्रं परमभयकरं सारिता विघ्ननाथैः ।

स्वाधिष्ठानं करोति प्रवरजिनपतिर्यस्य मन्त्रप्रभावैः

को भिक्षुस्तस्य तुल्यो व्रतनियमपदे ब्रह्मचारो नराणां ॥ २१६ ॥

1. CLD. नायुं

2. CLD. भिक्षवश्च पुनरिह हि

3. P'. श्रावकाणां

3. CLD. जःमनीहैव यान्ति

4. CLD. ये प्रबुद्धाः ; mk'as pa min pa'i ñan t'os gañ žig smod byed pa

a. 'dir ni sañs rgyas goug lag k'añ na gnas pa 'di dañ yi ge bris pa'i glegs bam č'os ñid do

b. dge 'dun ñur smrig 'jin pa mč'o. gi k'yab bdağ bde ba skye ba 'bum p'rag rnam kyis ster ba min

c. dge 'dun gañ žig der gnas rab tu dga' ba'i t'ugs ldan sams čan kun la rjes su bce ba ste

d. de 'dir rnam bži rnam pa gñis gsuñs 'dir ni slar yañ ñan t'o. pa dañ bla na med pa'o

कष्टं कुर्वन्ति सर्वे परमसुखरता मिश्रुको वा परिव्राट्,
नग्नो मौण्डो जटो च श्रुतपठनरतः पण्डितो ^१मार्गनष्टः ।
कत्तुंश्चात्मग्रहेण स्वपरमिह सदा पुत्रदारग्रहेण
^२भक्ष्याभक्ष्यग्रहेणाप्यकुलकुलरतापात्रपात्रग्रहेण ॥ २१७ ॥

बद्धक्षेत्रं च बुद्धं समसुखफलदं कायवाक्चित्तरागं
एतत् संहारयित्वा त्वपरमपि विभुं पापबुद्धिः समीक्षेत् ।
क्षेत्रे तोर्येऽन्यदेशे व्रतनियमशते लङ्घनैः शैलपातैः
^३संग्रामे ग्रस्तसूर्ये विषयसुखरतोऽनेकशस्त्राग्निपातैः ॥ २१८ ॥

मारैरेतत्समस्तं रचितमपि पुरा रक्तपानस्य हेतोः
स्वर्गस्तोर्थोपवासै र्मरणमुपगतस्याहतस्यैव युद्धे ।
^४गोभानो मूर्चनार्थे गृहवनविषये विप्रकार्ये मृतस्य
तस्मादेव ^५स्वकायः ^६समसुखनिलयो रक्षणोयः परस्य ॥ २१९ ॥

श्रुत्वा यस्तन्त्रराजे ^४जिनवरं ^५चरितं ^६चामिषेकं गृहीत्वा
ईर्ष्यां भूयः करोति प्रविशति नरकं सोऽष्टमं यावदेव ।
यस्मिन् सूच्यग्रभूमावशुभफलवशान् नारकाः सञ्चरन्ति
तस्माद् ग्राह्योऽभिषेको न हि भवति नृणां यावदोर्ष्यास्ति चित्ते ॥ २२० ॥

1. P. मन्त्रनष्टः ; lam niams t'ams cad

2. OLD. °देकः

3. CL. सुकायः ; rañ dan gzan gyl lus ni

4. OLD. °तन्त्रराजं

5. PP'. जिनपति ; rgyud kyi rgyal po las ni rgyal ba mč'og
gl spyod pa

6. OLD. °रचितं

a. rigs dan rigs ni min pa la dga' snod dan snod min dag tu zen
pas dka' ba byed pa'o

b. yul gyi bde 'dod gyul dan ni ma gza' yis zin la du ma'i mo'on
dan me la mč'on pas so

c. grol ba'i don dan k'yim dan nor gyl yul dan bram me'i bya ba
dag la ši ba mč'o ris so

दानं शीलं प्रपूर्णं जिनजनककुले क्षान्तिवीर्यं च पूर्णं
 ध्यानं प्रज्ञाभ्युपायः प्रणिधिरपि बलं ज्ञानपूर्णं ह्यनेन ।
 भार्यादानेन शीघ्रं प्रमुदितमनसो योगिनो जन्मनीह
 "तस्मिन् कृत्वानुबन्धं^१ नरकमुपगता मोहिता ये नरास्ते ॥ २२१ ॥

पृथ्वी लक्ष्मीनिमित्तं सुचपलहृदय^२ स्तोक्षणखड्गं गृहीत्वा
 योधाकोर्णे समन्तात् प्रविशति हि रणे कातरश्चातुरङ्गे ।
 दृष्ट्वा मातङ्गवृन्दं पतति करतलात्तस्य भीतस्य खड्गः
 तस्मिन् खड्गस्य दोषो न हि भवति यथा मन्त्रजातेस्तथैव ॥ २२२ ॥

"मन्त्रे वीरक्रमेणाप्यसुरफणिमुरान् साधयेद्वैद्वभूम्यां
 स्वाधिष्ठानेन देवोः समयकुलगता ध्यानजापैः सहोमैः ।
 सेकं शुद्धक्रमेण त्वनवरतमहानन्दचित्तेन मन्त्री
 ज्ञानं चिन्तामणिं यत् प्रभवति च ततश्चैषमार्गो जिनस्य ॥ २२३ ॥

"सूतस्याग्ने रिपुत्वं न शिखिविरहितः सूतबन्धः कदाचित्
 नाबद्धो हेमकर्ता कनकविरहिता वादिनां नैव भोगाः ।
 एवं स्त्रीसङ्गहीनो न हि भवति सदा योगिनां चित्तबन्धः
 "नाबद्धः कायवेधी सहजसुखमिहाबिद्धकायो ददाति ॥ २२४ ॥

1. OLD. कृत्वास्मिन् रागबन्धं

2. OLD. "हृदयं तीक्ष्णं"

- a. gañ žig rmons pa'i mi de rnam kyis de la rjes su 'c'in ba byas
 nas dmyal bar ñe bar 'gro
 b. shags dañ dpa' bo'i rim pa yis kyañ lha min gdeñs cān lha
 rnam drag po'i sa la bsgrub par bya
 c. me ni dñul 'c'u'i dgra ñid yin te me dañ rnam par bral na
 nam yañ dñul 'c'u 'c'in ba med
 d. bñiñs pa med na lus 'biga med de ma p'ug lus kyis 'dir ni
 lhan skyes bde ba ster ba min

उद्याने पर्वते वा जनमृगरहिते साधयेत् सौम्यमन्त्रान्
रौद्रान् रौद्रश्मशाने सुरवरमवने स्तम्भनं मोहनञ्च ।

‘वश्याकृष्टिं च मन्त्री परमविभुसुखं सर्वमुद्राप्रसङ्गे

‘अन्यस्थानेऽन्ययोनौ न हि भवति नृणां जन्मलक्षेत्रं सिद्धिः ॥ २२५ ॥

वेश्मग्रामेऽसूत्रे दिननिशिसमये मन्त्रजापं हि कृत्वा

श्रान्तो मूढो विरक्तो वदति पुनरिदं मन्त्रसिद्धिश्च नास्ति ।

स्थानं शून्यञ्च कालं परमनिशिगतं नैव जानाति सम्यक्

रोगः पादाङ्गुलीषु प्रतिशिरसि करोत्यौषधीभिः प्रलेपः ॥ २२६ ॥

न ध्यानं मन्त्रजापः करणमपि महामण्डलान्यासनानि

होमो^१ मन्त्रप्रतिष्ठा रजसि^२ जिनकुलावाहनं प्रेषणञ्च ।

‘मुद्रासिद्धिं ददाति प्रवरविभुसुखं स्त्रीप्रसङ्गं विहाय

तस्मात् तद् भावनीयं प्रतिदिनसमये योगिना मोक्षहेतोः ॥ २२७ ॥

मूर्च्छां निद्रां प्रविष्टं भवति नरपते निःस्वभावं स्वचित्तं

‘जाग्रायां सस्वभावं प्रकटयति न तत् प्राणिनां मोक्षमार्गः ।

‘भावाभावैश्च^३ भिन्नं न हि समसुखदं योगिनां चित्तवज्रं

ख प्रज्जालिङ्गितं यत् सहजसुखगतं मोक्षदं तत् स्वचित्तं ॥ २२८ ॥

1. CLDP'. होमं

2. OLD. निजकुला° ; rgyal ba'i rigs rnam spyen dran ba

3. CLD. °भादैर्विभिन्नं

a. dbaṅ daṅ dgug pa shags pas mč'og gi sa la bde ba p'yag rgya
kun daṅ rab tu sbyor ba la

b. gnas gžan daṅ ni skye gnas gžan du mi rnam kyī ni skye ba
'bum p'rag gis kyaṅ 'grub mi 'gyur

c. bur med sbyor ba rnam par spaṅs nas rab mč'og k'yab bdag
bde ba p'yag rgya'i dños grub ster bar byed

d. saḍ la raṅ bžin daṅ bčas gsal bar byed de de dag srog č'ags
rnam kyī t'ar p'i lam ma yin

e. dños daṅ dños med kyis p'ye sems kyi rdo rje rnal 'byor ba
rnam dag la bde mñam ster ba min

ॐ आः हुं होः क्रमस्थैः प्रथममिह सदा बोधयेच्छोषयित्वा
मद्यं 'प्रज्वालयित्वा द्रुतशशिनमिवाभावयित्वा क्रमेण ।
तत् पात्राद् बिन्दुना वै शशिकरकमलानामिकाग्रेण भूम्यां
कृत्वा बाह्ये त्रिकोणं दिनकरसदृशं वर्तुलं तस्य मध्ये ॥ २२९ ॥

तन्मध्ये ज्ञानचक्रं त्रिभुवमपि गतं भावयित्वा स मन्त्री
अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां प्रतिदिनसमये तर्पणाद्यं करोति ।
देशग्रामाधिपानां प्रथममिह बलिं चादिमध्यान्तनाम्ना
हारोत्था पिण्डके द्वे पुनरपि च बलिं क्रोधराजाय मन्त्री ॥ २३० ॥

दूतीनां ग्रासमग्रं क्षितितलनिलये भर्तुर्वज्रं दंदाति
भूतानां ^१भुक्तशेषं पठति पुनरिमां दानगाथां शुभार्थं ।
^२अङ्गन्यासं ^३स्ववज्रैः शिरसि गलहृदोर्नाभिगुह्ये च मूर्ध्नि^४
निद्राकालेऽङ्गवक्त्रैरुभयकुलगतैरर्चने मधुने च ॥ २३१ ॥

प्रत्यक्षं चानुमानं द्विविधं^५मिह भवेद् देवतालम्बनं यत्
'प्रत्यक्षं तत्त्वयोगादुद्वुरिव गगनेऽनेकसंभोगकायं ।
अप्रत्यक्षेऽनुमानं मृतकतनुरिवातत्त्वतः कल्पनं यच्च-
चित्रादौ दर्शनीयं ह्यपरिणतधियां योगिनां भावनार्थं ॥ २३२ ॥

1. CLD. भक्त°

2. CLD. सर्वे सत्त्वाः

3. CLD. सुखस्थां

4. CLD. °मपि

* See note under verse 170 regarding the numbering of verses in P'.

- a. rab tu 'bar bar byas te ri boh čan ni žu ba bžin du rim pas
bsgom par byas nas ni
b. mgo dañ mgrin pa sñin ga lte gsañ gong tor du ni rañ gi rdo
rje rnam kyis yan lag dgod / gñi ga'i rigs la gñas pa'i yan lag
sgo rnam kyis ni gñid kyi dus dañ mčod dañ 'k'rig pa la
c. mñon sum da' ni de fiid sbyor bas mk'a' la skar ma bžin du
du ma loñs spyod rjogs pa'i sku

रूपं वा मण्डलं वा प्रथममपि ^१पटे ^२तत्त्वतो भावनीयं
आकाशे तत्त्वयोगात् सकलमविकलं दृश्यमानं स्वचित्तं ।
वर्षार्धं वर्षमेकं गुरुनियमवशाद् यावदेव स्थिरं स्यात्
‘मुद्रासङ्गेन तस्मात् कतिपयदिवसैरक्षरत्वं प्रयाति ॥ २३३ ॥

सर्वस्मिन् तन्त्रराजे खलु कुलिशपदं योगिनामेतदुक्तं
बालानां ^३पावनार्थं परमवृणया गोपितं विश्वभर्त्रा ।
तस्मात्तं भेदयित्वा प्रतिदिनसमये योगिना भावनीयं
मुद्रा सिद्धयर्थहेतो जिनवरजनकानाहतं कालचक्रं ॥ २३४ ॥

इति श्रीमदादिबुद्धोद्धृते श्रीकालचक्रे साधनपटलश्चतुर्थः ॥

-
1. CLD. तटे ; bris sku la ni
 2. D. तत्त्वतो ; de ñid min pas bsgom par bya
 3. CLD. पाठनार्थं ; byis pa rnams ni smin par byed
pa'i...
 4. P. श्रीमहाकाल°
 5. P. साधना पटल°
- a. de nas p'yaḡ r'ya'i sbyor bas ñin žag 'ga' žig rnams kyis 'gyur
ba med pa ñid du rab tu 'gyur

पञ्चमः पटलः

किञ्चित् ^१ज्ञातं ^१ह भत्तुं जिनवरसहितं साधनं यत्त्वयोक्तं
भूयोऽहं श्रोतुकामस्त्रिदशनरगुरो मण्डलं धातुभेदैः ।
बुद्धानां षट्कुलानि त्वलिकलिषु गतान्येव षड्योगिनीनां
श्रुत्वा सौचन्द्रवाक्यं गदति जिनपति धातुभि मण्डलाद्यं ॥ १ ॥

‘स्तम्भान् वज्रावलीं वै कुरु महिबलयं भित्तिमेवास्थिभिश्च
मांसासृक्तोयविड्भिः सुरयमघनदे चापरे रङ्गपातं ।
पित्ते न श्लेष्मेणार्कं शशिनमपि तथा स्नायुभिस्तोयजानि
पञ्चप्राकाररेखाः क्षितिजञ्छुतभुग्माहताकाशत्राभिः ॥ २ ॥

‘भर्तृब्जं कालनाड्या ^२चलशिखिलयाद्यश्च चर्मादिभिश्च
अर्कद्वाराणि रन्ध्रे मणिमथरचनां दन्तपंक्या तथैव ।
चक्राण्यष्टौ इमशाने चलवल्यगतान्यङ्गुलीनां नखैश्च
‘वज्राब्धि लोमभि वै दिशिविदिशिगता मण्डलस्यावसाने ॥ ३ ॥

एवं वै कायवज्रं वरविविधगुणं ‘मण्डलाकारमुक्तं
वाग्वज्रं चादिकाद्यं सकलजिनकुले देवताकारमेव ।
षट्शून्यैश्चित्तवज्रं त्रिविवभगत् नायकाकारमेकं
एवं वै ज्ञानवज्रं भवभयमयनं ‘विश्वमातृस्वरूपं ॥ ४ ॥

1. OLD. ज्ञानं

2. OLD. ‘नाडाश्चल’

- a. ka ba rnamṣ dan rdo rje p'ren ba sa yi 'k'or yug reig pa ŋid
ni rus pa rnamṣ kyis mjoḍ
- b. dus kyl roṣ yis goo bo'i č'u skyes gyo ba me yi 'k'or yug la soḡs
lpags pa la soḡs kyls
- c. ba spu rnamṣ kyis rdo rje me lōs dkyil 'k'or gyi ni mt'a' ru
p'yogs dan p'yogs bral dag tu gnaṣ
- d. dkyil 'k'or gyi ni rnam'par gsuṅs
- e. sna o'ogs yum gyi ran bžin no

°वर्गाणां कादिषणां क्रमपरिरचितानां कुलानि क्रमेण
वज्राक्षी रत्नचक्रं जलजमपि तथा कर्त्तिका वै जिनानां ।
भूयश्चैकैकवर्गः सकलजिनवरे भिद्यते पञ्चभेदैः^१ ।
प्रत्येकं वर्णभेदात् क्षितिजलहुतभुग्माहताकाशभावात्^२ ॥ ५ ॥

आदौ शून्यप्रभेदास्त्वपि ङ-ज-ण-म-नाः ट्क्^३स्तथादिस्वरश्च
वायोर्भेदस्त्विकारस्तु घ-म् ढ-भ-घ-शा वह्नि^४भेदास्त्वगाद्याः ।
अम्भोभेदोप्युकारः ल-ल-ल-छ-ठ-फ-थ-वा^५भूमिभेदे लृकाद्याः ।
एवं पञ्चप्रकारैः परमजिनकुलैः कादिवर्गा विभिन्नाः ॥ ६ ॥

°ऊष्णोष्णं पञ्चशून्यं त्रिकुलमपि तथा कायवाक्चित्तवज्रं
आद्या^७मुद्राकुलं वै हयखल्युताः कादिवर्गाः समस्ताः ।
लोकालोकं समात्रा हयखल्युता लोकलोकोत्तरश्च
काद्या^८विद्याघरेन्द्रं भवति हि सकलं चाष्टकूटस्थवर्गाः^९ ॥ ७ ॥

त्रिंशद् वै कादिवर्णा^{१०} हयखल्युताः °सक्ष षट्त्रिंशदेव
भिन्ना मात्राविकारै रसगुणितरसाश्चक्रनाथा भवन्ति ।
°एकाङ्गश्चैकया वै द्वि सपरिकरितः प्रज्ञयालिङ्गितोऽभूत्
पञ्चात्मा पञ्चभिः स्यान् नवपरिकरितश्चक्रनाथो नवात्मा ॥ ८ ॥

1. CLD. पञ्चवर्णैः ; rgyal ba mč'og gi dbye ba lña rnam
dag gis dbye
2. CLD. °माहताकाशयोगात् ; nam mk'a'i dños po dag las sc
3. CLD. °मनष्का°
4. CLD. °भेद°
5. CLDP. °कथ युग् भूमि°
6. CLD. ऊष्णोषे
7. CLD. मुद्रामूलं
8. L. °कूटंस्तवर्गाः
9. L. कादिवर्गाः

- a., sde pa ka la sogs pa drug po rim pas yohs su bkoñ pa rnam
k'yi rigs ni rim pa yis
- b. kṣa dañ bñas pa sum ču roa drug ñid
- c. rig sñags 'č'añ gi dbañ por
- d. sku ni gčig pa ñes par gčig gi 'k'or dañ bñas pa gñis ni šes rab
dag gis 'k'yud par 'gyur

“मात्रासंख्यात्मको वै त्रिदशनवदिशाभिश्च षट्त्रिंशदात्मा
 ‘याद्याभि द्वारपालाः सकलगणकुलं शेषमात्राभिरेव ।
 षट्क्रोधाः हादिभिः स्युः स्वकुलदिशिगता वायुमात्रादिभेदैः
 प्रत्येकं वर्णभेदै रसगुणितरसा योगिनी योगतन्त्रं ॥ ९ ॥

एवं प्रत्येकवर्णो रसगुणितरसे मण्डले मण्डलेशः
 ‘स्कन्धै भूतेन्द्रियाद्यैः सकलगणकुलं शोधयेन्मातृभेदैः ।
 शून्यैश्चानाहताद्यैः सकलजिनकुलै मुद्रणं देवतानां
 ऊष्णीषादम्बुजान्ते विषमसमकुले चक्रमध्यासने च ॥ १० ॥

वज्रै वक्त्रप्रभेदो भवति जिनपते मातृभेदै^१ भूजानां
 तत्त्वै मुद्राप्रभेदस्त्वपरमपि तथा कायवज्रादिभिश्च ।
 षट्त्रिंशद् योगतन्त्रे त्वपरिमितगुणेषुनेकवर्णप्रभेदे
 प्रत्येके^२ वर्णनामे समविषमकुले^३ देवती देवतानां ॥ ११ ॥

‘बोजैकञ्चैकवीरो रजसि समरसः प्रज्ञयालिङ्गितोऽभूत्
 स्कन्धैः पञ्चात्मकोऽधिष्ठितमपि नवको भूमिधात्वादिभिश्च ।
 पाय्वाद्यैश्चक्षुराद्यैः परिकरितमिदं पञ्चविंशात्मकश्च
 एवं दन्तोद्भवे वै पुनरपि दशनैरीश्वरोऽनन्तचक्रो ॥ १२ ॥

1. D. मातृभेदै° P. मात्रि° ; p'yag rnams dbyaṅs kyi dbye
 ba yis

2. CLD. वर्णमाने ; yi ge so so'i miñ ḡaṅ

3. CLDP'. देवता देवतीनां ; lha mo dan ni lha rnams
 dag gi'o

a. dbyaṅs kyi graṅs kyi bdag űid bḥu gsum dgu dan p'yoḡs rnams
 kyis kyaṅ sum ḥu rea drug bdag űid te

b. ya la sogs pa rnams kyis sgo skyoṅ mt'a' dag c'oḡs kyi rigs ni
 lhag ma'i dbyaṅs rnams űid kyis so

c. p'uñ po 'byuñ ba dbaṅ po la sogs dbyaṅs kyi dbye bas mt'a'
 dag c'oḡs kyi rigs ni sbyaṅ bar bya

d. sa bon ḡōig pu dpa' bo ḡōig pa rdul la ro mñam pa ni ṣes rab
 dag gis 'k'yud par 'gyur

शुद्धे संशुद्धतोयाच्छशधरधवलः पद्मचिह्नोऽमिताभः
मानो लोकेश्वरो वै हयरथगमना मामकी रूपवज्रा ।
“रौद्रो चाब्धिर्गणेन्द्रो द्विजफणिसहितो व्याघ्रवक्त्रा ^१सलूका
एते श्रीवामवक्त्रात् परमकरुणया स्फारिता वज्रिणा च ॥ १३ ॥

धर्मे संशुद्धवायोस्त्वसिकरकमलोऽमोघसिद्धिश्च तारा
वैगर्भः स्पर्शवज्रा त्वतिबलसहिता चर्चिका शृङ्खला च ।
“नैर्ऋत्यः ^२सूत्रनागाः पवन इति तथा ध्यानवक्त्रा सकाका
मैत्रोचितेन चैते त्रिभुवन^३पतिना स्फारिता पूर्ववक्त्रात् ॥ १४ ॥

सम्मोगे शुद्धवह्ने रुदयरविनिभो रत्नधृक् पाण्डरा च
भूगर्भो जम्भको वै वररसकुलिशा शूकरी षण्मुखाग्निः ।
राजानौ द्वौ फणोन्द्रौ प्रकटितभृकुटी शूकरास्या सगृध्रा
एते श्रीसव्यवक्त्रात् परममुदितया स्फारिता विश्वभर्त्रा = १५ ॥

नाभौ संशुद्धभूमे वरकनकनिभश्चक्रपाणि मुनिश्च
विष्कम्भी लोचना च प्रवरनरपते स्तम्भको गन्ध^४वज्रा ।
“मारीचीन्द्रो च शक्रो युगमुखसहितो वैश्यनागादि सर्वे
भर्त्रा चोपेक्षया वै सकल^४जनहिताः स्फारिताः पश्चिमास्यात् ॥ १६ ॥

1. P. सुयुक्ता

2. CLD. सूत्रनागाः

3. CLD. °गुरुणा ; gsum gyl bdag pos

4. CLD. °वज्री

4. CLD. °सकलजिन° ; sbye bo kun la p'an rname

- a. drag mo c'u gter o'ogs kyi dbaṅ po gñis skyes gdeṅs ṅan daṅ
ni stag gdoṅ ma daṅ 'ug par bṅas
- b. bden bral daṅ ni rluṅ ṅes bya daṅ dmaṅs rigs klu daṅ de bṅin
k'yi gdoṅ ma daṅ bya rog bṅas
- c. sa yl sñiṅ po rmugs byed daṅ ni ro mč'og rdo rje ma daṅ p'aṅ
mo gdoṅ drug me yl lha
- d. 'od zer ṅan daṅ dbaṅ mo brgya byin dus kyi gdoṅ pa daṅ bṅas
rje rigs klu la sogs pa kun

ऊष्णोषे शुद्धशून्याद्वरकुलिशकरोऽतोभ्यधात्वोश्वरो द्वे
ऊष्णोषो धर्मधातु गङ्गनगुणवशाद् वज्रपाण्यादयोऽन्ये ।
“गुह्ये शुद्धात् समस्ताः समसुखनिधयः शब्दवज्रादयश्च
ऊर्ध्वावः स्फारिता वै बहुगुणनिलयाः प्राणिनां मोक्षहेताः ॥ १७ ॥

“दिक्पत्रे लोचनाद्या विदिशदलगतं रक्तपूर्णं कपालं
‘प्रत्यालोढोऽर्कमूर्ध्नि प्रलयघननिभाक्रान्त सोमेश्वरो वै ।
“मालाबद्धः कपाले र्जलनिधिवदनो हेरुकः सूर्यबाहुः
मुद्राद्विव्याघ्रचर्मा प्रलयगजपते दार्यचर्मार्द्रधारो ॥ १८ ॥

देवामिः कृष्णरक्तामलशशितनुमिस्त्रोणि चक्राणि बाह्वे
^१षट् वज्राः क्रोधजाभि द्विभुजशशिमुखाभिस्तथाभूतजाभिः ।
द्वारे चण्डाः शवस्था विदिशि च नियताः कर्त्ति ता शुक्तिहस्ताः
वोराणां वेदहस्ते कुलिशडमरुकौ वज्रखट्वाङ्गघण्टे ॥ १९ ॥

श्रीमेरोरश्चिदक्षु क्षितिजलवलये सर्वपीठोपपीठं
क्षेत्रं छन्दोहं मेलापकं चित्तिभुवने वह्निवाय्वोश्च मध्ये ।
एवं देशे नगर्यां दिशिविदिशिगता देवता वेदितव्याः
प्रज्ञातन्त्राभिधानं त्रिभुवनगुह्या स्फारितं पूर्ववक्त्रात् ॥ २० ॥

1. CD षट्चक्रो L. “त्रक्रोधर्मजा” ; rdo rje drug dan k'ro skyes
rnam s ni

- gsaṅ ba dag pa las ni mt'a' dag ble mñam ster rnam sgra yi
rdo rje ma la sogs pa yañ
- p'yogs kyi 'dab mar spyān ma la sogs p'yogs bral 'dab ma la
gnas k'rag gis gaṅ ba'i t'od pa ste
- ñi ma'i steñ du gyon brkyañ u ma dan bcaṣ dbaṅ p'yug mnan
ñiñ 'jig pa'i dus kyi sprin dan mc'uñs
- t'od pa rnam s kyi s p'reñ ba bcañs śiñ c'u yi gter gyl žal dan
ñi ma'i p'yag ldan he ru ka

गर्भे चक्रं नवांशं शशिरविकमले मण्डलादर्धभागं^१
वज्रः स्तम्भावलीम्यां रचितमपि महास्कन्धघात्वाविदैवं^२ ।
बाह्ये प्राकारभित्तौ विषयविषयिनश्चन्द्रसूर्यासनस्थाः
“सूर्यस्था द्वारपालास्त्वपर^३गणकुलं वेदिकायां समन्तात् ॥ २१ ॥

इत्यादौ षट्प्रकारं^४ गदितमपि तथा योगतन्त्रं समाजं
क्रोधाः कोणेषु पार्श्वे विषयविषयिणा जम्भलो घान्यहस्तः ।
वाक्पादौ पाणिपायूमग-रविशशिनः कालनाडोस्वभावाः
प्रज्ञोपायं समस्तं त्रिमुखरसभुजं स्फारितं सव्यवक्त्रात् ॥ २२ ॥

चक्रं गर्भेऽ^५ब्धिकोणं भवति नरपते मण्डलाद् वै त्रिभागं
“घातुस्कन्धाविदैवं पुनरपरपुटे शब्दवज्रादयोऽष्टौ ।
बाह्यस्थे मण्डले वै दशदिशि^६निहितं क्रोधवृन्दं रविस्थं
तस्मिन् प्राकारभित्तौ^७ जलघिहतयुगा बोधिसत्त्वाः समस्ताः ॥ २३ ॥

मायाजालं त्रिभेदं त्रिमुखरसभुजं देवताकायभेदात्

कल्पाद्यं यत् समस्तं जडहृदयवशात् स्फारितं वामवक्त्रात् ।
तन्त्रं योगानुबिद्धं द्विगुणमिह महासम्बरं डाकिनीनां
षट्चक्रैः षट् कुले वै नृपचितिभुवनैः स्फारितं पश्चिमास्यात् ॥ २४ ॥

1. L. °दशभागं

2. L. °विदैवं

3. CLD. °गुणकुलं

4. CLD. गमितमपि

5. अब्धिकोणं, ocean-cornered, signifies a square shape according to Me p'am

6. CLD. °दिरि नियतं ; p'yogs bcur bkod pa

7. Indicates number sixteen (4 × 4) according to Me p'am

- a. sgo skyon rname ni fii ma la gnas gzan pa c'ogs kyi rigs ni
k'a k'yer dag la kun nas so
b. 'di la sogs pa la ni' de bzin rnal 'byor rgyud kyan 'dus pa
rnam pa drug tu gsun pa ste
c. p'un po k'ams rname lhag ra'l lha fii elar yan 'par ma gzan
la sgra yi rdo rje la sogs brgyad

“सूत्रैः षट्त्रन्ध्रभागैश्चलवः० यगतै र्मण्डलं सूत्रयित्वा
गर्भात् षट्षट्विभागैरपि कमलदलं कर्णिकार्धेन युक्तं
कर्त्तुं चक्राब्जरत्नैरसिवरकुलशैश्चावलीं द्विद्विभागैः
०निर्युहं द्वारमर्कं१ ऋतुभिरपि२ रसै र्वेदिकाहारभूमिं ॥ २५ ॥

पञ्चप्राकाररेखां त्रिभिरपि शिविभिः पट्टिकां हारमूले
सूर्यैः पक्षं कपोलं त्रिगुणदिनकरैस्तोरणं स्तम्भमूर्ध्नि ।
अष्टद्वाराणि कुर्याद् दिशिविदिशि महामण्डलं वृत्तमेतत्
०मध्येऽब्जं विश्ववर्णं३ रविशशिपुटितं० चासनं कर्णिकायां ॥ २६ ॥

०चक्रं नीलावलीं च क्षितिरेपि हरिता ०क्षमाऽसिता पीतचक्रं
०रक्ताभूः श्वेतचक्रं क्षितिरेपि धवला सावली रक्तचक्रं ।
पीता नीला च भूमिस्त्वसितमपि भवेत् श्यामवर्णश्च चक्रं
०षड्भागैः५ रङ्गभूमि र्जनकमुखवशात् द्वारचक्राणि तद्वत् ॥ २७ ॥

बाह्ये द्व्यष्टशमशानान्यपि च कुलवशात् गर्भदेव्यस्तथाष्टौ
अष्टौ पत्रे कपालान्यमृतरसयुतान्यष्टपत्रेषु देव्यः ।
बाह्ये लास्यादि देव्यो दिशिविदिशि महानागराजास्तथाष्टौ
तद्बाह्ये भूमितोयानलचलवलयान्येव वज्रावली च ॥ २८ ॥

1. CLD. ०भेकै० 2. P'. ०धातुभि० 3. CLD. ०पचितं
4. D. क्षमा सिता 5. D. षड्भागे

- a. t'ig ni drug dan bug pa'i č'a šas gyo ba'i dkyil 'k'or la gnas
rnams kyis dkyil 'k'or t'ig btab nas
b. ŋil ma rnams kyis sgo dan sgo k'yud dus dan ro rnams kyis
kyañ k'a k'yer dan ni do šal sa
c. dbus su č'u skyes sna o'ogs mdog ste lte ba la ni ŋi ma ri
boñ čan dag sbyar ba'i gdan
d. 'k'or lo dan ni p'reñ ba šnon po sa ni ljañ k'u dag dan sa gži
nag po 'k'or lo ser
e. sa gži dmar la 'k'or lo dkar dan sa ni dkar po p'reñ bar bčas
pa'i 'k'or lo dmar po dan
f. č'a drug gis ni c'on gyi sa ste skyed byed žal gyi dbañ gis sgo
yi 'k'or lo de bžin no

दोर्धे ह्रस्वः स्वरैश्चापि "स-त-प-ट-च-क-क्षमादि शून्यादिवर्गाः
 'वाध्वाद्वारेषु दोर्धा रविचरणवशात् क्षमादिधातुस्वभावाः ।
 'ऊर्वाद्वारेषु ह्रस्वाः शशिचरणवशात् स्व स्व ^१चक्रारमूर्ध्नि
 द्वारे द्वारान्तराले गगनतलगता ह क्ष-युक्ताः "सवर्गाः ॥ २९ ॥

डाकिन्यो ह्रस्वभावाः शशधरवदनाः कर्तिकाशुक्तिहस्ता
 आलीढाः स्व स्व पात्रे दं नुजहिरपा मुक्तकेशा विवस्त्राः ।
 पादे कट्यां ललाटे श्रवणालकरे घुमुराद्यस्थि मुद्रा
 मालाखण्डैः कपालैः शिरसि कटिले पञ्चवर्णैः जिनानां ॥ ३० ॥

'द्वयास्या डाकाः करेषु ^२मुपविडमरुकौ वज्रखट्वाङ्गघण्टे
 कण्ठे श्रोमुण्डमाला शिरसि च मुकुटो वज्रपट्टे मणिश्च ।
 श्रीकण्ठो नूपुरेङ्घ्रौ ^३ रुचकमपि करे मेखला कुण्डलानि
 मालाङ्गणैः कपालैः सकलतनुगता दंष्ट्रिणो भस्ममुद्रा ॥ ३१ ॥

भर्तु मालाकपालैः" शिरसि च गलके मुण्डमाला शतास्यैः
 अर्धेन्दु वज्रमौलौ स्वकटिकरगतं द्वोपिचर्मभचर्मा ।
 मारेशौ पादमूले शशिरविहृतमुङ् मण्डलेऽङ्गे च भस्म
 मुद्रा नागेन्द्रयुक्ता प्रलयशिखिनिभा डाकिनो चुम्बमाना ॥ ३२ ॥

1. CLD. चकादि°

2. CLD. स्वपरिडमरुकै°

3. CLD. श्रीकण्ठानूपुरेङ्घ्रौ

- a. sa ta pa ta ca ka sa sogs ston sogs yi ge rnam
- b. rluñ sogs reibs rnam la ni ñi ma'i rgyu ba'i dbaṅ gis riñ po
sa sogs k'ame kyi rañ bžin rnam
- c. steñ sogs reibs la zla ba'i rgyu ba'i dbaṅ gis t'uñ ñu rañ rañ
'k'or lo'i reibs kyi steñ du'o
- d. sde par bčas pa rnam
- e. mk'a' 'gro ñal gñis p'yag na rdo rje mč'og dañ ña ma ru dañ
rdo rje k'a twam ga dril bu
- f. dpal ldan mgul rgyan rkañ la rkañ gdub p'yag la p'yag gdub
dañ ni ske rags dag dañ rna rgyan te
- g. geo bo'i dbu la 'od pa rnam kyi p'reñ ba

दिक्पत्रे डाकिनोनामधिकडमरुको^१ वज्रसङ्घाज्जमेव
विष्णुमूत्रासुक् नृमांसे विदिशिदलगतं शुक्रमात्रं करे च ।
तद्वच्च चाष्टौ च देव्याप्युभयमुखसमापत्तिचक्र समन्तात्
पीता श्वेतारुणामाऽसितहरितवपु र्नीलवर्णाः ^१स्वदिक्षु ॥ ३३ ॥

वर्णाश्चिह्नानि मर्तुं जिनजनककुले पूर्ववत् ^२त्र्यक्षजालं
अन्योन्यालिङ्गनं च स्वपरकुञ्जशाद् वेदितव्यं समन्तात् ।
नानाद्यैः स्कन्धभूतै विषयाविषयिभिश्चान्यपठवेन्द्रियाद्यैः
^३दिक्क्षमाभिः ^४दिग्बलैः श्रीजिनसुत^५ वसिताभिश्च देव्याविशोष्याः ॥ ३४ ॥

मेरो दिक्ष्वष्टभेदै दिशिविदिशिगतं सर्वपीठोपपीठं
क्षेत्रं छन्दोहं मेलापकं चित्तिभुवनं केशमवाय्वर्धसीम्नः ।
बुद्धस्यैतार्कभूम्यामणु तनुजन्तूणां भूतदेवासुराणां
शक्ते भर्तुं दिनैकं ^६विचरति कुलिका सूर्यचन्द्र^७प्रचारात् ॥ ३५ ॥

देवो पृष्ठेऽधिकारो ^८लय इह पुरतः पञ्चतत्त्व^९स्वभावैः
वाय्वीशे दैत्यवह्नीरधसि च खसुरे याम्ययक्षापरेषु ।
उष्णीषे हृत्प्रदेशे गलशिरसि गते नाभिगुह्ये तु चक्रे
^{१०}चक्रेऽष्टारे तलोर्ध्वं प्रतिदिनमकराद् द्विद्विलम्बान्तराले ॥ ३६ ॥

1. CL. सुदिक्षु D. °वर्णासु दिक्षु ; shon po'i mdog rnams ran
p'yogs su

2. LD. त्र्यक्षजाला ; spyan gsum dag gi o'ogs

3. L. दिग्भूताभिः 4. D. °सुतवन्तिभिः

5. D. विचरति

6. C. °प्रभावात् ; ñi zla'i rab tu rgyu ba las

7. D. नय

8. CLD. °प्रभावैः

- a. p'yogs kyi 'dab mar mk'a' 'gro rnams kyi lag pa ña ma ru dan
b. p'yogs sa p'yogs kyi stobs dan dpal ldan rgyal sras dbaṅ rnams
kyis kyaṅ lha mo rnam par abyaṅ bar bya
c. rgyab tu lha mo dbaṅ byed 'im pa ṣes 'dir mdun du de ñid
lha yi ran bzin rnams kyis te
d. 'k'or lo reibs brgyad 'og dan steṅ du ñin ṣag so so'i c'u srin
nas ni dus abyor gñis gñis bar

मर्त्तञ्जं सर्ववज्रैः कुलिशमणिगतं चाक्षरै बिन्दुमिश्र
सर्वानन्दं समन्तात् सममुखनिलयं वज्रिणः सर्वकालं ।
तस्मिन् चन्द्रद्वये ये विशति गुह्यमुखे कालचक्रः स एव
माराणां कालमुक्तं मरणभयकरं डाकिनी चक्रमेतत् ॥ ३७ ॥

प्रज्ञोपायाक्षराभ्यामुभयकुलवशात्^१ डाकिनी डाकनाम
“जाप्यं वज्रत्रयेणापरपद^२ सहितेनादिमध्यान्तभिन्नं^३ ।
“प्राणेनाधिष्ठितं यद् ह्युभयगतिवशात्^४ स्वस्वकर्मानुरूपं
सिद्धिं गच्छन्ति शोघ्रं रसगतिषु^५ गता डाकिनी वज्रडाकाः ॥ ३८ ॥

ये स्वासा मध्यमायां^६ सपदरसशरा जन्मकाले बभूवुः
तैश्चक्राण्यष्टकैः^७ स्युस्तल्लगन^८ वशाद् द्वारमध्यस्थ देव्यः ।
पादेनेकेन जाता^९ त्रिभुवनजननी कर्तिकाशुक्तिहस्ता
आलीढाऽर्कन्दुमूर्ध्नि त्वमृतमुखकलालिङ्गितः कालचक्रः ॥ ३९ ॥

पञ्चत्रयचूर्चोन्दुसूर्या^{१०} विषयगुणवशादासनान्यन्विचाराः
बाराः^{११} सप्तार्कपूर्णा^{१२} दिनकरशशिनश्चापराण्यसनानि ।
कृष्णा श्वेतार्कपूर्णा दिनकरशशिनश्चापराण्यासनानि
वाराः सप्तार्कपूर्णा समविषमपदे सूर्यचन्द्रासनानि^{१३} ॥ ४० ॥

1. D. °कुलवशा	6. CLD. स्तनगमन°
2. D. पदमसितो	7. D. वाता
3. D. नादिमध्यान्त°	8. CLD. पञ्चत्रयचूर्चो° ; lha gsum
4. CLD. यत्त्वमय°	me lce
5. CLD. °गतिगुणता	9. CLDV. omit
10. CLDV. सप्तार्कादिप्रपूर्णा	
11. L. दिनकरशशिनश्चासनान्येव तानि	

- a. rdo rje gsum po rkañ pa gžan dan bčas pas t'og ma dbus dan
mt'a' mar p'ye pa bzlas bya ste
- b. srog gis byin gyis brlabs pa gañ žig gñi ga'i bgrod pa'i dbañ gla
rañ rañ las kyi rjes mt'un pa'o
- c. rkañ pa dan bčas ro dan mñar gyur pa
- d. 'og dan mk'a' yi dbañ gis sgo yi dbus gnas lha mo rnama

०भाराश्चन्द्रार्कचाराः कमलदलचतुर्द्वारकोणासनानि

भूयश्चाराः द्विगुण्या दिनकरशशिनश्चासनान्येव तानि ।

पूर्णा वारार्कचाराः समविषमपदे चासनान्यब्धिचाराः

१सूर्ये वा पूर्णचन्द्रे भवति कुलवशान्नायकः संपुटे^१ वा ॥ ४१ ॥

वायोः स्पर्शास्यमेकं त्वपरगुणवशान्मुद्रणास्यं द्वितीयं

२रस^२स्पर्शद्वयास्यं भवति च शिखिनो मुद्रणास्यं तृतीयं ।

३स्पर्शोरूपं रसास्यं^३ मुखमपि^४ पयसो मुद्रणास्यं चतुर्थं

५गन्वाद्यं स्पर्शजान्तं^५ गुणमुखमवनेः^६ पञ्चमं मुद्रणास्यं ॥ ४२ ॥

शून्यं पञ्चप्रकारं मुखमपि^७ नमसो मुद्रणास्यश्च षष्ठं

एवं वै ज्ञानघातो भवति गुणवशात् शून्यषट्केन वक्रं ।

एकं^८ मिश्रं चतुष्के समसुखफलदं पञ्चकं द्वित्रिमिश्रं

प्रज्ञोपायं दशास्यं त्रिविधगुणवशात् द्वादशास्यं चतुर्धा ॥ ४३ ॥

सन्ध्याभेदाच्चतुर्धा त्रिविधमपिमुखं लग्नभेदात् त्रिवर्णं

लग्नार्धाद् बाहुभेदो विषमपि समालिङ्गनं कायचित्ते ।

सन्ध्याङ्गे पूर्वपृष्ठे^९ त्रिमुखरसभुजालिङ्गनं मध्यमाङ्गे

प्रज्ञासङ्गः समापत्तिरपि हि हसिताद्यानि यामामिसन्धौ ॥ ४४ ॥

1. CLDV. संपुटो

2. CLDV. रूपं P. रूपं

3. CLDV. रसाख्यं

4. CLDV. सुखमपि

5. CLDV. स्पर्शजातं

6. CLDV. सुखगुणं

7. CLDV, सुखमपि

8. CLDV, एवं मिश्रं

9. L. पूर्णं

- a. zla ba ŋi ma'i rkañ pa rcibs rñams dañ ni pa dma'i 'dab ma sgo
bži zur gyi ro rñams te
- b. ŋi ma 'am ni gañ ba'i zla ba la 'gyur rigs kyi dbaṅ gis goo bo yañ
na k'a sbyor la
- c. rce mo cān la ro dañ reg bya'i žal ni gñis su 'gyur te rgyas gdab
žal ni gsum pa'o
- d. c'u la žal yañ reg bya dañ ni gzugs dañ ro yi žal te rgyas gdab
žal ni bži pa'o
- e. sa la dri la sogs pa reg bya'i m'a' yi yon tan žal te rgyas gdab
žal ni lña pa'o
- f. dus sbyor p'yed kyis p'yag gi dbye ba mi mñam mñam pa 'k'yud
pa dag kyañ lus dañ sams la ni

प्रज्ञाङ्गे रक्तपीते प्रविशति नियतः कालचक्रस्य भावः
प्रज्ञाभावः सिताङ्गे कषणघननिभे वज्रिणो वामपूर्व ।
प्रज्ञाभावेन मित्रं भवति वरतनौ वामपूर्वाङ्गसौम्यं
रौद्रं सव्यापराङ्गं परंमजिनपते भावामित्रं तथैव ॥ ४५ ॥

प्रज्ञामित्रं जिनस्य प्रवरगणकुलं द्विस्वभावत्वमेति
प्रज्ञाया भर्तुं भिन्नं विदिशि च नियतं 'योगिनी छन्दमेव ।
युग्मं सव्यावसव्यं रविशशिवपुष्पाप्येव पूर्वापरञ्च
कृष्णं पीतञ्च नीलं हरितमपि तथाकाशपातालपस्थं ॥ ४६ ॥

प्रज्ञारक्ताः सितानां^१ शशधरभवत्ता लोहितानां तथैव
पीतानां कृष्णवर्णा वरकनकनिभाश्चासितानां कुलानां ।
नीलानां विश्ववर्णाः पुनरपि हरितानाञ्च नीलास्तथोक्ता^२
एवं वै देवतानां स्वकुलदिशिगता देवता वेदितव्याः ॥ ४७ ॥

प्रज्ञातन्त्रं हि पूर्वात् पुनरपरमुखादेव योगानुविद्धं
सव्यास्याद् योगतन्त्रं गदति जिनपति र्वाभवत्क्रात् क्रियाद्यं ।
योगाचारं हि पूर्वात् पुनरपरमुखान् मध्यमं वै समस्तं
सूत्रान्तं सव्यवत्क्रात् गदति सितमुखात् शुद्धवैभाषिकञ्च ॥ ४८ ॥

1. CLDV. °रक्तासिता°

2. CLDV. °यथोक्ता

- a. rnal 'byor ma yi c'ogs ñid de
b. dkar po rnams kyi ses rab dmar mo dmar po rnams kyi ri bon 'jin
pa ltar dkar de bžin ñid
c. sñon po rnams kyi k'a dog sna c'ogs slar yañ ljañ k'u rnams kyi
sñon mo rnams su de bžin gsungs

ऋग्वेदं पश्चिमास्यादपि गदति यजु वामवक्त्राग्निनेन्द्रः
 सव्यास्यात् सामवेदं परमहरिकुलेऽयवर्णं पूर्ववक्त्रात् ।
 पूर्वास्यात् कौलतन्त्रं पुनरपरमुखाद् गारुडं भूततन्त्रं
 सिद्धान्तं वामवक्त्रादुदयरविनिभाद् विष्णुधर्मश्च सव्यात् ॥ ४९ ॥

‘पृष्ठात् सद्यो^१ निवृत्तिः परमसितमुखाद् वामदेवः प्रतिष्ठा
 ‘सव्याद् विद्या त्वघोरः पुनरदिलमुखान् मारुतब्रह्मशान्त्यो ।
 शून्यास्यात् शून्यईशो त्रिभुवनपतिना स्फारिता लोकिकार्थं
 कृत्तेता द्वापरं वै कलियुगमपरं पृष्ठवक्त्रादिभेदात् ॥ ५० ॥

एवं बीरक्रमाद्यं रविगमनवशादेव सन्ध्याचतुष्कं
 आहारं सव्यवक्त्रात् परममपि भयं स्फारितं पृष्ठवक्त्रात् ।
 पूर्वास्यान् मैथुनं वै परमसितमुखात् स्वप्ननिद्रा च राजन्
 पृष्ठाद् वैश्यो द्विजः स्यान् नृपतिरपि तथा शूद्रजातिः^२ क्रमेण ॥ ५१ ॥

‘पूर्वात् सर्वास्तिवादं गदति जिनपति साम्मितीयश्च^३ सव्यात्
 ‘पृष्ठास्यात् स्थावरीयं पुनरपि च महासांघिकं वामवक्त्रात् ।
 मानुष्यं पूर्ववक्त्रात् पुनरपरमुखात् स्फारितास्तिद्यंगा वै
 सव्यास्यात् भूतदेवाः परमसित^४मुखान् नारकाश्चासुराश्च ॥ ५२ ॥

1. CLD. सव्ये

3. CLD. साविदीयं

2. P¹ शूद्रा°

4. D. अपरसित°

- a. rgyab nas 'p'ral la ldog pa mō'og-tu dkar ba'i 'žal nas gyon gyi
 lha dan rab tu gnas pa ste.
 b. gyas nas rig pa drag po min dan slar yan rluñ gi 'žal nas rluñ
 skyes o'añs pa 'ži ba dag
 c. rgyal ba'i bdag pos mdun nas t'ams 'cad yod par smra ba gsuñs te
 gyas nas man pos bkur ba'o
 d. rgyab kyi 'žal nas gnas brtan pa ste slar yan dge uun p'al c'en ba
 ni gyon gyi 'žal nas so

“वृत्रकात् पूर्ववक्त्रात् स्फुरणमपि^१ भवेन् नाभिचक्रात् परास्यात्
संभोगात् सव्यवक्त्राद् भवति च सहजाद् वामवक्त्रात् समन्तात् ।
“चक्राणां वक्त्रमध्यात् स्फुरण^२निघनता याति^३ भावः शरीरे
त्रैलोक्यं चापि कृत्स्नं खलु जितजनकस्यास्यभेदैश्च सम्यक् ॥ ५३ ॥

“श्रीचन्द्राञ्चन्द्रकान्ते स्रवति हि^४ सरिलं निर्विकल्पस्वभावात्
तद्वत् सर्वज्ञधर्मः स्रवति जिनपतेः स्कन्धमाश्रित्य लोके ।
धर्मस्तोयं यथैव व्रजति समरसं बीजघात्वाश्रयेण
सत्त्वानां चित्तशुद्धया भवति बहुविधं पूर्वकर्मप्रभावात् ॥ ५४ ॥
चिन्ता सर्वार्थकर्तुस्त्रिभुवननिलये नास्ति चिन्तामणेश्च
चित्तस्थं तन्न पश्यन्त्यशुभफलवशात् कर्मणः पापसत्त्वाः ।
दोषाश्चिन्तामणे नु^५ ह्यशुभशुभफलं सर्वसत्त्वः प्रभुं क्ते
“शुद्धे सत्त्वे जिनेन्द्रः स च भवति नरः किं जिनेनापरेण^६ ॥ ५५ ॥

“जातो येनाङ्कुरोऽसौ व्रजति स जनको जातभावाद् विनाशं
जातो नष्टस्य तस्य प्रभवति जनको बीजराजस्य भूयः ।
यः पूर्वं सोऽन्यभावान् मृत इति वचनं न स्वरूपेण जातः
शून्याद् येनागतः क्षमां व्रजति दशबलस्तेन सौख्यक्षणेन ॥ ५६ ॥

1. OLDV. स्फुरण°

2. OLDV. स्फुरण°

3. CLD. जातिभावः

4. CLD. च

6. CLD. जनेन°

5. CLD. °न

- a. mdun gyi žal nas spros pa dag kyañ sñiñ ga'i 'k'or lo nas 'gyur
rgyab žal lte ba'i 'k'or lo nas
- b. 'k'or lo rnam kyī žal gyi dbus nas lus la dños po spro ba dañ ni
edud pa ñid du 'gyur
- c. dpal ldan zla ba zla ba c'u šel rnam par rtog pa med pa'i rañ bñin
las ni c'u 'byuñ ba
- d. sems ni dag na mi de yañ ni rgyal ba'i dbañ por 'gyur te rgyal
ba gžan gyis ci žig bya
- e. gañ gis myu gu 'di skyed skyed par byed pa de ni dños po skyes
nas rnam par fiam par 'gyur

सौख्यात् सौख्यानुरक्तः^१ क्षण इह सहजो नान्यमावानुरक्तः
 स्कन्वा ये तेन जाताः पुनरपि जनकास्तेऽस्य सौख्यक्षणस्य ।
 शुद्धाद्धर्मस्ततोऽन्यः पुनरपि च ततोऽन्यश्च तस्माद्विशुद्धः
 बोजान्मूलानि शाखाः कुसुमफलमिवारोपिताच्छुद्धभूम्यां ॥ ५७ ॥

भूवार्यग्निश्च वायु रसपरमरसो चाणवः षट्प्रकाराः
 गन्वाद्येकैकहीना विषयविरहिताश्चान्तिमा ज्ञानदृश्याः^२ ।
 कामारूपास्त्वरूपा यमयमशशिनश्चान्तिमो धर्मधातुः
 'सर्वाकाराः सदा तेऽच्युतमुखसहजाधारभूताः समन्तात् ॥ ५८ ॥

अन्योन्यं स्कन्वभूता विषयविषयिनोऽन्योन्यमारास्त्वविद्याः
 पञ्चान्योन्यानुरक्ता^३ रसगतिषु गता दुःखसौख्यक्षणस्य ।
 'सर्वाकाराः समन्तान्न परगुणरताः संस्थिताऽदेवज्जा
 अन्योन्यं क्षमादिधातौ पुनरपि च गता मुख्यभावेऽन्यभावाः ॥ ५९ ॥

तैश्चार्धं कालचक्रः प्रकटयति महानेकनिर्माणकायेः
 वज्रज्वाला स्फुरद्भिस्त्वसुरसुरनृणां कामधातौ स्थितानां ।
 संभोगे रूपिणां वै नभसि जिनसुताद्यर्हतां धर्मकायेः
 'शून्याङ्गैः शून्यकृत्स्नं त्रिभुवनसकलं वायुमि वायुकृत्स्नं ॥ ६० ॥

1. L. 'रक्ता

2. L. गतिहरयाः

3. CLD. पञ्चान्यो नावु°

- a. rnam pa kun ldan de dag kun nas rtag tu 'p'o med bde ba lhaa
 skyes rten tu gyur pa'o
 b. p'an o'un p'uñ po 'byuñ ba dañ ni yul čan rnam ni p'an o'un
 bdud dañ ma rig pa
 c. rnam pa t'ams čad pa rnam kun 'nas gzan gyi yon tan mi dga' mi
 p'yed rdo rje yañ dag gnas
 d. stoñ pa'i o'a yis arid gsum mt'a' dag stoñ pa'i sad par rluñ rnam
 kyi ni rluñ gi sad par te

तेजोङ्गे^१ वृत्तिकृत्स्नं ह्युदकमपि जगत् स्फारितेश्चोदकाङ्गेः
पृथ्वीकृत्स्नं घराङ्गेः^२ समुदितविषयेः^३ सर्ववस्तुस्वभावं ।
एकात्मानं समन्ताद् गगनसममिदं दर्शयेच्छुद्धभूम्यां
“एवं बुद्धस्य कायो भवति न म्रियतेऽप्येकसौख्यस्वभावात् ॥ ६१ ॥

पञ्चाकारात्तदेकात्^४ सकलजिनवरैश्चामिसम्बोधिरेषा
विशत्याकाररूपा पुनरपि च ततोऽनेकमायास्वरूपा ।
तस्या एकक्षणा स्यात् सममुखफलदा नान्यकर्मस्वभावा
“अत्रोपायोऽच्युतो यः क्षण इह सहजो धर्मधातुप्रवेशे ॥ ६२ ॥

“बुद्धक्षेत्राण्यनन्तान्यपरिमितगुणा धातवश्चाम्बराद्याः^५
स्थित्युत्पत्तिश्च नाशस्त्रिविध इति भवः षड्गतौ सर्वसत्त्वाः ।
बुद्धाः क्रोधाः सुराद्याः सकलणहृदया बोधिसत्त्वाः सभार्याः
एतच्चक्रं जिनस्य त्रिभुवननमितस्यैकमेकस्य शम्भोः ॥ ६३ ॥

रोमत्वप्रक्तमांसं सरसमपि तथास्थोनि मज्जा च नाढ्यः
तासु प्राणादिवाता रविशशिगमनं वायुमध्ये समन्तात् ।
विज्ञानं चन्द्रमध्ये विमलमणिरिवालङ्कितं सर्वभावेः
“भावामावाद्यत्वं^६ परममृतपदं^७ व्यापकानाहतं^८ तत् ॥ ६४ ॥

1. D. तेजाङ्गे°

2. L. घराङ्गे DV. घराङ्गे

3. CLDV. °हृदये°

4. CLDV. पञ्चाकारा तदेका

5. CLDV. °इचासुराद्याः

6. CLDV. °द्वयं यत्

7. CLDV. °मृतमिदं

8. CLD. व्यापकानां हतं

- a. de ltar sañs rgyas skur gyur bde ba göig pu'i rañ bžin p'yir na
'o'i bar yañ ni mi 'gyur ro
- b. rnam pa ñi su'i rañ bžin dañ ni slar yañ de nas sgyu 'p'ul du
ma'i rañ gi ño ño bo'o
- c. 'dir t'abs 'p'o med skad čig gañ yin 'dir ni lhan skyes č'os kyi
dbyiñs su rab tu žugs pa'o
- d. mt'a' yas sañs rgyas žiñ rñams dañ nam mk'a' la sogs k'ams
rñams dañ
- e. de ni dños dañ dños med gñis med ñid dañ mč'og gi bdud rol'i
go 'p'añ k'yab byed gžom med de

“लोमाद्याश्चन्द्रमान्ताः^१ सकलतनुगता भूमयो या दशोक्ताः^२
षड्वर्गा लादयो^३ऽन्याः समसुखफुलदा योगिनां सर्वदास्ताः^४ ।

तस्मादन्वेषणीया गुरुचरणगतै र्योगिभि र्मोक्षहेतोः

नान्यो बुद्धोऽस्ति कश्चित् त्वपितनुविरहाद् व्यापको मोक्षदो यः ॥ ६५ ॥

‘सत्त्वा बुद्धा न बुद्धस्त्वपर इह महान्विद्यते लोकघातौ

तेषामाराधनेन त्वपरिमितभवश्चिद्यते निर्विकल्पात् ।

द्रोहं कुर्वन्ति योगी व्रजति हि नरकं रौरवाद्यं महान्तं

‘तस्माच्चित्ते विशुद्धेऽप्यबुधबुधजनानां विरुद्धं न कुर्यात् ॥ ६६ ॥

लब्ध्वा सत्त्वप्रसङ्गं भवति नरपते शुद्धमैत्र्यादचित्तं

‘यद्वा संसारिणां स्यादकुशलगुणिनां द्वेषरागादचित्तं ।

गच्छन्तं गन्तुकामं द्विविधमपि भवेत् सर्वदा बोधचित्तं

‘मोक्षप्रस्थानहीनं प्रणिधिविरहितं सर्वदा मारचित्तं ॥ ६७ ॥

माराः कुर्वन्त्यशान्तिं त्रिभुवननिलये बोधिसत्त्वाश्च शान्तिं

मारेन्द्रश्चर्द्धिं हीनः परममयकरश्चर्द्धिमानेकशास्ता ।

‘माराणां मारबुद्धिः परहृदयगता तायिनां सौख्यबुद्धि-

स्तस्माद् बुद्धानुभावेऽस्त्रिभुवनसकलं वर्ततेऽनन्तकालं ॥ ६८ ॥

1. P¹ °चन्द्रमोन्ताः

2. CLDV. द्वादशोक्ताः

3. CLD. °नादयो°

4. P¹ °दाताः

5. L. विविधमपि

- a. spu la sogs pa zla ba'i mt'a' ni mt'a' dag lus la gnas rnams gañ
zig sa bcur gsuñs pa rnams .
- b. sems can rnams ni sañs rgyas yin te sañs rgyas c'en po gžan 'dir
'jig rten k'ams na yod ma yin
- c. de p'yr sems ni rnam par dag pas mk'as dañ mi mk'as skye bo
rnams la 'gal ba mi bya'o
- d. mi dge'i yon tan dañ ldan 'k'or ba pa ni drug po rnams kyi že
sdañ c'ags sogs sems su 'gyur
- e. t'ar par 'jug pas dman žiñ smon pa rnam par spañs pa dag ni
t'ams cad dus su bdud kyi sems
- f. bdud rnams kyi ni bdud kyi blo dañ skyob pa rnams kyi bde
ba'i blo gros gžan gyi sñiñ la 'jug

“यन्मानं लोकधातोः कथितमपि जिनेस्तन्तृणां ज्ञानता^१ न
बुद्धानां नास्ति मानं सहजतनुवशादेकहस्तं ह्यनेकं ।
मानं सत्त्वानुरूपं प्रकटयति सदा प्राणिनां कर्मभूमौ
इच्छामानं त्विदं मे यदि वदति सुरा नास्तिकोयं वदन्ति ॥ ६९ ॥

येनात्पन्ना जिनेन्द्राः प्रतिदिवसवशान्निर्गता येन गर्भात्
सिद्धा येन क्षणेन क्षरणविरहिताः स्पन्दनिःस्पन्दभूताः ।
त्यक्त्वा तद् बुद्धकृत्यं सममुखरहितं भावयेद् योज्यशून्यं
बुद्धत्वं तस्य दूरं सहजमपि सुखं कोटिकल्पैरनेके ॥ ७० ॥

न द्राक्षा निम्बवृक्षादमृतमपि^२ विषात् पङ्कजं ब्रह्मवृक्षात्
शून्यान् निर्वाणसौख्यं शुभमशुभवशात् सिद्ध्यः प्राणिघातात् ।
यज्ञात् स्वर्गः पशूनां परमशिवपदं नेन्द्रियाणां निरोधात्
वेदात् सर्वज्ञभाषाऽक्षरमुखमचलं न क्षराशुद्धचित्तात् ॥ ७१ ॥

सत्त्वानां पापचित्तं भवति नरपतेऽधिष्ठितं मारकायैः
पुण्यज्ञानानुरक्तं सुखदमपि सदाधिष्ठितं बोधिसत्त्वैः ।
निर्वाणं यान्ति यस्मात् सुखसमयवशात् क्लेशमारान् निहृत्य
तस्मात् कुर्वन्ति माराः प्रतिदिनसमयेऽनेकविघ्नानि तेषां ॥ ७२ ॥

1. CLDV. ज्ञानिनां 2. P¹. विषमपि

- a. rgyal ba rnams kyis 'jig rten k'ams la c'ad gsunṣ gaṅ yin de yaṅ
mi rnams kyi ni ye ṣes min
- b. gal te c'ad 'di bdag gi 'dod pa brjod na lha rnams kyis 'di med pa
ba ṣes brjod par 'gyur
- c. nim pa'i ṣiṅ las rgun 'brum min te dug las bdud rei daṅ ni c'aṅṣ
pa'i ṣiṅ las 'dam skyes daṅ
- d. rigs byed las ni kun mk'yen gsunṣ daṅ 'gyur med bde ba gyo med
'gyur ba ma dag sems las min
- e. gaṅ p'yir bde ba'i dam c'ig dbaṅ gis bdud daṅ fion moṅṣ bcom
nas mya ṇaṅ 'das par 'gro byed pa

°सेव्यादौ कर्ममुद्रा जिनसहजमुखस्यास्य वृद्धार्थहेतो-
स्तस्मादादित्यरूपो तनुमुखचरणोष्णीषसर्वाङ्गपूर्णः ।
°विद्युदण्डानुरूपोऽप्युतमुखजननी लक्षणाङ्ग^१प्रपूर्णा
वज्रै^२रुद्धासयन्ती त्रिभवगततनु धर्मघातुस्ततः स्यात् ॥ ७३ ॥

एता मुद्राश्चतस्रोऽक्षरमुखफलदा योगिना भावनीयाः
°सर्वस्मिन् सर्वकालं सुरतरतिगतै लोकेमार्ग^३प्रयुक्तैः ।
ग्रामारण्यश्मशानेऽशुचिशुचिनिलये वेश्मदेवालये च
वर्णावर्णाभिचारैस्तनुबलमुखदैरन्नपानादिभोगैः^४ ॥ ७४ ॥

वातैः सघट्टमानैस्तड्ढिनलशिखा द्रावयेन् मूर्ध्निचन्द्रं
यो यो बिन्दुर्द्रुतोऽस्माद् गलहृदयगतो नाभिगुह्ये विरुद्धः ।
°बिन्दोः स्पन्दद्रवं यत् कुलिशमणिगतं सन्निरुद्धं ध्वजाग्रे
°प्रज्ञाज्ञानक्षणं तद् यदि ददति सुखं बिन्दुमालाच्युतेन^५ ॥ ७५ ॥

°तस्मान् निःस्पन्दसौख्यं क्षणमिह सहजं धर्मघातु र्ददाति
प्राणेनाकृष्य सर्वान् रसगतिषु गतान् क्लेशमारान् निहत्य ।
ऋद्धिं सर्वज्ञभूमि त्रिभुवनगुह्यतां योगिनां जन्मनीह
मृत्युं मार्गप्रविष्टो व्रजति यदि तदा तद् ग्रहादन्यजात्या ॥ ७६ ॥

1. L. लक्षणाङ्गं

2. L. रजै°

3. CLDV. °मार्गः प्रयुक्तः

4. CLDV. °योगैः

5. CLDV. °चक्रं ; spyi bo'i zla ba

6. L. °मासोक्त्वा

- a. rgyal ba'i lhan skyes bde ba 'di ni 'p'el ba'i don slad dan por las
kyl p'yag rgya bsten par bya
b. glog gi dbyug pa'i rjes mt'un 'p'o med bde ba skyed par byed pa
mo'an nid yan lag rab tu rjogs
c. mi geaṅ ba dan geaṅ ba'i gnas dan k'yim dan lha yi k'aṅ pa t'ams
cad du ni dus kun du
d. t'ig le las ni gyo ba'i k'u ba rdo rje, nor bu la gnas rgyal mo'an
roe la 'gog pa gaṅ
e. de ni ses rab ye ses skad cig gal te t'ig le'i p'reṅ ba 'p'o ba med
pas bde ster na'o
f. de p'yr gyo med bde ba'i skad cig lhan cig skyes pa 'dir ni o'os
kyl dbyiṅs kyis ster byed te

या^१नेगुण्यात्पभावा विषयविरहिता कायमुद्रा द्विवा सा
तस्याः रागानुरक्ता गुणनिधिरपरा वाक्स्वरूपा द्विवा च ।
कृष्णा श्वेतानुरक्ता विषयगुणरता चित्तमुद्रा द्विवा स्याद्
अष्टौ द्वौ पञ्च पञ्च स्फुटमपि खगुगं शून्यवेदश्चवर्षं ॥ ७७ ॥

रत्नेशो यावदस्या जिनवरजननी योगिभिः रक्षणीया
“रत्नेशोद्भूतकाले” सकल^२गुणनिधिं मण्डलं वर्तयित्वा ।
बुद्धाधिष्ठानमन्त्रैः सृजति समसुखं गुह्यपद्मे समन्त्रं
‘गुह्ये रक्षां प्रकृत्या कुलिशमणिगतं^४ स्वादयेद् बोधिविती ॥ ८८ ॥

तस्मिन् पुत्रो भवेद् यो जिनजनकसुतो मञ्जुवज्रः स एव
प्रज्ञाधिक्यात् कदाचित् प्रभवति दुहिता बुद्धमाता ध्रुवं स्यात् ।
तस्मादन्यैस्त्रिपुण्यैः सितकमलधरो जम्भलो वज्रपाणि -
‘रन्येऽष्टावष्टपुण्यै दिशिविदिशिगता महर्द्धिकाः क्रोधराजाः ॥ ७९ ॥

तस्मिन् मासे रजो यत् प्रभवति हि पुन मञ्जुघोषोद्भवन्तद्
विशद्वर्षाणि यावत् प्रतिरजसि महासात्त्विको बोधिसत्त्वः ।
किञ्चित् सत्त्वांशहीनः प्रभवति च ततः शून्यवेदानि यावद्
^aविशद्वर्षाणि यावत् पुनरपि च ततश्चान्यसत्त्वोऽल्पवीर्यः ॥ ८० ॥

1. CLD. यान्यै° ; gañ zig yon tan med

2. CLD. रत्नेशोद्भूति° V. °रत्नेशोभूति°

3. L. सकुल° 4. L. °मणिगतं

- a. rin c'en dbaṅ po rab tu 'byuñ ba'i dus su mt'a' dag yon tan gter
gyi dkyil 'k'or bžeṅs byas nas
b. gsañ bar bsruñ ba rab tu byas nas rdo rje nor bu la gnas byaṅ
č'ub sems ni myaṅ bar bya
c. me tog brgyad kyis gžan brgyad p'yogs·dañ p'yogs bral du gnas rju
'p'ul c'ad ldan k'ro bo'i rgyal po rnam
d. slar yañ lo ni ñi šu'i bar du de bas kyañ ni sñiñ stobs č'uñ žiñ
breon 'grus č'uñ ba'o

‘तस्माद् योनौ रजो न प्रतिहतविषयस्तद् विनाशान्न सेकः’^१
 किन्तु प्रज्ञामिषेको जिनपतिवचनैर् नष्टबीजस्य देयः ।
 तासां भूतोयतेजोऽनिलगंगणगुणान्वेषणीया जिनाङ्गैः
 एषा सत्त्वार्थं कर्तुं भवति बहुफला बोधिचित्तस्य सेवा ॥ ८१ ॥

यासृक्पानं करोति प्रवरसुरनृणां मक्षिकां सामृतेका
 ‘छर्द्दिहृद्गुह्यवक्त्रात् कुलिशमणिगता’^२ नाब्जमध्ये प्रविष्टा ।
 विण्मूत्रं रक्तमांसं परमसमरसं छर्द्दिमध्ये प्रविष्टं
 एतत् ज्ञानामृतञ्च त्रिभुवनगुह्या देशितं सर्वतन्त्रे ॥ ८२ ॥

प्रज्ञाधर्मोदये यत् पतितमपि सुखं रक्षणोप्यं प्रयत्नात्
 यः कश्चित्तेन सत्त्वो भवति जिनकुले बोधिसत्त्वः स एव ।
 ‘तस्मात्तं भक्षयन्ति प्रतिदिनसमये राक्षसा मारभूताः
 प्रज्ञापुष्पेण युक्तं शिवमुखफलदं भक्षितं देशयन्ति ॥ ८३ ॥

‘नाकट्यं वज्रमब्जात् परमसुखगतं संकुचं नैव यावद्
 बुद्धाधिष्ठानमेतत् प्रभवति हि यदा ज्ञानसिद्धिस्तदा वै ।
 वज्राब्जाभ्यां प्रविश्य स्वकुलिशहृदये ज्ञानचक्रं प्रविष्टं
 सर्वाकारं’^३ करोति ह्यभयतनुगतं रश्मिभिः पूरयित्वा ॥ ८४ ॥

1. V. °विनाचार्यं सेकः

2. CLD. कुलिशमणि गता

3. P¹. चक्रा°

- a. de nas skye gnas la ni rdul med yul ni rab bcom de ñams pa las
 dbañ bkur ma yin no
 b. skyugs pa sñiñ k’a gsañ ba’i k’a nas rdo rje nor bu la gnas c’u
 skyes nañ du rab žugs min
 c. de p’yir de ni ñin žag so so’i dus su bdud kyi p’o ña srin po
 rnams kyi za ru ’jug
 d. mo’og gi bde ba la gnas rdo rje ma ’k’ums ñid kyi bar du o’u skyes
 las ni dbyuñ mi bya

एषा सिद्धि र्यदि स्यान् न हि कुलिशमणो संस्थितं भक्षणीयं

प्रज्ञाधर्मोदयस्ये सत्त्वलजिनकुलं स्थापयेद^१ रक्षणार्थं ।

प्रज्ञायुक्ते तत्रैके पुनरपि वचनं प्राच्यते बुद्धकायः^२

“यः कश्चिच्चास्य नाशं ह्यभिलषति शठो मार्यते वज्रिणा सः ॥ ८५ ॥ *

ये प्रोक्ताऽनेकमन्त्रास्त्रिभुवनपतिना क्रूरकर्मस्वभावाः

ते सर्वे मारपक्षक्षयभयजनकाः प्राणिनां नो कदाचित् ।

‘कर्तारो ये स्मृतोनां रणविषयंरता मारकान्येपि तोर्या-

स्तेषान्ते योजनीयाः^३ परमजिनसुतेः प्राणिनां रक्षणार्थं ॥ ८६ ॥

डाकिन्यो वज्रपूर्वाः ‘पशुजननिघनेध्येषनीया न विद्धिः

सत्त्वानां रक्षणार्थं त्रिभुवनगुरुणा स्फारिता लोकघातौ ।

तस्मात्ता रक्षयन्ति प्रतिदिनसमये साधकं द्वेषयन्ति

साध्यः कर्मप्रभावाद् व्रजति हि सरणं साधकस्यैष मारः ॥ ८७ ॥

पुंसां चित्तं समन्तादशुभफ अवशात् क्षुद्रविद्यानुरक्तं

विद्येयं मे करोति त्रिभुवनसकलं वश्यमेकक्षणेन ।

इत्याशालुब्धचित्तः प्रविशति नरकं ज्ञानदानं विहाय

‘पृष्ठे द्रव्यं स्वभार्या भवात् परवशा ऽहो कुधर्मप्रवृत्तिः^४ ॥ ८८ ॥

1. CLD. स्फारयेद् ; bsruñ ba'i don du dgod par bya

2. CLDV. बुद्धकाये

3. CLD. युञ्जनीयाः

4. CLD. कुकर्म^०

a. gañ su 'di ni ñams la mñon par dga' byed gyon ñan de ni rdo
rje ñan gyis geod par byed

b. gañ žig dran pa rñams dan byed po gyl gyi 'yul la dga' žin geod
byed gzan yañ mu stegs pa

c. p'yugs kyi skye bo gsañ p'yir mk'as bas gsol ba gdab mi bya

d. rgyab tu rjas dan rañ gi k'yim t'ab gzan gyi dbañ 'gyur kye ma
ñan pa'i c'os la rab tu 'jug

* The first two feet of the verse appear differently in V which
seems to be a scribal error.

न प्रज्ञा नाप्युपायः सहजतनुरियं धर्मकायो बभूव
 प्रज्ञोपायस्वरूपः खलु विगततमो ज्ञानविज्ञानभेदात् ।
 “सोऽयं संभोगकायः प्रतिरवक इवानेकसत्त्वार्थकर्ता
 सत्त्वानां पाकहेतो भवति पुनरसौ बुद्धनिर्माणकायः ॥ ८६ ॥

एकोऽसौ बज्रसत्त्वः प्रलयजननिमो हेरुको वै बभूव
 रौद्राणं पावनार्थं स च समयजिनो मोहितानां सुखार्थं ।
 रत्नेशो दुःखितानां स च^१ कमलधरो रागिणां रागहेतो-
 विघ्नानां ध्वंसनार्थं त्वसिकरकमलोऽमोषसिद्धिर्बभूव ॥ ८७ ॥

द्वेषाद्या विश्वमाता प्रलयशिखिनिभा ङाकिनी सा बभूव
 मोहात् सा लोचनाख्या परमकरुणया मामकी मानहेतोः ।
 रागात् सा पाण्डराख्या सकलगुणनिघिस्तारिणो चेष्यया सा
 एतो द्वौ विश्वरूपौ विषयविषयिनोऽन्ये च सर्वे बभूवुः ॥ ८८ ॥

पञ्चस्कन्धस्वभावे विहरति कृपया वज्रयोषिद् भगेषु
 ‘सत्त्वानां पावनार्थं त्वविहित’^२नियमानामपुण्याजितानां ।
 शुद्धा वासादिके यद्विहरति भगवान् श्रावकाणां निमित्तं
 एवंकारे स्थितिर्या परमनियमिनामुत्तरे स्थापनार्थं ॥ ८९ ॥

1. L. स कमल°

2. CLDV. त्वविदित

- a. 'di ni loṅs spyod rjogs pa'i sku ste sgra brñan lta bu sems ṅan
 du ma'i don ni byed pa ro
 b. ṅe sdañ las ni sna o'ogs yum gañ dūs mē'a'i roe mo ṅan mo'uṅs
 de ni mk'a' 'gro mar byuñ gyur
 c. ñes pa rnam par ma bsgrubs bscd nams min pa bsags pa min
 pa'i sems ṅan rñams ni smin pa'i don du ste

“सत्त्वानां पाकहेतो स्त्रिविधविहरणं कायवाक्चित्तभेदे-
बाह्याध्यात्मं परञ्च प्रभवति नियतं वज्रूणः सर्वकालं ।
बाह्य^१ नाना प्रदेशे भवति वरतनौ प्राणवायोः प्रचारः^२
भूम्यादौ मण्डले यत् प्रभवति च विमा र्वज्रयोषिद्भूगे तत्^३ ॥ ६३ ॥

शब्दादौ यच्च चित्तं व्रजति हे^४ विषये चापरं तद्वदेव
एवंकारे स्थिति र्या परममुख्ये कायवाक्चित्तवेगः ।
एको वज्रो त्रिभेदो विषयविद्योमिश्राद्गतो धातुमिश्र
त्र्यश्वः त्रिस्यानवासी त्रिभवमपि^५ गतोऽनेकसत्त्वार्थहेतोः ॥ ६४ ॥

तन्त्रेष्वेवं^६ मया यत् श्रुतमिति वचनं तन्मया ज्ञातमेवं
वज्रो चन्द्रद्रवाद् यः शिरसिगलहृदब्जे^७ च नामौ च गुह्ये ।
‘वज्रस्त्रीणां भगे तत् परकमलगतो बिन्दुमोक्षत्रयेण^८
बुद्धक्षेत्रे प्रविष्टस्तदिह स भगवान् योगिभिर्वेदितव्यः ॥ ६५ ॥

एकं पश्यन्त्यनेकं प्रणिघिगुणवशाच्छान्तरागादिभावे-
श्रक्रस्थं पूर्वजन्म स्वहृदयजनितैर्वसनाया बलेन ।
एकार्थान्तभाषा प्रविशति हृदये प्राणिनां स्वस्वभावै-
“श्रक्रस्थः पिण्डपातं^९ व्रजति विहरितुं स्थायिनां पुण्यहेतोः ॥ ६६ ॥

1. CLDV. बाह्ये	6. CLDV. तन्त्रेष्वेवं
2. CLD. प्रचारे	7. CLDV. हृदोऽब्जे
3. CLD. यत् V. भगेषु	8. CLDV. बीजमोक्ष ^०
4. CDV. न	9. L. पिण्डपात्रं
5. CLDV. त्रिभवमिह ^०	

- a. sems can rnames ni smin pa'i slad du sku dan gsun dan t'ugs
kyi dbye ba rñams kyis dus kun du/nes par rdo rje can gyi
bzugs pa rnam gsum p'yi dan nan dan gzan du yan ni rab tu
gyur
- b. kyab bdag gi ni sa sogs dkyil 'k'or dag la rab gyur gan de rdo
rje bcun mo'i bha ga la
- c. rdo rje bcun mo rnames kyi bha gar de ni t'ig le grol ba geum
gyls mo'og gi pad mar gnas
- d. gnas can rnames kyi bsod nams slad du 'k'or lor gnas pa bsod
sñoms la ni rnam par rgyu ru gsegs

“तिर्यक्प्रेतासुराणामुरगसुरनृणामार्य^१ भोटादिकानां^२
 भूतेष्वद् वर्तमानं त्रिविधमपि सदा सत्यधर्मं ब्रुवन्तो ।
 मार्गं संस्थापयन्तो त्रिमवमाविकलं स्व स्व भाषान्तरेण
 एषा सर्वज्ञभाषा समसुखफलदा देवभाषा न च स्यात् ॥ ६७ ॥

बुद्धानामप्यगम्या त्वपरिमितगुणा बुद्धनिर्माणमाया
 आत्मानं दर्शयन्तो त्रिभुवननिलये शक्रजालं यथैव ।
 नानाभावे विभिन्ना सजिनसुरनृणां स्वस्वचित्ते प्रविष्टा
 एषा^३ मुत्पन्नवर्मा पयसि नभ इव भ्रान्तिदोत्पत्तिरत्र ॥ ६८ ॥

सर्वाकारं ह्यगम्यं विषयविषयिनां कायवज्जं जिनस्य
 वाग्वज्जं सर्वसत्त्वं स्वहृदयरुतकैर्धर्मसंपादकश्च ।
 सत्त्वानां चित्स्वभावं सकलभुविगतं वज्जिणश्चित्तवज्जं^४
 भावानां ग्राहकं यद् विमलमणिरिव ज्ञानवज्जं तदेव ॥ ६९ ॥

“दानाद्याः षट्चतस्रः समसुखफलदाः शक्तयस्ता दशोक्ताः
 “तासां शुद्धा उपायाः परमदशविधाः पूर्णचित्ता घटान्ते ।
 मारक्लेशक्षया वै मदन इति हरो वज्रवृन्दं द्रुमाद्याः
 षण्मुद्राः शून्यषट्कं^४ त्रिभुवनजनको ज्ञानविज्ञानमेकं ॥ १०० ॥

1. CLD. °सुरगतिषु नृणाम्

2. CLDV. °श्रेष्ठादिकानां

3. DV. एषानुत्°

4. CLD. शृङ्खलषट्कं

- a. dud 'gro yi dwags lha mIn rnams dañ lto 'p'ye lha dañ mi nf
 'p'ags pa bod la sogs rnams la
 b. byuñ dañ 'byuñ 'gyur te ltar byuñ ba rnam pa gsum dañ rtag tu
 bden pa'i c'os ni gsuñ byed cīn
 c. sbyin pa la sogs bde mñam 'bras ster drug dañ bñi rnams nus
 ma bñu po de dag rnams su gsuñs
 d. de dag rnams kyi t'abs ni dag pa mñ'og gi rnam bñu sems kyle
 gañ ba'i bum pa de dag rnams

चक्रं स्वच्छं समन्तात् त्रिभुव इति सुखं रत्नमस्यैव रागः
पद्मं क्लेशक्षयोऽसिः कुलिशमपि महाज्ञानकायो ह्यभेद्यः ।
“छेदोऽज्ञानस्य कर्त्रोवर षडपि कुलान्येभिस्तृपादिता ये
तेष्वेवं वेदितव्याः खमिव समरसाः स्कन्धघातिवन्द्रियाद्याः ॥ १०१ ॥

यस्मिन् वे जातिरूपं व्रजति निघनतां तन्महारूपमुक्तं
यस्यां संसारदुःखं व्रजति निघनतां सा महावेदनोक्ता^१ ।
यस्यां संसारसंज्ञा व्रजति निघनतां सा महावज्रसंज्ञा
यस्मिन् संसारबुद्धिं व्रजति निघनतां वज्रसंस्कार एव ॥ १०२ ॥ *

यस्मिन्निद्राद्यवस्था व्रजति निघनतां तच्छ^२ विज्ञानमुक्तं
यस्मिन्नज्ञानभावो व्रजति निघनतां तन्मुने ज्ञानमेव ।
एते वैरोचनाद्याः परमजिनवराः षड्विधाः षट्कुलानि
अन्ये षड्घातुभेदा अवनिशिखिपयो मास्ताकाशशान्ताः ॥ १०३ ॥

यस्यां मोहः समस्तो व्रजति निघनतां लोचना सा धरित्री
यस्यां मानः समस्तो व्रजति निघनतां मामको साऽम्भ एव ।
यस्यां रागः समस्तो व्रजति निघनतां पाण्डरा सा हविः स्यात्
यस्यामोर्षा समस्ता व्रजति निघनतां^३ तारिणी सानिलश्च ॥ १०४ ॥

1. CLD. °वेदिनोक्ता

2. CLD. यच्च

- a. mi šes gñod pa gri gug mč'og gi rigs drug rnames te 'di dag rnar
kyis bskyed pa gañ yin pa
- b. gañ du 'k'or ba'i sdug bsñal ñams pa ñid du gyur pa de ni c'or |
č'en por gsuñs pa ste
- c. gañ du č'ags pa mt'a' dag ñams pa ñid du gyur pa gos dkar n
ste de ni me yin no
- d. sgrol ma yin te de ni rluñ yañ ño

* This verse occurs in V in a very different form—obviously
scribal error.

यस्यां द्वेषः समस्तो व्रजति निघनतां वज्रघातवीश्वरी खं^१
 “यस्यां मात्सर्यं सर्वं व्रजति निघनतां विश्वमाताक्षरं सा ।
 दृष्टादृष्टं हि रूपं मनसि नभसि वै पश्यते यः स चक्षुः
 दूराच्छब्दं शृणोति प्रकटमिव महाश्रोत्रमेतज्जिनस्य ॥ १०५ ॥

‘सर्वं गृह्णाति गन्धं परममुखकरं सा सुनासा^२ विभोश्च
 ‘सा जिह्वा या^३ स्वचन्द्रामृतमपि^४ च सदा स्वादते सौख्यदश्च ।
 वज्रस्पर्शं समन्तादपहरति सदा वज्रकायेन्द्रियं तत्
 प्रज्ञापायप्रपञ्चाद् विशति सममुखे यो मनः सोऽस्य धर्मः ॥ १०६ ॥

एते षड्भेदमिह विषयविषयिनो बोधिसत्त्वाः सभायां
 विश्वे रूपादयोऽमी जिनवरविषयाः षट्प्रकाराः समन्तात् ।
 स्वच्छाऽजाता निरुद्धाः परममुखकरानाविला ज्ञानगम्याः
 ‘नान्या ग्राह्यस्त्रिधातौ तु सकलजगतश्चेन्द्रियद्वारगम्याः^५ ॥ १०७ ॥

ज्ञानाकृष्टिं करोत्यत्र पुनरतिबल^७ स्तत्प्रवेशश्च जन्मः
 स्तम्भस्तद्बन्धनं वै परममुखवशान् मानकस्तोषणश्च ।
 चक्रस्य ज्ञानचक्रे समरसकरणं वज्रवेगः^८ कराति
 एवं वै वज्रदेव्यः प्रकटितनियता योगिनीतन्त्रकाये ॥ १०८ ॥

1. CLD. सा V. च ; rdo rje dbyiñs kyi dbañ p'yug ma ste mk'a'

2. D. सा सुता सा V. सा स्वनाशा

3. D. जिह्वाया

4. CLD. सुचन्द्रा°

5. CLD. जगच्चे°

6. CLDV. °द्वारमस्याः

7. CLD. पुनरतिकां तत V. °बल वेशन चैव

8. CLDV. वज्रवेशः ; rdo rje šugs kyls byed pa ste

- a. gañ du ser sna t'ams 'cad ñams pa ñid du gyur pa sna o'ogs yum
 ste de ni 'gyur med do
 b. mč'og gi bde ba byed pa'i dri nams t'ams 'cad 'jin pa de ni k'yab
 bdag gi yañ sna bzañ ro
 c. rañ gi zla ba'i bdud rei bde steñ dag kyañ rtag tu myañ bar byed
 pa gañ yin de ni lce
 d. k'ams gsum dag tu gzan gyis gzuñ bya dañ ni mt'a' dag 'gro ba'i
 dbañ po'i sgo yis rtogs bya min

माराणां ताडनं वै त्रिभुवननिलये नीलदण्डः कुरोति
 “बन्धं”^१ क्रोधोऽचलश्च प्रलयरविनिभः कीलन्श्चातिवीर्यः ।
 टक्कि स्तद् वीर्यनाशं त्ववनिनलगतं स्तम्भनं स्तम्भ एव
 ‘उष्णीषश्चद्विनाशं’^२ प्रकटितनियताः पूर्ववत् क्रोधदेव्यः ॥ १०६ ॥

‘प्रेतानां पावनार्थं’ स्फुरणमपि ततश्चर्चिकादेर्बभूव
 इन्द्रादीनां^३ सुराणां दिशिविदिशि तथा रक्षणार्थं जमानां ।
 नागानां पावनार्थं फणिकुलसकलं स्फारितं वज्रिणा च
 दैत्यानां पावनार्थं स्फुरणमपि महाश्वानवक्त्रादिकानां ॥ ११० ॥

अन्यद् यत् किञ्चिदस्ति स्फुरणमपि विभो मण्डले वस्तुजातं
 सर्वं सत्त्वार्थहेतोर्वरविविधगुणं वेदितव्यं स्वकाये ।
 एवं तन्त्राणि मन्त्राः^४ विविधगुणगता योगिनी योगभेदात्
 सेकोऽस्मिन् द्विःप्रकारोऽपि सुतगुण^५वशाल्लोकलोकोत्तरश्च ॥ १११ ॥

प्रज्ञाया या स्तनस्पृष्टिरपरममृतास्वादानालिङ्गनं यत्
 ‘प्रज्ञासङ्गे’ चतुर्थक्षणममृतगतं बोधिचित्तद्रुते यत् ।
 तत् सर्वं लौकिकं वै परमकरुणया दर्शितं^६ मार्गहेतोः
 सेको लोकोत्तरो यः परमजिनपते दिव्यमुद्रानुषङ्गः ॥ ११२ ॥

1. L. स्कन्धं

2. CLD °श्चाविनाशं

3. CLDV. तुष्टानां वै, dbaṅ po la sogs lha rnam

4. CLDV. तन्त्राः समस्ता

5. CLDV. कुलगुण°, bu yi yon tan dbaṅ gis

6. CLDV. देशितं

- a. bčīn ba k'ro bō mi gyo dus mt'a'i ŋi ma dañ mc'uñs mt'a' yas
 breon 'grus kyis ni p'ur bus gdab
- b. geug tor gyis ni rju 'p'ul ŋams pa rab tu gsal žiñ ñes par śnar
 bžin k'ro'i lha mo rnam
- c. yi dwags rnam ni smin pa'i don du de nas car ci kã la sogs pa
 spros par gyur pa ste
- d. śes rab dañ 'grogs byañ c'ub sems ni žu ba dag la bži pa'i skad
 čig bdud rei rtogs pa gañ

°चित्तस्याभासमात्रा^१ स्वमनसि जनितादर्शबिम्बोपमा^२ वै
योगीन्द्रैः सेवनीया सकलजिनसुतैः सेविता या च बुद्धैः ।
°सा ज्ञानार्चिः प्रवृद्धा^३ दहति सविषयं मारवृन्दं समस्तं
रागादीश्चापि काये ददति समसुखं^४ योगिनां वर्षयोगात् ॥ ११३ ॥

प्रज्ञा ज्ञानञ्च चित्तं भवति दशविधस्तस्य चाभास एव
°सेकोऽस्मिन् मज्जनं यद्विमलशशिनिभादर्शबिम्बोपमा वै ।
तस्मिन्निर्वाणसौख्याच्युतमपि सहजं चाक्षरं वै चतुर्थं
यस्यैतद् बुद्धवक्त्रं हृदयसुखगतं वर्तते श्रोतुः सः ॥ ११४ ॥

°आकाशासक्तवित्तरनिमिषनयनैर्वज्रमार्गं^५ प्रविष्टैः
शून्याद्भूमौ मरीचिः प्रकटविमलखद्योत एव प्रदीपः ।
ज्वालाचन्द्रार्कवज्राप्यपि परमकला दृश्यते बिन्दुकश्च
तन्मध्ये बुद्धबिम्बं विषयविरहितानेकसंभोगकार्यं ॥ ११५ ॥

°आकाशं स्तब्धदृष्ट्या^६ जलधरसहितं योगिनालोकनीयं
यावद् वै कृष्णरेखा स्फुरदमलकरा दृश्यते कालनाड्यां ।
तस्यां सर्वज्ञबिम्बं पयसि रविरिवानाविलं विश्ववर्णं
सर्वाकारं स्वचित्तं विषयविरहितं नापरं चित्तमेव ॥ ११६ ॥

1. D. °स्याभा समात्रा

3. D. प्रवृद्धा

5. L. °मार्गं

2. D. स्वमनसिजनिभा°

4. D. शमसुखं, bde mñam

6. D. तच्च°

- a. sems kyi snan ba cam ste ran gi yid las skyes pa me loh gi ni
gzugs brñan lta bu ñid
b. yi ses me lce de ni rab tu rgyas pas bdud c'ogs yul dan b'cas pa
mt'a' dag sreg byed cin
c. dbaṅ ni dri med ri boṅ ṅan mc'unis me loh gzugs brñan lta bu
'di la žugs pa gaṅ yin pa
d. nam mk'a' kun nas zen pa'i sems dan mig ni mi 'jums rdo rje'i
lam du rab tu žugs pa yis
e. nam mk'a' c'u 'jin bral ba dag ni rnal 'byor pa yis bgrad pa'i mig
gis blta bar bya ba ste

दृष्टे बिम्बे प्रकुर्यात् प्रतिदिनसमये प्राणवायो निरोधं
यावद्भ्राम्यमानं स्वतन्त्रपरिवृतं दृश्यते रश्मिचक्रं ।
षण्मासेः स्पर्शहीनं व्रजति सममुखं मार्गचित्तं यतीनां
“रागारागान्तमाद्यं क्षणमपि च विमो वर्धते स्वाससंख्यं ॥ ११७ ॥

ओद्रा ज्वालान्तराले विरमसहजयो ज्ञानविज्ञानमध्ये
‘निद्रा घूर्माभिसन्धौ कुलिशकमलयो र्यत्सुखं द्वन्द्वयोगे ।
वृद्धिं तस्य प्रकुर्याद् गुरुनियमवशाद् वर्धते नात्र चित्रं
हत्वा क्लेशांश्च मारान् विशति जिनपतिं वर्षयोगात् सुयोगी ॥ ११८ ॥

‘भूम्याकारो दृढो न द्रुतसलिलवपु नद्रवस्त्वद्रवत्वाद्
वह्निगाकारो न वह्निश्चलपवनतनु निश्चलो योऽनिलो न ।
शून्याकारोऽपि दृश्यः सितहरित महाविश्ववर्णो न वर्णः
‘सर्वाकारोप्यदृश्यः स्वहृदयकलुषक्लेशमारप्रमावात् ॥ ११९ ॥

नादो बिन्दुः कला ज्ञानममृतपदगाः शृङ्खलाबद्धनाड्यः
प्राणापान त्रिमार्गाः सकुलिशकमलं वज्रमेवाब्जयुक्तं ।
वाय्वोः^१ संघट्टमध्ये विषयविषयिनां निर्गमश्च प्रवेशः
घृमादीनां निमित्तग्रहणमपि च यत्^२ सर्वमेतद् रहस्यं ॥ १२० ॥

1. CLD. वायोः, rluñ gñis yañ dag

2. CLD. च तद् गोपनीयं, gañ žig 'di rñams t'ams cad gsañ
bar bya

- č'ags dan č'ags bral mt'a' t'og la gñas skad čig ma yañ k'yañ bdag
gi ni dbugs kyi grañs 'p'el lo
- gñid dan gñid yur mčams su rdo rje pad ma dag gi gñis gñis
sbyor ba la ni bde ba gañ
- sa yis rñam pa sra ba min žin žu ba č'u lus k'u ba min te gser ba
ñid min p'yir
- rñam pa kun ldan yin yañ mt'oñ ba min te rañ sñiñ dri ma ñon
moñs bdud kyi mt'u las so

मध्ये प्राणप्रवेशः सरविशिशिगते^१ दन्धनं सव्यवामे

चित्तं मुद्राप्रसङ्गे परमसुखगतं वज्रसम्बोधनञ्च

पद्मे वज्रध्वनिं वा स्वकरसलिलजोहलालनं सौख्यहेतो-

र्वोजात्यागः ससौख्यो मरणभयहरः श्रीगुरोर्वक्तृमेतत् ॥ १२१ ॥

पृथ्वी तोयं प्रयाति ज्वलनमपि जलं पावको मासुतश्च

वायुः शून्यश्च शून्यं व्रजति दशविधं वै निमित्तं निमित्तं ।

सर्वाकारं प्रयात्यक्षरपरमसुखानाहृतं ज्ञानाय

ज्ञानादद्विश्च सिद्धिर्भवति नरपते जन्मनीहैव पुंसां ॥ १२२ ॥

कामा निर्माणकायः प्रभवति नियतस्तस्य वागेव पूर्णा

ज्वाला निर्माणचित्तं परमसुखकरं ज्ञानमेवास्य चोद्रा ।

आनन्दो भोगकायः सपरमविरमानन्दमस्य क्रमेण

वाक्चित्तं ज्ञानवज्रं भवति हि सहजानन्दमेवास्य शम्भोः ॥ १२३ ॥

कम्पा^२ वै धर्मकाय^३स्त्रिभुवननमितस्तस्य वागुद्धवः स्यात्

धूर्मा वै धर्मचित्तं भवभयमथनं ज्ञानमस्यैव निद्रा ।

वर्णो वै शुद्धकायः स्वररहितकला बिन्दुनादाः क्रमेण

वाक्चित्तं ज्ञानवज्रं त्रिविधभवगतं शुद्धकायस्य शम्भोः ॥ १२४ ॥

1. P¹. सरविगते ; ŋi ma dañ bčas ri boñ čan gyi bgrod pa

2. D. कस्या

3. CLD. कर्मकाय^३

- a. p'yag rgya rab tu 'grog la sems dañ mč'og gi bde ba la gnas rdc rje yañ dag bsalā ba yañ
- b. rañ gi lag pa'i č'u skyes dag gis gsor ba bde ba'i slad du ste
- c. 'dod pa sprul pa'i skur ni ñes par rab tu 'gyur te rjogs pa dag ni de yi gsuñ ñid do
- d. gsuñ dañ t'ugs so lhan čig skyes pa'i dga' ba ñid kyañ bde 'byuñ 'di yi ye šes rdo rjer 'gyur
- e. 'dar ñid ni srid pa gsum gyis btud pa č'os kyi sku ste 'byuñ ba de yi gsuñ du 'gyur
- f. gñid yur gñid ni č'os kyi t'ugs te gñid ni 'di yi srid pa'i 'jigs 'joms yi šes k'o na'o

जाग्रत्स्वप्नस्वरूपं पुनरपरमिदं सुप्ततूर्यस्वभावं ।
कायस्थं श्वासलीनं विचरति विषयाग्निश्चलं चित्तलीनं ।
ज्ञानस्थं स्त्रीप्रसङ्गात् क्षणमपि च भवेद् बोधचित्ते द्रुते च
निर्माणादेः क्रमेण प्रभवति नियतं चित्तवज्रं चतुर्धा ॥ १२५ ॥

एवं चित्तं चतुर्धा त्रिविधभवगतं प्राणिनां बिन्दुमध्ये
भोगोन्मै रक्षणोयं सममुखफलदं^१ व्यापकं मोक्षहेतोः ।
बिन्दो मूर्ध्ने कृ मोक्षो गतपरममुखे योगिनां जन्मबीजे
तस्मात् संसारसौख्यक्षण^२ इह यतिभिः सर्वदा वर्जनीयं ॥ १२६ ॥

एकत्वं ह्यादिकाद्योः शशिदिनकरयोरासनं वज्रिणो न
हूकारेणैव चिह्नं परिणतमपरं नेष्यते वर्णरूपं ।
उत्पन्नस्याक्षरेण क्षरनिधनगतस्यास्य दिव्येन्द्रियस्य
सर्वाकारस्य बिन्दोः सकलजिनपते विश्वमायावरस्य ॥ १२७ ॥

लाद्या यास्त्वष्टमात्रा विषयगुणगताश्चार्धमात्राविहीना
अन्योन्यं भेदभिन्नाः सपदरसशरा मध्यमा श्वासवाहाः ।
दीर्घा लग्ने द्वितीये विषयगुणवशाद् भेदितान्योन्यभेदै-
र्भूयः सन्धौ तृतीये प्लुतविषयगुणा मध्यमा श्वासवाहाः ॥ १२८ ॥

1. D. शमसुखं

2. CLD. 'सौख्यं', 'k'or ba'l bde ba'i skad čig

- a. ye šes la gnas bud med rab tu 'grogs las byaṅ č'ub sems ni žu ba
la yaṅ skad čig 'gyur
- b. de p'yir 'k'or ba'i bde ba'i skad čig 'dir ni sdom breon rnam kyis
t'ams čad dus su sbaṅ bar bya
- c. gaṅ p'yir a sogs ka sogs ri boṅ čaṅ daṅ ṅin byed gčig ṅid rdo rje
čaṅ gyi gdan min žiṅ
- d. li sogs dbyaṅs brgyad gaṅ dag yul daṅ yon tan du gyur dbyaṅs
p'yed kyis ni rnam par dman pa rnam
- e. paṅ o'un dbye bas p'ye ba rkaṅ pa daṅ bčas ro daṅ mda' rnam
dbu ma'i dbugs ni 'bab pa ste

एवं सन्ध्याचतुष्के सशरगिरिरसा मध्यमा श्वासमात्राः
 १० त्रिशत् काद्यक्षराणि प्रकटनवशतान्येव त्रिशद्वतानि ।
 षण्मात्रा भेदभिन्नानि खल्युगशराणि त्रिलम्न त्रिनाड्यां
 एवं दीर्घप्रभिन्नान्यपरदिनगतानि त्रिलम्न त्रिनाड्यां ॥ १२६ ॥

भूयः षण्मात्रभिन्नान्यपि निशिसमये च त्रिलम्न त्रिनाड्यां
 एवं दीर्घप्रभिन्नान्यपरनिशिते च त्रिलम्न त्रिनाड्यां ।
 श्वासोच्छ्वासान् वहन्ति^१ प्रतिदिनसमये खलषट्चन्द्रनेत्रान्
 १० पूर्वा आहत्य^२ शून्याः समविषमगते र्योजयेन् मध्यमायां ॥ १३० ॥

बाह्ये या चाष्टमार्धा प्रभवति षटिका राहुभोगात् परस्था
 श्वासाद्धं सा^३ स्वदेहे खलु विगततमा सर्वलोकावभासा ।
 १० पूर्वा र्वा सान्धकारं त्रिभुवनसकलं लीयते^४ यत्र शून्ये
 तस्मात्तां भेदयित्वा विशति गततमां कालचक्रैकयोगी ॥ १३१ ॥

१० चन्द्रोना याधिकार्के^५ विभुपरमकला सात्र सन्ध्या चतुष्के
 यामे यामे व्रजन्ती^६ निशिदिवसवशाददृष्टलम्नप्रभेदैः ।
 षट्त्रिंशत्कालदूत्यो द्विगुणनृपतयोऽन्यास्तिथौ द्वाष्टभेदे
 वाराणाश्चाष्टभेदे^७ खलु पुनरपरे नैकसन्धिप्रदेशे^८ ॥ १३२ ॥

1. OLD. वहन्ते

2. OLD. आकृत्य

3. OLD. श्वासदेहे, rañ gi lus la

4. OLD. नीयते

5. D. चन्द्रो नायाधिकार्के

6. OLD. ब्रुवन्ती

7. D. चाराणां ; gza' rñams kyi yañ brgyad kyi dbye ba la ste

8. OLD. ०प्रवेशे ; du ma'i o'igs kyi p'yogs la'o

ka la sogs pa'i yi ge su ču sum ču'i rab tu dbye bas rab tu gsal
 bar dgu brgya ñid

śha ma ston pa rñams baśus nas ni mñam dan mi mñam bgrod
 par dbu ma dag la sbyar bar bya

śha ma p'yed ni mun pa dan bčas srid pa gsum po mt'a' dag ston
 pa dag tu t'im pa'o

zla ba dman žiñ ñi mar lhag gañ k'yab bdag mč'og gi č'a de 'dir
 ni t'un 'o'ams bži la ste

वेदत्तस्वासशेषा^१ त्रिभुवनजननी डाकिनी विश्वरूपा
या हीना चन्द्रमध्ये परमजिनपतेः सा स्वमुद्रा द्विधा स्यात् ।
यार्कस्या साष्टभेदा दिशिविदिशिदले यामभोगावसाना^२
“शेषान्याश्चक्रदेव्यः परमभयकरा बाह्यदेहे समन्तात् ॥ १३३ ॥

मन्दे रन्ध्रा^३ दिनाख्या तमिनि मुरगुरौ सार्धनेत्राक्षिसंख्याः
सार्धाः^४ षड्वेदजाताः परमजिनपतेश्चित्तवज्रोद्भवास्ताः ।
भौमे शून्याहिचन्द्रा रविबुधभृगु^५केतोश्च शून्याहिलेका
“खाक्ष्यक्ष्येकाश्चजाताः खलु परमविभोः शुद्धवागुद्भवास्ताः ॥ १३४ ॥

या चन्द्रस्यत्तुमुक्तिः खखरसशिलिनः कायवज्रोद्भवास्ताः
एकीभूताः समस्ताः रसषडहि^६ गुणाश्चाद्धनाडीस्तथैव^७ ।
“डाकिन्यः कालरूपाः सकलतनुगताः प्राणिनां प्राणहन्त्राः
तस्मात्ताः साधनोयाः प्रतिदिनसमये रोपयित्वा^८ स्वमार्गं ॥ १३५ ॥

यावद्भुक्तिं ग्रंहाणां स्वपरगतिगता श्वासनिःश्वासचारात्
तावत् किं कालभूतो प्रभवति वरदा व्यापिनो या त्रिधातौ ।

“भूतो सूक्ष्मप्रचारो गुरुवचनगतो बोधचित्तेऽक्षरे च
“ज्ञातव्यो योगयुक्तैर्व्यपगतकलुषैर्नान्यया रागचित्तेः ॥ १३६ ॥

1. CLD. °शेष	2. CLD. °वसाने	3. CLD. रन्ध्रा
4. CLD. सार्ध	5. CLD. °बुध गुरु , pa sañs 'jug rñs	
6. D. °ख इति	7. P. प्रसिद्धा	
8. CD. रोपयित्वा L. स्नोपयित्वा		

- a. lhag ma 'k'or lo'i lha mo mč'og tu 'jigs par byed pa gžan rñams
mt'a' dag p'yi dañ lus la'o
- b. mk'a' mig mig dañ gčig tu gyur pa de rñams mč'og gi k'yab bdag
gi ni dag pa'i gsuñ las byuñ
- c. mk'a' 'gro dus kyi gzugs čan mč'a' dag lus la gnas śiñ srog č'ags
rñams kyi srog ni 'p'rog byed ma
- d. p'o ña p'ra mo rab tu rgyu ba bla ma'i gsuñ la gnas pa byañ č'ub
sems ni 'gyur med pa
- e. sdig bral rnal 'byor ldan pa rñams kyis śes par bya ste gžan du
'dcd č'ags sems kyis ma yin no

“मार्त्तण्डेन्द्रोः पदान्यप्युभयगतिवशात् तृष्ण्या ताडितानि^१

अङ्गैर्भागावशेषं ग्रसति स चरणं राहुवेशे च केतुः ।

सर्वाः सन्ध्याष्टयामाः प्रतिदिनसमये प्राणिनां द्वादशाङ्गाः

श्वासाश्चैकैकलग्ने द्विगुणवशतप्राणवाहाङ्गपुक्तं ॥ १३७ ॥

“द्विद्वयगेष्वात्रविद्या^२ प्रथमदिनवशात् द्वादशाङ्गानि यावत्

‘तस्मान् ऋत्वादिनाङ्गानि^३ च परनवमो पूर्ववद् यानि तानि ।

एवं पञ्चप्रकारैर्ऋतुरपि च भवेत् सर्वतो द्विदिमासात्

यस्मिन्निन्द्रोः फलैका^४ व्रजति निघनतामादिमासः स एव ॥ १३८ ॥

षण्मासतृत्रयेण ग्रहणमपि भवेत् द्वादशाङ्गप्रतीत्या

षष्ठोऽर्कस्यस्तु भेदश्चरणगतिवशाच्चन्द्रमध्ये प्रविष्टः ।

“तस्मिन् स्पर्शाङ्गमध्ये ग्रसति स चरणं राहुरिन्द्रार्कयोश्च

ओषध्यः सिद्धिदास्ता दिननिशिसमये राहुणालोकिता ये^५ ॥ १३९ ॥

‘भौमः शुक्रो बुधेन्द्र रविबुधभृगवो भौममन्त्र्यकिमन्दाः

मन्त्रो मेपादिराशौ प्रतिदिनसमये क्षेत्रिणः सर्वकालं ।

शान्ता बिन्दुर्काशोबुधभृगुकुजमन्त्रार्किराशिश्च पुष्टौ

वश्या कृष्टौ वियोगे प्रभवति मरणे क्षेत्रिणोऽस्मिन् यदि स्यात् ॥१४०॥

1. OLD. तानि तानि

2. D. द्विद्वयंशे°

3. OLD. मृत्वचा°

4. OLD. फलैका

5. L. °लौकिका ये

- a. ñi ma ðaṇ ñi zla ba'i rkaṇ pa rnam la gñi ga'i bgrod pa'i dbaṇ
gis sred pas bsnun pa rnam
b. yan lag gñis gñis rnam la t'og ma'i ñin žag dbaṇ gis ðaṇ po ma
rig yan lag ɕu gñis par
c. de p'yir dus la sogs pas yan lag rnam te gžan ni dgu pa sñar bžin
gaṇ yin de rnam so
d. reg pa'i yan lag dbus der sgra gžan rgyu ka de yis zla ba ñi ma
dag ni 'jin par 'gyur
e. sa skyes k'u ba gza' lag zla ba ñi ma gza' lag pa saṅs sa skyes
sñags pa ñi skyes spen

शान्तावादो सितास्यं सितकनकनिभं पौष्टिके हस्तयामे
पीतं स्तम्भेऽग्निग्रामे कनकरविनिभं मोहनेऽब्धौ च रक्तं ।
आकृष्टौ पञ्चमे स्याद् रविजलदनिभं षष्ठ्यामे च वश्ये
“कृष्णास्यं मारणेऽद्वौ कर्षणसितमिहोच्चटने अहौ^१ निशान्ते ॥ १४१ ॥

“पृथ्वी तोयाम्नि वाता न शशिरविमुरा जीवभोक्तार एते^२
एषा जीवश्च भोक्ताप्यशुभफलवशान् मन्यतेऽहश्च भुक्तिः^३ ।
दृष्ट्वा दुःखानुरक्तो ग्रहभुजगमुरान् प्रार्थयेद् भूतवृन्दं
“भोक्षे यस्य प्रसादात् प्रभवति मनसस्तं न^४ शान्तिं करोति ॥ १४२ ॥

आदिश्वासोऽगुणात्मा^५ त्रिविध^६ गुणवशात् सोऽपि^७ याति त्रिसंख्यं
तिथ्याख्यास्तेऽपि जाता विषयगुणवशात्तेऽपि^८ भूयस्त्रिगुण्याः ।
जाता भूताब्धिसंख्या पुनरपि च चतुश्चारभेदैर्हतास्ते
नाड्यर्धश्वाससंख्या पुनरपि घटिका श्वाससंख्या द्विगुण्याः ॥ १४३ ॥

“द्वित्र्यब्धोऽष्टवृत्तगाष्ट^९ग्रहदशभिरियं वद्विता कालनाडी
तस्माद् वर्गप्रभेदैर्विविधपथिगता^{१०} कालनाडी समन्तात् ।
त्रैलोक्यं पूरयन्तो सप्तमुखफलश चन्द्रसूर्यप्रचारात्^{११}
यावद्धेदाहिवह्निः प्रभवति नियता कल्तिका शुक्तिहस्ता ॥ १४४ ॥

1. CLD. °सहो	2. L. एव	3. CLD. मुक्तिः
4. CLD. °च	5. D. °श्वासो गुणात्मा	6. CLD. विविध°
7. CLD. सापि	8. CLD. °वशास्ते°	9. CLD. °पूत्वगा°
10. CLD °पथ°	11. CLD. °सूर्यप्रचारा	

- a. bsad la nag pa'i 'dal te ri bo la'o bskrad la nag dan dkar 'dir klu
la mo'an mo'i mt'ar
- b. sa c'u me rluñ ri bon 'can dan ni ma lha ste 'di rnams srog ni
lonñ spyod byed po min
- c. gañ gi drin gyis t'ar bar rab tu 'gyur pa yid kyiñ 'zi ba de ni byed
pa ma yin no
- d. gñis gsum c'u gter mdu' dus ri brgyad gza' dan bču rnams kyiñ ni
dus kyi rea 'di 'p'el ba ste

चक्राणोष्वब्धिसंख्या विषयगुणवशात् कायवाक्चित्तभेदेः

रक्षां कुर्वन्ति भर्तुः^१ सममुखफलदान्यष्टधूमादिदेव्यः ।

“एवं सूर्यस्य भर्ता परमशशिकलालिङ्गितो विश्वरूपः

देवो बुद्धामराणां विषयविषयिणां राहुचन्द्रार्कवन्द्यः ॥ १४५ ॥

भ्या भर्तुः सूक्ष्मरूपा वरगुणविषयाभ्यन्तरा^२बाह्यमुद्रा

डाकिन्यस्तास्त्रिधातौ परमभयकराः क्रोधचित्तप्रसूताः ।

भर्तु र्यानीन्द्रियाणि त्रिविधमवगतं कायवाक्चित्तवज्रं

“तान्येते वज्रडाकाः सस्वविषय^३गुणालिङ्गिता मङ्गलाद्याः ॥ १४६ ॥

रूपं शब्दो रसो गन्धमपरमपि तत् स्पर्शधूमो^४ रजश्च^५

सत्त्वं चित्तं क्रमेण प्रकटमपि तथालिङ्गितं राहुणा च ।

“तेषां षट्^६मन्दचारात्^७ विविध^८गतिरियं शीघ्रवक्रादिचारात्

अष्टानां षट्पदेऽष्टौ खलुविषयगुणाः संस्थिताश्चक्ररूपाः ॥ १४७ ॥

“आदिश्वासोऽष्टभेदो विषमगुणगतश्चावृतो डाकिनीभिः

धूमाद्याभिः समन्तात् त्रिविध^९गतिवशात् भ्राम्यते षड्गतिस्थः ।

तन्मध्ये कालचक्रः स्फुरदमृतकलालिङ्गितः शुद्धकायः^{१०}

यः श्वासं छेदयित्वा विशति जिनतनुं कालचक्रः स एव ॥ १४८ ॥

१. CLD. चर्तुः 2. D ह्यन्तरा 3. CLD. स्वस्वविषय^०

4. CLD. °धर्मा

5. CLD. रसश्च, reg bya mun pa rdul dan ni

6. CLD. यन् 7. CLD °चारा 8. CLD. द्विविध^०

9. CLD. °विविध^० 10. CLD. स्वधकायः ; dag pa'i sku

a. de ltar ni ma la gnas goo bo mč'og gi ri bon čan gyl č'a yis 'k'yud
pa sna o'ogs gzug

b. goo bo yi ni p'ra mo'i ŋo bo mč'og gi yon tan yul te nañ p'yl rol
p'yag rgya gañ

c. de nams rañ gi yul bčas yon tan gyis 'gyur bkra šis la sogs rdo
rje mk'a' 'gro 'di rnama so

d. de dag rnama kyī dal rkañ drug dan myur 'k'yog la sogs rgyu ba
la ni rnam mañ bgrod pa 'di

e. dan po'i dbuga ni dbye ba hrnyad te yul dan yon tan la gnas kun
nas du ba la sogs pa/mk'a' 'gro ma rnama dag gis bskor žiñ rnam
gsum bgrod pa'i dbañ gis 'k'yams te 'gro ba drug tu gnas

श्वासच्छेदावसाने त्रिविध^१ गतिरियं षट्प्रकाशा न चास्ति
बिन्दो रोधे समन्तात् परमविभुमुखं वर्त्ततेऽनन्तकालं ।
‘त्यक्त्वा संसारसौख्यं’^२ परमगुरुमुखं योगिना भावनीयं
चर्यां शृङ्गाररूपां परमभयकरां योगिनीनामतुष्टि ॥ १४६ ॥

भक्तुः श्वासे समस्तं ग्रहगणचरणं नीयते कालयोगात्
श्वासे खं खं खं खाक्ष्यग्निजलनिधिगते चोदिते सर्वशून्ये ।
‘एतैर्वर्षेभ्यश्च बाह्ये’ परमविभुपदे सुष्टिसंहाररूपे
ज्ञातव्यं स्वस्वमानैर्जिनपतिचरणं श्वासमध्ये गतिस्थं ॥ १५० ॥

शून्ये मन्दप्रवेशः स्वदिनगतिवशाज्जायते वै युगान्ते
‘शून्याकाशाम्बराब्ध्यब्धिः शशधरदिनैः रेवतीभोगशेषैः ।
खं खं खं खाब्धिनेत्रैः स्वगतिगतदिनेस्तत्र राहुप्रवेशः
खं खं खं खत्तु कालैः स्वगतिगतदिने देवमन्त्रिप्रवेशः ॥ १५१ ॥

खं खं शून्याम्बराष्टाहिनयनदिवसे मङ्गलस्य प्रवेशः
‘सूर्यादीनां प्रवेशः ख ख ख ख नयनाग्र्यब्धिः’^३ सख्ये दिनेश्च ।
‘खं खं खं खाब्धिनागेकशर’^४ गतदिनेस्तत्र चन्द्रप्रवेशः
तस्मिन् काले विनाशः प्रभवति जगतः स्वस्वमानेन राजन् ॥ १५२ ॥

1. P. विविध°

2. CLD. त्यक्त्वा चमां मारसौख्यं

3. CLD. नयनाक्ष्यब्धि

4. CLD. °नागैः खशर°

- a. 'k'or ba dag gi bde ba spans nas mč'og gi bla ma'i žal ni rnal
'byor pa yis bsgom par bya
- b. lo 'di rnams kyis p'yi rol du ni mč'og gi k'yab bdag rkañ pa sbro
dañ bsdu ba'i ño bo la
- c. ston pa nam mk'a' mk'a' mo'o č'u gter zla ba'i ñin žag loñs spyod
lhag ma rnams kyis nam gru la'o
- d. mk'a' mk'a' nam mk'a' mk'a' mig me dañ č'u gter grañs kyi ñini
žag rnams kyis ñi ma la sogs 'jug
- e. mk'a' mk'a' nam mk'a' mk'a' mo'o brgyad dañ zla ba mda' yi ñin
žag rnams kyis zla ba der 'jug ste

नाडोसञ्चार एष भवति च ततश्चन्द्रसूर्योदिते च
 एकद्वित्र्यद्विवाणा रसगिरिवसवो वर्द्धिता गुह्यनाडो ।
 १रन्ध्राख्या वारनाड्यो भवति च दशमो सूक्ष्मनाड्यूर्ध्व^१मार्गे
 भूयः सा वर्गेभिन्ना सगुणसविप्राश्चक्रनाड्यो भवन्ति ॥ १५३ ॥

उष्णीषे हृत्प्रदेशे शिरसि शशिपदे कण्ठदेशेऽर्कचारे
 २नाभौ वै चक्रनाड्यो युगभुजगनृपाश्चन्द्रचारे^२रभिन्नाः ।
 द्वात्रिंशत्तद् द्विगुण्याः सकलरविपदै मिश्रितैरप्यभिन्नाः
 एकाशोतिः शतं^३ यत् करचरणगताः सन्धिनाड्यो द्विभेदाः ॥ १५४ ॥

उष्णीषे हृत्प्रदेशे शशिरविचरणे कण्ठचन्द्रेऽवशेषाः
 ४एकाशात्यन्तिमा या^४ प्रकटदशविधास्ते ग्रहाः सौम्यरौद्राः ।
 तेषामाद्यन्तभागं विभुवरणगतं भुज्यते कालनाड्या^५
 वारान्तं चापि भुङ्क्ते त्रिभुवनजननी डाकिनी वज्रदेहा ॥ १५५ ॥

आदौ या शून्यरूपा विषयगुणगता तत्स्वभावा बभूव
 घातुस्कन्धान् प्रविष्टा पुनरपि च समा चक्षुरादोन्द्रियेषु ।
 जाग्रत्स्वप्नादिविष्टा परमसुखसमानाहृते संप्रविष्टा
 सा विद्या बुद्धमाता कुलिशपदगता योगिनान्वेषणीया ॥ १५६ ॥

1. CLD. °नाड्यर्ध°

2. D. °वार°

3. CLD. शयं

4. D. °त्यन्तिमाया

5. CLD. °नाड्या° , dus kyi roa yis loñs spyod cīñ

- a. bug pa žes bya sgo yi roar 'gyur bču pá p'ra mo'i roa na slar yañ
 steñ gi lam du'o
 b. lte bar 'k'or lo'i roa ni dus dañ lag 'gro mi bdag zla ba'i rkañ pa
 rñams kyis t'a dañ min
 c. brgyad ču roa gciñ mt'ar t'ug rab gsal rnam bču gañ yin de dag
 ži dañ drag po'i gza' rñams te

भर्तुः कायप्रभावाद् भवति वरतनौ योगिनां दिव्यचक्षुः
श्रोत्रं तद् वाक्प्रभावात् परहृदयगतं ज्ञायते तस्य चित्तात् ।
प्रज्ञाकायप्रभावात् त्रिविधभवगता 'पूर्वजानुस्मृतिः स्यात्
प्रज्ञा या वाक्प्रभावात् प्रभवति खसमा सर्वदा^१ सर्वगद्धिः ॥ १५७ ॥

प्रज्ञाज्ञानस्वभावाद् भवति सममुखं सर्वदाऽनाहतं यत्
अक्षणादृश्यं^२ त्रिविधमपि^३ भवं दिव्यचक्षुः प्रभावात् ।
दिव्यश्रोत्रप्रभावात् हृदयमुखरवः श्रुयते प्राणिनोक्तः
एवं स्पर्शादिसर्वं भवति नरपते कायवाक्चित्तयोगात् ॥ १५८ ॥

या नाड्योऽपानमध्ये त्रिविधपथगता मूत्रविट्शुक्रवाहाः
प्राणात्तासां प्रचारो भवति नवविधश्चान्तिमो बुद्धवक्त्रं ।
श्रोत्रे घ्राणे च नेत्रे द्विविध इति भवेत्त्रिभिर्कायां सजिह्वे
बिन्दावुष्णोषरन्ध्रे भवति च दशमी 'मुद्रितोऽज्ञानिनां^४ यः ॥ १५९ ॥

'प्राणापाने निरुद्धे क्षुभितशशधरः सूर्यबिम्बं प्रयाति
'अब्जे वज्रप्रबुद्धे द्रवति पुनरसौ सूर्यबिम्बाचिषा वै ।
विज्ञानं ज्ञानमेकी भवति च मरुता चन्द्रसूर्ये निरुद्धे
एवं चैवं तथैवं त्रिविधमपि भवेन् नापरं किञ्चिदस्ति ॥ १६० ॥

1. CD. सर्वगा ; t'ams cad dus su kun 'gro'i rju 'p'ul tu rab 'gyur

2. CLD. अक्षादृश्यं^१ mig gis ma mt'oñ ba

3. L. त्रिधातौ विविधमपि

4. D. ज्ञानिनां ,

5. PP^१. वज्रे पद्मप्रबुद्धे

a. sñon gyi skye ba rjes su dran par 'gyur

b. lce'u c'uñ ni lce dañ bñas pa dañ

c. bñu pa sēs pa min pa rnams la rgya yis btab pa gañ

d. srog- dañ t'ur sel 'gags par gyur na ri boñ 'jin pa bskyod pa ñi
ma'i gzugs su rab tu 'gyur

e. rdo rje pad mas rab tu sad na slar yañ 'di ni ñi ma'i gzugs kyi me
lces zu bar byed

ग्रस्ते चन्द्रार्कबिम्बे नमसि न च दिवा नैवरात्रिः कदाचित्
 सा सन्ध्या देहमध्येऽप्यमृतपदगता योगिनां सर्वकालं ।
 पक्षशीणो यथेन्दु व्रजति समरसं सूर्यबिम्बेऽम्बरस्थः
 प्राणापानक्षये वै स्फुटमपि च तनौ सिद्धिकाले स रोधः ॥ १६१ ॥

नष्टे चन्द्रार्कबिम्बेऽप्युभयपथि सदा प्राणवाते निरुद्धे
 °ज्ज्जे वज्रप्रबुद्धे द्रुतशशिनि महासूर्यबिम्बे प्रविष्टे ।
 मावाभावैकभूते त्रिविधभवगतेऽनाहते संप्रबुद्धे
 तस्मिन्काले स योगी व्रजति परपदं न द्वयं यस्य^१ किञ्चित् ॥ १६२ ॥

क्रोधाबुद्धाः सदेव्यः खलु रसकुलिशा भूमिगर्भादयश्च
 प्रत्यक्षाः खे भवन्ति प्रमुदितहृदया योगिनः सिद्धिकाले ।
 प्रत्युषे चार्धरात्रे भवति शशिदिने चेष्टसिद्धिश्च तस्य
 °रत्नैर्वा पुष्पवृष्टिर्भवति भुवितले कालयोगात् प्रकृष्टा^२ ॥ १६३ ॥

स्वच्छः कायोऽणुनष्टः प्रभवति खसमो लक्षणाद्यैः प्रपूर्णः
 °स्वच्छं त्रैलोक्यमेवावरण°विरहितं स्वप्रवद् भाति विश्वं ।
 भाषाऽच्छिन्ना^४ समन्तात् परहृदयगतानेकभाषान्तरेण
 चित्तं सत्सौख्यपूर्णं न चलति सहजालिङ्गितं सर्वकालं ॥ १६४ ॥

1. CLD. कस्य 2. CLD. प्रहृष्टा 3. L. °वरण°

4. D. भाषा छिन्ना, skad ni kun nas c'ad pa med cin

- a. ö'u skyes rdo rje rab tu sad cin ri bon can zu ni ma'i gzugs c'en
 la ni rab tu zugs
 b. rin po c'e 'am me tog c'ar ni m'og gyur dus kyis sbyor bas sa yi
 steñ du 'bab par 'gyur
 c. sna o'ogs 'jig rten gsum po nid ni nan zin sgrib pa rnam par bral
 ba rmi lam bzin du snañ

भूमेराकृष्य चाणुं^१ जलशिलिपवनं प्रेषयेत्तोषधातौ
 १तोयाद् भूवह्निवायुं शिलिनि च शिलिनो^२ भूमितायानिलाणुं ।
 वायौ चाकृष्य वायोः क्षितिजलशिलिनं कर्मवातश्च शून्ये
 अन्यं^३ क्षेत्रं गतान्ये त्रिविधभववशात् कर्मवाताहता ये ॥ १६५ ॥

बुद्धक्षेत्रं समस्तं त्रिभुवनजनकोऽकर्मकं बोक्षयित्वा
 १शुद्धाणौ सर्वबुद्धा उभयसमरसे वेष्टिते बोधिसत्त्वाः^४ ।
 २प्रत्येकैकरसाणावुभयकुलवशाद् वेष्टिते वज्रपुत्राः^५
 ३भूम्याद्याश्चाम्ब्रान्ताः^६ सकलकुल^७गताश्वाचलाद्यां प्रविष्टाः ॥ १६६ ॥

तैः सार्वं वज्रसत्त्वो विहरति गगने वर्तकालं^८ हि यावत्
 घत्ते सन्धारणोऽक्षितिजलहुतभुग्वायुशून्यस्वभावं ।
 मन्थानो मन्थयन्ति पृथगणुसकलं यावदेतत्त्वमेति
 तेषामन्योन्ययोगः पुनरपि च भवेत् मुख्यभावेऽन्यभावः ॥ १६७ ॥

बुद्धक्षेत्रं समस्तं विरचयति महासर्वसंस्थानदायुः
 प्रत्येके लोकधातौ पुनरपि च महाचक्रवालं समन्तात् ।
 तन्मध्ये लोकधातुः प्रभवति च महाकर्मभूमिस्वभावः
 शेषाभोगस्वभावाः विषयसुखकराः सर्वरत्नप्रपूर्णाः ॥ १६८ ॥

1. D. चारव	2. CLD. शशिनो	3. D. अन्ये
4. CLDP. वज्रपुत्राः	5. CLDP. बोधिसत्त्वाः	
6. CLD. °श्वासुरान्ताः	7. CLD. °गुण°	
8. D. °चतु° : °cags pa'i dus kyi bar du		

- a. sa las č'u dan ree mo can dan klun gi rdul p'ran p'ye nas č'u yi
 k'ams la 'jug par byed
 b. č'u las sa me rlun p'ye ree mo can la ree mo can las sa dan č'u
 dan rlun p'ye ste
 c. gñi ga ro mñam dag po'i rdul la sañs rgyas t'ams cad byañ č'ub
 sems dpa' rñams kyis bskor ba ste
 d. so so ro ro'i ro yi rdul la gñi ga'i rigs kyi dbaṅ gis rdo rje'i 'sras
 po rñams kyis bskor
 e. sa la sogs pa'i rdul la ma lus rigs la gnas pa mt'a' yes mi gyo sogs
 la rab zugs rñams
 f k'or yug ri bo č'en po dag ni kun nas so

पूर्वे शुद्धेन्द्रनीलः सकलगिरिपतिर्दक्षिणे पद्मरागः
 पृष्ठे कर्कतपोतः^१ शशधरधवलश्चोत्तरे चन्द्रकान्तः ।
 मध्ये श्यामस्तदन्तर्निहितमिह^२ महामण्डलं तस्य गर्भे
 आदौ चित्तस्वभावं द्विगुणमपि ततो मध्यतो वाक्स्वभावं^३ ॥ १६६ ॥

तस्मादन्यद् द्विगुणं शरदशगुणितं योजनानां सहस्रं
 तद्वाह्ये चक्ररूपं त्वृतुभिरपि ततो लोकधातुस्वभावं ।
 षट्चक्रैः षट्कुलैश्चानिलवलयगतं मण्डलं वेदलक्षैर्
 'द्व्यष्टस्तम्भैश्च कूटं नृपतिशशिकलाभिर्वृतं योनिरूपं ॥ १७० ॥

उष्णीषादूर्णमध्यं भवति जिनपतेः सार्धसूर्याङ्गुलन्तु
 तस्मात् कण्ठाब्जमेवं हृदयमपि ततो नाभिगुह्याब्जमेवं ।
 'पादोघो जानूरुकस्फिकमपि मनुभिस्तत्त्वतत्त्वैश्च वेदैर्
 'अर्धोरः सार्धसूर्यैः स्वभुजभुजकराः खाक्षिराजार्कमात्रैः^४ ॥ १७१ ॥

'विंशत्येकाधिकं यच्छतमृतुनवभिर्लोकमानं नराणां
 वेदैः सार्धैश्चतुर्भिर्जलधिजलधिभिः सार्धवेदैश्च वेदैः ।
 उष्णीषं मस्तकाधो भवति जिनपतेः श्रीललाटश्च नासा
 चिब्वन्तं^५ नासिकाधो गलकमपि ततः कण्ठमूलाब्जमध्यात्^६ ॥ १७२ ॥

1. L. करोति पीतः 2. P. °स्तदन्तर्हित° 3. OLD. वाक्यभावं
 4. OLD. °मादिः 5. D. तिब्वन्तं 6. OLD. कण्ठमाला°

- a. brgyad gñis ka ba mi bdag ri boñ čan gyi c'a yis k'añ pa broegs
 pa zlum po skyes gnas gzugs
 b. rgyal ba'i bdag po'i goug tor nas ni mjod spu'i dbus su p'yed dan
 bčas pa ñi ma'i sor du 'gyur
 c. žaba kyi 't'il dan rje ñar brla dan dbyi yañ ma nu de ñid rig byed
 rname kyis te
 d. brañ p'yed p'yed bčas ñi mas rañ dpuñ dpuñ lag rñams ni mk'a'
 mig rgyal po ñi ma'i c'ad kyis so
 e. ñi su 'ga' žig lhag pa'i brgya p'rag gañ žig dus dan dgu yis mi
 rñams kyis ni 'žig rten c'ad
 f. šañs kyi 'og tu ko sko'i mt'a' dan

तस्माद्भूत^१नामिगुह्यं भवति नरपते सार्धसूर्यैः क्रमेण
गुह्याब्जं नामिमूले कुलिशमपि मुनेरुर्ध्वं उष्णीष एव ।
“ऊर्णा”^२ गुह्याब्जमध्येऽक्षरसुखजननी शुक्रविन्दोः स्थिति र्या
एषा श्रीवज्रभूमि ह्यभयकुलवशात् कायवाक्चित्तचक्रे ॥ १७३ ॥

सार्धाकं पञ्चविंशद् द्विगुणमपि ततश्चित्तवाक्कायचक्रं
चित्तार्धं षट्सपादं हृदिगतसहजं चाङ्गुलं ज्ञानचक्रं ।
त्रिभ्यो द्वाराणि कुर्यान् मणिमयरचनां मण्डलेभ्योऽष्टमांशात्
गत्यागत्याप्यधोर्ध्वं द्विगुणमपि भवेत् कायवाक्चित्तरागं ॥ १७४ ॥

मेरुस्तेऽप्यङ्गुलार्धं भवति जिनपते योजनानां सहस्रं
एवं कायप्रमाणो भवति सुरगिरि विस्तरेणार्धमात्रः ।
तस्योर्ध्वे^३ तस्य चार्धं भवति हि कुलिशाकारकूटं त्रिभागं
एवं चाधो घरापो हविरपि पवनः सार्चिषा वज्रमाला ॥ १७५ ॥

हृच्चक्रं सार्धसूर्यैः भवति जिनपते नामिक्कण्ठाब्जमध्ये
वाक्चक्रं कायचक्रं कुलिशमणिगतादूर्ध्वमूर्णार्धसोमनः^४ ।
निर्यूहां श्रीकपोलं भवति^५ नृप ललाटोर्ध्वं उष्णीषसोमनः
सार्धाकं मूर्मितोयानलचलवलयं सार्चिषा वज्रमाला ॥ १७६ ॥

1. CLD. तस्माद्भूत°, de nas sñiñ k'a lte ba gsañ bar
2. P¹. उष्णीषाद्, mjad spu gsañ ba'i c'u skyes dbus su
3. CLD. तस्यार्धे, de yi steñ du
4. CLD. °मूर्णान्त°, mjad spu p'yed kyi 'o'ams
5. CLD. सार्धाकं, p'yed bčas ñi ma rnames kyiś

- a. mjad spu gsañ ba'i c'u skyes dbus su k'u ba'i t'ig le mi 'gyur bde
ba skyed byed gnas pa gañ
- b. de yi steñ du rdo rje'i rnam pa broegs pa c'a gsum pa ste de yi
yañ ni p'yed du 'gyur
- c. sgo k'yud mt'ar ni dpal ldan 'gram par 'gyur te

ऊर्ध्वाधो बुद्धकायो भवति सममिदं कायवाक्चित्तचक्रं
तिर्यग्मानैः समन्तात् पवनगतिवशाद्वा त्रिभिः^१ षड्भिरेवं ।
चक्रं चाष्टारचक्रे भवति जिनपतेरङ्गुलै षट्सपादेर्
अष्टद्वारेश्च वृत्तं स्वकरतलनखैः कल्पयेत् श्रोत्रमशानं ॥ १७७ ॥

ऊर्ध्वाधो वक्तृगुह्याद् भवति भगवती मण्डलं द्व्यब्धिमानैः
“पद्मार्ध”^२ गर्भमध्यात् त्रिभिरपि च ततः सावली चक्रषट्कं ।
द्वाराद्यं सर्वचक्रात् प्रभवति नियतं पञ्चमांशैः कपोलं
न प्रज्ञा नाप्युपायः सहजतनुरियं स्तूपरूपं समन्तात् ॥ १७८ ॥

बाह्ये मेरोरधो वै क्षितितलनिलये संस्थिताः सिद्धयोऽष्टौ
“पूर्वे खड्गो रसेन्द्रोऽमृतकलगुडि काशवायुनं रोचनं स्यात् ।
सव्ये^३ श्रीगदुका चाक्षयसकलनिधि मण्डलस्याग्निकोणे
मध्ये यज्ञोपवीतं त्रिदशनरगुरो ब्रह्मधोषस्तदेव ॥ १७९ ॥

भण्युष्णोषे ललाटे गलहृदयगते नाभिगुह्ये च वज्रं
एकद्व्यब्धोऽवहीन्द्रैः सनवदिनकरैरङ्गुलैश्च क्रमेण ।
“मध्योर्ध्वाधोऽभिभागं मुकुलित”^४ विकरालश्च शान्तो च रौद्रे
“घण्टाप्येवं त्रिभागोपरि कुलिशसमा गोमुखा पद्मरूपाः ॥ १८० ॥

1. PP¹. “वशात् रात्रिभिः”, gsum rnams kyis

2. CLD. षट्सार्धं

3. CLD. मध्ये, lho ru

4. CLD. स्वकुलिश

- a. stññ po i dbus nas pad ma p'yed dan de nas p'reñ ba dan b'cas
'k'or lo drug ni gsum gyis so
- b. śar du ral grir 'gyur te ro yi dbañ po bdud rei'i 'bras bu ri lu miḡ
sman ro ca na
- c. dbus dan steñ 'og gsum gyi c'a ste zum pa dan ni rnam par gyis
pa ži dan drag po la
- d. dril bu dag kyañ de bžin c'a gsum steñ ni rdo rje dan mo'uñs pa
glañ gdoñ dan pad ma'i gzugs

°विस्तारस्तत् त्रिभागं समुखवरटकं तत् त्रिभागोद् दलश्च
शूकं विस्तारतुल्यं दिशिविदिशि चतुर्भागीकं शूकवृत्तं ।
बाह्ये शूकं त्रिभागोऽथ उपरि बदरीकण्टकाकारयोगो
°घण्टावक्त्राणि तद्वद् दलत्रयं कुलिशं गोमुखाद्यं तथैव ॥ १८१ ॥

गुह्याब्जोर्णान्तभागैः परमजिनपतेरुर्ध्वतश्चैत्यमानं
°पीठायामस्तदर्धैः क्षितिरीव सुसमं तत् त्रिभागे दिशांशाः^१ ।
सार्धान्तो निर्गमोऽब्जं हृदिगतवलयं पोठमानेन वृत्तं
°पद्मान्ताद्^२ भागहीनं तज्जसममुरसः^३ तद्दिशांशैश्च कण्ठं ॥ १८२ ॥

वक्त्रं पीठार्धभागैः क्षितिरीव सुसमं तत् त्रिभागादिशांशाः
गुह्याब्जात् सार्धसूर्यैः सुसममपि भवेदुर्ध्वतः पोठमानं ।
पीठादब्जादिसोमनो हृदिगतवलयान्तं^४ ततः कण्ठमूलं
तस्माद्वक्त्रान्तमेवं जलधिरपि युगैः सार्धवेदै स्त्रिलिखण्डं ॥ १८३ ॥

°पीठाद् वेदैश्च पद्मं हृदिगतवलयं कण्ठमानश्च^५ तद्वत्
सार्धाष्टै वक्त्रमानं भवति तदुपरि छत्रमाला नरेन्द्र ।
ऊर्णासीमनो ललाटे शिरसि तत इहोष्णीषार्थान्तमेषा^६
एवं वै लोकधातुः सकलजिनतनुश्चक्रचैत्यस्वरूपः ॥ १८४ ॥

1. D °दिशाङ्गाः 2. CLD. पद्मं तद् 3. CLD. °सुरसः
4. P. °वलयान्तात् 5. CLD. कण्ठमालश्च 6. CLD. °मेषां

- a. k'yod ni de yi sum c'a žal dan b'as pa'i lte ba 'dab ma dag kyan
de yi sum c'a las
b. dril bu'i žal rñams de b'zin 'dab ma rlo rje yañ ño ba lan gdon
la sogs pa de b'zin ñid
c. de yis p'yed kyis gdan gyi rgyu ste sa b'zin šin tu ñams pa de yi
sum c'as p'yogs c'a rñams
d. pad ma'i mt'a' las c'a dman g'zi dan mñam pa bñan ste de yi
p'yogs c'a yis kyañ mgrin pa'o
e. gdan las rig byed dag gis pad ma t'uḡs par gñas pa'i k'or yug
mgrin pa'i c'ad kyañ de b'zin te

पृथ्वी स्याद्धेमघातु जलमपि रजतं वह्निघातुश्च ताम्रं
 वायुश्चायश्च शून्यं त्रपु भुजगमिदं मिश्रघातुस्वभावं ।
 पृथ्वी स्यात् पीतरत्नं सितमपि च जलं^१ रक्त रत्नश्च वह्निः
 कृष्णं वायुश्च नीलं हरितमपि तथा मिश्रघातुद्भवं तत् ॥ १८५ ॥

भूमिः क्षाराम्बुमिष्टं प्रभवति कटुकोऽग्निश्च तिक्तोऽनिलश्च
 मिश्रश्चांम्लः कषायो रस इति च पुनः क्षेत्रपाषाणयानिः ।
 ओषध्यः षट्प्रकारा रसपरमरसा घातवो^२ऽन्ये मणीन्द्रा
 नाना स्पर्शाश्च भूम्यां सकलरुजहराण्येव तोयानि सम्यक् ॥ १८६ ॥

पृथ्वी शूलापहारी विषमपि च हरेत्तोयघातुश्च वह्निः
 भूतं स्तोभश्च वायु गङ्गनमपि हरेद् दुष्टदृष्टिप्रपातं ।
 ज्ञानं सर्वापहारी मणिरपि च तथा संस्थितोऽङ्गैः नृपाणां
 सर्वेऽचिन्त्यप्रभावाः सलिलरसमणिस्पर्शमन्त्रौषधीनां ॥ १८७ ॥

बुद्धक्षेत्रं समन्तात् प्रविशति भगवान् ज्ञानचक्रस्वरूपी
 भूयः सत्त्वप्रवृत्ति र्भवति फलवशात् सर्वसामग्रीयोगात् ।
 मासास्तै^३ द्वादशाङ्गैः स्वदिनगतिवशान् मेरुनिष्पत्तिरत्र
 स्तूपाकारोर्ध्वकूट^४ नृप कुलिशमयं मण्डलं तस्य गर्भे ॥ १८८ ॥

1. CLD. सितमपि जलजं ; dkar po c'u dan

2. L. साधवो^० ; k'ams rnam 3. CD. मासार्धे L. मासाद्धे

- a. l'ags ni rluñ ste za ñe dkar nag 'di ni ston pa dag dan 'dres pa'i
 k'ams kyi ran b'zin no
- b. skyur dan ska ba'i ro ni 'dres pa dag go slar yañ žin gi rdo rnam
 dag gi skyes gnas dan
- c. 'byun po rluñ gis reñs pa nam mk'a' yis kyañ gdug pa'i lta ba rab
 tu ltuñ ba 'p'rog par byed
- d. ran gi ñin bgrod dbañ gis yan lag bcu gñis de dag rnam kyis zla
 ba lhun po rjogs pa 'dir
- e. mč'od rten rnam pa steñ du brcegs pa

बाह्ये ज्योतिष्क चक्राण्यवनितलगताः कर्मभूम्यां मनुष्याः

षट्द्वोपाभोगभूम्याममृतफलरसाहारिणोऽन्ये सुराद्याः ^१ ।

अष्टौ शृङ्गानुरुद्धाः सुरपतिरनलः कालदैत्याब्धिवाता

यक्षो रुद्रोऽत्र ऊर्ध्वं परिजनसहितो विष्णुरेवाब्धिवक्त्रः ॥ १८६ ॥

^२ विज्ञानं शून्यघातु मर्कर इह घटश्चैव संस्कारवायुः ^३

मोनो मेषो वृषश्च प्रभवति मिथुनो वेदनाग्निश्च संज्ञाः ।

तोयं रूपं क्षितिश्चाक्षरमपि सहजा राशयः कर्कटाद्याः

एषां वज्रादि चिह्नानि क-च-ट-प-त-सा ^४ दोषह्रस्वाधिदेवाः ॥ १८७ ॥

मेघे युग्मे कुलीरे शशिसितरवयः सिंहकन्यातुलासु

^५ भौमो ^६ मन्त्रो च राहु वंशशशि ^७ फणिनो वृश्चिकाद्यन्त ^८ चापे ।

एवं भूम्यादि धातो भवति नरपते सर्वतोऽन्योन्ययोगः ^९

सत्त्वानां कर्मरूपं भवति जगदिदं सर्वरत्नप्रपूर्णं ॥ १८८ ॥

^{१०} ये भूम्यां कल्पवृक्षा रसपरमरसाश्राणभि वै बभूवुः

ओषधयोऽन्ये रसेन्द्राः सकलरुजहरा स्तान् न पश्यन्ति सत्त्वाः ।

पश्यन्ति प्राकृतं यत् तृणतरुसलिलं पांशुपाषाणलोहं

^{११} प्रेतास्तोयं महाग्निं नरकगतनराश्छेदभेदं समन्तात् ॥ १८९ ॥

1. D. स्वराद्याः

2. CLD. सक्षार°

3. CLD. कवटपतयज्ञा

4. C. भूमौ

5. CLD. °शशि°

6. D. °काच° तु

7. CLD. सर्व अन्योन्य°

- a. 'dir ni c'u srin rnam šes dan ni stoñ pa'i k'ams te bum pa dag ni
'du byed fiid dan rluñ/ñā dan lug dan gla. dan 'k'rig pa c'or ba
me ru rab tu 'gyur te 'du šes c'u dan ni
- b. sa skyes shags pa sgra gčan rnam te gza' lag spon pa gdeñs čan
sdig pa gzu yi t'og mt'ar ro
- c. gañ dag sa la dpag bsam šin dan ro dan mč'og gi ro dan sman
dan ro yi dbañ po gzan/mt'a' dag nad 'p'rog rdul p'ran rnam
kyis rab tu bskyed pa de rnam sems čan rnam kyis mi mt'oñ ste
- d. yi dwags rnam kyis c'u ni me č'en dmyal bar soñ ba'i mi rnam
dag gis kun nas gčod 'bigs so

एतेषां मुक्तिहेतोः समुतज्जिनपतिः कर्मभूम्यां प्रविश्य
गर्भाधानं हि कृत्वा परमकरुणया बोधिमृत्पादयित्वा ।
‘मारक्लेशान् निपात्य’^१ क्षितितलनिलये धर्मचक्रं प्रवर्त्य^२
कृत्वा निर्माणमायां पुनरपि भगवान् शुद्धकायः स एव ॥ १६३ ॥

तस्माज्जातो न नष्टस्त्रिभवमपि गतः शुद्धकायो जिनस्य
सत्त्वार्थं सर्वदा न त्यजति जिनपतिः कर्मणा बाध्यते न ।
‘एवं लोकेऽवरोऽहं त्रिभुवननिलये कर्मभूम्यां स्थितोऽर्क’
सत्त्वानां मार्गदाता नरकभयहरो ‘नान्यदेवः कदाचित् ॥ १६४ ॥

‘येषां धर्मेऽभिवातं स्वतन्त्रपरतनोश्चानुबन्धः स्वनार्याः’^३
पुत्रात् स्वर्गोऽग्निहोत्रान् मरणमुपगते बान्धवे पिण्डपातात् ।
यज्ञे हिंसा पशूनां रणमरणगते स्वर्गलोके प्रवेशः
तीर्थे कायप्रपातात् परपदगमनं सौख्यदास्ते न धर्माः^४ ॥ १६५ ॥

का माता कः पिता ते वर^५ सुतदुहिता भ्रातृभार्याभगिन्यः
कः स्वामी मित्रवर्गो मरणभयहरः स्वमार्गं विहाय ।
‘तेनार्कं त्वं मुनीनां कुह ममवचनादेव’^६ प्रवृत्ति
येनामो यान्ति मोक्षं त्वृषय इह^६ मयाविष्टिताश्चक्रमध्ये ॥ १६६ ॥

1. CLD. ‘निहत्य

2. CLD. धर्मचक्र

3. CLD. ‘नार्या

4. D. स्तेन धर्माः

5. CLD. वद , mč’og gi bu dan bu mo

6. CLD इति

a. ñon moñs dan ni biud rnams bñom nas sa yi steñ gi gñas su č’os
kyl ’k’or lo rab bskor teb. de ltar ’jig rten dbañ p’ug bdag ni srid pa gsum gyi gñas su las
kyl sar gñas ñi ma k’ae

c. lha gñan dgra ni nam yañ ma yin no

d. gañ dag č’os la mñon ’joms rañ las gñan gyi lus dan rañ gl’ bud
mad dag la rjes su č’agse. bdag gis brin gyis ba’l bs pa’i drañ sron di rnams ’k’or lo’i dbus
’dir gañ gis t’ar bar ’ro t’ayur ba/de yis ñi ma k’yod kyis t’ub pa
rnams ni bdag gi c’ig las rigs gñig dag la tjug par mjod

दुःखं दण्डप्रशाराद् यदि भवति तनौ तत्र दण्डोऽपराधी
 नायं दण्डः करेण प्रहित इह करस्यापराधः समस्तः ।
 नायं चित्तेन चित्तं प्रहितमिह महादुष्टकोपानलेन
 तस्मात् कोपानलोऽयं रिपुखि जगतो मारितो बोधिसत्त्वैः ॥ १६७ ॥

रागाद् द्वेषादिदोषः प्रवरसुरनृणां 'स्वेष्टमार्यान्वसङ्गात्
 सा तस्योन्मूलनार्थं सकलजिनसुतैः कामदाने प्रदत्ता ।
 तस्माद्दानानुरागः समसुखफलदः पुण्यसम्भार एष
 'जातस्त्रैलोक्यबन्धु नरकभयहरः सर्वकालं जनानां ॥ १६८ ॥

'सत्त्वा रागेण येन प्रलयमुपगतास्तायिनस्तेन मुक्ताः
 सत्त्वा यद्रक्षयन्ति प्रतिदिनसमये तायिनस्तद् ददन्ति ।
 सत्त्वा यन्मोचयन्ति स्वहृदिगतसुखं तज्जिना रक्षयन्ति
 तेनेदं दुष्करं^१ स्याज्जिनवरचरितं देवनागासुराणां ॥ १६९ ॥

पृथ्वी तोयाम्निवाता गगनगुणमनोबुद्धग्रहं कारजीवा
 रूपाद्याश्चक्षुराद्या विषयविषयिणः पञ्चकर्मेन्द्रियाणि ।
 'एषां का वर्णज्येष्ठः सपशुनरतनो व्याकानां कनिष्ठः
 येन त्वं वर्णज्येष्ठः सनृप^२ नरगुरुर्जातिगर्वाभिमानो ॥ २०० ॥

1. CLD. दुःकरं

2. L. 'नरगुणजाति'

- a. ran 'dod e un ma gzan dan 'grog las so
 b. 'jig rten gsum gyi gñen du gyur cin t'am; cad dus su skye bo
 rnam kyi dmyal ba'i 'jigs pa 'p'rog
 c. 'ags pa gan gis sems can rnam ni nam par gyur pe de yis
 'skyo pa rnam ni rol ba ste/se ns can rnam kyis rin zag so
 so'i dus su gan zig sruñ byed de ni skyob rnam ster bar byed
 d. p'yug dan bās pa mi yi lu la k'yab byed 'di rnam dag las rigs
 ni tu bo gzon lu kyan

“ताप्यभूमिश्च^१ तोयं प्रभवति विमलात्^२ तृत्थकं वह्निरेव

“वायु व्यामिश्रधातुः सचपलशशकं हिङ्गुलं सप्तमश्च^३ ।

काक्षीकासीसगन्धं समगगनचलं वह्नितोयं शिलालं

“गौरीपृथ्वीगतं यल्लवणमुदधिजं सैन्धवं कृष्णचौलं ॥ २०१ ॥

एतानि क्षमादियोनौ पुनरपि नवसारं^४ यवक्षारसज्जं^५

“सौभाग्यं काचजातं खचलशिखिजलक्ष्मा स्वरूपाणि तानि ।

पृथ्वी शैलोदकं स्यात् शशिजलमुदकं वह्नितोयश्च वह्निः

वायुः शून्यस्वरूपा विषजलमपरा कर्तारो त्रिस्वभावः ॥ २०२ ॥

भूधातुः पीतमुस्तं जलशिखिमरुतः शक्तुकं शृङ्गिः कृष्णं

शून्याख्यं कालकूटं ह्युपविषमपरं पञ्चवा वेदितव्यं ।

पाषाणा जीवरूपा विविधफलसमा मुण्डसंख्यादिरूपाः

तेषां लोहानि षड् वा धनजमपि तथा देवकान्तं चतुर्वा ॥ २०३ ॥

सिद्धोऽसिद्धो रसश्च द्विविध इह भवेद् वेधकोऽवेधकश्च

सिद्धो लोहस्य^६ वेधी पुनरपि स तनो वेधको भक्षितश्च ।

“योऽवेधो सूतकः स प्रभवति सरसो जारितः सारितश्च

लोहे वेधानुवेधी सकलरुजहरः पूतिलोहं विहाय ॥ २०४ ॥

1. CLD. भूति°

2. CLD विमलो

3. CLDP. षष्ठम°

4. CLD. नर°

5. D. सर्वक्षार°

6. CLD. लोकस्य

- a. bareg bya sa dan dri ma med pa c'u ru rab tu 'gyur te tu ttha ka
ni me nid do
- b. rluñ dan nam mk'a' 'dres pa'i k'ams ni gyo ba dan bčas ri boñ
can dan mo'al ni bdun pa yañ
- c. bcag ni sa'o lan o'wa gañ žig ze o'a rgya mo'o skyes dan rgyam
o'a nag po t'ab kyi c'a
- d. o'a la kã ca las skyes de rnams mk'a' dan rluñ me c'u dan sa
rnams dag gi rañ bžin no
- e. gla sgañ ser po sa yi k'ams te šaktu ka dan rwa can nag po c'u
dan me dan rluñ
- f. de dag rnams kyi lčags ni rnam drug lhañ č'er skyes dan de bžin
lha dan k'ab len rnam pa bži
- g. gañ žig 'bugs byed myin pa'i dñul c'u ro de bskol ba dan ni
bsgyur bar gyur pa dag gis kyañ

पूर्वं धूमस्वभावे व्रजति शिखिगतो जारितः स क्रमेण
शब्देनैवोत्प्लुतेन प्रभवति स पुनः कम्प^१ निःकम्प एव ।
“वेधो शब्दो प्लुनी न प्रभवति स पुनः सूत्रवेधो^२ सकम्पः
निःकम्पः कुन्तवेधो त्रिविध इह पुनः सारितः सारणाभिः ॥ २०५ ॥

दिव्यौषध्या बलेन प्रभवति बलवान् जारितः सर्वलोहान्
कोसो तासामभावे क्षितितलनिलये यः करोत्यस्य बन्धं ।
बन्धे^३ स्यात् खेचरत्वं मरणमपि तथा भक्षिते नाशमेति
ज्ञानाभावे रसेन्द्रः क्षितिपतिभिरयं साधनीयः प्रयत्नात् ॥ २०६ ॥

द्रव्यं तेषामनेकं व्ययमपि च भवेद् गीतवाद्याभियोगैस्
तन्मष्टं यन्न दग्धं नृपरसविषये धर्मकार्येन दत्तं ।
यो द्रव्यं पापहेतोर्व्ययमपि कुर्वते तेन तत् पापबन्धः^४
तस्मात् सत्त्वार्थहेतोर्व्ययमपि सकल बोधिस्त्वः करोति ॥ २०७ ॥

‘या लेपात्ताम्रात्रस्य हरति सया कालि कामौषधीं तां^५
घन्याः पश्यन्ति भूम्यां सकलरुहरां जारणीं लोहजातेः^६ ।
अन्यामि र्योऽस्य बन्धः प्रभवति नियतो वर्षकालान्तरैः सः
‘स्वेदैः संन्यासयोगैरधिक न स भवेदेकसाहस्रवेधात् ॥ २०८ ॥

1. CL. कम्पिनः कम्प एव D. कम्पितः कस्य एव

2. CLD. पुत्रवेधो स कम्पो

3. CLD. बद्धे

4. CLD. पारबन्धः ; de yis de ni sdig pa dag gis bc'ins

5. CLD. कालिमा^०

6. CLD. मोहजातेः ; lcags rigs

- a. sgra ldan 'p'ar ldan 'bugs par byed pa ma yin de yañ 'daḥ ma
'bugs byed 'dar dañ bc'as pa ste
- b. gañ žig byugs paś 'p'ral la zañs kyi 'dab ma'i dri ma 'p'rog par
byed pa dag ni sman yin te
- c. bdug dañ dgod pa'i sbyor ba rname kyiś de ni stoñ p'rag g'eig
'bugs dag las lbag par mi 'gyur ro

सर्वासामौषधीनामतिकट्करसैः क्षारवर्गान्त्वगः.

“सन्धानं काश्रिकेन प्रभवति हि सदा मर्दनस्वेदनार्थं ।

“श्वेतानां तारकार्यं पुनरपि कुसुमैर्वापितैर्बीजशुद्धिः¹

“द्वन्द्वं सौभाग्यं काचाखुहयखरविषैः² स्नेहसेको मृदुत्वे ॥ २०६ ॥

“रम्भाचित्रादिभस्माश्च³ गजनरजलैः सप्तधा शोधितैश्च⁴

सर्वक्षारान् पट्टंश्चापि पुनः रूपं⁵ रसान् शोधितान् भावयेत्तान् ।

भूयो भूयोमृतापैः पुनरपि शतवा भावयेच्छोषयेच्च⁶

एवं शङ्खस्य चूणं शतपुटितमिदं गन्धकं भावितञ्च ॥ २१० ॥

लोहानां द्रावणार्थं भवति विडमिदं सूतकस्याष्टमाङ्गं

दोलास्वेदोऽष्टरात्रं रसहृदयगतं द्रावयेद्यावदेव ।

‘काथात् तोत्रो मलश्च⁷ प्रभवति बलवान् मर्दितो जारितोऽथौ

एके लोहे दुते स्याद्रविशशिवपुषा रज्जयेत् सर्वलोहान् ॥ २११ ॥

‘स व्यापी सारितश्च क्रमति समहते नाग रङ्गैः ससिक्छैः

एवं यः सूतस्य प्रतिदिनं कुरुते कर्मभिर्वक्ष्यमाणैः ।

बन्धं कालान्तरेण स्फुटगुरुघनतां सर्वदोषप्रमुक्तं

तस्य व्याधिं समृत्युं हरति वरतनौ सर्वदारिद्र्यदुःखं ॥ २१२ ॥

1. P¹. बीजशुद्धैः

2. CLD. सौभाग्य चाखुहयखरविषैः

3. CLD. भस्माश्चगज⁰ 4. CLDP. गालितैश्च; blugs pa dag gis

5. CLD. पुनरपि; slar yañ ñe ba'i ro ni

6. P¹. “शोषमेव

7. CL तीव्रं⁰ D. तीव्रे मलश्च

- a. bslañ bar gyur pa'i reub mo dag gis rtag tu mñe dan bdug par yañ ni rab tu 'gyur ba ste
- b. dñul c'u rñams ni dñul du bya ba la yañ me tog btab pa rñams kyis sa bon dag pa'o
- c. gñis sbyor c'a ba me'in bu byi ba rta sen dug rñams kyis so snum gyis bran pas 'jam pa ñid
- d. glañ po mi yi c'u ni lan bdun blugs pa dag gis c'u śin ci tra la sogs t'al ba dan
- e. drag por bskol bas dri ma med pa 'di ni mñes śin bñus pas stobs dan ldan par rab tu 'gyur
- f. k'yab bye'i sgyur ba de yañ c'en po dan bñas za ñe gsa' c'e spru c'il bñas pas 'jug pa ste

हस्तार्धे हेमपद्मे वसुदलसहिते कर्णिका गर्भमध्ये
वज्रं शुद्धेन्द्रनीलं सुरयमघनदे^१ पद्मरागेन्द्रकान्तः ।
“पृष्ठे कर्कोतरत्नं शिखिदनुकहरे स्त्वायसं”^२ ताम्रतारं
हेमं वायव्यपत्रे कनकपटलजा कर्णिकायां च पिष्टी ॥ २१३ ॥

तस्या मूर्ध्नि द्विहस्तं सनकुलवरदं जम्भलं हेमजञ्च
गर्भे पत्रेऽष्टदेव्योऽम्बुजवरदकरा हेमजास्तारजा वा ।
मौलौ रत्नेशबुद्धो मणिवरदकरो यक्षिणोनां तथैव
हं हाद्या ह्रस्वदीर्घा दिशिविदिशिदलेष्वष्टवर्णाः क्रमेण ॥ २१४ ॥

गन्धैः पुष्पैस्त्रिसन्ध्यं प्रतिदिनसमये पूजयित्वेन्दुकुण्डे
ॐ स्वाहाद्यन्त मध्ये जमिति मल जलेन्द्राय तायं प्रदेयं^३
“मन्त्रेणानेन राजन् प्रमुदितमनसा वादिनां”^४ रक्षणार्थं
एवं रक्षाविधानान्नहि^५ हरति रसं भूतनाथो हि नाथः ॥ २१५ ॥

इष्टा क्षाराम्लवर्गे दंशदिवसरसं मर्दयेत् स्वेदयेच्च
कलकस्थं पातयित्वा पुनरपि च ततः क्षेपयेत् सर्वकालं ।
भूयस्तत् पातकल^६ यदि म्रियति रसो जारयेत् सोपि तत्र
सूतो भुक्तः स्वयोर्नि^७ स च पुनरपरां सर्वयोर्नि प्रभुङ्क्ते ॥ २१६ ॥

1. L. सुरपरम°

2. CLD. स्वायसं

3. CLD. प्रदद्यात्

4. CLDP. वादिना

5. CLD. रक्षाभि°

6. CLD. °पात्य°

7. L. सूतो भुक्तं च योनि

- a. nab tu rin c'en kar ke ta ste me dan lha min 'p'rog byed du ni
rnon po zañs dan dhul
- b. rgyal po rab dag'i yid kyis gaer 'gyur mk'an rnaams dag gis srut
ba'i don du c'u ni rab sbyin bya
- c. dhul c'u ran gi skye gnas za na de ni slar yañ gñan gyi skye gnae
t'ams cad rab tu zā

नागं तीक्ष्णारताम्रं पटलजमंगरं क्षेत्रजं वा विशुद्धं
 तुल्यं ह्येकत्र भ्रमान्तं^१ सितघनजसमं तारकार्यं च रङ्गं^२ ।
 षष्ठ्यं शं ग्रासमादौ द्रुतमपि च ततो वर्धयेद्वैकवृद्ध्या
 पादाङ्गं यावदेव प्रभवति हि^३ ततश्चाधिकं न प्रदेयं ॥ २१७ ॥

पक्षैकेन द्विगुण्यं जरति पुनरसौ बोजमेवं विशुद्धं
 एवं द्वित्रिगुण्यं जरति पुनरसौ जारितः सद्विद्वैश्च ।
 चक्रस्वेदोप्यजोर्^४ प्रभवति हि रसस्याष्टरात्रं हि यावत्
 रसैर्दिव्योषधोमि र्जरति शिखिगतो निमूखं ह्यत्रलोहं ॥ २१८ ॥

अभ्राल्लोहेष्टगुण्यं बलमपि च भवेत् तद् द्रुतौ चाष्टगुण्यं
 तस्माद् बोजेष्टगुण्यं पुनरपि च ततो वज्ररत्नेष्टगुण्यं ।
 एवं लोहानि रत्नान्युपरसकरसान् जारयेद् वल्लिमध्ये
 आवर्त्तं यावदेति प्रभवति स^५ ततोऽनेकलक्ष प्रवेधो ॥ २१९ ॥

स्पर्शोषधोरभावे जरति वरविडै^६ मर्दनैः स्वेदनैश्च
 निःकम्भो यावदेव प्रभवति हि ततः सारणा हेमतुल्या ।

भूयोऽन्या द्वित्रिगुण्या द्रुतकनकरसैः क्षेपितैस्तैलसूते^७
 द्रव्यार्थष्टाङ्गनागं^८ द्रुतकनकरसे क्षेपनीयं प्रयत्नात् ॥ २२० ॥

1. P. घातुं P^१. ध्वान्तं 2. CL. वर्गं

3. CLD. नियतश्चा^० 4. CLD. चक्रस्वेदो^०

5. P^१. समतो 6. CLD. च रहितैः ; mc'og gi bi ṭa mñe ba dag dan

7. CLD. सूत्रे 8. CLD. द्रव्यान्नेष्टा^०

- a. ṣa ñe rnon po ra gan zañs dan lhañ c'er skyes sam gñan pa žiñ
 las skyes pa rnam dag pa
 b. mñam pa gñig tu bsres pa'o dñul'gyi bya ba la ni lhañ c'er dkar
 po las skyes gñā' c'e mñam
 rkañ pa'i c'a śas ji srid ñid du rab tu 'gyur te de las lhag pa rab
 c. tu abyin mi bya
 d. de ltar gñis gsum brgyad 'gyur 'ju bar 'gyur te slar yañ žu ba
 'di ni bi ṭa mc'og rnam kyis
 e. ma žu na ni ro la ji srid mc'an mo brgyad kyi bar du 'k'or lo'i
 dugs su rab tu 'gyur
 f. lhañ c'er dag las lcags ni brgyad 'gyur stobs su 'gyur te de ni žu
 ba na yañ brgyad 'gyur ro
 g. slar yañ gñan ni gñis dan sum 'gyur gser žu'i k'u ba 'bru mar
 dñul c'u dag la blugs pas so
 h. rjas kyi don du ṣa ñe brgyad c'a gser žun k'u ba dag la rab tu
 'bad nas blugs par bya

‘हेमं तोक्षणाहि ताम्रं’ कणिदरदशिला गन्धकै मरियित्वा
रङ्गेन्दुं ताल्ताप्ये घनजमपि तथा हेमतारस्य कार्ये ।

‘तुल्यं क्षाराविषं वै लवणमुपरसा लोहतुल्यश्च सूतः
पित्ताम्लं मंदयित्वा दशदिनमपि तत् क्षेपापाषाणमध्ये ॥ २२१ ॥

षण्मासं भूमिगर्भे ह्यपरि^१ सशिखिना स्वेदितः^२ सर्वकालं
घोषाकृष्टस्य वेधो प्रभवति स रसः षोडशाङ्गेन भूयः ।

ताम्रेन्दुं हेमतुल्यं शुभकनकमिदं वादिनां दुःखनाशं
शुद्धं ताम्रं हि विद्धं रजतमपि भवेद् दत्ततारेऽष्टमांशैः^३ ॥ २२२ ॥

पाषाणा ये धरण्यां फलतनुसदृशाः शंखमुण्डादिरूपाः^४
तद् योनिं तेषु दत्त्वा घृतमधुसहिता धामयेत् तोव्रवातैः ।

शुद्धिं कृत्वा निषेकैः पुनरपि च पुनश्छ्ण क्षारवर्गैः
ज्ञात्वा तल्लोहयोनिं द्विगुणमपि रसे^५ वादिना जारणीयं^६ ॥ २२३ ॥

‘सप्ताहं कोष्ठशुद्धिं स्निग्धसमरसं’^७ क्वाथितेनोदकेन
औषध्या मारिते वै घृतमधुसहितैर्लोहचूर्णैः सपूतैः ।

‘गोदुग्धैः शालिभक्तैर्भवति नवचिरैः’^८ पक्षमध्ये नराणां
भुक्तैः शाकाम्लहीनैर्लवणविरहितैर्मत्स्यतैलाम्निभुक्तैः ॥ २२४ ॥

1. CLD. ह्यपविषशिखिना, steñ du me dan bças pas

2. L. वेदितः ; bdugs gyur na 3. D. °सष्टमांशे
CLPP^१, °सष्टमाङ्गे, dhul ni bgyad kyi c’a sas

4. CLD. -खंख° 5. CLD. रसो 6. OLD. जारणीयः

7. CLD. रसैः 8. CLD. न च चिरैः

a. gser dhul bya ba dag la gser rnon sbrul zañs za ñe mo'al dan
ldon ros mu zi dag gis dan

b. mñam pa'i 'gyur byed dug dan lan o'wa ñe ba'i ro nams dag dan
lcags dan mñam pa'i dhul c'u ni

c. de nas star yañ btags pa dan ni o'a la 'gyur byed sde o'an rnam
kyis dag par byas nas ni

d. ñin žag bdun du snod ni dag par 'gyur te 'bras bu gsum po ro
mñam bskol ba'i c'u dan ni

e. ba yi 'o ma gsar pa ñin pa sa li zan ni lo ma skyur pos dman
žin lan o'wa dan/rnam bral ña dan 'bru mar sogs las grol ba zcs
pa dag gis p'yogs kyi nan du ml rnam kyi 'o

ज्ञात्वा साहस्रवेधी शतगुणितमतः कोटिवेधो च यावत्
 "भोक्तव्यः सर्वपांशात्" १ प्रतिदिनसमये चान्तिमो राजिकांशः २ ।
 प्रासादं भूमिवेश्म प्रभवति रहितं शीतवातातपश्च
 षण्मासै दिव्यदेहं वलिपलितगतं मध्यमोऽयं करोति ॥ २२५ ॥

कर्कोटी देवदालो त्रिकटुकबृहती निम्बकिरात ३ तिक्तं
 क्वाथं पानं ह्यजार्णं त्रिदिनमपि पुनः ४ लङ्घनं च प्रकुर्यात् ।
 एवं चन्द्रोदकाद्ये शिखिनि विषजले शैलभङ्गात् तोये
 दुर्गन्धा भूमिशैलेऽपि च "विषपललेष्वन्यकल्पेषु मन्त्रो ॥ २२६ ॥

या भुक्ता तीव्रदुर्घ्वा ददति विषसमामौषधीन्तां समस्तां
 कृत्वा चूर्णं तदल्पं धृतमधुसहितं भक्षयेत् तद्वदेव ।
 सत्त्वा यां भक्षयन्ति स्फुटनरपशवः सौषधी सिद्धिदा न
 तेषां या मृत्युदात्री परमभयकरा योगिनां साऽमृतं स्यात् ॥ २२७ ॥

तुल्यं दण्डोत्पलस्य स्वतनुदलरसैः शालिपर्णञ्च सार्योः
 कान्ते पात्रे ५ ऽयसा च त्रिदिनमपि रसं गन्धकं मर्दयित्वा ।
 षण्मासं भक्षयेद् यः प्रतिदिनसमये ऽटङ्कपादप्रमाणं
 मुक्तः कुष्ठादि रागै र्वलिपलितगतो द्रव्यवर्षाकृतिः सः ॥ २२८ ॥

1. P. °पांशात् 2. P. °काङ्गः 3. CLD. कैरात° 4. CLD. पत्रे°

- a. nin zäg so so'i dus su bza' bar bya ste yuns dear c'a las m'a' ma
 skye o'i i c'a sas eo
 b. bañun bar gnas pa rab tu bya
 c. rdo dan bhallā ta yi c'u
 d. gžan rname la yañ siags ias so
 e. dan tod pa la sū li bar ni c'u skyes sã rī dag gi ran lus 'dam
 ma'i k'u ba yis
 f. tam ka'i rkañ pa'i o'ad ni

पञ्चमः पटलः

वोक्ताणाकाशशक्तुर्प्रचलमपि¹ रसं मारयेत् कीरचञ्चु²
अन्योषध्यामृतस्यारुणमपि³ फलजं "हेमकान्तश्च तुल्यं ।
एकाकृत्वा सज्जवे⁴ मलविगतरसे गोलकः षट्पलैश्च
पूर्वोक्तात् कान्तपात्राद्⁵ वलिपलितहरः काथिता मस्तकेन ॥ २२॥

षण्मासैर्द्वैत्रकमासैः सनृपदशदिनैः सप्तरात्र त्रिरात्रैः
रात्रेणैकक्षणेन⁶ प्रभवति च तनौ सिद्धिरस्य प्रभावात् ।
सामान्या मध्यमा च प्रलयविरहिता चोत्तमा ज्ञानसिद्धिः
पुंसां हीनोत्तमानां स्वकृतशुभवशान्⁷ नैकजन्मानुवेधात् ॥ २३० ॥
खड्गानुस्नेहदोषः⁸ प्रकटयति निर्धि पद्मपुत्रस्य वत्या
वल्लो वृक्षान्यभावाः⁹ प्रतिदिनसमये यत्र तिर्यग्विरोधः ।
तस्मिन् भूताधिभ्यः प्रतिदिनसमये मन्त्रत्रापं प्रकुर्याद्
यावत् खन्ये निमित्तं प्रभवति हि ततो मन्त्रिणां द्रव्यसिद्धिः ॥ २३१ ॥

आदौ षड्योनिमन्त्रा जिनपतिकुलिशाधिष्ठिताः साधनीया
यक्षिण्यो¹⁰ साधयित्वा पुनरवनितले क्षेत्रवादाश्च¹¹ साध्याः ।
नागिन्यो¹² साधयित्वा त्वमृतफलरसामौषधी¹³ साधनीया
डाकिन्यो¹⁴ साधयित्वा परमभयकराश्चासुराः साधनीयाः ॥ २३२ ॥

1. CLD. °प्रवल्, rab gyo dñul c'u dag kyañ
 2. CLD. कीरचञ्चु, ki ra'i mč'u yis 3. CLD. अन्ये औषध्या°
 4. P. सजीवे, gčig tu byas nas srog bcas
 5. CLD. पूर्वोक्ता कान्तपात्रे
 6. L. रात्रेणैकक्षणेन D. तस्र टौक क्षणेन ; C is totally unreadable here ; žag dañ skad čig gčig gis
 7. CLD. सुहृदशुभ° ; mč'og sman skyes bu'i rañ gis byas pa'i dge dbañ las te
 8. CLD. °द्रीप 9. CLD. वज्रो वृक्षान्य° ; gañ na 'gri šin
 10. CLD. यक्षिण्यः ljon pa gžan gyi dños dañ
 11. CLD. क्षेत्रपाला° ; žin du smra ba rnam kyañ
 12. CLD. नागिन्यः 13. CLD. °रसा ओषधी 14. CLD. डाकिन्यः
- geer dañ k'ab len mñam pa dag
sñar brjod k'ab len snod du c'ur k'u dag gis bskol bar gyur pa
gñer ma dañ ni skra dkar 'p'rog
ral gri dag la pad ma'i skud pa'i adon bu mi yi snum gyi mar me
gter ni geal bar byed

नागाद्यान्^१ साधयित्वा प्रवरसुरनरा^२ योगिना साधनीयाः
धूमाद्यान् साधयित्वा मरणभयकरा मध्यमा साधनीया ।
प्राणाद्यान् साधयित्वा द्रवितशशधराद्विन्दवः^३ साधनीयाः
सत्सौख्यं साधयित्वा सहजजिनतनुः सर्वगा साधनीया ॥ २३३ ॥

सत्त्वानां मृत्युदं यत् तन्मृतमखिलाधिष्ठितं सिद्धमन्त्रैः
या गम्या सिद्धिरिष्टा^४ त्रिभुवननिलये ध्यानगम्या च सा तु^५ ।
यत् ज्ञानं दूलभं वै सुलभमपि सुखाधिष्ठितं वज्रपद्मे
“एवं ह्येवं^६ स वज्रो ददतु^७ समसुखं प्राणिनां सर्वकालं ॥ २३४ ॥

राह्वानो चन्द्रसूर्यौ क्षितिजलहुतभृग् वायुशून्यं चतुष्कं
भुक्तं^८ यत् पञ्चकं वै ग्रहगण इतरः षट्कमस्माच्च चतुष्कं ।
मेरो द्वौपानि दिक्षु प्रमवति विषयाः पञ्चकं बाह्य उक्तं
सत्त्वादीनां गुणानां त्रिकमपरमिदं देहमध्ये तथैव ॥ २३५ ॥

विज्ञानानन्द^९ रक्तामृतमिति कमलादौ^{१०} चतुष्कश्च पञ्च
‘तस्मादस्थ्यादिकं यत् सकलमपि ततश्चक्षुराद्यं हि षट्कं ।
हस्तो पादौ चतुष्कं करचरणगतं पञ्चकं चाङ्गुलीनां
‘तासां पर्वत्रिकं यत्क्रम इह सकलो^{११} वेदितव्यः कुलेऽस्मिन् ॥ २३६ ॥

1. P¹. रागाद्यान् ; klu la sogs rnam bsgrub pa byas nas

2. CLD °नरसुरा 3. CLDP¹. °शशधरा बिन्दवः ; ri boñ 'jin pa
zu ba'i ti'g le rum ni

4. CLD. सिद्धिरिष्टा 5. CLD. °गम्यावसानात्

6. CLD. एवं ह्यवज्रो 7. CLD. ददति 8. CLD. सुक्त

9. CLD. विज्ञानं बिन्दु रक्ता° 10. CLD. कमलादौ

11. P. कमलो , 'dir ni rim pa mt'a' dag

de lta de lta rdo rje ca ; te srogs c'ags rnam la t'ams cad dus
su bde mñam ster gyur cig
pad mar rnam ses dga' ba k'rag dan bdud rei zes pa dan por bñi
10 dag go de las ni
gan zig rus pa la sogs mt'a' dag rnam kyañ lha po de nas mig la
sogs pa drug po ste
de rnam c'igs ni gsum po gan zig 'dir ni rim pa mt'a' dag rigs
'di la ni rig par bya

भूभृत् तत्त्वप्रभेदा^१ रमगुणिन रसा भानवो विंशतोति
भेदाः षष्टि नंराणां सकलतनुगता रन्ध्रषट्चन्द्रसंख्याः ।
सर्वे ते पिण्डिताः स्युः स्त्रिगुणनवचतुः पञ्चशः^२ प्राणचाराः
सञ्चारो यो ग्रहाणां स च पुनरितरै र्योगिनोच्चार उक्तः ॥ २३७ ॥

ज्ञानाकाशद्वयं वै पुनरपरमिदं यानरत्नत्रयञ्च
क्लेशा मारा विहाराः पुनरपिनियताश्चद्वि पादास्त्रवाश्च ।
वैशारद्यानि^३ सत् तानि पुनरपि ततः स्मृत्युपस्थान सम्यक्
चत्वारः संग्रहान्ता जिनपतिकुलिशै र्योगिभि र्भावनीयाः ॥ २३८ ॥

पञ्चामिज्ञा बलानि प्रवरजिनपते दृष्टयः पञ्चचक्षुः
एवं स्कन्धेन्द्रियाणि^४ स्मृतय इति च षट् सप्तबोध्यङ्गपूजा^५ ।
सप्तपञ्चाङ्गमार्गाः प्रति सुशरणता रूपिणोऽष्टो विमोक्षाः
रन्ध्राख्यं वै नवाङ्गं प्रवचनमपरं भूमयो दिक्प्रमाणाः ॥ २३९ ॥

बुद्धानां दिग्बलानि स्फुटदशवशिता द्वादशाङ्गप्रतोतेः
रूपादौ वै निरोधो द्विगुणनव तथा वेणिका बुद्धधर्माः ।
द्वात्रिंशल्लक्षणानि प्रवरजिनपते व्यञ्जनानि त्वशीति-
रेतद् देहे समस्तं विभुपरमपदं मन्त्रिणा भावनीयं ॥ २४० ॥

1. CLD. °तदवत् 2. °पञ्चषट्प्राण°, lha bcu rea bži srog gi
3. P. वैशारद्यादि rgyu ba dañ
4. CLD. षडिन्द्रियाणि, de bžin p'uñ po dbañ po
5. All the Mss. read °रत्नबोध्यङ्ग° but Tib version gives byañ
c'ub yan lag bdun dañ mč'od pa ni

- a. ye šes nam mk'a' gñis dañ slar yañ gžan pa 'di ni t'eg 'pa dag
dañ dkon mč'og gsum po yañ
- b. mi 'jigs pa dañ bden pa rnamś dañ slar yañ de bžin dran pa ñe
bar gzag pa yañ dag par
- c. bñun te lam gyi yan lag brgyad rnamś so sor legs 'jug gzugs čan
rnam par t'ar pa brgyad rnamś dañ
- d. skye ba dañ ni 'gog pa dag go de bžin ñis 'gyur dgu ni ma 'dres
pa yi sañs rgyas c'os

एकश्चन्द्रस्वरूपं यमकरनयनं युग्मपक्षायने द्वे
लोकाः कालाः^१ गुणाग्निस्त्रिकमुदधि युगं वेद उक्तश्चतुष्कं ।
बाणा भूतेन्द्रियाणि प्रभवति नियतं पञ्चकं षड्रसत्तः
ध्वाराद्री^२ सप्तसंख्या मुनय इति तथा चाष्टनागा वसुश्च ॥ २४१ ॥

नाडी रन्ध्रा ग्रहा वे निधिरपि नवकं दिग्दशैकादशेशाः
सूर्योऽनङ्गो मनु योऽभुवनतिथि नृपा द्वादशा ह्येकवृद्धया ।
दोषाश्चाष्टादशैते सकलजिनवरास्ते चतुर्विंशतिश्च
तत्त्वाङ्गं पञ्चविंशत् द्विजक इति भवेद् द्वुत्तरं त्रिंशदेव ॥ २४२ ॥

सर्वस्मिस्तन्त्रराजे खलु कुलिशपदं गोपितं वज्रिणा वै
प्रत्यक्षश्चादिबुद्धे निगदितमखिलं प्राणिनां मोक्षहेतोः ।
तस्मात् तन्त्रोत्तरं वै सकलमविकलं लोकलोकोत्तराभ्यां
श्रीमत् तन्त्रादिबुद्धं सकलजिनपतेश्चामिधानं सुचन्द्र ॥ २४३ ॥

यस्यान्तं नादिमध्यं स्थितिमरणमवं शब्दगन्धो रसश्च
स्पर्शो रूपं न चित्तं प्रकृति न पुरुषो बन्धमोक्षो न कर्ता ।
बीजं न व्यक्तकालं न सकलभुवने दुःखसौख्यस्वभावं
निर्वाणं निश्चिन्तितं व्यपगतकरणं निर्गुणं सन्नमस्ये ॥ २४४ ॥

1. OLD. लोका

2. D. बाराही

- a. zla ba rañ gzugs g'cig ste zuñ dañ lag pa mig dañ 'k'rlg pa p'yogs
dañ bgrod pa dag ni gñis
b. gza' dañ ri bo t'ub pa zes pa bdun gyi grañs te de b'zin klu dañ
nor ni brgyad yin no
c. de ñid ces grags ñi šu roa lña yin te gñis skyes ces pa sum ču
roa gñis ñid du 'gyo.
d. sa bon dañ ni gsal bar dus med mt'a' dag srid pa'i sdug bñal
bde ba ñid kyi rañ b'zin med
e. mya ñan 'das pa mo'an ma med čin byed pa rnam bral yon tan
mañ na de la n'vas 'o'al lo

कालं विश्वादिवज्रं^१ पुरुषमनुपमं सर्वगं निष्प्रपञ्चं
कूटस्थं कर्णनासामुखनयनशिरः सर्वतः पाणिपादं ।
भूतान्तं भूतनाथं त्रिभुवनवरधृक् कारणं कारणानां
विद्याद्यं योगगम्यं परमसुखपदं कालचक्रं नमस्ये ॥ २४५ ॥

स्रष्टारं शक्तिरूपं तडिदनलनिभं द्वादशादित्यतेजं^२
ज्ञानं वज्रावभासं^३ परपदगमनं तं विसर्गं नमामि ।
शुक्लं^४ त्रैलोक्यनाथं स्रवति शशधरात् संस्थितं लोकमूर्ध्नि
पीयूषं मृत्युनाशं भवभयमथनं बिन्दुरूपं नमामि ॥ २४६ ॥

चिन्मात्रं मन्त्ररूपं^५ त्रिदशपरिवृतं दुःखसौरूपस्वभावं
साधूनां शान्तरूपं मुकृतमनुभवं दारुणं दारुणानां ।
यो यत् कर्मविकुर्यात्^६ स्वमनसि विविधत् तत् फलं तस्य जातं
लोकेशं विश्वरूपं त्रिभुवनजननं वज्रसत्त्वं नमामि ॥ २४७ ॥

एको नैकोपि चैकः समविषमसमः^७ सव्यवामाग्रपृष्ठः
ऊर्ध्वाधो वै समन्तात् सित-हरित-महाविश्ववर्णैकरूपः^८ ।
ह्रस्वो दीर्घः प्लुतश्चागुण इति सगुणः स्त्रीनरश्चानरस्त्रीः^९
यः सर्वावार एकः सुभग वरभगस्ते नमस्ते नमस्ते ॥ २४८ ॥

१. CLD. °वर्णः ; dus dañ sna o'ogs la sogs rdo rje dañ
२. L. द्वादशादि स्वतेजं ३. CLD. सर्वावि° ; rdo rje'i snañ ba
४. CLD. शुक्लं ५. CLD. बिन्दुरूपं ; sñags kyi no lo
६. CLD. कर्म प्रकुर्यात् ७. CLD. °विषम मनः
८. CLD. °वर्णैक वर्णः ९. CLDP^१. श्रोनरश्च°

- a. gñig dañ du ma dag kyañ gñig cñ mñam dañ mi mñam mñam
pa gyas dañ gyon dañ mdun dañ rgyab
- b. steñ 'og kun nas dkar ljañ sna o'ogs k'a dog c'en po gñig gñi gzugs
te t'uñ ñu riñ po dañ / sñ tu riñ po yon tan med ces yon tan
dañ bñas bud med skyas pa'n skyas pa bud med min

सोऽहं यो मर्त्यलोके व्यपगतकलुषः श्रीगुरु वंजधारी
 नूनं तस्यापराधाद् भवति हि नरकं प्राणिनां नात्र चित्रं ।
 तुष्टोहं तस्य तुष्ट्या कुपित इति महान् तस्य कोपानलेन
 सत्त्वानां सैव मोक्षः सममुखफलदो वन्द्य पूज्य सुतानां ॥ २४६ ॥

कः पापी श्रीगुरो यः सुचरणकमलं वन्दते न त्रिकालं
 कोऽज्ञानी यस्त्रिकालं बहुविधकुसुमैर्मण्डलं नो करोति ।
 कोऽवीचीं याति शीघ्रं सममुखदगुरोः खेदमुत्पादको यः
 कः प्रज्ञाज्ञानलाभी वरगुरुचरणं यो न मुञ्चत्यनष्टः ॥ २५० ॥

“को नष्टो^१ यस्त्रिणाड्यामपि गतमरुता मार्यतेऽनन्तकालं
 कः शूरो मारयेद् यः समविषमपि प्राणमापानवायुं ।
 को दाता श्रीगुरो यो ददति निजतनं पुत्रदारादि सर्वं
 को नीचो वञ्चको यः स्वहृदयकलुषाकृष्टचित्तः शठश्च ॥ २५१ ॥

श्रीमान् श्रीधर्मचक्रे सुरवरनमिते^२ विष्टरे विश्ववर्णे
 तस्मिन् बुद्धोपविष्टो गदति नरपते तन्त्रराजादिबुद्धं ।
 चन्द्रप्रश्नावबोधे त्रिदशनरगुरु र्दृक्च सत्त्वार्थहेतोस्
 तच्छेदानीं मया ते गदितम^३प्यालिकात्यल्पतन्त्रं हि सूर्य^४ ॥ २५२ ॥

1. P¹. °ऽनष्टो

2. P. नमितो

3. All the Mss. read : गदितमपि कलापे but the Tibetan versions read in a different way

4. CLD. सूर्यः

- a. rñams pa gañ yin gañ zig roa gsum dag la gnas pa'i rñan ni mt'a'
 yas dus su bsad pa'o
 b. de la sañs rgyas lha dan mi yi bla ma ñe bar bñugs pas zla ba'i
 ru ba rtogs pa ni / rgyud kyi rgyal po dan po'i sañs rgyas sems
 gan don gyi c'ed du mi bdag la ni gsuñs pa gañ
 c. de yañ da lta bdag gis de rñams a li kã li ñuñ nu'i rgyud du bkod
 do ñl ma'kye

बुद्धोक्तात्^१ कालचक्रं गदितमपि मया स्रग्धरा वृत्तबन्धैः
 'अस्य त्वं देशनां वै कुरु कुलिशधरीं मन्त्रिणां पुण्डरीक'^२ ।
 'प्रज्ञाज्ञानस्य लाभो सरविमुनिकुलं वै ययास्मद्'^३ बभूव
 एवं सत्त्वा भवन्तु त्रिविधभवगताः कालचक्रप्रसादात् ॥ २५३ ॥

सूर्य त्वं वा नरेन्द्र स्त्वपरगतभवे कालचक्रैकयोगात्
 जातोऽस्मिन् ब्रह्मवंशे यशनृपतिरहं मञ्जुघोषः प्रिया मे ।
 श्रीतारा पौण्डरीकः सकलगुणनिधि^४ लोकेनाथोब्जचिह्नो
 नालेनेन्दोवरस्य स्वपरगतभवं पश्य सर्वं यथार्थं ॥ २५४ ॥

नालेनेन्दोवरस्य स्वपरगतभवं वोक्ष्य सर्वं यथार्थं
 सूर्यः सार्द्धं मुनोन्द्रेः समुकुटशिरसा कल्किनः पादपद्मं ।
 हस्ताभ्यां वन्दयित्वा वदति मुनिकुलं रौद्रसंसारदुःखाद्
 उद्धृत्य ज्ञानमार्गे परमकरुणया स्थापयेत्स्वेकशास्ता ॥ २५५ ॥

'बुद्धोपि त्वं कुमारः सकलजिनसुतोऽप्यादिबुद्धस्त्वमादो
 'स्रोसङ्गो^५ ब्रह्मचारी परमकरुणया लोकबन्धुर्धमारिः ।
 सोम्योपि त्वं सुवज्रो मरणमयहरस्त्वं सदा मारमारो
 मुक्तोपि त्वं भवेस्मिन् प्रविशसि जगतः पाचनार्थं यशस्त्वं ॥ २५६ ॥

1. CLD. बुद्धोक्तं 2. CLD. पौण्डरीक 3. CLD. तथा°

4. CLD. °निधे° 5. CL. °सर्गो

- a. pad ma dkar po rdo rje 'jin·pa k'yod kylis 'di ni shags pa rname l
 batan pa fiid du mjod
 b. fiil ma dañ bōas t'ub pa'i rigs rname kylis ni šes rab ye šes t'o
 par gyur 'di ji lta bar
 c. k'yod ni rgan yañ gžon nu mē'a' dag 'rgyal ba'i sras po yin yai
 t'og mar dañ po'i sañs rgyas·k'yod
 d. bud med sbyor žin o'añs par spyod ldan mē'ož gi t'ugs rje da
 gis 'jig rten gñen te gñin rje'i dgra

सूर्योऽहं ब्रह्मवंशे मुनिकुलनमितः पातितः पादमूले
 सत्त्वानां मोक्षहेतोः प्रकटितमवनो कालचक्रं समस्तं ।
 कल्कीगोत्रे त्वमर्कः क्षितिपतिनमितः श्रीयशः श्रोकलापे
 युष्मत् पादारविन्दं शरणमधिगतो रौद्रसंसारभीतः ॥ २१७ ॥

बैशाख्यां पौर्णिमायां निशिसमयगते वासरे चाप्रविष्टे
 मुद्रासिद्धिं गतो^१ऽर्को मुनिजनसंहितोऽधिष्ठितो विश्वभर्ता ।
 सत्त्वानां मोक्षहेतोः सकलभुविगतं चित्तवज्रं यथा मे
 °सत्त्वानामेव यातु त्रिविधभवगतं कालचक्रप्रभावात् ॥ २१८ ॥

तन्त्रार्थं देशयित्वा परमकरुणया सर्वसत्त्वार्थकर्ता
 पुत्रस्याज्ञां ददाति प्रवरगुणनिधिः पुण्डरीकस्य नूनं ।
 कर्तव्यं पुस्तकस्थं सकलमविकलं तन्त्रराजं त्वयादौ
 टीकां कृत्वा ततो^२वै परपदगमनं स्वेच्छया लोकबन्धोः ॥ २१९ ॥

ऊर्ध्वं ये बोधिसत्त्वाः परममयकरा मारपक्षे स्थितानां
 °दैत्यानां मर्त्यलोके दिशिविदिशिगताः क्रोधराजाः सभार्याः^३ ।
 °पाताले ये फणीन्द्राः ग्रहपदमशुभं^४ सर्वदा बन्धयन्ति
 ते सर्वे पालयन्तु प्रतिदिनसमयेऽज्ञानलोकं समन्तात् ॥ २२० ॥

1. OLD. ततो°

2. P. गतो

3. P. समस्ताः

4. OLD, °परम°

duṣ kyī 'k'or lo'i mt'u las sems can nīd rnam dag gi rnam gaum-
 srid pa dag la gnas gyur ōig
 mi yi 'jig rten dag na p'yogs dan p'yogs bral du gnas k'ro bo'i
 rgyal po beun mor bcas rnam dan
 sa 'og dag na gdeñs can dbaṅ po'gañ dag gdon o'ogs mi dge duṣ
 kun du ni 'c'in byed pa

सत्त्वानां भोक्षहेतोर्जिनपतिगदितं दैक्षितं यन् मया च
तन्त्रं श्रीकालचक्रं लघुतरमखिलं वज्रसत्त्वाधिदैवं ।
प्रज्ञोपायैकयोगं जिनपतिकुल्लिखैः षोडशाकारतत्त्वं
सत्त्वाः पुण्येन तेनाक्षरपमसुखं यान्तु तस्मै नमोऽस्तु ॥ २६१ ॥

इति द्वादशसाहस्रादिबुद्धोद्धृते^१ श्रीमति^२ कालचक्रे
ज्ञानपटलः पञ्चमः ॥

इति श्रीमत् कालचक्रतन्त्रराजः समाप्तः^३ ॥

४ये धर्माः हेतुप्रभवाः हेतुं तेषां तथागतो ह्यवदत् ।
तेषाञ्च यो निरोध एववादी महाश्रमणः ॥
देयधर्मोऽयं प्रवरमहायानयायिनः^५ ।

श्रीमत् शाक्यभिक्षु श्रीज्ञानश्रीकानां यदत्रपुण्यं तद्भवत्वाचार्योपध्याय-
मातापितृपूर्वगमं कृत्वा सकलसत्त्वाशेरनुत्तरा^६ सम्यक्सम्बोधिज्ञानफल-
लामायेति ।^७

८परममट्टारकेत्यादि दानावलो पूर्ववत् श्रीमद्विक्रमादित्य देवपादानाम-
तीतराज्ये सं १५०३ भाद्रवदि १३ बुधे लिख्यापितेयं श्रीमत् शाक्यभिक्षु
श्रीज्ञानश्रीकैः । लिखितेयं मगधदेशीय कन्सार ग्रामशासनिककरण कायस्थ
श्रीजयरामदत्तेनेति । केरकीग्रामावस्थितेन ॥ शुभमस्तु ॥

९अनेन सद्धर्मरसामृतेन सर्वज्ञदोषोद्भवशीतलेन ।
क्लेशानलप्रज्वलितान्तरस्य लोकस्य दुःखं प्रशमोऽस्तु नित्यं ॥ ० ॥

1. OLD. द्वादशसाहसिकादि° 2. P P¹ श्रीमहाकालचक्रे

3. Patna Mes. drop this sentence

4. D does not read any thing from here. Tibetan version ends with this verse but states the colophon before it.

5. C. °यानायायिननां° ; L. does not read any thing after this upto शुभमस्तु

6. P P¹. °नुत्तरज्ञानफलावाप्तय इति° P¹ reads about four lines here which are not fully readable.

7. P reads the following hereafter : शिवमस्तु सर्वजगतः परहित-
निरताः भवन्तु भूतगणाः दोषाः प्रयान्तु नार्शं सर्वतः सुखी भवन्तु लोकः ॥

P. ends with about two lines after this in a different handwriting which is not readable at all places

8. Not found in Patna Mes. 9. Found in CL only

APPENDIX—I

Symbolic expressions as used in the text to denote numerals.

0=śūnya—void

ākāśa—sky

ambara— „

kha— „

1=candra—moon

indu— „

śaśi— „

2=akṣi— eye

nayana— „

netra— „

adhara—lip

kara—hand

yuga—pair, double

ayana—movement of the sun

gati— „

3=agni—fire

śikhi— „

vahni— „

guṇa—the qualities .

sattva, rajas, tamas

kāla—time : past, present, future

loka—world : *svarga, martta and rasātala*

4=veda—the (four) vedas

yuga—periods of time :

satya, tretā, dvāpara, kali

abdhī—ocean

jaladhī— „

5=bhūta—elements

iṣu—arrow

bāṇa— „

6=ṛtu—seasons

rasa—taste

7=muni—the (seven) sages

vijāna—solitary, sages

adri—mountain

giri— „

śaila— „

8=vasu—the (eight) divine beings

ahi—snake

phaṇi— „

nāga— „

uraga—creeping creature, snake

9=graha—the (nine) planets
randhra—the (nine) holes
(in human body)

mūla—root

10=dik—directions

11=rudra—the God Rudra

īśa—the God Śiva

hara— „

12=āditya—the (twelve) Sun

ravi— „

sūrya— „

arka— „

raśicakra—the zodiacal signs

13=madana—the god of love

14=bhuvana—the (fourteen) worlds

manu—(fourteen) Manus

15=dina—solar day

tithi—lunar day

śaśikālā—digits of the moon

16=nṛpa—king

18=doṣa—faults

24=jina—the victorious, the conqueror

25=tattva—the (twenty five) principles (of Sāṃkhya)

28=bhūmi—earth, ground

30=māsa—month

32=danta—tooth

60=ghaṭi—hour

APPENDIX—II

List of *nakṣatras*, *yogas* and *karaṇas* as used in the text.

- a. The following 27 (28) *nakṣatras* are mentioned :
 Aśvinī, Bharanī, kṛttikā, Rohiṇī (Brāhmī), Mṛgaśīras (Āgrahāyaṇī), Ārdra, Punarvasu (Yāmakau), Puṣyā (Sidhya), Aśleṣā, Maghā, Pūrva-Phālgunī, Uttara-Phālgunī, Hastā, Citrā, Svātī, Viśākhā, Anurādhā, Jyesthā, Mūlā, Pūrvāṣāḍhā, Uttarāṣāḍhā, Śravaṇā, (Abhijit), Dhaniṣṭhā, Śatabhiṣā, Pūrva-Bhādrapadā, Uttara-Bhādrapadā, Revatī.
- b. There are 27 *yogas* or variable divisions of time in astronomy. The list is as follows :
 Viṣkumbha (Viṣkambha), Priti, Ayuṣmat, Saubhāgya, Śobhana, Atigaṇḍa, Sukarman, Dhṛti, Śūla, Gaṇḍa, Vṛddhi, Dhruva, Vyāghāta, Haṛṣaṇa, Vajra, Siddhi, Vyātipāta, Variyas, Paṭigha, Śiva, Siddha, Sādhyā, Śubha, Śukla, Brahman, Aindra, Vaidhṛti.
- c. There are eleven *karaṇas* or astrological divisions of the day, viz.,
 Vava (Bava), Vālava (Bālava), Kaulava, Taitila, Gara, Vaṇija, Viṣṭi, Śakuni, Catuspada, Nāga, Kimpustughna,
 —two *karaṇas* being equal to a lunar day. The first seven are movable or *adhruvāṇi* and eight times repeated they fill the space from the second half of the first day in the moon's increase to the first half of the fourteenth day in its wane. The remaining four *karaṇas* are fixed or *dhruvāṇi* and fill the space from the second half of the fourteenth day in the wane of the moon to the first half of the first day in the moon's increase, i.e., they occupy the remaining four half days of the lunar month.

ERRATA

Page	Verse/Line	Read	In place of
4	<i>F.n. a</i>	ce	c'e
9	<i>F.n. 6</i>	sbyor	shyor
11	43.1	भौमो	भौमा
12	48.4	भक्त°	मक्त°
13	49.1	दिनतुः	दिनतुः
14	<i>F.n. 1</i>	gyas...gyas	Gyas...Gyas
16	64.2	दहे	देहे
19	74.3	खरस°	खरस°
20	79.3	वर्षभोगे	वर्षभागे
21	82.4	°स्याकर्मध्ये	°स्याकर्मध्ये
27	107.3	तत्त्वैकं	तत्त्वैकं
29	113.2	फाल्गुने	फाल्गुने
30	120.4	नियतं	तियतं
31	124.2	भ्राम्यमानं	भ्राम्यमाणं
32	127.2	बाह्ये	बाह्ये
37	145.2	°दूर्ध्वार्ध°	°दूर्ध्वार्ध°
37	146.1	चक्रोर्ध्वे	चक्रोर्ध्वे
37	146.3	ऊर्ध्वार्धो	ऊर्ध्वार्धो
37	146.3	°माने	°माने
37	147.1	ऊर्ध्वार्धो	ऊर्ध्वार्धो
43	line 5	बुद्धोद्भूते	बुद्धोद्भूते
48	20.3	गृहाति	गृहाति
53	<i>F.n.b</i>	gyas	Gyas
55	46.3	कण्ठ°	कण्ठ°
60	65.2	°मार्गे	°मार्गे
60	66.3	त्रिशद्वर्ष°	त्रिशद्वर्ष°
65	86.4	र्षीव°	र्षीव°
72	113.3	पंक्ति	पंक्ति
73	119.3	दशयेद	दशयेद
79	140.2	वधते	वधते
8	171.2	°श्वायं	°श्वाय

89	line 9	बुद्धोद्धते	बुद्धोद्धते
92	11.4	वेदी बाह्ये	वेदीबाह्ये
94	18.2	कर्मद्वये	कर्मद्वये
98	34.3	सैन्यनाशो	सैन्य°
99	37.1	भर्तु°	भर्तु°
99	37.3	बाह्यवज्रा	बाह्यवज्रा
99	39.3	बकुली	बकुली
106	38.3	तथा :-कार°	तथा:-कार°
111	86.3	सम्बरं	सम्बरं
126	145.3	संवर°	संवर°
130	162.4	°सीम्नो	°सीम्ना
147	25.4	°प्रहीण	प्रहाणं
149	34.4	पशुश्च	पशुश्च
156	64.1	प्रचण्डा	प्रचण्डा
172	126.2	धर्मा	धर्मा
173	130.2	मारणो°	मारणा°
175	140.4	°फलदो	°फलदो
181	162.3	ही	ही
184	173.3	क्रमेणो°	क्रमेणा°
195	218.1	बुद्ध°	बुद्ध°
201 and alternate pages thereafter	Heading of the page	ज्ञानपटलः	पञ्चमः पटलः
204	17.1	ऊष्णीषे	ऊष्णीषे
205	24.3	सम्बरं	सम्बरं
207	30.3	घुघुरा°	घुघुरा°
208	34.1	भर्तु°	भर्तु°
208	34.4	देव्यो विशोध्याः	देव्योविशोध्याः
234	139.4	राहुना°	राहुणा°
236	147.2	राहुना	राहुणा
243	174.1	सार्धाकं	सार्धाकं
46	186.2	°योनिः	°यानिः°
55	221.2	घनज°	घनज°
65	f.n. 7	सर्वजगतः	सर्वजगतः

